

ผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H
ที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

นางสาวศตพร ศรีทิพย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF ORGANIZING EXPERIENCE BASED ON 4-H INSTRUCTIONAL APPROACH
ON LEADERSHIP CHARACTERISTICS OF KINDERGARTENER

Miss Sataporn Sritip

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Early Childhood Education

Department of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล
โดย	นางสาวศตพร ศรีทิพย์
สาขาวิชา	การศึกษาปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.ปณัฐวรรณ จารุชัยนิวัฒน์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คนบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.บัญญัติ ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.ปณัฐวรรณ จารุชัยนิวัฒน์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.นฤมล เนียมหอม)

ศตพร ศรีทิพย์ : ผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่มีต่อ
คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล (EFFECTS OF ORGANIZING EXPERIENCE BASED
ON 4-H INSTRUCTIONAL APPROACH ON LEADERSHIP CHARACTERISTICS OF
KINDERGARTENER) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร.ปณัฐชนน จารุชัยนิวัฒน์, 178
หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ
4-H และการจัดประสบการณ์แบบปกติที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่
ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เด็ก
ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนอนุบาลปานตะวัน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน จำนวน 36 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 18 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 18
คน กลุ่มทดลองได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน
ได้แก่ ขั้นที่ 1 การกระตุ้นความสนใจ ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ขั้นที่ 3 การสะท้อนและ
ประยุกต์ใช้ความรู้ และขั้นที่ 4 การสะท้อนและประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ ระยะเวลาที่ใช้ใน
การทดลอง 10 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็ก
อนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของ
เด็กอนุบาล ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเอง สูงกว่า
กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาควิชา หลักสูตรและการสอน

ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2558

5583433627 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEYWORDS: 4-H / LEADERSHIP CHARACTERISTICS / KINDERGARTENER

SATAPORN SRITIP: EFFECTS OF ORGANIZING EXPERIENCE BASED ON 4- H INSTRUCTIONAL APPROACH ON LEADERSHIP CHARACTERISTICS OF KINDERGARTENER. ADVISOR: PANUTSORN JARUCHAINIWAT, Ph.D., 178 pp.

The purpose of this research was to study the effects of organizing experience based on 4- H instructional approach on leadership of kindergartener between experimental group and control group. The samples were 36 kindergarteners studying in K3 of academic year 2015, in Parntawan kindergarten which were divided into 2 groups; 18 children for the experimental group and 18 children for the control group. The experimental group used the organizing experiences based on 4- H instructional approach consisted of four procedures as follows : 1) encouraging child's interest 2) learning through experience 3) reflecting and applying knowledge and 4) reflecting and applying leadership characteristics. The research duration was 10 weeks. The research instrument was an assessment form of kindergarteners's leadership characteristics. The data was statistically analyzed using arithmetic mean, standard deviation and t-test.

The research results were found that after the experiment, the experimental group had the mean scores of leadership characteristics of kindergartener in the following 4 area : Head, Heart, Hand and Health mean scores higher than that of control group at .01 significant level.

Department: Curriculum and
Instruction

Student's Signature

Advisor's Signature

Field of Study: Early Childhood
Education

Academic Year: 2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรัก ความเมตตา ความกรุณา และความเอาใจใส่ จาก อาจารย์ ดร.ปณัฐชนม์ จารุชัยนิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยสละเวลาให้การศึกษา ตรวจสอบแก้ไข และคอยดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตา และความกรุณาของท่านเป็นอย่างมาก จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.นฤมล เนียมหอม กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาตรวจพิจารณา และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความรู้ คอยอบรมสั่งสอน ทั้งยังให้ข้อคิด และแนวทางที่ตีงามในการดำเนินชีวิต

กราบขอบพระคุณในความเมตตาและกรุณาของท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ ดร.วรนาท รักสกุลไทย อาจารย์ ดร.อรชา ตูลานันท์ และอาจารย์รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี ที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดประสบการณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนโรงเรียนอนุบาลธีรานุรักษ์ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้แผนการจัดประสบการณ์และเครื่องมือฉบับร่าง ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนโรงเรียนอนุบาลดารวิที่ให้ความร่วมมือในการสังเกตพฤติกรรมและการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย และขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนโรงเรียนอนุบาลปานตะวันที่ให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเป็นอย่างดี

ท้ายที่สุดขอขอบพระคุณคุณแม่ที่คอยช่วยเหลือ ให้ความรัก ความเอาใจใส่ คอยเป็นกำลังใจ และเป็นทุกสิ่งในชีวิตของผู้วิจัย และขอขอบคุณพี่น้องสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะมิตรภาพของกัลยาณมิตรร่วมรุ่นที่คอยให้ความช่วยเหลือ และดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกันมาโดยตลอด ขอขอบคุณทุกเสียงหัวเราะและหยาดน้ำตาที่ได้มีร่วมกัน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความรัก ความห่วงใย และความมีน้ำใจของทุกท่านที่มีให้ รวมถึงการเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความสำเร็จในวันนี้

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากบัณฑิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
สารบัญรูปภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์.....	5
สมมติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	8
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
1. การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H สำหรับเด็กอนุบาล	9
1.1 ที่มาของโปรแกรม 4-H.....	9
1.2 วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 4-H.....	11
1.3 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของโปรแกรม 4-H.....	16
1.4 หลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H	20
2. การส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล	26

2.1 ความหมายของคุณลักษณะภาวะผู้นำ.....	26
2.2 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ	26
2.3 องค์ประกอบของคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็กอนุบาล	28
2.4 บทบาทครูในการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำ	32
2.5 การประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำในเด็กอนุบาล	33
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
3.1 งานวิจัยในประเทศ.....	35
3.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น	39
2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
3. การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H	42
4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล.....	63
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	69
สรุปผลการวิจัย.....	70
อภิปรายผลการวิจัย.....	70
ข้อเสนอแนะ	75
รายการอ้างอิง.....	77
ภาคผนวก.....	83
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	84

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	86
ภาคผนวก ค ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์.....	127
ภาคผนวก ง การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	150
ภาคผนวก จ คะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ก่อนและหลังทดลอง.....	156
ภาคผนวก ฉ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด การสอนแบบ 4-H	159
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	178

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กกอนุบาล ก่อนการทดลองระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	42
ตารางที่ 2	ความสอดคล้องระหว่างสาระที่ควรเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2546 กับ คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กกอนุบาล	44
ตารางที่ 3	การเปรียบเทียบกระบวนการจัดประสบการณ์แบบปกติ และการจัดประสบการณ์ ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H.....	46
ตารางที่ 4	คะแนนความตรงเชิงเนื้อหาของแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอน แบบ 4-H.....	49
ตารางที่ 5	การปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H (ครั้งที่ 1) .	50
ตารางที่ 6	การทดลองใช้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H.....	51
ตารางที่ 7	การปรับปรุงเวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H.....	52
ตารางที่ 8	กรอบแนวคิดคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กกอนุบาล.....	53
ตารางที่ 9	โครงสร้างของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กกอนุบาล.....	55
ตารางที่ 10	การปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กกอนุบาล (ครั้งที่ 1).....	57
ตารางที่ 11	ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กกอนุบาลของกลุ่มทดลอง ก่อนและ หลังการทดลอง.....	66
ตารางที่ 12	ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กกอนุบาล ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองของกลุ่มทดลอง ก่อนและ หลังการทดลอง.....	67
ตารางที่ 13	ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กกอนุบาล ระหว่างกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	65
ตารางที่ 14	ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กกอนุบาล ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	66

ตารางที่ 15 ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง 151

ตารางที่ 16 ค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง 154

ตารางที่ 17 ค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับหลังการทดลอง..... 155

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง 157

ตารางที่ 19 คะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 158

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 1	การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H.....	25
แผนภาพที่ 2	การสังเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล	31
แผนภาพที่ 3	กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง ผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอน.....	38
แผนภาพที่ 4	หลักการของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่มีต่อ คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล.....	40
แผนภาพที่ 5	กรอบแนวคิดการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H.....	43
แผนภาพที่ 6	ความสอดคล้องระหว่างขั้นตอนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H กับคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล.....	47
แผนภาพที่ 7	การดำเนินการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H (1 หน่วยการเรียนรู้).....	48
แผนภาพที่ 8	การเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H.....	62

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 1	เป้าหมายการพัฒนาทักษะชีวิตของโปรแกรม 4-H.....	12
ภาพที่ 2	การจัดประสบการณ์จากกิจกรรมปิดตาหาสมบัติ หน่วยประสาทสัมผัส.....	170
ภาพที่ 3	การจัดประสบการณ์จากกิจกรรมทดสอบปริมาณไขมันในอาหาร หน่วยอาหารดีมีประโยชน์.....	171
ภาพที่ 4	ผลงานสัตว์มีพิษ ในหน่วยความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน.....	171
ภาพที่ 5	การต่อจิ๊กซอว์ และก่อพระเจดีย์ทราย ในหน่วยฉันคือคนไทย.....	173
ภาพที่ 6	ผลงานอาชีพในฝัน ในหน่วยชุมชนของเรา.....	173
ภาพที่ 7	ใบงาน ต้นไม้ของฉัน ในหน่วย พืช.....	174
ภาพที่ 8	ผลงานปลา ในหน่วยสัตว์เลี้ยงแสนรัก.....	175
ภาพที่ 9	ผลงานที่กรองน้ำ ในหน่วย มลพิษ.....	176
ภาพที่ 10	ผลงานไก่อกระตัก และกั้งหันลม ในหน่วยวิทยาศาสตร์น่ารู้.....	177
ภาพที่ 11	กิจกรรมระบายสีห้อง ในหน่วยสี.....	177

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นกำลังสำคัญในการช่วยให้ประเทศอยู่รอดและพัฒนาได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ การที่ประเทศจะเจริญก้าวหน้าได้ จึงจำเป็นต้องมีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำ สอดคล้องกับ แม็กซ์เวลล์ (2555) ที่กล่าวว่าทุกสิ่งทุกอย่างล้วนรุ่งเรืองและล้มเหลวได้จากภาวะผู้นำ คนที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำจะเป็นจุดหลักของการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ การมีผู้นำที่ดีจะทำให้ชุมชน องค์กร หรือประเทศเจริญก้าวหน้าได้ ในทางตรงกันข้ามผู้นำที่ไม่ดีก็จะทำให้ชุมชน องค์กร หรือประเทศตกต่ำลงได้เช่นกัน ภาวะผู้นำและการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งในยุคศตวรรษที่ 21 ทั้งในระดับการบริหารงานขององค์กรในประเทศ และในระดับชาติ จากการสำรวจพบว่า ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าเหนือานาอารยประเทศนั้นเป็นผลมาจากกระบวนการใน การพัฒนาบุคคลให้มีคุณลักษณะภาวะผู้นำและการพัฒนากระบวนการในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ (ชาญชัย อาจินสมจารย์, 2543)

ปัญหาที่พบในสังคมไทยปัจจุบันคือ เด็กไทยรุ่นใหม่จำนวนมากขาดคุณลักษณะภาวะผู้นำ เนื่องจากเคยชินกับการเป็นผู้ตามมากกว่า สาเหตุที่เด็กไทยมักจะเคยชินกับการเป็นผู้ตามนั้นมาจากการเลี้ยงดูแบบประคบประหงมจากครอบครัว ระบบการศึกษาที่สร้างให้เด็กคิดตามมากกว่าคิดสร้างสรรค์ ปัญหาที่น่าห่วงอีกประการคือ เด็กและวัยรุ่นไทยในปัจจุบันมีโอกาสด้านการคิดและตัดสินใจน้อยลง เนื่องมาจากวิธีการจัดการศึกษา และการอบรมเลี้ยงดูของผู้ใหญ่ที่ทำให้เด็กรุ่นใหม่ตัดสินใจไม่เป็น หรือตัดสินใจอย่างไม่มีเหตุผล นอกจากนี้เด็กจำนวนมากยังมีอาการเบื่อง่าย ไม่ชอบการคิดวิเคราะห์ หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ (กรุงเทพธุรกิจ, 2555) ตรงกับผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539) ที่พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดคุณลักษณะภาวะผู้นำไม่เข้าใจถึงวิธีการปฏิบัติตนในการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ทำให้เกิดปัญหาไม่สามารถร่วมกลุ่มได้สร้างความยุ่งยากให้แก่สมาชิกในชั้นเรียน บางคนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เก็บตัว ไม่เข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้เกิดปัญหาด้านการเรียนและการปรับตัว ปัญหาเหล่านี้นอกจากจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของเด็กในอนาคตแล้ว ยังอาจจะส่งผลให้ประเทศไม่สามารถพัฒนาไปได้อย่างถูกต้องทิศทาง นอกจากนี้หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนยังขาดเนื้อหาที่สอนและพัฒนาให้เด็กมีคุณลักษณะภาวะผู้นำ อีกทั้งยังพบว่าครูส่วนใหญ่ยังถ่ายทอดความรู้แบบสอนวิชา ไม่ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ทำให้เด็กขาดความมั่นใจในตนเอง และไม่มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง

(สยามรัฐ, 2556) การพัฒนาให้เด็กมีคุณลักษณะภาวะผู้นำจึงเป็นเรื่องที่โรงเรียนควรสอน และปลูกฝังให้เด็กตั้งแต่เล็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) เนื่องจากเป็นคุณลักษณะที่มีประโยชน์ต่อเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำนั้นควรเริ่มพัฒนาตั้งแต่เด็ก สอดคล้องกับคำกล่าวของ Nelson (2009) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผู้นำรุ่นเยาว์ที่กล่าวว่า “ถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงโลกให้ใส่ใจผู้นำ ถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงผู้นำให้ใส่ใจพวกเขาตั้งแต่วัยเยาว์” การสอนให้เด็กมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อการเป็นผู้นำ อาจเริ่มจากการเป็นผู้นำความคิดในกลุ่มเพื่อน จนกลายเป็นผู้นำครอบครัว ผู้นำองค์กร ผู้นำชุมชน และผู้นำประเทศที่ดีมีคุณภาพได้ในอนาคต Barber, Donnelly, & Rizvi (2012) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำว่า เป็นความสามารถในการมีอิทธิพลต่อผู้คนรอบข้าง ซึ่งควรจะมีอยู่ในตัวของทุกคน และเด็กจำเป็นที่จะต้องได้เรียนรู้สิ่งนี้ในโรงเรียน สอดคล้องกับ โคเวีย (2554) นักการศึกษา และนักเขียนชาวอเมริกัน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรการใช้ชีวิตและภาวะผู้นำที่เชื่อว่า เด็กทุกคนสามารถพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำได้ ด้วยการฝึกให้ตัดสินใจเรื่องพื้นฐานของชีวิตด้วยตนเอง ใ้รู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเอง การเปิดโอกาสให้เด็กได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นผู้นำโดยเริ่มจากตนเองจะช่วยให้เด็กสามารถตัดสินใจในเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าคนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนและเตรียมพร้อม นอกจากนี้ โคเวียยังเชื่อว่าเด็กทุกคนเป็นคนดีและมีพรสวรรค์ที่รอการปลดปล่อยออกมาเป็นศักยภาพ เด็กทุกคนมีความสำคัญ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำซ่อนอยู่ ซึ่งคุณลักษณะหลายอย่างสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน โดยบางส่วนอยู่ในทัศนคติและพฤติกรรมของเด็ก ในขณะที่บางคุณลักษณะต้องรอการบ่มเพาะ การบ่มเพาะคุณลักษณะภาวะผู้นำให้แก่เด็กตั้งแต่เล็กจึงถือเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุด เพราะเด็กจะเปิดใจและยอมรับหลักการภาวะผู้นำได้อย่างง่ายดาย และสามารถซึมซับหลักการภาวะผู้นำเข้าไปได้มากกว่าเด็กที่โตแล้ว

แนวคิด 4-H ได้ถูกพัฒนาขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1902 และได้มีการปรับปรุงและนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง (University of Florida, 2006) โดยในปี ค.ศ. 1998 ได้มีการทบทวนโปรแกรม 4-H เพื่อให้เป็นแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กและเยาวชนใน 4 ด้าน 1) การพัฒนาด้านความคิดและการจัดการ (Head) 2) การพัฒนาด้านความสัมพันธ์และการดูแล (Heart) 3) การพัฒนาด้านการทำงานและการให้ (Hand) 4) การพัฒนาด้านการดำเนินชีวิตและการพัฒนาตนเอง (Health) ปัจจุบันแนวคิด 4-H มีการขยายตัวอย่างกว้างขวางในประเทศสหรัฐอเมริกา และ 80 ประเทศทั่วโลก และได้มีการนำมาใช้กับเด็กในช่วงอายุต่าง ๆ กัน ตั้งแต่อายุ 5-21 ปี โดยในปี ค.ศ. 1996 ได้มีการนำมาประยุกต์ใช้กับเด็กอายุ 5-8 ปี และเรียกชื่อโปรแกรมนี้ว่า 4-H Clover Kids หรือ 4-H Cloverbuds และ Cleaver Kids ในบางมลรัฐ (Montana State University, 2010) เด็กที่เข้าร่วมในโปรแกรม 4-H จะได้รับการพัฒนาในด้านทักษะชีวิต ทักษะทาง

สังคม ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน และเด็กยังได้พัฒนาความมั่นใจในตนเอง การดูแลตนเอง และการกำกับตนเองจากกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กรู้สึกประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นทักษะที่มีความสำคัญสำหรับการเป็นผู้นำ และช่วยในการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี

การจัดประสบการณ์แบบ 4-H (Iowa State University, 2012) ได้พัฒนามาจากแนวคิดของ Kolb (1975) Bybee (1977) และ Pfeiffer & Jones (1983) โดยเน้นให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือกระทำ โดยการใช้คำถามปลายเปิดเป็นตัวชี้แนะ และกระตุ้นให้สะท้อนคิด เพื่อให้เด็กเข้าใจในกิจกรรม และสามารถประยุกต์ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การมองย้อนกลับไปยังสิ่งที่เกิดขึ้น การพิจารณาถึงสิ่งที่เป็นประโยชน์หรือมีความสำคัญจากการทำกิจกรรม และการนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ (University of Florida, 2011) การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำงานเป็นกลุ่ม และแบ่งปันความคิดเห็นหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เด็กสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยกระบวนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ลงมือทำ (Do) เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ง่ายและมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการเรียนรู้ ประกอบด้วย การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์

ขั้นที่ 2 สะท้อนการเรียนรู้ (Reflect) เป็นการกระตุ้นให้เด็กรู้สึกสงสัยเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น ทำให้เด็กสามารถคิดเกี่ยวกับกิจกรรมได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ประกอบด้วย การแบ่งปันประสบการณ์และการอภิปราย

ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ความรู้ (Apply) เป็นการประยุกต์กิจกรรมที่เด็กได้ทำ และข้อมูลที่ได้รับจากการอภิปรายหรือสิ่งที่เด็กมีความรู้อยู่แล้ว เชื่อมโยงให้เด็กสามารถนำข้อมูลนั้น ๆ กลับมาใช้ได้อีกในอนาคต ประกอบด้วย การสรุปความรู้ใหม่ และการประยุกต์ใช้

มหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวนมากได้ระบุถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลไว้ ดังนี้ มหาวิทยาลัยไอโอวา (Iowa State University, 2011) ได้จัดทำโปรแกรมหลังเลิกเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็กอนุบาล ได้แก่ ภาวะผู้นำ การสื่อสาร การสร้างความสัมพันธ์ กระบวนการกลุ่ม การวางแผนและการจัดการ มหาวิทยาลัยมินนิโซตา (University of Minnesota, 2006) ได้จัดทำบทเรียนภาวะผู้นำสำหรับเด็ก และระบุถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็ก ได้แก่ การเข้าใจตนเอง การทำความรู้จักกับผู้อื่น การสร้างทีมหรือกระบวนการกลุ่ม การสื่อสาร การตั้งเป้าหมายและการวางแผน การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และคุณลักษณะของผู้นำ และมหาวิทยาลัยอาร์คันซอ (University of Arkansas, 2006) ได้ระบุถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็กในการเรียนรู้ทักษะชีวิตผ่านโปรแกรม 4-H ได้แก่ การเข้าใจตนเอง การเรียนรู้ การตัดสินใจ

การจัดการ การสื่อสาร การทำงานร่วมกับกลุ่ม และการทำความรู้จักกับผู้อื่น นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้ระบุสมรรถนะการพัฒนาตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเอาไว้ในพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. พัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ และการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเด็ก ด้านพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคม และด้านการเห็นคุณค่าของความแตกต่าง
2. พัฒนาการด้านอารมณ์ ได้แก่ ด้านความคิดเกี่ยวกับตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง และด้านสมรรถนะของตนเอง
3. พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา ได้แก่ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
4. พัฒนาการด้านภาษา ได้แก่ ด้านการเข้าใจและการใช้ภาษา และด้านการสื่อความหมาย
5. พัฒนาการด้านจริยธรรม ได้แก่ ด้านการมีวินัยในตนเอง และด้านการพัฒนาเกี่ยวกับความรู้ผิดชอบชั่วดี

Seevers & Dormody (1995) ศึกษาความคิดเห็นของผู้นำเยาวชนต่อกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำ โดยศึกษากับผู้นำเยาวชนใน 3 รัฐ จำนวน 400 คนที่ได้เข้าร่วมโครงการ 4-H พบว่ากิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมภาวะผู้นำมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การทำงานในสำนักงาน การสอนสิ่งต่าง ๆ ให้สมาชิกที่เด็กกว่า และงานแสดงผลงาน ตามลำดับ Anderson, Bruce, & Mouton (2010) ได้สัมภาษณ์นักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยที่ได้เข้าร่วมโปรแกรม 4-H จำนวน 13 คน จาก 10 รัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าประสบการณ์การได้เข้าร่วมในโปรแกรม 4-H มีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะชีวิตความเป็นผู้นำตามการพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 ด้านของโปรแกรม 4-H นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาผลการรับรู้ของผู้ปกครองเด็กอายุ 5-8 ปี ที่เข้าร่วมในโปรแกรม 4-H Cloverbuds ซึ่งเป็นโปรแกรม 4-H สำหรับเด็กในช่วงปฐมวัย พบว่า โปรแกรมมีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะทางสังคม การเรียนวิธีการเรียนรู้ การพัฒนาส่วนบุคคลในด้านความมั่นใจในตนเอง การดูแลตนเอง และการกำกับตนเอง (Ferrari, Hogue, & Scheer, 2004) ทักษะเหล่านี้เป็นทักษะที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำ และคุณลักษณะของการเป็นผู้นำให้แก่เด็กได้

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กปฐมวัยในประเทศไทยมีดังนี้ อรพินท์ สุขยศ (2538) ได้ทำการศึกษาผลของการละเล่นของเด็กไทยที่มีต่อลักษณะความเป็นผู้นำ ซึ่งทำการศึกษาในด้านความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่าการละเล่นของเด็กไทยสามารถช่วยพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำของเด็กได้ สิวาดี ชนะมาร (2549) ศึกษาการใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำในเด็กปฐมวัย โดยทำการศึกษาในด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น พบว่าการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วม

ในการทำกิจกรรมจะช่วยให้เด็กพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนกิจกรรมที่จัดเป็นกลุ่มใหญ่และเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมจะช่วยพัฒนาการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นได้ อรรอุมา วิไลย์ (2557) ศึกษาความคิดเห็นของประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำในเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิด ด้านการสร้างสัมพันธภาพ ด้านการทำงาน และด้านการเข้าใจตนเอง พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเข้าใจตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการสร้างสัมพันธภาพ ด้านความคิด และด้านการทำงาน ตามลำดับ งานวิจัยที่น่าเสนอข้างต้น พบว่า งานวิจัยที่พัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำในเด็กมีจำนวนน้อย และกิจกรรมส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นกิจกรรมเฉพาะ โดยไม่ได้มีการนำไปบูรณาการเข้ากับกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จึงทำให้เด็กไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และมีการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเพียงแค่บางด้านเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H มาบูรณาการในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำให้แก่เด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการคิด 2) ด้านความสัมพันธ์ 3) ด้านการทำงาน 4) ด้านตนเอง ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นตั้งแต่ในช่วงปฐมวัย เพื่อให้เติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

คำถามการวิจัย

การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ส่งผลให้คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลในด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองสูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H และการจัดประสบการณ์แบบปกติที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเอง

สมมติฐานของการวิจัย

Radhakrishna & others (2013) ศึกษาผลของโปรแกรม 4-H ของรัฐเพนซิลเวเนียตามการรับรู้ของผู้ปกครอง 368 คน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่าผู้ปกครองของเด็กที่เข้าร่วมโปรแกรม 4-H รับรู้จากการเข้าร่วมโปรแกรม 4-H เด็กได้เรียนรู้ทักษะการสื่อสาร การตัดสินใจ การรับผิดชอบส่วนบุคคล และการตั้งเป้าหมาย นอกจากนี้เด็กยังมีความมั่นใจในตนเอง และมองเห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น

Ferrari, Hogue, & Scheer (2004) ได้ศึกษาผลการรับรู้ของผู้ปกครองเด็กอายุ 5-8 ปี ที่เข้าร่วมในโปรแกรม 4-H Cloverbuds ซึ่งเป็นโปรแกรม 4-H สำหรับเด็กในช่วงปฐมวัย จำนวน 42 คน พบว่า โปรแกรม 4-H Cloverbuds มีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะทางสังคม การเรียนวิธีการเรียนรู้ การพัฒนาส่วนบุคคลในด้านความมั่นใจในตนเอง การดูแลตนเอง และการกำกับตนเอง

สายฝน วังสระ (2552) ศึกษาและพัฒนาโปรแกรม 4-H เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 52 คน ประกอบด้วยกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำ 6 กิจกรรมย่อย ได้แก่ 1) กิจกรรม What is leader 2) กิจกรรม Who am I 3) กิจกรรม Communication cues 4) กิจกรรม Planning and managing 5) กิจกรรม Team building and mastering motivation และ 6) กิจกรรม Making decision พบว่า กิจกรรมในโปรแกรม 4-H สามารถช่วยพัฒนาทักษะภาวะผู้นำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนมีการหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และรู้จักการปรับตัวเข้าหาผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ว่า หลังการทดลองเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเอง สูงกว่าเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
 - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดประสบการณ์ แบ่งเป็น
 - 2.1.1 การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H
 - 2.1.2 การจัดประสบการณ์แบบปกติ
 - 2.2 ตัวแปรตาม คือ คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเอง
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 10 สัปดาห์

นิยามศัพท์

การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยนำการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H มาบูรณาการสาระการเรียนรู้ 4 สาระ ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การกระตุ้นความสนใจ คือ การจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดความสนใจ และทบทวนความรู้ของเด็ก

ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ คือ การให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่มีความเป็นรูปธรรม ทั้งในลักษณะของกิจกรรมเดี่ยว และกิจกรรมกลุ่ม

ขั้นที่ 3 การสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ คือ การใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดและพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 การสะท้อนและประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ คือ การใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดและพูดคุยเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจและมีพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่มากยิ่งขึ้น

การจัดประสบการณ์แบบปกติ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว และเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ชี้นำ คือ การกระตุ้นความสนใจ และเตรียมความพร้อม ให้เด็กเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2 ชี้นสอน คือ การสอนเนื้อหาสาระแบบบูรณาการ และให้เด็กฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาความสามารถทั้งแบบกลุ่ม และรายบุคคล

ขั้นที่ 3 ชี้นสรุป คือ การสรุปความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนรู้

คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล หมายถึง พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กแสดงออกถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำใน 4 ด้าน ได้แก่

ด้านการคิด หมายถึง พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในด้านการจัดการ และการตัดสินใจ ด้วยการพิจารณาข้อมูลหรือเหตุการณ์อย่างรอบคอบและระมัดระวังใน

การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล การกำหนดเป้าหมาย และกำหนดรายละเอียดในการทำงาน เพื่อให้สามารถดำเนินการตามแผนการทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ด้านความสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในด้านการสื่อสาร และการเห็นอกเห็นใจ ด้วยการแสดงความคิดเห็นหรือถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจ และการเป็นผู้พูดผู้ฟังที่ดี สามารถรับรู้ถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นได้จากการสังเกตสีหน้า หรือท่าทาง และดูแลเอาใจใส่ คอยให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ด้านการทำงาน หมายถึง พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในด้านการทำงานเป็นกลุ่ม และการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม ด้วยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานของกลุ่มอย่างกระตือรือร้นตามข้อตกลงหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยแสดงบทบาทของการเป็นสมาชิกกลุ่มที่ดี ด้วยการยอมรับความคิดเห็น และจัดการความขัดแย้งภายในกลุ่มอย่างประนีประนอม

ด้านตนเอง หมายถึง พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในด้านความภูมิใจในตนเอง ด้วยการเข้าใจตนเอง สามารถบอกถึงข้อดีหรือข้อบกพร่องของตัวเองได้ เห็นคุณค่าของตนเอง มีความมั่นใจในการทำกิจกรรมและตอบคำถาม สามารถรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ควบคุม และแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

เด็กอนุบาล หมายถึง เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับครูในการนำการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ไปใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำให้แก่เด็กอนุบาล
2. เป็นแนวทางสำหรับครูในการนำการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ไปใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอื่น ๆ ให้แก่เด็กอนุบาล
3. เป็นแนวทางสำหรับครูในการนำการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ไปใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำให้แก่เด็กในระดับชั้นอื่น ๆ

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการวิจัย เรื่อง ผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H สำหรับเด็กอนุบาล
 - 1.1 ที่มาของโปรแกรม 4-H
 - 1.2 วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 4-H
 - 1.3 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของโปรแกรม 4-H
 - 1.4 หลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H
2. การส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล
 - 2.1 ความหมายของคุณลักษณะภาวะผู้นำ
 - 2.2 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำ
 - 2.3 องค์ประกอบของคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็กอนุบาล
 - 2.4 บทบาทครูในการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำ
 - 2.5 การประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำในเด็กอนุบาล
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H สำหรับเด็กอนุบาล

1.1 ที่มาของโปรแกรม 4-H

โปรแกรม 4-H เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาจากการที่นักวิจัยที่คิดค้นแนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนาเกษตรกรรมแล้วต้องการเผยแพร่ความรู้ไปสู่ชุมชน โดยนักวิจัยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเยาวชนที่เปิดรับและพร้อมที่จะทดลองแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งผลจากการทดลองนี้ได้กลายมาเป็นประสบการณ์ที่สามารถถ่ายทอดไปยังผู้ใหญ่ในชุมชนได้ โปรแกรมเยาวชนในชนบทจึงได้ถือกำเนิดขึ้นและได้นำเทคโนโลยีการเกษตรใหม่ ๆ ลงไปสู่ชุมชน หลังจากนั้นในปี ค.ศ. 1902 Graham เริ่มใช้โปรแกรม 4-H เป็นครั้งแรกในมลรัฐโอไฮโอ และกลายมาเป็นจุดกำเนิดของโปรแกรม 4-H ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งในขณะนั้นได้มีการพัฒนาขึ้นมาเพียงแค่ 3 H ได้แก่ Head Heart และ Hand ต่อมาในปี ค.ศ. 1903 จึงได้เกิด H ตัวสุดท้าย คือ Hustle จนกระทั่งในปี 1911 Hustle ได้ถูกเปลี่ยนมา

เป็น Health หลังจากนั้นในปี ค.ศ. 1914 สหกรณ์ส่งเสริมความร่วมมือของสถาบันอาหารและการเกษตรแห่งชาติ (The Cooperative Extension System is a partnership of the National Institute of Food and Agriculture : NIFA) ได้ร่วมมือกับกระทรวงเกษตรของสหรัฐอเมริกา (U.S. Department of Agriculture : USDA) ก่อตั้งชมรม 4-H Club ขึ้นในที่ต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา และได้มีการพัฒนาและนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1998 ได้มีการทบทวนโปรแกรม 4-H ใหม่เพื่อให้มีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน (University of Florida, 2006) ปัจจุบันโปรแกรม 4-H ได้มีการขยายตัวอย่างกว้างขวางในประเทศสหรัฐอเมริกา และในประเทศต่าง ๆ กว่า 80 ประเทศทั่วโลก

โปรแกรม 4-H Cloverbuds หรือ 4-H Clover Kids หรือ Cleaver Kids ในบางมลรัฐ เป็นโปรแกรมการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal education) สำหรับเด็กเล็กอายุ 5-8 ปี โดยให้เด็กทำงานเป็นกลุ่ม และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ โดยไม่คำนึงถึงฐานะ เชื้อชาติ สีผิว เพศ และศาสนา (Montana State University, 2010) โปรแกรม 4-H Cloverbuds ได้เริ่มใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกาช่วงปี ค.ศ. 1996 เนื่องจากเห็นว่าเด็กในช่วงวัยนี้เต็มไปด้วยพลังงาน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และสิ่งที่โปรแกรม 4-H ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วม ความปลอดภัย การพัฒนาส่วนบุคคล การเรียนรู้ และความสนุกสนาน เด็กที่เข้าร่วมในโปรแกรมนี้จะได้รับรู้ถึงความรู้สึกปลอดภัย และได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมผ่านประสบการณ์ การเรียนรู้แบบร่วมมือ การสำรวจความสนใจ และการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ซึ่งการที่เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยตัวเองจะช่วยให้เด็กพัฒนาความมั่นใจในตนเอง ความนับถือตนเองผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมที่สนุกสนาน (South Carolina State University, 2005)

โปรแกรม 4-H ได้มีการนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชน ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาด้านความคิดและการจัดการ (Head) เด็กจะมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการให้บริการ ทักษะการวิพากษ์ทางความคิด ทักษะการกำหนดจุดมุ่งหมาย ทักษะการวางแผนและการจัดการ ทักษะการใช้ทรัพยากร ทักษะการเก็บบันทึก และทักษะการยืดหยุ่น 2) การพัฒนาด้านความสัมพันธ์และการดูแล (Heart) เด็กจะมีทักษะการสื่อสาร ทักษะการร่วมมือร่วมใจ ทักษะทางสังคม ทักษะการแก้ไขความขัดแย้ง ทักษะการยอมรับความแตกต่าง ทักษะการใส่ใจผู้อื่น ทักษะการเห็นอกเห็นใจ ทักษะการแบ่งปันความรู้สึก และทักษะการสร้างความสัมพันธ์ 3) การพัฒนาด้านการทำงานและการให้ (Hand) เด็กจะมีทักษะการเป็นอาสาสมัครบริการในชุมชน ทักษะความเป็นผู้นำ ทักษะความรับผิดชอบ ทักษะการให้ ทักษะทางการตลาด ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการสร้างแรงจูงใจในตนเอง 4) การพัฒนาด้านการดำเนินชีวิตและการพัฒนาตนเอง (Health) เด็กจะมีทักษะการสร้างทางเลือกในการดำเนินชีวิตเพื่อสุขภาพ ทักษะการจัดการกับความเครียด ทักษะการป้องกันโรค ทักษะความปลอดภัยส่วนบุคคล

การเห็นคุณค่าของตนเอง การรับผิดชอบต่อตนเอง ลักษณะและบทบาทของตนเอง การจัดการกับความ รู้สึก และการมีวินัยในตนเอง (Boyd, Hreinin, & Briers, 1992; Forsythe, Matysik, & Nelson, 2004)

1.2 วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 4-H

Baker (2006) กล่าวว่าโปรแกรม 4-H มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาด้านความคิดและการจัดการ (Head) 2) การพัฒนาด้านความสัมพันธ์และการดูแล (Heart) 3) การพัฒนาด้านการทำงานและการให้ (Hand) 4) การพัฒนาด้านการดำเนินชีวิตและการพัฒนาตนเอง (Health)

นอกจากนี้ยังมีภาระบ่งถึงวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทักษะของเยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรม 4-H ใน 4 ด้าน (Hendricks, 1998; University of Florida, 2011; วารสารเพื่อนวิทยากร, 2549) ได้แก่

1. Head หมายถึง ความสามารถทางด้านความรู้ การใช้เหตุผล และความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่

1.1 ความคิด (Thinking) คือ การใช้ความคิดของตนเองเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ การจินตนาการ การตรวจสอบความคิดนั้น ๆ อย่างรอบคอบ และการพิจารณาโดยใช้เหตุผลอย่างระมัดระวัง ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ทักษะการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะ การวิพากษ์ทางความคิด

1.2 การจัดการ (Managing) คือ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ประกอบด้วย ทักษะการตั้งเป้าหมาย ทักษะการวางแผนและการจัดการ ทักษะการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ทักษะการเก็บบันทึกข้อมูล และทักษะการยืดหยุ่น

2. Heart หมายถึง ความสามารถด้านบุคลิกหรือสังคม ได้แก่

2.1 ความสัมพันธ์ (Relating) คือ การสร้างความสัมพันธ์ที่มีผลประโยชน์และมีความหมายร่วมกันของคน 2 คน ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร ทักษะการร่วมมือร่วมใจ ทักษะทางสังคม ทักษะการแก้ไขความขัดแย้ง และทักษะการยอมรับความแตกต่าง

2.2 การดูแล (Caring) คือ การแสดงออกซึ่งความเข้าใจ ความเมตตา กรุณา ความห่วงใยต่อผู้อื่น ประกอบด้วย ทักษะการใส่ใจผู้อื่น ทักษะการเห็นอกเห็นใจ ทักษะการแบ่งปัน ความรู้สึก และทักษะการสร้างความสัมพันธ์

3. Hand หมายถึง ความสามารถทางด้านอาชีพ และการเป็นพลเมือง ได้แก่

3.1 การให้ (Giving) คือ การจัดหา การให้บริการ หรือการช่วยเหลือที่ทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย ทักษะการเป็นอาสาสมัครบริการในชุมชน ทักษะความเป็นผู้นำ ทักษะการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และทักษะการให้ความร่วมมือกับกลุ่ม

3.2 การทำงาน (Working) คือ การทำบางสิ่งบางอย่างให้สำเร็จหรือการหารายได้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย ทักษะทางการตลาด ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการสร้างแรงจูงใจในตนเอง

4. Health หมายถึง ความสามารถทางด้านกายภาพ และสุขภาพร่างกาย ได้แก่

4.1 การดำเนินชีวิต (Living) คือ การแสดงพฤติกรรมที่เป็นรูปแบบในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย ทักษะการสร้างทางเลือกในการดำเนินชีวิตเพื่อสุขภาพที่ดี ทักษะการจัดการกับความเครียด ทักษะการป้องกันโรค และทักษะความปลอดภัยส่วนบุคคล

4.2 การดำรงชีวิต (Being) คือ การมีชีวิตอยู่โดยอาศัยหลักธรรมชาติและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย การเห็นคุณค่าของตนเอง การรับผิดชอบต่อตนเอง ลักษณะและบทบาทของตนเอง การจัดการกับความรู้สึก และการมีวินัยในตนเอง

เป้าหมายในการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนของโปรแกรม 4-H สามารถแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เป้าหมายการพัฒนาทักษะชีวิตของโปรแกรม 4-H (Hendricks, 1998)

Iowa State University (n.d.) a. ได้ระบุถึงการพัฒนาความสามารถของเด็กที่เข้าร่วมโปรแกรม 4-H ใน 4 ด้าน ได้แก่

1. Head คือ ความต้องการที่จะเป็นอิสระ (The need to be independent) เด็กต้องการรู้ว่าตนเองสามารถมีอิทธิพลต่อบุคคลและสถานการณ์อย่างไรผ่านการตัดสินใจและการกระทำ ดังนั้นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาระเบียบวินัยและความรับผิดชอบในตนเอง เพื่อพัฒนาให้เด็กเรียนรู้ที่จะเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น

2. Heart คือ ความต้องการที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่ม (The need to be belong) เด็กต้องการได้รับการดูแลและการเป็นห่วงจากคนอื่น ต้องการให้ตนเองมีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นในกลุ่ม ดังนั้นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กควรเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กรู้สึกถึงความปลอดภัยทางกายภาพและทางอารมณ์ขณะทำงานกลุ่ม

3. Hand คือ ความต้องการที่จะเป็นผู้มีน้ำใจ (The need to be generous) เด็กต้องการรับรู้ว่าคุณค่าตนเองมีความหมายและมีจุดมุ่งหมาย ดังนั้นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กควรเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้ทำสิ่งที่มีประโยชน์ต่อผู้อื่นซึ่งจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะตอบแทนสังคม

4. Health คือ ความต้องการที่จะเชี่ยวชาญ (The need to be master) การที่เด็กรู้และเชื่อว่าตนเองมีความสามารถและประสบการณ์ที่จะสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ การได้พบกับสิ่งท้าทายและสามารถทำได้สำเร็จจะช่วยให้เด็กพัฒนาความมั่นใจในตนเอง ดังนั้นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ควบคุมการทำงานของตนเองด้วยการใช้ทักษะต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของเด็ก และเป็นการสร้างทางเลือกให้ชีวิตของตนเอง

นอกจากนี้ University of Florida (2011) ได้ระบุถึงความสามารถที่เด็กอายุ 5-8 ปี จะได้รับการพัฒนาหลังจากเข้าร่วมโปรแกรม 4-H Cloverbuds ไว้ ดังนี้

1. ทักษะการเข้าใจตนเอง (Self-understanding skills) เด็กแต่ละคนมีความสนใจลักษณะเฉพาะ ทักษะ รูปแบบการเรียนรู้ และพื้นอารมณ์ที่แตกต่างกัน เด็กจำเป็นต้องได้รับโอกาสในการพยายามทำสิ่งใหม่ เพื่อให้เด็กได้ค้นหา และทดสอบตัวเอง ผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เด็กได้รับและเริ่มพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้มีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น

2. ทักษะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction skills) การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับคนอื่นจะช่วยให้เด็กพัฒนาด้านอารมณ์และสังคม เด็กจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับคุณค่า ความเชื่อ และพฤติกรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนอื่น จากการปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ช่วยให้เด็กเรียนรู้วิธีที่จะแสดงความรู้สึกออกมาได้อย่างเหมาะสม และค้นพบพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับในสังคม

3. ทักษะการตัดสินใจ (Decision making skills) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการตัดสินใจที่ชาญฉลาดและเลือกที่จะทำพฤติกรรมในเชิงบวก เด็กจำเป็นต้องเข้าใจกระบวนการแก้ปัญหา การตัดสินใจ และความเป็นเหตุและผลต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน เด็กต้องเข้าใจว่าการตัดสินใจนั้น

ส่งผลต่อตนเองและคนอื่นอย่างไรบ้าง และเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง นอกจากนี้เด็กยังต้องรู้จักป้องกันตัวเอง ด้วยการปฏิบัติเสถียรในสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย เช่น การได้รับการชักชวนจากคนแปลกหน้า หรือการได้รับขนมจากคนแปลกหน้า

4. ทักษะการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learning to learn skills) เด็กวัยนี้ยังใช้การคิดที่เป็นรูปธรรม จึงจำเป็นต้องเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ในโปรแกรมนี้เด็กจะได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รวมถึงเรียนรู้วิธีการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

5. ทักษะทางด้านร่างกาย (Mastering physical skills) เป็นการพัฒนาร่างกายผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมัดใหญ่ รวมไปถึงการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กจากการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา

Montana State University (2010) ได้ระบุถึงความสามารถของเด็กที่เข้าร่วมในโปรแกรม 4-H Cloverbuds จะได้รับการพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาความสามารถด้านทักษะชีวิตเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การตัดสินใจ การเรียนวิธีการเรียนรู้ และความเชี่ยวชาญในทักษะด้านร่างกาย
2. มีความรู้เพิ่มขึ้นในด้านวิทยาศาสตร์ ด้านวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการใช้ชีวิตอย่างมีสุขภาพดี และด้านการเป็นพลเมือง ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์
3. พัฒนาทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับการเรียนรู้
4. พัฒนาความสัมพันธ์ด้วยการดูแลผู้ใหญ่และเด็กที่มีอายุมากกว่า โดยทำหน้าที่เป็นตัวแบบในเชิงบวก
5. สำรวจความสัมพันธ์ของครอบครัวและชุมชน
6. พัฒนาความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคม

The Ohio State University (n.d.) ระบุถึงความสามารถที่เด็กในวัย 5-8 ปีได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรม 4-H Cloverbuds ไว้ ดังนี้

1. ความมั่นใจในตัวเอง และการเห็นคุณค่าในตนเอง
2. ทักษะทางกาย
3. ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ
4. การทำความรู้จักกับคนอื่น ๆ
5. ทักษะการตัดสินใจ
6. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใหญ่ และได้รับประสบการณ์ในการดูแลผู้ใหญ่
7. สภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยประสบการณ์ต่าง ๆ
8. ประสบการณ์ในการเพิ่มความสามารถและความเชี่ยวชาญ

9. ประสบการณ์ในการให้บริการและให้คุณค่าแก่ผู้อื่น
10. สภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยต่อร่างกายและจิตใจ
11. โอกาสในการตัดสินใจด้วยตนเอง
12. โอกาสการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
13. ประสบการณ์ที่ทำให้หันกลับมามองตัวเองในฐานะผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมในอนาคต

University of Florida (2009) ได้เสนอทักษะต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของเยาวชนตามแนวคิด 4-H ดังนี้

1. การเข้าใจตนเอง (Understanding self) ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะต้องมีความสนใจในตนเองอย่างถ่องแท้ การเข้าใจบุคลิกภาพและความสามารถของตนเองจะนำไปสู่ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้อื่น และช่วยให้ผู้นำสามารถดึงศักยภาพของตนเองมาพัฒนาในส่วนที่เป็นจุดอ่อนของทีมได้ การเข้าใจในตนเองจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และความมั่นใจในการฝึกฝนตนเอง

2. ทักษะการสื่อสาร (Communication) ทักษะในการพูดในที่ชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งของผู้นำ การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำโดยทั่วไปต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาทักษะทางการสื่อสาร เพราะผู้นำจำเป็นต้องใช้การสื่อสารในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพาทีมบรรลุเป้าหมายไปสู่ความสำเร็จ ผู้นำต้องเป็นทั้งผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพสามารถประมวลข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาถ่ายทอดให้สมาชิกในทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Getting along with others) เป็นสิ่งสำคัญในการทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อให้บรรลุความสำเร็จ ผู้นำจำเป็นต้องเข้าใจถึงความแตกต่างของบุคคลในทีม เข้าใจว่าแต่ละคนมีพื้นฐานชีวิตที่แตกต่างกัน นำไปสู่การมีทัศนคติที่แตกต่างกัน อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในทีมได้ ผู้นำจึงจำเป็นต้องจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งภายในทีม

4. เรียนรู้ที่จะเรียน (Learning to learn) ผู้นำจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และจำเป็นต้องเรียนรู้จากผู้อื่น เรียนรู้จากปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เรียนรู้จากความแตกต่างระหว่างบุคคล และเรียนรู้จากการลงมือทำ

5. ทักษะการตัดสินใจ (Making decision) ผู้นำมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของทีม และการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาที่ทีมกำลังประสบอยู่ ผลจากการตัดสินใจของผู้นำจึงมีผลต่อความสำเร็จของทีม

6. ทักษะในการจัดการ (Managing) การบริหารจัดการทีมเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะทำให้ทีมประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลว ผู้นำจึงต้องมีทักษะในการบริหารจัดการทีมที่ดี การบริหารจัดการทีมไม่ใช่เพียงการบริหารทรัพยากรเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการจัดการกับทรัพยากรบุคคลด้วย

7. การทำงานเป็นกลุ่ม (Working with group) ผู้นำต้องพยายามส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม เพราะสมาชิกแต่ละคนจะมีทักษะที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความทุ่มเทต่อเจตนาธรรมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน ดังนั้นการมีปฏิสัมพันธ์กันจึงก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของทีมร่วมกัน ผู้นำที่ดีจึงต้องเรียนรู้การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

สรุปได้ว่า ความสามารถที่เด็กได้รับการพัฒนาหลังเข้าร่วมโปรแกรม 4-H พบว่า เด็กจะได้รับการพัฒนา ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการคิด ได้แก่ การจัดการ และการตัดสินใจ 2) ด้านความสัมพันธ์ ได้แก่ การทำความรู้จักผู้อื่น และการสื่อสาร 3) ด้านการทำงาน ได้แก่ การทำงานเป็นกลุ่ม และความเป็นผู้นำ 4) ด้านตนเอง ได้แก่ ความภูมิใจในตนเอง การเข้าใจตนเอง

1.3 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของโปรแกรม 4-H

โปรแกรม 4-H มีแนวคิดมาจากการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential learning) การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H (Iowa State University, 2012) พัฒนามาจากแนวคิดของ Kolb (1975) Bybee (1977) และ Pfeiffer & Jones (1983) ที่เน้นให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือกระทำ โดยการใช้คำถามปลายเปิดเป็นตัวชี้แนะ และกระตุ้นการสะท้อนคิด เพื่อให้เด็กเข้าใจในกิจกรรม และสามารถประยุกต์ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การมองย้อนกลับไปยังสิ่งที่เกิดขึ้น การพิจารณาถึงสิ่งที่เป็นประโยชน์หรือมีความสำคัญ และการนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น กระบวนการการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์จะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่คุ้มค่าและสนุกสนาน กระบวนการนี้ใช้เวลาในการลงมือปฏิบัติมากกว่าการบรรยายหรือการสาธิต เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เน้นให้เด็กค้นพบคำตอบด้วยตนเองแทนการบอกคำตอบจากผู้ใหญ่ (University of Florida, 2011)

1.3.1 แนวคิดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์พัฒนามาจากทฤษฎีของ Jean Piaget, Kurt Lewin และ John Dewey ผู้ให้กำเนิดแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำ (Learning by doing) ซึ่งมีความเชื่อบนพื้นฐานของปรัชญาประสบการณ์นิยม (Experimentalism) Dewey ได้แบ่งประสบการณ์ดังกล่าวออกเป็น 2 ประเภท คือ ประสบการณ์ปฐมภูมิ (Primary experience) และประสบการณ์ทุติยภูมิ (Secondary experience) (ประทุม อังกูโรหิต, 2550)

ประสบการณ์ปฐมภูมิ คือ ประสบการณ์ที่ยังไม่เป็นความรู้ หรือเป็นประสบการณ์ที่ยังไม่ผ่านการครุ่นคิดและไตร่ตรอง แต่เป็นกระบวนการของการกระทำ และการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมเท่านั้น ส่วนประสบการณ์ทุติยภูมิ เป็น

ประสบการณ์ที่เป็นความรู้ เนื่องจากประสบการณ์นั้นได้ผ่านกระบวนการครุ่นคิดและไตร่ตรองมาแล้ว จึงสามารถกล่าวได้ว่า ประสบการณ์ปฐมภูมิเป็นข้อมูลเบื้องต้นของประสบการณ์ทุติยภูมิ เช่น เมื่อเด็กใช้มือจับเปลวเทียน เด็กู้สึกร้อนและเจ็บปวด เด็กเกิดการเรียนรู้จากผลของการจับเปลวเทียนที่ร้อน จึงมีความระมัดระวังและไม่จับเปลวเทียนอีกในครั้งต่อไป ดังนั้น แนวคิดของ Dewey จึงตั้งอยู่บนฐานการคิดที่ว่า ความรู้นั้นเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บุคคลจะได้รับความรู้ต่อเมื่อได้ลงมือกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ไม่ใช่การคอยรับความรู้จากผู้อื่น การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์จึงเป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในทุกด้านไม่ใช่เพียงแค่ด้านสติปัญญาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงอารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม และแง่คิดระหว่างบุคคล (Zuber-Skerritt, 1989 cited in McTaggart, 1996)

Vygotsky กล่าวเพิ่มเติมว่า การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เป็นกระบวนการพัฒนา มนุษย์ และเป็นพื้นฐานในการนำไปใช้กับการศึกษา (Miller, 2001) เนื่องจากมนุษย์มีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมไม่เพียงแต่ด้านกายภาพหรือทักษะต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังมีปรับตัวที่เรียกว่า การเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์จึงเป็นกระบวนการที่ความรู้ถูกสร้างขึ้นจากการเปลี่ยนผ่านของประสบการณ์ โดยกระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับจากประสบการณ์นั้น ๆ

1.3.2 หลักการของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงหลักของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ไว้ดังนี้

Andresen (2000 cited in Moon, 2004) กล่าวว่า หลักการสำคัญที่ทำให้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์มีความแตกต่างจากการเรียนรู้แบบอื่น คือ การเรียนรู้ที่มีความหมายของเด็ก โดยประสบการณ์เดิมของเด็กคือฐานของการเรียนรู้ใหม่ที่ช่วยให้เกิดการยกระดับการเรียนรู้ของตนเอง ผ่านกระบวนการสะท้อนคิด และเด็กเป็นผู้กำกับตนเองในการเรียนรู้

Boud, Cohen, & Walker (2000 cited in Moon, 2004) กล่าวถึง หลักการของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ไว้ว่า ประสบการณ์ถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ และช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กทั้งหมด โดยเด็กจะมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง

Moon (2004) กล่าวว่า หลักการสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ขึ้นคือความตั้งใจหรือเจตนาที่จะเรียนรู้ ซึ่งทำให้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์มีลักษณะเป็นกระบวนการ และเป็นแบบแผนเฉพาะในการเรียนรู้ที่แตกต่างจากการเรียนรู้แบบอื่นในชีวิตประจำวัน โดยสื่อที่ใช้คือประสบการณ์ตรงที่ได้รับผ่านการลงมือปฏิบัติ และมีการสะท้อนคิดเกี่ยวกับเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

ทศนา แชมมณี (2550) กล่าวถึง หลักการของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ไว้ว่า ประสบการณ์เป็นแหล่งที่มาของการเรียนรู้ และเป็นพื้นฐานสำคัญของการเกิดความคิด ความรู้ และการกระทำต่าง ๆ การเรียนรู้จากประสบการณ์จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน และมีความหมายต่อตนเอง ช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกรู้สึกผูกพัน มีความต้องการและความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ต่อไป

สรุปได้ว่า หลักการสำคัญของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ คือ การได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เนื่องจากประสบการณ์เป็นพื้นฐาน และยังเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และนำประสบการณ์ที่ได้รับมาสะท้อนความคิดเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่มีความลึกซึ้งและชัดเจนมากขึ้น

1.3.3 กระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

โปรแกรม 4-H มีฐานคิดมาจากกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์แต่ละแบบมีขั้นตอนที่แตกต่างกัน (Greenaway, 2002) ดังนี้

1) กระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ของ Kolb (1984) Kolb ได้สร้างทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ โดยการบูรณาการทั้งด้านการรับรู้ พุทธิปัญญา และพฤติกรรมอย่างเป็นองค์รวม การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์จึงประกอบไปด้วยประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสะท้อนการเรียนรู้เพื่อสร้างเป็นความคิดรวบยอดเชิงนามธรรม และนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ กระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1.1) ประสบการณ์ตรง CE (Concrete Experience) เป็นการจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมและรับประสบการณ์ใหม่ด้วยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

1.2) สังเกตและไตร่ตรอง RO (Reflective Observation) เป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวน สังเกตและไตร่ตรองเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ตนเองได้รับการลงมือปฏิบัติอย่างรอบคอบ เพื่อสร้างความเข้าใจ ผ่านการสังเกต การคิด และมองสิ่งต่าง ๆ ในหลายแง่มุม ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

1.3) สร้างแนวคิดเชิงนามธรรม AC (Abstract Conceptualization) เป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ข้อมูล หรือประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ เพื่อนำมาสรุปองค์ความรู้ของตนเอง ก่อให้เกิดความเข้าใจในประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ และนำไปสู่การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม

1.4) ทดลองทำและดูผล AE (Active Experimentation) จัดกิจกรรม หรือสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลอง หรือทดสอบองค์ความรู้ของตนเอง เป็นการประยุกต์ หรือทดลองใช้ความรู้ โดยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น จนเกิดเป็นแนวทางปฏิบัติของตนเอง

2) กระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ของ Pfeiffer & Jones มี 5 ขั้นตอน

Pfeiffer & Jones (1977) เชื่อว่า การเรียนรู้ที่ดีที่สุดเกิดจากการลงมือทำ โดยการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์อาจเริ่มจากการสอน และพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ในรูปแบบของประสบการณ์ ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางการคิดและพฤติกรรม กระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.1) รับประสบการณ์ (Experiencing) เป็นการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

2.2) แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Publishing) เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือความรู้ที่ได้รับจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม

2.3) ประมวลผล (Processing) เป็นการอภิปราย หรือซักถาม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และได้ข้อมูลที่ชัดเจน จนนำไปสู่แนวคิดสำหรับการประยุกต์ใช้

2.4) สรุป (Generalizing) เป็นการสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และประมวลผลการเรียนรู้

2.5) ประยุกต์ (Applying) เป็นการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือสถานการณ์อื่น ๆ

3) กระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ของ Bybee มี 5 ขั้นตอน

Bybee (2006) เชื่อว่า การสงสัยและซักถามคือธรรมชาติของเด็ก และเป็น การแก้ปัญหาเบื้องต้นของผู้ใหญ่ ดังนั้น การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์จะช่วยให้เด็กเกิด ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจทางเลือก และหาคำอธิบายต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด กระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

3.1) สร้างความสนใจ (Engagement) เป็นการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับความรู้ใหม่

3.2) สำรวจ (Exploration) เป็นการลงมือวางแผน รวบรวมข้อมูล และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น การทดลอง การทำกิจกรรมภาคสนาม เป็นต้น และบันทึกผลการทดลองเพื่อให้ได้ข้อมูล

3.3) อธิบาย (Explanation) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ หรือทดลองมาสรุปผล และนำเสนอผลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การวาดภาพ การทำแผนภูมิ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่มีความถูกต้อง

3.4) ขยายความรู้ (Elaboration) เป็นการนำความรู้ที่ได้ไปเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ หรือขยายความรู้ที่ได้รับให้กว้างขึ้น โดยการศึกษา ค้นคว้า หรือทดลองเพิ่มเติม

3.5) ประเมินผล (Evaluation) ประเมินองค์ความรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง โดยดูจากผลงาน และการสังเกตพฤติกรรมขณะที่ผู้เรียนทำกิจกรรม และการตอบคำถามเพื่อให้ทราบถึงความรู้ของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ที่เป็นฐานคิดของโปรแกรม 4-H และได้ถูกนำมาปรับใช้เป็นแนวการสอนแบบ 4-H ที่ใช้กันในปัจจุบัน เป็นกระบวนการที่เริ่มต้นจากการกระตุ้นความสนใจให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และใช้การคิดใคร่ครวญเพื่อไตร่ตรองอย่างลึกซึ้งถึงประสบการณ์ที่ได้รับจนกลายเป็นความคิดรวบยอด จากนั้นจึงนำความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นของตนเองไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

1.4 หลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H

หลักการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H (University of Florida, 2011) มีดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมควรเอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก
2. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และหลีกเลี่ยงการเรียนรู้ที่ต้องมีการแข่งขัน เพราะเป็นการช่วยพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง และช่วยให้เด็กสามารถทำงานร่วมกันได้โดยไม่ขัดแย้งกับผู้อื่น
3. จัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ และสามารถประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม เพื่อให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง ช่วยเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองและการนับถือตนเองของเด็ก
4. การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วม ความปลอดภัย การพัฒนาส่วนบุคคล การเรียนรู้ และความสนุกสนานที่เด็กจะได้รับ
5. การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกและวางแผนกิจกรรม ให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองต้องการทำ เนื่องจากเด็กมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจ และบูรณาการการเรียนรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมได้ง่ายต่อกิจกรรมที่ตนเองให้ความสนใจ

6. การเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากคนอื่น และช่วยพัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแบ่งปัน และทักษะทางสังคมให้แก่เด็ก

7. การเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ การเรียนรู้เมื่อเด็กกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝน อธิบาย และประยุกต์ไปใช้ในชีวิตจริงได้

8. ครู หรือผู้นำในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H มีหน้าที่ช่วยให้เด็กพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในเชิงบวก โดยพิจารณาถึงพัฒนาการและความต้องการของเด็กในแต่ละช่วงวัย

หลักการจัดกิจกรรมที่สามารถช่วยส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำและมีความเหมาะสมกับโปรแกรม 4-H (South Dakota State University, 2012) มีดังนี้

1. ใช้กิจกรรมเป็นฐานและเป็นกิจกรรมที่มีระยะเวลาสั้น
2. เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ให้เด็กทำงานด้วยกันโดยไม่ขัดแย้งกับคนอื่น
3. เด็กทุกคนได้รับการยอมรับอย่างเท่าเทียมกัน เพราะกิจกรรมเหล่านี้ไม่ใช่การแข่งขัน
4. ถ้าเด็กได้เข้าร่วมในงานนิทรรศการจะเป็นเพียงแค่การแสดงถึงผลงานเท่านั้น ไม่ใช่การตัดสินเด็ก
5. เป็นกิจกรรมที่ปลอดภัยทั้งต่อร่างกายและอารมณ์ของเด็ก
6. เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการและช่วงอายุของเด็ก โดยคำนึงถึงลักษณะทางกายภาพ สังคม จิตใจ และอารมณ์ของเด็ก
7. เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นความสำเร็จ เด็กสามารถที่จะทำกิจกรรมจนสำเร็จได้
8. เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน เป็นกิจกรรมในเชิงบวก และมุ่งเน้นทักษะชีวิตทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจิตใจ ผ่านวงจรการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H (University of Florida, 2011) มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ลงมือทำ (Do) เป็นขั้นตอนที่ง่ายและมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการเรียนรู้โดยการให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และสามารถนำเข้าสู่การอภิปรายเพื่อต่อยอดแนวความคิด และทักษะที่ต้องการให้เด็กได้เรียนรู้จากการใช้คำถามปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปรายนี้ กิจกรรมในขั้นนี้ได้แก่

1.1 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experience) เป็นการที่เด็กได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมด้วยการลงมือทำ ซึ่งกิจกรรมที่ให้เด็กลงมือทำอาจเป็นกิจกรรมเดี่ยวหรือกิจกรรมกลุ่มก็ได้ กิจกรรมเหล่านี้รวมไปถึงการแสดงทักษะใหม่ ๆ การสร้างสิ่งต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ การเล่นเกม กิจกรรมสนทนา หรือการทัศนศึกษา

ขั้นที่ 2 สะท้อนการเรียนรู้ (Reflect) เป็นการสะท้อนคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ด้วยการกระตุ้นให้เด็กสงสัยเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เด็กคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ทำได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น กิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่

2.1 การแบ่งปันประสบการณ์ (Share) การที่เด็กแต่ละคนได้พูดคุยอย่างอิสระ ถึงประสบการณ์ ร่วมแบ่งปันการสังเกตและสิ่งที่เกิดขึ้น

2.2 การประมวลผล (Process) การอภิปรายเกี่ยวกับคำถามต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม

ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ความรู้ (Apply) เป็นการประยุกต์กิจกรรมที่เด็กได้ทำ และข้อมูลที่ได้รับจากการอภิปรายหรือสิ่งที่เด็กมีความรู้อยู่แล้ว เชื่อมโยงให้เด็กสามารถนำข้อมูลนั้นกลับมาใช้ได้ อีกในอนาคต กิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่

3.1 การสรุปความรู้ใหม่ (Generalize) การนำสิ่งที่ได้รับจากประสบการณ์ไป ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่มีความหลากหลาย

3.2 การประยุกต์ใช้ (Apply) การพูดคุยเกี่ยวกับวิธีการนำข้อมูลใหม่ ๆ ที่ได้รับ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของเด็ก หรือเหตุการณ์ในอนาคต

การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ในหลักสูตร Military Kids (University of Minnesota, 2007) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 กิจกรรมนำ เป็นกิจกรรมที่让孩子ได้ทำก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เป็นการปฏิบัติกิจกรรม และอธิบายถึง ประสบการณ์และการตอบสนองของพวกเขา

ขั้นที่ 3 การสะท้อนการเรียนรู้ เป็นการพูดคุยเกี่ยวกับความรู้สึก ประสบการณ์ที่ได้รับ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม

ขั้นที่ 4 การประมวลผล เป็นการร่วมกันพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่มีความสำคัญมากที่สุดใน กิจกรรมที่พวกเขาทำ

ขั้นที่ 5 การสร้างความรู้ใหม่ เป็นการร่วมกันสรุป และพูดคุยเกี่ยวกับความรู้ใหม่ที่ ได้รับจากการทำกิจกรรม

ขั้นที่ 6 การประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นการร่วมกันแบ่งปันถึงวิธีการนำความรู้ที่ได้รับ และ ทักษะชีวิตที่ได้ฝึกฝนไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือสถานการณ์อื่น ๆ อย่างไรก็ตาม

การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ในหลักสูตร Step up to leadership (National 4-H council, 2003) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การได้รับประสบการณ์

การสร้างความสนใจให้แก่เด็ก และส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาทักษะชีวิต โดยมีครู หรือผู้นำคอยจัดเตรียมทรัพยากร ข้อมูล คำถามคำตอบ สภาพแวดล้อม และให้คำปรึกษาในการทำกิจกรรม

ขั้นที่ 2 การผ่อนคลายและการสะท้อน

การถามเด็กด้วยคำถามที่ช่วยให้เด็กรู้สึกผ่อนคลายและได้สะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม เช่น เกิดอะไรขึ้นบ้างในกิจกรรมนี้ ทำอะไรบ้าง ชอบอะไรในกิจกรรมนี้ เรียนรู้อะไรบ้าง ประสบการณ์ไหนที่มีความหมายต่อตัวเองในชีวิตประจำวันบ้าง เป็นต้น ช่วงเวลานี้เป็นช่วงที่เด็กจะได้แบ่งปันการสังเกตซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้เด็กตอบคำถามของคนอื่นแทนที่ครู หรือผู้นำจะเป็นคนบอกคำตอบ เพราะจะทำให้เด็กที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม และรู้สึกว่าคุณคิดของเขาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และมีความสำคัญ

ขั้นที่ 3 การประยุกต์ใช้ความรู้

การพูดคุยกับเด็ก และใช้คำถามถึงวิธีที่จะนำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่โรงเรียน ที่บ้าน หรือนำไปใช้กับเพื่อน จะแสดงให้เห็นว่าเด็กมีความเข้าใจในการนำไปใช้จริงได้อย่างไร

การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ใน Ohio's 4-H Cloverbud Program (The Ohio State University, 1999) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 Getting Started การใช้กิจกรรมแนะนำ สร้างความคุ้นเคย และสร้างความรู้สึกรักของผู้เรียนต่อหัวข้อที่จะเรียนรู้ โดยอาจจะเป็นเพลง เรื่องราว และเกมต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 Digging Deeper การใช้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจหัวข้อที่จะเรียนรู้ เน้นการเลือกใช้กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

ขั้นที่ 3 Looking Within การช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสิ่งที่ได้รับจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมกันสรุปการเรียนรู้

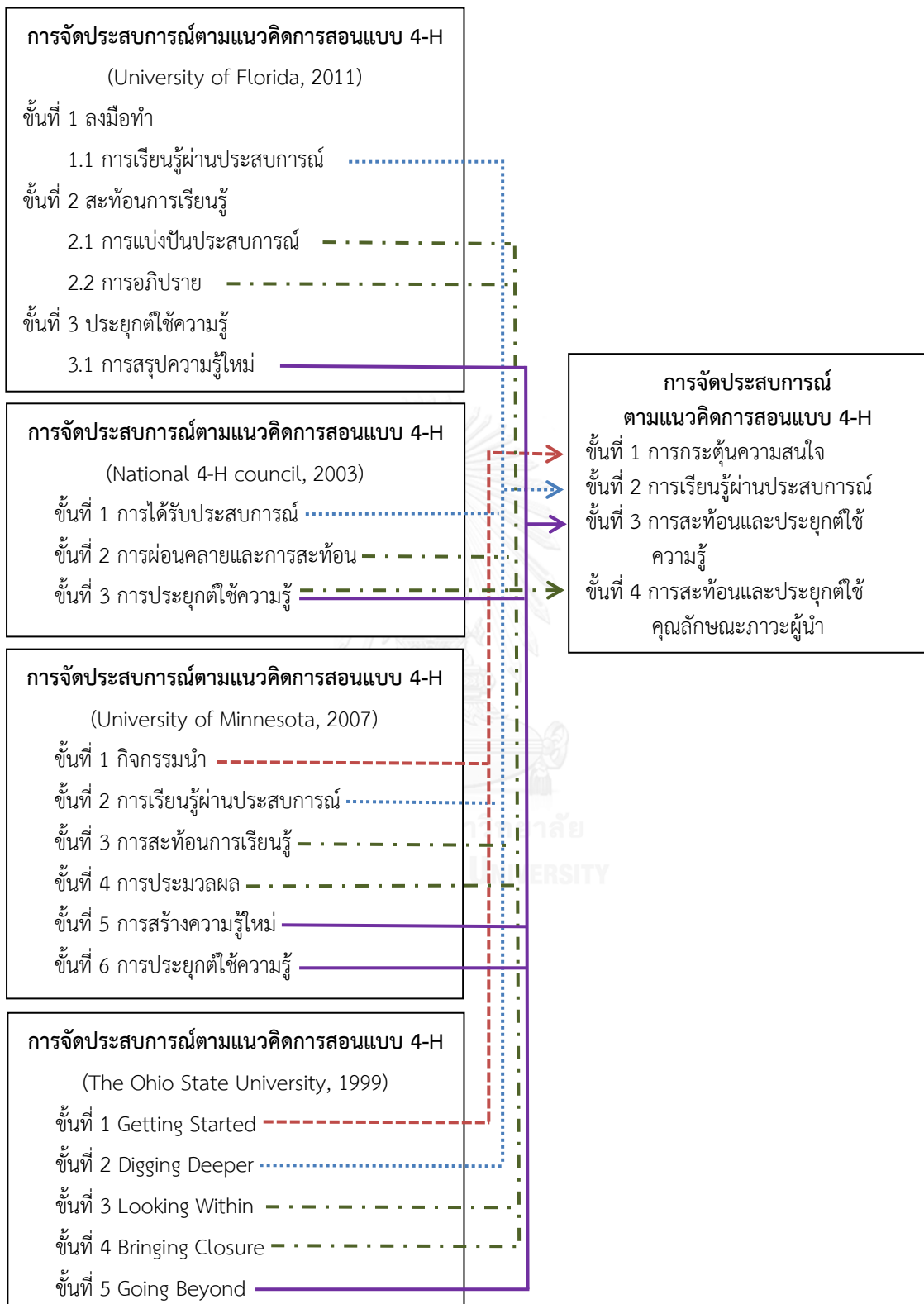
ขั้นที่ 4 Bringing Closure การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกันแบ่งปันความรู้สึก หรือประสบการณ์ที่ตนเองได้รับจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสรุปเป็นความรู้ใหม่

ขั้นที่ 5 Going Beyond การช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงวิธีการประยุกต์ใช้สิ่งที่พวกเขาได้เรียนรู้สู่ชีวิตประจำวัน และสถานการณ์อื่น ๆ และยังรวมไปถึงการเขียนจดหมายถึงผู้ปกครอง เพื่อสรุปสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้ พูดคุย และมีประสบการณ์จากการทำกิจกรรม

การศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ตามแนวทางการสอนแบบ 4-H พบว่า มีการแบ่งขั้นตอนในการจัดประสบการณ์ไว้หลายรูปแบบ โดยผู้วิจัยได้นำขั้นตอนในการจัดประสบการณ์ตามแนวทางการสอนแบบ 4-H มาสังเคราะห์ และสามารถสรุปขั้นตอนการจัดประสบการณ์ตามแนวทางการสอนแบบ 4-H ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำ ได้ดังนี้ ขั้นที่ 1 การกระตุ้นความสนใจ ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ขั้นที่ 3 การสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ และขั้นที่ 4 การสะท้อนและประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ รายละเอียดดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H

2. การส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

2.1 ความหมายของคุณลักษณะภาวะผู้นำ

Greenberg & Baron (2008) กล่าวว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำ หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอิทธิพลต่อสมาชิกในกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กลุ่มหรือองค์กรได้กำหนดไว้

Tannebaum & others (อ้างถึงใน พิพัฒน์ นนทนาธรณ์, 2556) กล่าวว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำ หมายถึง อิทธิพลระหว่างบุคคล การดำเนินการในสถานการณ์หนึ่ง ๆ และการกำกับทิศทางผ่านกระบวนการสื่อสารเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง

โควิชัย (2554) กล่าวว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำ หมายถึง การสื่อสารถึงคุณค่าและศักยภาพของบุคคลอย่างชัดเจน จนกระทั่งบุคคลได้รับแรงบันดาลใจให้มองเห็นสิ่งเหล่านี้ในตนเอง

ฉันทนา จันทร์บรรจง (2542) กล่าวว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่เป็นผู้นำของกลุ่ม หรืออีกนัยหนึ่ง หมายถึง กระบวนการซึ่งผู้นำใช้ความสามารถและอิทธิพลด้านอื่น ๆ ของตนกับสมาชิกในกลุ่ม ให้แต่ละคนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ เพื่อจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กลุ่มได้กำหนดไว้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536) กล่าวว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำ หมายถึง การที่บุคคลใช้อิทธิพลของบุคคลหรือของตำแหน่งให้ผู้อื่นยินยอมปฏิบัติตาม เพื่อที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของกลุ่มตามที่กำหนดไว้ และถือเป็นรูปแบบของอิทธิพลระหว่างบุคคล

จากความหมายข้างต้นของ คุณลักษณะภาวะผู้นำ สรุปได้ว่า เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีอิทธิพลและบทบาทเหนือกลุ่ม โดยสามารถที่จะจูงใจ หรือชักจูงคนให้กลุ่มปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการ หรือคำสั่งจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้ได้

2.2 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ

Merrifield (1967) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. คุณลักษณะภาวะผู้นำเป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ภายในตัวของแต่ละคน โดยในสมัยก่อนเชื่อว่า ความเป็นผู้นำเป็นผลมาจากพันธุกรรมคือเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด แต่ในปัจจุบันเชื่อว่า ความเป็นผู้นำสามารถเรียนรู้และปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวของแต่ละคนได้

2. คุณลักษณะภาวะผู้นำขึ้นอยู่กับกลุ่ม ความเป็นผู้นำนั้นขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางสังคมของกลุ่มมากกว่าของแต่ละคน กล่าวคือเมื่อคนมารวมตัวกันเป็นกลุ่ม คนแต่ละคนในกลุ่มจะมีลักษณะเฉพาะตัว ทักษะและความต้องการส่วนตัวที่มีติดตัวมา คนแต่ละคนจะต้องมีการปรับตัวเมื่อเข้ามาอยู่ในกลุ่ม เพื่อที่จะทำให้งานของตนเองและกลุ่มมีวัตถุประสงค์หรือความต้องการที่สอดคล้องกัน ส่งผลให้

ทุกฝ่ายได้รับผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ความเป็นผู้นำภายในกลุ่มจะถูกกำหนดขึ้นจากทัศนคติ และความต้องการของกลุ่มมากกว่าบุคลิกภาพของคนเพียงคนเดียว

3. คุณลักษณะภาวะผู้นำขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ความเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับสถานการณ์ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มหรือองค์กรนั้น ๆ สถานการณ์มีบทบาทต่อความเป็นผู้นำอย่างมาก สถานการณ์ที่กลุ่มกำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้นอาจก่อให้เกิดผู้นำขึ้นมาได้

Stogdill (1976) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีมหาบุรุษ (Great man theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำบนความเชื่อว่าคุณลักษณะความเป็นผู้นำนั้นมีมาตั้งแต่กำเนิด

2. ทฤษฎีสภาวะแวดล้อม (Environment theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำนั้นเกิดจากสภาพแวดล้อม เวลา สถานที่และโอกาส

3. ทฤษฎีทางสถานการณ์เฉพาะตัว (Personal – situation theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าความเป็นผู้นำนั้นนอกจากสถานการณ์และสภาพแวดล้อมแล้ว ความสามารถเฉพาะตัวก็มีส่วนในการทำให้เกิดความเป็นผู้นำด้วย ทั้งนี้ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่ฉลาด มีความสามารถ และจะต้องมีเพื่อนร่วมงานที่ดีด้วย

4. ทฤษฎีความคาดหวังในปฏิสัมพันธ์ (Interaction – expectation theory) ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ 3 ประการคือ การกระทำ (Action) การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) และสามัญสำนึก (Sentiment) โดยเชื่อว่าผู้ที่จะเป็นผู้นำนั้นจะต้องมีความสามารถในการกระทำ มีมนุษยสัมพันธ์ และมีการควบคุมทางจิตใจที่ดีและเหมาะสมกับเหตุการณ์

5. ทฤษฎีการศึกษามนุษยศาสตร์ (Humanistic theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าผู้นำนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในลักษณะทางธรรมชาติของจิตใจมนุษย์ว่าต้องการอะไร คนแต่ละคนในกลุ่มมีความคิดและความต้องการอะไรบ้าง หากผู้ที่ผู้นำเข้าใจและสนองตอบต่อความต้องการเหล่านั้นก็จะสามารถกลายเป็นผู้นำในกลุ่มได้อย่างแท้จริง

6. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange theory) เชื่อว่ามนุษย์มีลักษณะทางธรรมชาติคือการจำว่าการที่ตนให้อะไรแก่ผู้อื่นนั้นย่อมต้องการได้สิ่งตอบแทนที่คุ้มค่าหรือดีกว่า ดังนั้นผู้ที่จะเป็นผู้นำจะถูกผู้ตามในกลุ่มคิดเสมอว่าถ้าตนให้ความร่วมมือตามที่ผู้นำร้องขอแล้วผลตอบแทนจะคุ้มค่าหรือไม่ ถ้าผู้นำสามารถให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าแก่ผู้ตามได้ ผู้นำย่อมเป็นที่ยอมรับของผู้ตามในกลุ่ม

Posthuma (1996) ได้แบ่งทฤษฎีความเป็นผู้นำเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มทฤษฎีคุณลักษณะภาวะผู้นำ (Trait theory) กลุ่มทฤษฎีนี้พยายามค้นหาคุณลักษณะต่าง ๆ ทั้งในด้านกายภาพ ด้านสมอง ด้านจิตใจและบุคลิกภาพ โดยได้สรุปคุณลักษณะสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของผู้นำ ได้แก่ ความเฉลียวฉลาด การบรรลุภาวะทางสังคม การมีแรงจูงใจภายในและมีแรงขับทางด้านความสำเร็จ รวมทั้งการมีเจตคติที่ดีด้านมนุษยสัมพันธ์

2. กลุ่มทฤษฎีความเป็นผู้นำตามสถานการณ์ (Time theory) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่ว่า สภาพการณ์บางอย่างหรือบางช่วงเวลาที่เหมาะสมจะช่วยเอื้อให้เกิดความเป็นผู้นำขึ้นได้ หรือผู้ที่ประสบความสำเร็จในบทบาทผู้นำจะเป็นผู้ที่ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างดี ทฤษฎีนี้เชื่อว่าไม่มีบุคลิกภาพหรือลักษณะใดที่จะทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้นำได้โดยอัตโนมัติ

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ สรุปได้ว่า คุณลักษณะความเป็นผู้นำสามารถเกิดขึ้นได้จากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับมุมมองหรือความเชื่อส่วนบุคคล ความเป็นผู้นำนี้สามารถปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ในตัวบุคคล และการจะพัฒนาบุคคลให้กลายเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพนั้นควร จะพัฒนาตัวบุคคลอย่างเป็นองค์รวมและต้องพัฒนาให้ครอบคลุมประกอบของภาวะผู้นำ

2.3 องค์ประกอบของคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็กอนุบาล

คุณลักษณะภาวะผู้นำในเด็กเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมอย่างถูกวิธี มหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวนมากได้ระบุถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลไว้ ดังนี้

1) มหาวิทยาลัยไอโอวา (Iowa State University, 2011) ได้จัดทำโปรแกรมหลังเลิกเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็กอนุบาล ได้แก่ ภาวะผู้นำ การสื่อสาร การสร้างความสัมพันธ์ กระบวนการกลุ่ม การวางแผนและการจัดการ

2) มหาวิทยาลัยมินนิโซต้า (University of Minnesota, 2006) ได้จัดทำบทเรียนภาวะผู้นำสำหรับเด็ก และระบุถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็กไว้ ดังนี้ การเข้าใจตนเอง การทำความเข้าใจกับผู้อื่น การสร้างทีม หรือกระบวนการกลุ่ม การสื่อสาร การตั้งเป้าหมายและการวางแผน การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และลักษณะของผู้นำ

3) มหาวิทยาลัยอาร์คันซอ (University of Arkansas, 2006) ได้ระบุถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็กในการเรียนรู้ทักษะชีวิตผ่านโปรแกรม 4-H ได้แก่ การเข้าใจตนเอง การเรียนรู้ การตัดสินใจ การจัดการ การสื่อสาร การทำงานร่วมกับกลุ่ม และการทำความเข้าใจกับผู้อื่น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้ระบุสมรรถนะการพัฒนาตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเอาไว้ในพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) พัฒนาการด้านสังคม แบ่งเป็นส่วนย่อยดังนี้

1.1) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ และการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ได้แก่ มีความเชื่อมั่นในการปฏิสัมพันธ์ ไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว แสดงการช่วยเหลือ สนใจฟังผู้อื่นพูดขณะสนทนา การผลัดกันพูดผลัดกันฟังในกลุ่มสนทนา การต่อรองและประนีประนอมเมื่อมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น การใช้ถ้อยคำน้ำเสียงที่อ่อนโยน การถ่ายทอดข้อความได้ถูกต้อง การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และการยอมรับกฎกติกาในการเล่นกับเพื่อน

1.2) ด้านพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคม ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของ การผลัดกันเล่น ความกล้าทดลองสิ่งใหม่ ๆ ความเห็นอกเห็นใจเพื่อน การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมอย่างง่าย ๆ ได้ การบอกพฤติกรรมที่ดีของเด็กคนอื่น การบอกได้ว่าการกระทำของตนเองมีผลต่อความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่นได้อย่างไร และความสามารถในการใช้ท่าทางและภาษาที่เหมาะสมเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในกลุ่มได้

1.3) ด้านการเห็นคุณค่าของความแตกต่าง ได้แก่ การปฏิบัติตนอย่างสุภาพกับทุกคน รวมถึงคนที่มีสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่ต่างไปจากตน การบอกได้ว่าคนแต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน และบอกได้ว่าคนแต่ละคนมีความชอบและไม่ชอบที่แตกต่างกัน

2) พัฒนาการด้านอารมณ์ แบ่งเป็นส่วนย่อยดังนี้

2.1) ด้านความคิดเกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ การบอกได้ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบสิ่งของหรือกิจกรรมใด การบอกความรู้สึกของตนเองทั้งทางบวกและทางลบต่อสิ่งของ บุคคล หรือสภาพต่าง ๆ ได้ และการบอกลักษณะทางกายของตนเอง

2.2) ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง ได้แก่ การควบคุมอารมณ์ตนเองได้เมื่อประสบเหตุการณ์ที่ไม่พอใจหรือเมื่อทำกิจกรรมที่ยาก และการไม่แสดงอารมณ์โกรธหรือไม่พอใจจนเกินกว่าเหตุ

2.3) ด้านสมรรถนะของตนเอง ได้แก่ การแสดงความดีใจโดยท่าทางหรือวาจา เมื่อทำอะไรได้สำเร็จ อดผลงานของตนเพื่อให้ตนเองรู้สึกดี และรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ และบอกได้ว่าตนเองมีความสามารถในเรื่องใด

3) พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา แบ่งเป็นส่วนย่อยดังนี้

3.1) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ โดยการลองผิดลองถูก การรู้จักถามเพื่อให้ได้วิธีการแก้ปัญหา การแก้ปัญหาได้หลายวิธี และรู้จักเลือกวิธีที่เหมาะสม

4) พัฒนาการด้านภาษา แบ่งเป็นส่วนย่อยดังนี้

4.1) ด้านการเข้าใจและการใช้ภาษา ได้แก่ การร่วมวงสนทนา มีส่วนร่วมทั้งเป็นผู้ฟังและผู้พูด โดยใช้ภาษาที่สื่อความได้อย่างเหมาะสม

4.2) ด้านการสื่อความหมาย ได้แก่ การบอกความต้องการ ความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเองได้ การฟังน้ำเสียงและบอกความแตกต่างของน้ำเสียงว่าผู้พูดมีความรู้สึก หรือมีความต้องการอย่างไร เล่าเรื่องเหตุการณ์ที่ตนมีประสบการณ์ให้ผู้อื่นฟังเข้าใจได้ และรู้จักปรับวิธีการสื่อความหมายด้วยภาษาพูดให้เหมาะสมกับผู้ฟัง

4.3) ด้านการสื่อความหมาย ได้แก่ การบอกความรู้สึกของผู้อื่นเมื่อเห็นสีหน้า ท่าทาง

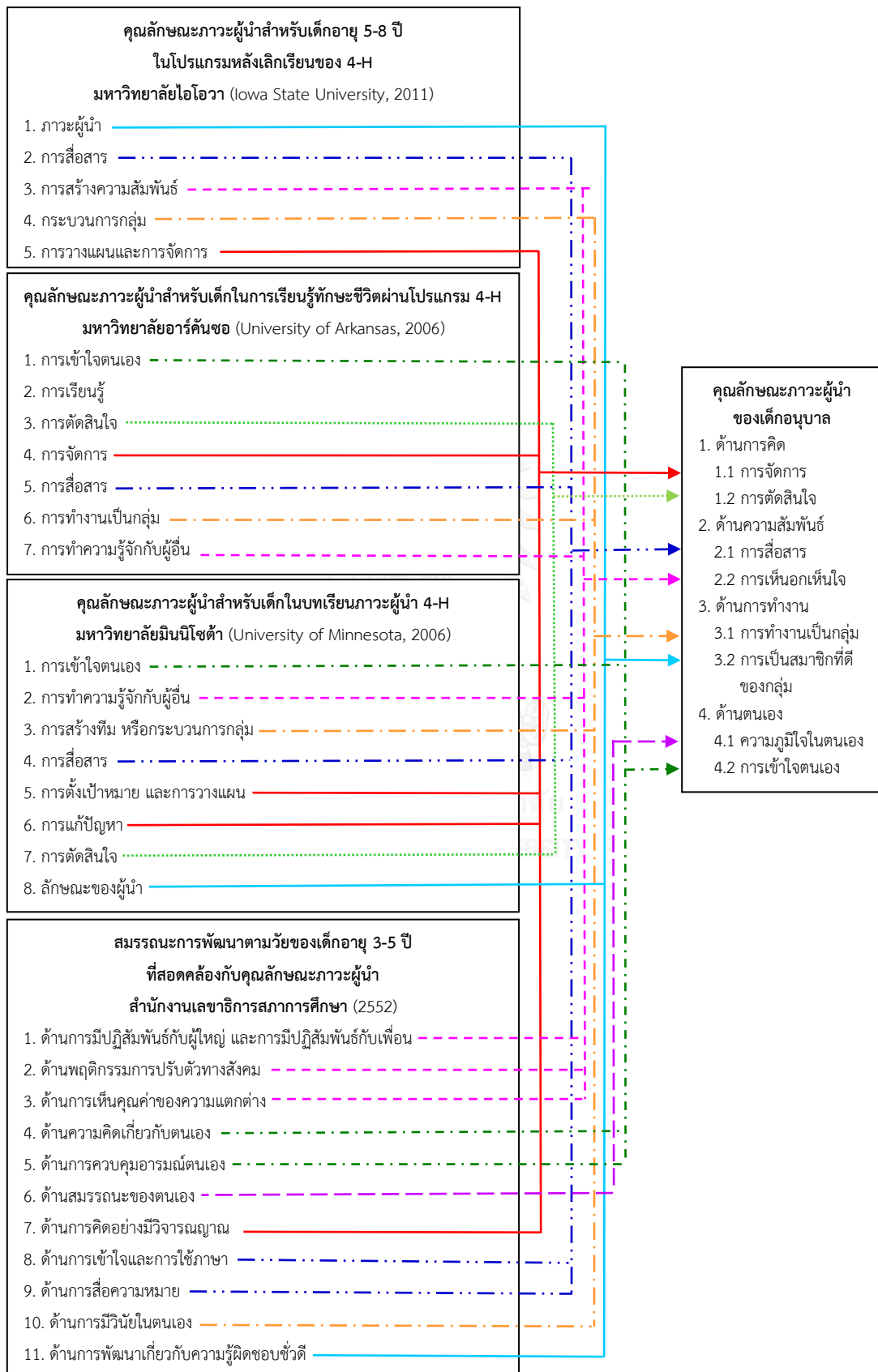
5) พัฒนาการด้านจริยธรรม แบ่งเป็นส่วนย่อยดังนี้

5.1) ด้านการมีวินัยในตนเอง ได้แก่ การไม่แสดงความก้าวร้าวด้วยการทำร้ายตนเอง หรือทำลายข้าวของของตนเอง ต่อคน สัตว์ สิ่งของ และการระงับความก้าวร้าวของตนเองได้ การเชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงง่าย ๆ ความอดทนรอคอย ที่จะได้สิ่งที่ต้องการ การแสดงความรับผิดชอบโดยทำสิ่งที่ได้รับมอบหมายให้ทำ และการควบคุมตนเองให้ทำงานจนเสร็จ แม้ว่าจะมีสิ่งเร้าให้ไปทำอย่างอื่น

5.2) ด้านการพัฒนาเกี่ยวกับความรู้ดีชอบชั่วดี ได้แก่ การไม่ก้าวร้าว แกล้งหรือทำร้ายคนและสัตว์อื่น การไม่ทำลายสิ่งของต่าง ๆ แสดงความอ่อนโยนต่อเพื่อนและสัตว์ ความภูมิใจและเลือกที่จะทำในสิ่งที่ดี มีประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

การสังเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็กอนุบาล จากมหาวิทยาลัยไอโอวา มหาวิทยาลัยมินนิโซต้า มหาวิทยาลัยอาร์คันซอ และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า เมื่อแบ่งคุณลักษณะภาวะผู้นำตามองค์ประกอบการพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 ด้านซึ่งเป็นรากฐานของโปรแกรม 4-H สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านการคิด ได้แก่ การจัดการ และการตัดสินใจ 2) ด้านความสัมพันธ์ ได้แก่ การสื่อสาร และการเห็นอกเห็นใจ 3) ด้านการทำงาน ได้แก่ การทำงานเป็นกลุ่ม และการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม 4) ด้านตนเอง ได้แก่ ความภูมิใจในตนเอง และการเข้าใจตนเอง แสดงรายละเอียดดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 การสังเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

2.4 บทบาทครูในการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำ

ครู หรือผู้นำในโปรแกรม 4-H เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และการพัฒนาภาวะผู้นำของเด็กอย่างยิ่ง หากครู หรือผู้นำสามารถพัฒนาเด็กได้อย่างเหมาะสมตามช่วงวัยจะทำให้เด็กมีทักษะและคุณลักษณะของผู้นำอยู่ในตัวของเด็กได้อย่างง่ายดาย โดยครู หรือผู้นำในโปรแกรม 4-H สามารถส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำให้แก่เด็กได้

University of New Hampshire (2016) ได้กล่าวถึงบทบาทครูในการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กไว้ ดังนี้

- 1) การช่วยให้เด็กพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
- 2) การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในเชิงบวก
- 3) การวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยการพิจารณาถึงพัฒนาการและความต้องการของเด็ก
- 4) การให้ความสนใจต่อเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อทำให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
- 5) การเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกและวางแผนกิจกรรม เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจถึงสิ่งที่ต้องการจะทำ
- 6) การช่วยสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น

Montana State University (2010) ได้กล่าวถึงบทบาทครูในการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กไว้ ดังนี้

- 1) การจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายและไม่ใช้เวลานานจนเกินไป โดยจัดการเรียนรู้ทั้งลักษณะของกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ และควรแทรกกิจกรรมที่ต้องใช้ความเจ็บเข้ามาบ้าง
- 2) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการร่วมมือมากกว่าการแข่งขันซึ่งจะทำให้เด็กได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามวัย
- 3) การเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จะช่วยให้เด็กเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นธรรมอย่างถูกต้อง
- 4) การจัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้เด็กได้แก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคล และสอนถึงพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมให้แก่เด็ก เช่น การผลัดกันใช้ การแบ่งปันสิ่งของ และการทำงานร่วมกัน

Cornell Cooperative Extension (2003) ได้กล่าวถึงบทบาทครูในการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กไว้ ดังนี้

1) การส่งเสริมให้เด็กได้พูดคุยและทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ เพื่อให้เด็กพัฒนาความเคารพและความเข้าใจผู้อื่น

2) การเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และพูดคุยกับคนอื่นขณะทำกิจกรรมจะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝน อธิบาย และประยุกต์สิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างแท้จริง

การศึกษาเกี่ยวกับบทบาทครูในการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำในโปรแกรม 4-H สรุปได้ว่าครูหรือผู้นำกิจกรรมมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงพัฒนาการและความต้องการของเด็ก โดยเน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างร่วมมือ ให้เด็กได้มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ภายใต้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงบวก ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กได้

2.5 การประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำในเด็กอนุบาล

การศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำในเด็ก พบว่าการประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำในเด็กนั้นมีจำนวนน้อย (Shaunessy & Karnes, 2004) สามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบ ได้แก่

1) แบบประเมินที่ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ตอบ เช่น

1.1) The Scales for Rating Behavioral Characteristics of Superior Students - Revised (SRBCSS-R) สร้างขึ้นโดย Renzulli & others (2002) เป็นแบบสอบถามสำหรับเด็กอนุบาล-เกรด 12 โดยมีรายการประเมินเกี่ยวกับภาวะผู้นำ จำนวน 7 ข้อ

1.2) The Gifted Evaluation Scale (GES - 2) สร้างขึ้นโดย McCarney & Anderson (1998) เป็นแบบสอบถามสำหรับเด็กอนุบาล-เกรด 12 โดยมีรายการประเมินเกี่ยวกับภาวะผู้นำ จำนวน 10 ข้อ

1.3) The Eby Gifted Behavior Index สร้างขึ้นโดย Eby (1983) เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) เกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านสังคม จำนวน 20 ข้อ

2) แบบประเมินที่เด็กเป็นผู้ตอบ ส่วนมากเป็นแบบประเมินสำหรับเด็กโตโดยใช้การเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของเด็กเป็นหลัก เช่น

2.1) แบบสอบถามทักษะภาวะผู้นำของโปรแกรม Ricochet ซึ่งเป็นโปรแกรมหนึ่งในโปรแกรม 4-H ของมหาวิทยาลัยไอโอวา (Iowa State University, n.d.) b. เพื่อพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็กอายุ 8-16 ปี คำถามในรายการคำถามเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำในด้าน

ต่าง ๆ ได้แก่ การเข้าใจตนเอง การตั้งเป้าหมาย การวางแผนและการจัดการ การแก้ปัญหา การสร้าง สร้างสัมพันธ์ภาพ การทำงานเป็นกลุ่ม การสื่อสาร และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำ เช่น การเปิดใจกว้าง การไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น สอดคล้องกับพฤติกรรมภาวะผู้นำในแบบสังเกตพฤติกรรมในด้าน พฤติกรรมและทักษะพลเมือง สำหรับเด็กอนุบาล-เกรด 1 ที่ถูกพัฒนาขึ้นโดย The Center for Information and Research on Civic Learning and Engagement ซึ่งได้ดำเนินการวิจัย เกี่ยวกับพลเมืองทั้งในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และชุมชนต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา (The Center for Information and Research on Civic Learning and Engagement, 2010) แบบสังเกตพฤติกรรม ในด้านพฤติกรรมและทักษะพลเมืองนี้ได้สังเกตพฤติกรรมของเด็กอนุบาล-เกรด 1 ในด้าน ความรับผิดชอบส่วนบุคคล ด้านการใส่ใจคนอื่น ๆ และการใส่ใจชุมชนของตนเอง และด้าน คุณลักษณะภาวะผู้นำ ในทักษะต่าง ๆ เช่น การมองจากมุมมองของคนอื่น การคิดเชิงวิพากษ์ การสื่อสาร การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการแก้ไขความขัดแย้ง

2.2) Myers-Briggs Type Indicator (MBTI) สร้างขึ้นโดย Myers & McCaulley (1985) เป็นแบบสอบถามสำหรับเด็กเกรด 9-12 ประกอบด้วยคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ จำนวน 166 ข้อ

2.3) The Rating Scale for Leadership สร้างขึ้นโดย Roets (1986) เป็นแบบสอบถามสำหรับเด็กเกรด 3-12 ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำ 26 ข้อ

2.4) Murphy - Meisgeier Type Indicator for Children สร้างขึ้นโดย Meisgeier & Murphy (1987) เป็นแบบสอบถามสำหรับเด็กเกรด 2-8 ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำจำนวน 70 ข้อ

2.5) Student Talent and Risk Profile สร้างขึ้นโดย Institute for Behavioral Research in Creativity (1990) เป็นแบบสอบถามสำหรับเด็กเกรด 5-12 ประกอบด้วยข้อคำถาม เกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำจำนวน 25 ข้อ

2.6) Khatena-Morse Multitalent Perception Inventory สร้างขึ้นโดย Khatena & Morse (1994) เป็นแบบสอบถามสำหรับเด็กเกรด 4-12 ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำจำนวน 10 ข้อ

การศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำในเด็ก พบว่า ส่วนใหญ่มักใช้การสังเกต พฤติกรรมของเด็กเป็นหลัก และให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู หรือผู้นำกิจกรรมเป็นผู้ประเมิน เนื่องจาก เด็กในวัยนี้ยังไม่คล่องแคล่วในเรื่องของการอ่าน การเขียน และยังตีความได้ไม่ชัดเจน การประเมิน จากการสังเกตของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาล ซึ่งจะทำได้ข้อมูลของ เด็กตามสภาพจริงได้

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

อรอุมา วิไลย์ (2557) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำในเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิด ด้านการสร้างสัมพันธภาพ ด้านการทำงาน และด้านการเข้าใจตนเอง โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กับครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 77 คน พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเข้าใจตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ ด้านการสร้างสัมพันธภาพ ด้านความคิด และด้านการทำงาน ตามลำดับ

สายฝน วังสระ (2552) ได้ศึกษาและพัฒนาโปรแกรม 4-H เพื่อพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 52 คน โดยใช้โปรแกรม 4-H เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่ประกอบด้วย 6 กิจกรรมย่อย ได้แก่ 1) กิจกรรม What is leader 2) กิจกรรม Who am I 3) กิจกรรม Communication cues 4) กิจกรรม Planning and managing 5) กิจกรรม Team building and mastering motivation และ 6) กิจกรรม Making decision พบว่ากิจกรรมในโปรแกรม 4-H สามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบว่านักเรียนมีการหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และรู้จักการปรับตัวเข้าหาผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น

รุ่งทิพย์ เสแสง (2549) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตประเวศ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามกับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตประเวศ จำนวน 316 คน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความฉลาดทางอารมณ์ในด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ด้านการจูงใจตนเอง ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ด้านการมีทักษะทางสังคม และระดับภาวะผู้นำอยู่ในระดับสูง และพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลีลาวดี ชนะมาร (2549) ได้ศึกษากิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำในเด็กปฐมวัย จำนวน 20 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่ากิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสามารถช่วยพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำได้ ทั้งในด้านความเชื่อมั่นในตนเอง การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ลาวลีย์ ทองศรีสมบูรณ์ (2547) ได้ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ โดยใช้แบบสอบถาม แบบวัดบุคลิกภาพ แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง และแบบวัดเขาวนอารมณ์กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 5 และ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

กรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ และเชาวน์อารมณ์มีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนลำดับการเกิด และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีภาวะผู้นำสูงมักจะมีบุคลิกภาพแบบเปิดเผย เชาวน์อารมณ์สูง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ลำดับการเกิดเป็นลูกคนแรก และมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง

อรพินท์ สุขยศ (2538) ได้ศึกษาผลของการละเล่นของเด็กไทยที่มีต่อลักษณะความเป็นผู้นำในด้านความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน 28 คน พบว่า คะแนนลักษณะความเป็นผู้นำในด้านความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กที่ได้รับการสอนการละเล่นของเด็กไทยสูงกว่าเด็กที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Radhakrishna & others (2013) ได้ศึกษาผลของโปรแกรม 4-H ของรัฐเพนซิลเวเนียตามการรับรู้ของผู้ปกครอง 368 คน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่าผู้ปกครองของเด็กที่เข้าร่วมโปรแกรม 4-H รับรู้ว่าการเข้าร่วมโปรแกรม 4-H เด็กได้เรียนรู้ทักษะการสื่อสาร การตัดสินใจ การรับผิดชอบส่วนบุคคล และการตั้งเป้าหมาย นอกจากนี้เด็กยังมีความมั่นใจในตนเอง และมองเห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น

Anderson, Bruce, & Mouton (2010) ได้ศึกษาวิจัยมุมมองของศิษย์เก่าจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่มีต่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านความเป็นผู้นำ โดยการสัมภาษณ์นักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่ได้เข้าร่วมโปรแกรม 4-H จำนวน 13 คน จาก 10 รัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าประสบการณ์การได้เข้าร่วมในโปรแกรม 4-H มีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านความเป็นผู้นำใน 4 ด้าน คือ 1) การพัฒนาด้านความคิดและการจัดการ (Head) 2) การพัฒนาด้านความสัมพันธ์และการดูแล (Heart) 3) การพัฒนาด้านการทำงานและการให้ (Hand) และ 4) การพัฒนาด้านการดำเนินชีวิตและการพัฒนาตนเอง (Health)

Peterson (2009) ได้ศึกษาตัวแทนผู้นำ 4-H และศิษย์เก่าของสมาชิกรายการเกษตรกรในอนาคตแห่งอเมริกา (FFA National Convention) ในรัฐนอร์ทดาโกตา ผ่านการใช้แบบสอบถามจำนวน 772 คน และเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) พบว่าผู้ตอบมากกว่าร้อยละ 75 มีทักษะชีวิตในด้านความเป็นผู้นำเพิ่มมากขึ้นอย่างมากจากการได้รับประสบการณ์จากการเข้าร่วมโปรแกรม 4-H

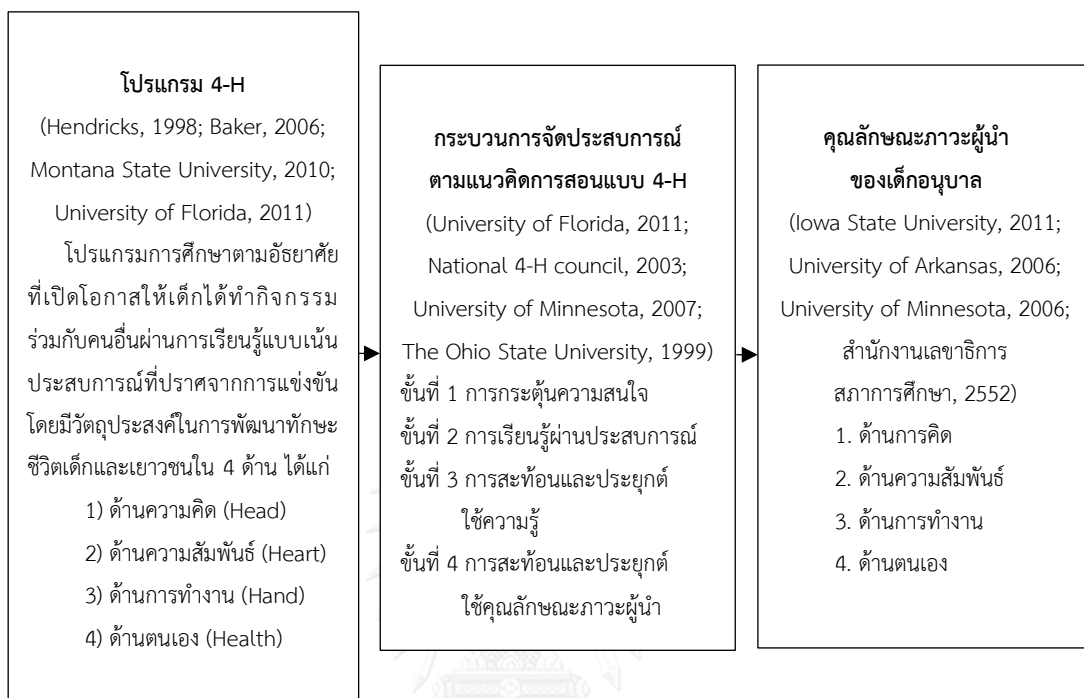
Colorado State University (2005) ได้ทำการสำรวจกับนักเรียนอายุ 11-13 ปี ในมลรัฐโคโลราโด จำนวน 395 คน ซึ่งมีทั้งเยาวชนที่เป็นสมาชิกของโปรแกรม 4-H และเยาวชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก พบว่า เยาวชนที่เป็นสมาชิกโปรแกรม 4-H มีการเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ในชีวิตประจำวันสูงกว่าเยาวชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม เช่น การประสบความสำเร็จในการเรียน การเป็นแบบอย่างในการช่วยเหลือสังคม การเป็นผู้นำในโรงเรียนและชุมชน และยังลดพฤติกรรมความเสี่ยงต่าง ๆ เช่น การใช้ยาเสพติด การสูบบุหรี่ การลักขโมยของ เป็นต้น นอกจากนี้โปรแกรม 4-H ยังช่วยส่งเสริมให้เยาวชนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักและเข้าใจตนเอง กำหนดเป้าหมายชีวิต วางแผนการจัดการ กล้าแสดงออก และสามารถพูดในที่สาธารณะได้อย่างมั่นใจ

Ferrari, Hogue, & Scheer (2004) ได้ศึกษาผลการรับรู้ของผู้ปกครองเด็กอายุ 5-8 ปี ที่เข้าร่วมในโปรแกรม 4-H Cloverbuds ซึ่งเป็นโปรแกรม 4-H สำหรับเด็กในช่วงปฐมวัย จำนวน 42 คน พบว่า โปรแกรม 4-H Cloverbuds มีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะทางสังคม การเรียนวิธีการเรียนรู้ การพัฒนาส่วนบุคคลในด้านความมั่นใจในตนเอง การดูแลตนเอง และการกำกับตนเอง

Boyd, Hreeing, & Briers (1992) ได้ทำการสำรวจเยาวชนอายุ 13-19 ปี ในมลรัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกาที่เข้าร่วมโปรแกรม 4-H และไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม จำนวน 858 คน เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชน พบว่า เยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรม 4-H มีการพัฒนาทักษะชีวิตที่ดีกว่าเยาวชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม และพบว่าทักษะชีวิตของเยาวชนมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโปรแกรม 4-H ตามลำดับ ดังนี้ ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการตัดสินใจ และทักษะด้านการเข้าใจตนเอง

Cantrell, Heinshon, & Doebler (1989) ได้ทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรม 4-H ในมลรัฐเพนซิลวาเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า เยาวชนที่มีบทบาทเป็นผู้นำมักมีการพัฒนาทักษะชีวิตตามแนวคิดของ 4-H ที่สูงกว่าเยาวชนที่มีบทบาทเป็นผู้ตาม

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง ผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอน
แบบ 4-H ที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์
4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

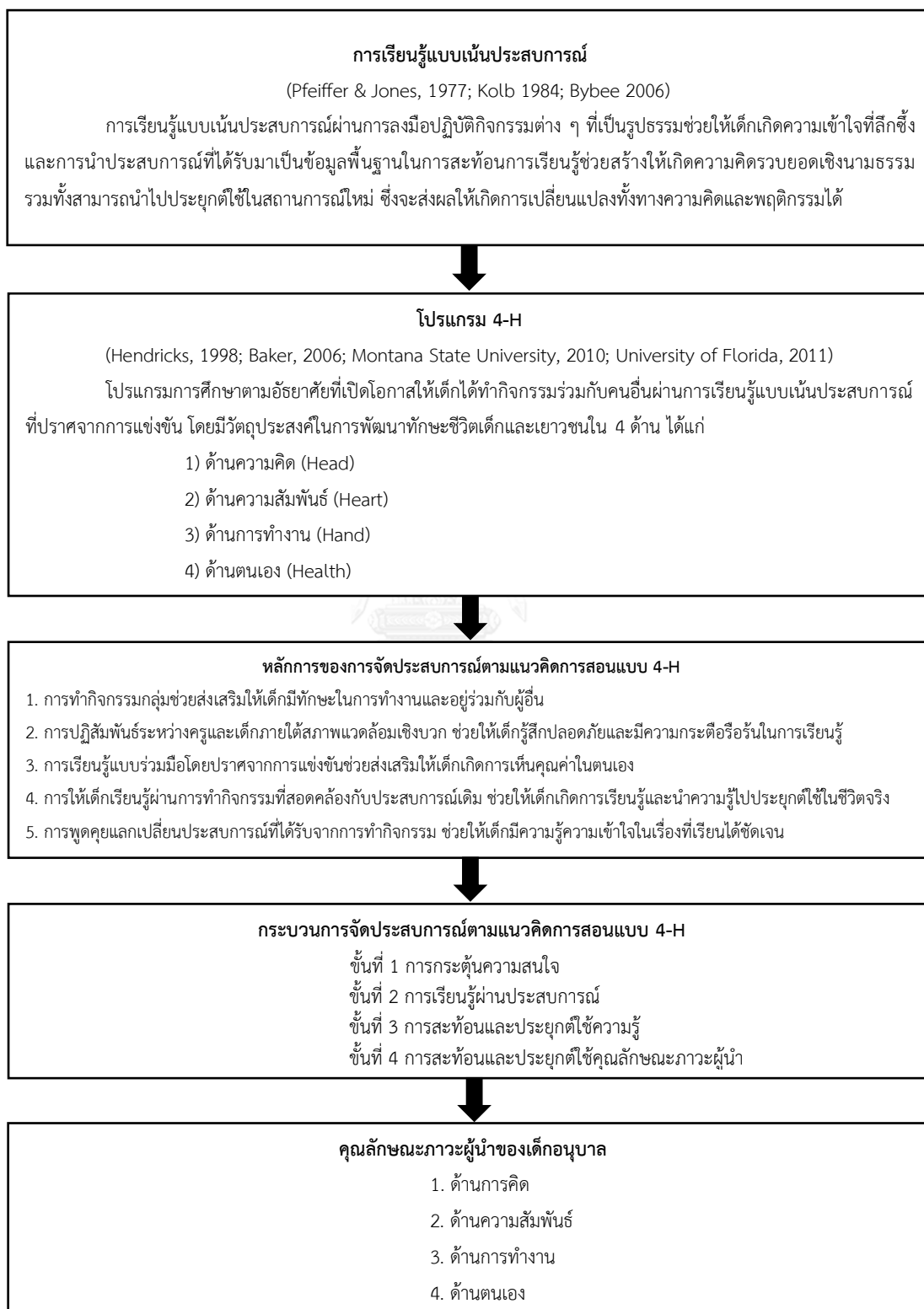
ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อจัดทำกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.1 ศึกษาทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H โดยศึกษาที่มา วัตถุประสงค์ และทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยและต่างประเทศ

1.2 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็กอนุบาลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยและต่างประเทศ

1.3 นำข้อมูลที่ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H และการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็กอนุบาล มาสังเคราะห์กรอบแนวคิดการวิจัย และกำหนดหลักการของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่มีผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ดังแสดงในแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 หลักการของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่มีต่อคุณลักษณะ
ภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 36 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนอนุบาลปานตะวัน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตั้งอยู่ในแขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง ครูส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้มาโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียน ดังนี้

1) เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่ไม่มีนโยบายเร่งเรียน เขียน อ่านเกินพัฒนาการของเด็ก และมีการจัดประสบการณ์โดยใช้ กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม

2) เป็นโรงเรียนที่มีอัตราส่วนของนักเรียนต่อห้องไม่เกิน 25 คน

มีขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) สุ่มห้องเรียนเพื่อเข้าสู่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยการจับฉลาก ได้เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ห้องเรือสำเภา จำนวน 18 คน เป็นกลุ่มทดลอง และเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ห้องเรือใบ จำนวน 18 คน เป็นกลุ่มควบคุม

2) ผู้วิจัยทดสอบคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเอง โดยการนำแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนเรียนไปทดสอบกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดำเนินการทดสอบเด็กเป็นกลุ่มย่อยครั้งละ 4 คน กลุ่มละ 45 นาที ใช้เวลาดำเนินการทั้งสิ้น 1 สัปดาห์ แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์หาค่าสถิติที่ แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independent sample t-test) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำก่อนทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คุณลักษณะภาวะผู้นำ ของเด็กอนุบาล	กลุ่มทดลอง (n=18)		กลุ่มควบคุม (n=18)		t	p
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
ด้านการคิด	9.06	1.589	8.89	1.967	.280	.781
ด้านความสัมพันธ์	5.89	2.324	4.72	2.675	1.397	.171
ด้านการทำงาน	5.89	1.997	6.06	2.014	-.249	.805
ด้านตนเอง	10.06	1.305	9.56	2.093	.860	.396
โดยรวม	30.89	5.830	29.22	7.727	.730	.470

p > .05

จากตารางที่ 1 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคุณลักษณะภาวะผู้นำโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองของเด็กอนุบาล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H

ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 2 ชุด ประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H สำหรับกลุ่มทดลอง และแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติสำหรับกลุ่มควบคุม มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.1 การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H และแผนการจัดประสบการณ์การณแบบปกติ มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H โดยศึกษาด้านความเป็นมา แนวคิดและหลักการ วัตถุประสงค์ การจัดประสบการณ์ และบทบาทครู จากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) เตรียมความพร้อมผู้วิจัยด้วยการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ สูดยอดเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบครุมืออาชีพ โดย อาจารย์ ดร. วรรณาท รักสกุลไทย โรงเรียนเกษมพิทยา แผนกอนุบาล ในวันที่ 20-21 เมษายน 2557 เป็นเวลาทั้งสิ้น 2 วัน เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

3) พัฒนารอบแนวคิดการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H โดยนำเสนอไว้ในแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 กรอบแนวคิดการจัดประสบการณ์ตามแนวทางการสอนแบบ 4-H

4) กำหนดเนื้อหาสาระของการจัดประสบการณ์ จากสาระที่ควรเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 โดยนำมาวิเคราะห์ด้านความสอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ไว้ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสอดคล้องระหว่างสาระที่ควรเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2546 กับ
คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

สาระที่ควรเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พ.ศ. 2546	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล			
			การคิด	ความสัมพันธ์	การทำงาน	ตนเอง
เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	ประสาทสัมผัส	การมองเห็น		✓		
		การได้ยิน				✓
		การได้กลิ่น			✓	
		การสัมผัส	✓			
อาหารดีมี ประโยชน์	การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	✓			
		การหลีกเลี่ยงอาหารที่มีประโยชน์น้อย		✓		
		ประโยชน์ของอาหาร				✓
		เมนูแสนอร่อย			✓	
ความปลอดภัย ในชีวิตประจำวัน	ความปลอดภัยในการเดินทาง	ความปลอดภัยในการเดินทาง	✓			
		ความปลอดภัยในบ้าน			✓	
		ความปลอดภัยจากสัตว์มีพิษ				✓
		การป้องกันโรคติดต่อ		✓		
เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล และสถานที่แวดล้อม เด็ก	ฉันคือคนไทย	ธงชาติไทย				✓
		เมืองไทย 4 ภาค			✓	
		ประเพณีไทย	✓			
		ชนมไทย		✓		
ชุมชนของเรา	สถานที่สำคัญในชุมชน	สถานที่สำคัญในชุมชน			✓	
		อาชีพในชุมชน				✓
		บทบาทการเป็นสมาชิกที่ดีในชุมชน		✓		
		การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า	✓			

ตารางที่ 2 (ต่อ) ความสอดคล้องระหว่างสาระที่ควรเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2546 กับ
คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

สาระที่ควรเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พ.ศ. 2546	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล			
			การคิด	ความสัมพันธ์	การทำงาน	ตนเอง
เรื่องราวเกี่ยวกับ ธรรมชาติรอบตัว	พืช	วงจรชีวิตของพืช			✓	
		ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืช				✓
		การขยายพันธุ์พืช	✓			
		การดูแลรักษาพืช		✓		
สัตว์เลี้ยงแสนรัก	ลักษณะและธรรมชาติของสุนัข	ลักษณะและธรรมชาติของแมว		✓		✓
		ลักษณะและธรรมชาติของนก			✓	
		ลักษณะและธรรมชาติของปลา	✓			
		มลพิษ	มลพิษทางอากาศ		✓	
เรื่องราวเกี่ยวกับ สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก	วิทยาศาสตร์น่ารู้	มลพิษทางเสียง				✓
		มลพิษทางขยะ			✓	
		มลพิษทางน้ำ	✓			
		แสงและเงา			✓	
ลม	วิทยาศาสตร์น่ารู้	เสียง		✓		
		น้ำ	✓			
		ลม				✓
		สีที่พบในธรรมชาติ			✓	
		สีที่มนุษย์สร้างขึ้น				✓
		ประโยชน์ของสีในชีวิตประจำวัน	✓			
		การผสมสี		✓		

5) กำหนดขั้นตอนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกระตุ้นความสนใจ ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ขั้นที่ 3 การสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ และขั้นที่ 4 การสะท้อนและประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ

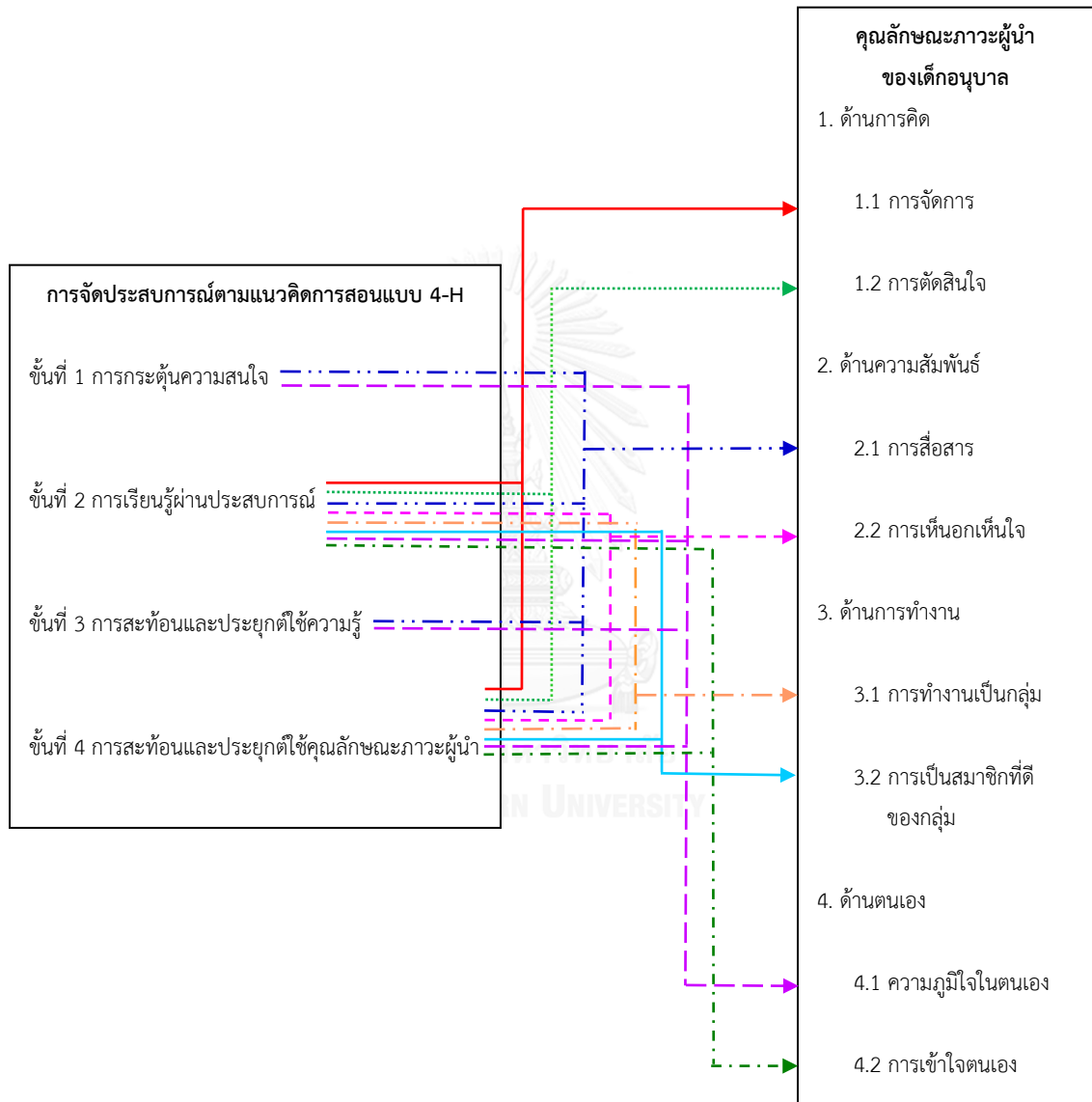
โดยกำหนดวิธีการประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำด้วยการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก และประเมินผลการเรียนรู้เนื้อหาสาระตามวัตถุประสงค์

การเปรียบเทียบกระบวนการจัดประสบการณ์แบบปกติ และการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H แสดงไว้ในตารางที่ 3 และวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างขั้นตอนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H กับคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ดังแสดงในแผนภาพที่ 6

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบกระบวนการจัดประสบการณ์แบบปกติ และการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H

กระบวนการจัดประสบการณ์แบบปกติ	กระบวนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H
<p>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</p> <p>การกระตุ้นความสนใจ และเตรียมความพร้อม ให้เด็กเข้าสู่บทเรียน</p>	<p>ขั้นที่ 1 การกระตุ้นความสนใจ</p> <p>การจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดความสนใจ และทบทวนความรู้ของเด็ก</p>
<p>ขั้นที่ 2 ขั้นสอน</p> <p>การสอนเนื้อหาสาระแบบบูรณาการ และให้เด็กฝึกปฏิบัติทั้งแบบกลุ่ม และรายบุคคล</p>	<p>ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์</p> <p>การให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่มีความเป็นรูปธรรม ทั้งในลักษณะของกิจกรรมเดี่ยว และกิจกรรมกลุ่ม</p>
<p>ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป</p> <p>การสรุปความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนรู้</p>	<p>ขั้นที่ 3 การสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้</p> <p>การใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดและพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น</p>
	<p>ขั้นที่ 4 การสะท้อนและประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ</p> <p>การใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดและพูดคุยเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจและมีพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่มากยิ่งขึ้น</p>

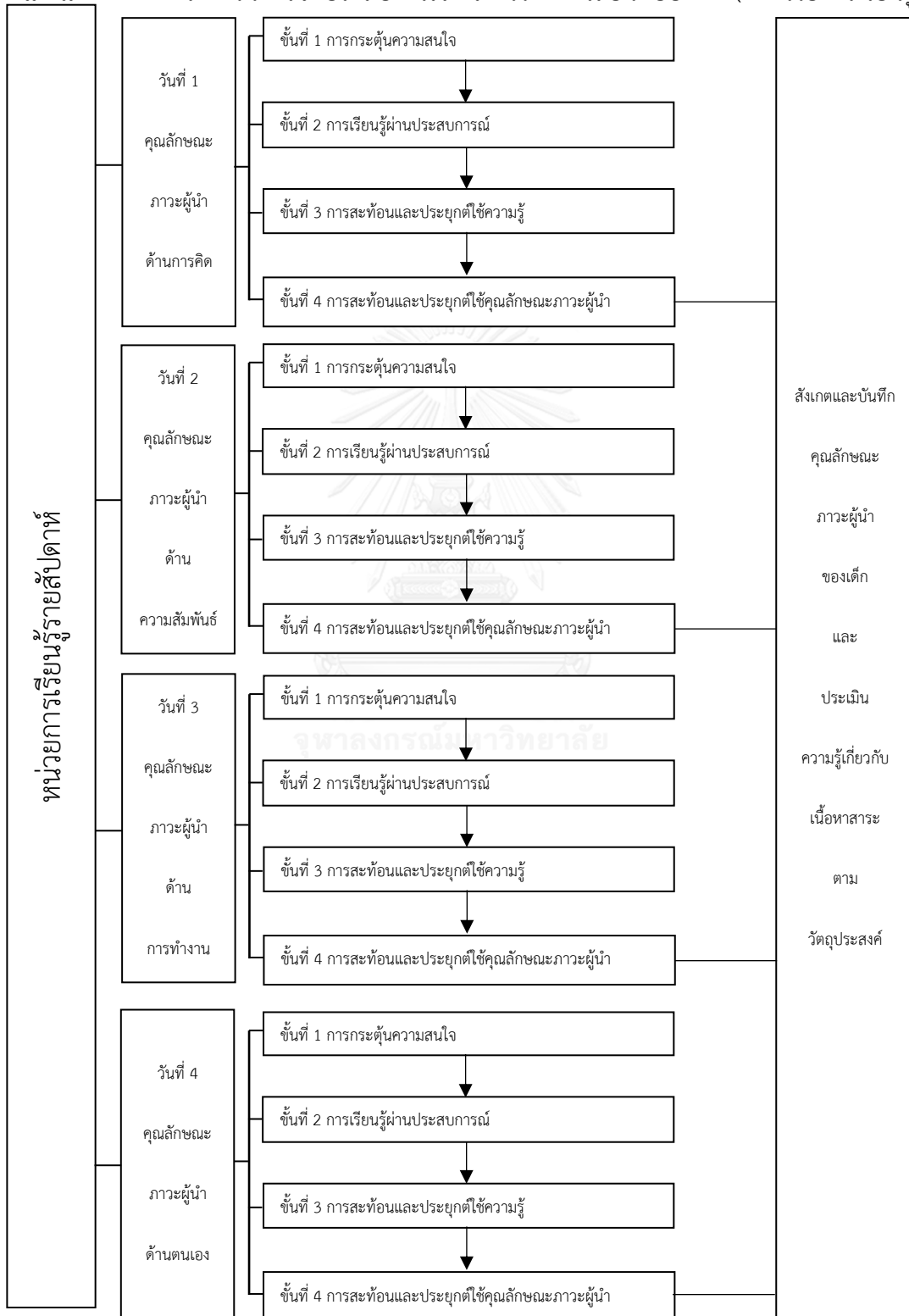
แผนภาพที่ 6 ความสอดคล้องระหว่างขั้นตอนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H กับ
คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

6) สังเคราะห์การดำเนินการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H

ใน 1 หน่วยการเรียนรู้ ดังแสดงในแผนภาพที่ 7

แผนภาพที่ 7 การดำเนินการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H (1 หน่วยการเรียนรู้)

7) สร้างแผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 80 แผน ประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H สำหรับกลุ่มทดลอง จำนวน 10 หน่วย หน่วยละ 4 แผน รวม 40 แผน และแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ สำหรับกลุ่มควบคุม จำนวน 10 หน่วย หน่วยละ 4 แผน รวม 40 แผน

3.2 ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ มีขั้นตอนดังนี้

1) ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H โดยนำแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม และการประเมินผล และนำมาหาค่า IOC โดยค่า IOC ที่มีคุณภาพและอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป (เอมอร์ จังศิริพรภรณ์, 2550) แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ในทุกรายการที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งถือว่ามีคุณภาพตรงเชิงเนื้อหา ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คะแนนความตรงเชิงเนื้อหาของแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H

รายการประเมิน	สัปดาห์ที่									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2. ความสอดคล้องของขั้นตอนการจัดกิจกรรม	0.6	0.6	1	1	0.6	1	1	1	1	1
3. ความสอดคล้องของเนื้อหาสาระ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
4. ความสอดคล้องของการประเมินผล	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
5. ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบ	0.6	1	1	1	1	1	1	1	1	1

2) ผู้วิจัยนำแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H มาแก้ไขและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีรายละเอียดการปรับปรุงแก้ไข ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอบแบบ 4-H (ครั้งที่ 1)

คำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ	สิ่งที่ปรับแก้
1. ควรแบ่งจุดประสงค์ และสาระการเรียนรู้ให้ชัดเจน	1. แยกจุดประสงค์ เป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา สาระ และด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำ และแยก สาระการเรียนรู้ เป็น 2 ด้าน ได้แก่ สาระที่ควร เรียนรู้ และคุณลักษณะภาวะผู้นำ
2. ควรปรับภาษาในการใช้คำถามให้เข้าใจง่ายขึ้น	2. ปรับภาษาที่ใช้ให้มีความง่าย เหมาะสมกับเด็ก และสามารถทำให้เด็กเข้าใจได้มากขึ้น เช่น เปลี่ยนจาก “เด็ก ๆ คิดว่าเราต้องทำอะไรบ้าง เพื่อนถึงจะ รู้สึกว่าเราตั้งใจฟังเขาพูด” เป็น “ถ้าเพื่อนกำลังพูด อยู่ เด็ก ๆ ควรทำอะไร” เป็นต้น
3. ควรกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมให้เหมาะสม เช่น การให้เด็กเลือก การให้เด็กตัดกระดาษ อาจต้องการ เวลามากกว่าที่กำหนดหรือไม่ เป็นต้น	3. ปรับรูปแบบกิจกรรมให้มีความง่ายขึ้น เช่น การ วาดรูปแล้วให้เด็กตัดตาม และกำหนดระยะเวลาใน การทำกิจกรรมให้มีความเหมาะสมในแต่ละ ขั้นตอน
4. ควรปรับเวลาในการจัดประสบการณ์ให้น้อยลง เนื่องจากเวลาในการจัดประสบการณ์ 60 นาที นานเกินไป เด็กอาจจะไม่มีสมาธิในการทำกิจกรรม	4. ปรับลดเวลาในการจัดประสบการณ์จาก 60 นาที เป็น 50 นาที โดยปรับลดเวลาในการทำกิจกรรม ขึ้นสะท้อนการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้ความรู้ ให้น้อยลง
5. ควรแยกชั้นคำถามคำถามในชั้นการสะท้อน การเรียนรู้คุณลักษณะภาวะผู้นำ และการสะท้อน การเรียนรู้เนื้อหาสาระ ออกจากการประยุกต์ใช้ ความรู้ให้มีความชัดเจน	5. ปรับรูปแบบการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ใน ชั้นที่มีการใช้คำถามให้มีความชัดเจน และเข้าใจ ง่ายขึ้น โดยแยกเป็นชั้นที่ 3 การสะท้อนและ ประยุกต์ใช้ความรู้ และชั้นที่ 4 การสะท้อนและ ประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ

3) ผู้วิจัยนำแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับเด็กอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลธีรานุรักษ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแผนการจัดประสบการณ์ในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ระยะเวลาในการจัดประสบการณ์ สื่อที่ใช้ และการประเมินผล ตลอดจนปัญหาที่พบระหว่างการ จัดประสบการณ์ โดยผู้วิจัยสุ่มแผนการจัดประสบการณ์เพื่อนำมาทดลองใช้จำนวน 3 หน่วย หน่วยละ 4 แผน รวมทั้งสิ้น 12 แผน ได้แก่ ประสาทสัมผัส อาหารดีมีประโยชน์ และวิทยาศาสตร์น่ารู้ แต่ละแผน

ใช้เวลาประมาณ 50 นาที ระหว่างวันที่ 17 สิงหาคม – 3 กันยายน 2558 รวมทั้งสิ้น 12 วัน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การทดลองใช้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอบแบบ 4-H

วันที่ทำการจัดประสบการณ์	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง / วันที่ทำการจัดประสบการณ์	คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล			
			การคิด	ความสัมพันธ์	การทำงาน	ตนเอง
17 สิงหาคม 2558	ประสาทสัมผัส	การมองเห็น		✓		
18 สิงหาคม 2558		การได้ยิน				✓
19 สิงหาคม 2558		การได้กลิ่น			✓	
20 สิงหาคม 2558		การสัมผัส	✓			
24 สิงหาคม 2558	อาหารที่มีประโยชน์	การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	✓			
25 สิงหาคม 2558		การหลีกเลี่ยงอาหารที่มีประโยชน์น้อย		✓		
26 สิงหาคม 2558		ประโยชน์ของอาหาร				✓
27 สิงหาคม 2558		เมนูแสนอร่อย			✓	
31 สิงหาคม 2558	วิทยาศาสตร์น้ำ	แสงและเงา			✓	
1 กันยายน 2558		เสียง		✓		
2 กันยายน 2558		น้ำ	✓			
3 กันยายน 2558		ลม				✓

4) ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลจากการนำแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่ไปทดลองใช้ พบว่า วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ ขั้นตอนการจัดประสบการณ์ กิจกรรม สื่อ และการประเมินผล มีความเหมาะสมและสอดคล้องกันในทุกองค์ประกอบ สามารถดำเนินการจัดประสบการณ์ได้ค่อนข้างสิ้นไหว โดยปรับปรุงเพิ่มเติมเรื่องการจัดระบบสื่อ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสะดวกต่อการนำไปใช้จริง ควบคุมปริมาณสื่อให้มีเฉพาะสื่อที่จำเป็น และปรับปรุงการถามคำถามเด็กในขั้นการสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ โดยการให้เด็กได้ตอบคำถามอย่างทั่วถึง และสามารถสะท้อนคิดเพื่อนำไปสู่การมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำ และเนื้อหาสาระที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ปรับปรุงระยะเวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์จาก 50 นาที เป็น 45 นาที ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การปรับปรุงเวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H

กิจกรรม	เวลาเดิม (นาที)	เวลาที่ปรับปรุง (นาที)
ขั้นที่ 1 การกระตุ้นความสนใจ	5	คงเดิม
ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์	25	30
ขั้นที่ 3 การสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้	10	5
ขั้นที่ 4 การสะท้อนและประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ	10	5
รวม	50	45

4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เรื่อง ผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล จำนวน 2 ฉบับ คือ แบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง และฉบับหลังการทดลอง โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

4.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิดและหลักการ จากเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลจากมหาวิทยาลัยไอโอวา มหาวิทยาลัยอาร์คันซอ มหาวิทยาลัยมินนิโซต้า และสมรรถนะการพัฒนาตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปีของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา แล้วนำมาสังเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล และกำหนดกรอบแนวคิดคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 กรอบแนวคิดคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

คุณลักษณะภาวะผู้นำ	ความหมาย	องค์ประกอบย่อย / ตัวบ่งชี้
1. ด้านการคิด (Head)	พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กสามารถในด้าน การจัดการ และ การตัดสินใจ ด้วย การพิจารณาข้อมูลหรือ เหตุการณ์อย่างรอบคอบ และระมัดระวังใน การตัดสินใจอย่างมี เหตุผล การกำหนด เป้าหมาย และกำหนด รายละเอียดในการทำงาน เพื่อให้สามารถดำเนินการ ตามแผนการทำงานให้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ ต้องการ	1.1 การจัดการ
		1.1.1 การกำหนดเป้าหมายในการทำงาน
		1) บอกสิ่งที่ตนเอง หรือกลุ่มต้องทำ
		2) บอกรายละเอียดของเป้าหมายได้
		1.1.2 การวางแผนการทำงาน
		1) กำหนดวัตถุประสงค์ในการทำงาน
		2) กำหนดผู้รับผิดชอบในการทำงาน
		1.1.3 การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย
		1) ดำเนินการให้บรรลุผลตามแผนที่วางไว้
		2) ทหาวิธีแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นขณะดำเนินงานตามแผนได้
		1.2 การตัดสินใจ
		1.2.1 การหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ
		1) ค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูล
		2) บอกได้ว่าข้อมูลที่ตนเองมีนั้นถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง
		1.2.2 การตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ
		1) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือแสดงความเห็นในเรื่องต่าง ๆ
		2) วิเคราะห์ หรือเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของแต่ละทางเลือก
		1.2.3 การเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
		1) การพยายามแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
		2) พยายามแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยใช้วิธีที่เหมาะสม
2. ด้านความสัมพันธ์ (Heart)	พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กสามารถในด้าน การสื่อสาร และการเห็นอกเห็นใจ ด้วยการแสดง ความคิดเห็นหรือถ่ายทอด เรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจ และการเป็นผู้พูดผู้ฟังที่ดี สามารถรับรู้ถึงอารมณ์ และความรู้สึกของผู้อื่นได้ จากการสังเกตสีหน้า หรือ ท่าทาง และดูแลเอาใจใส่ คอยให้ความช่วยเหลือ ผู้อื่น เพื่อให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	2.1 การสื่อสาร
		2.1.1 การแสดงความคิดเห็นหรือถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างเข้าใจ
		1) แสดงความคิดเห็นได้อย่างเข้าใจ
		2) เล่าเรื่องราวจากประสบการณ์ของตนเองให้ผู้อื่นฟังได้อย่างเข้าใจ
		2.1.2 การเป็นผู้พูดที่ดี
		1) พูดด้วยถ้อยคำ และน้ำเสียงที่สุภาพอ่อนโยน
		2) พูดด้วยระดับเสียงที่เหมาะสม และชัดเจน
		2.1.3 การเป็นผู้ฟังที่ดี
		1) ตั้งใจฟังผู้อื่นพูด
		2) ไม่พูดแทรก หรือทำเสียงรบกวนในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดอยู่
		2.2 การเห็นอกเห็นใจ
		2.2.1 การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น
		1) บอกความรู้สึก หรือความต้องการของผู้อื่นจากสีหน้า ท่าทาง หรือน้ำเสียง
		2) บอกการกระทำของตนเองที่มีผลต่อผู้อื่นได้
		2.2.2 การแบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือผู้อื่น
		1) แบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่น
2) ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ		
2.2.3 การดูแลเอาใจใส่ผู้อื่น		
1) จัดเตรียม หรือหยิบสิ่งของให้เพื่อน		
2) ถามความต้องการหรือความรู้สึกของเพื่อน		

ตารางที่ 8 (ต่อ) กรอบแนวคิดคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

คุณลักษณะภาวะผู้นำ	ความหมาย	องค์ประกอบย่อย / ตัวบ่งชี้
3. ด้านการทำงาน (Hand)	พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในด้านการทำงานเป็นกลุ่ม และการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม ด้วยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานของกลุ่ม อย่างกระตือรือร้นตามข้อตกลงหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยแสดงบทบาทของการเป็นสมาชิกกลุ่มที่ดี ด้วยการยอมรับความคิดเห็น และจัดการความขัดแย้งภายในกลุ่มอย่างประนีประนอม	3.1 การทำงานเป็นกลุ่ม 3.1.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานของกลุ่ม 1) ทำกิจกรรมหรืองานร่วมกับผู้อื่นได้ 2) ช่วยทำกิจกรรมหรืองานของกลุ่มจนสำเร็จลุล่วง 3.1.2 การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย 1) บอกหน้าที่ของตนเอง 2) ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จลุล่วง 3.1.3 การปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลง 1) ปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลง ตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป 2) ดูแลให้เพื่อนปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลง
		3.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม 3.2.1 การสร้างความร่วมมือในกลุ่ม 1) กระตือรือร้นในการทำกิจกรรม 2) ปฏิบัติตนเป็นผู้นำหรือสมาชิกกลุ่มที่ดี 3.2.2 การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น 1) รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน 2) ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง 3.3.3 การประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้ง 1) แสดงพฤติกรรมที่ช่วยลดความขัดแย้งภายในกลุ่ม 2) ใช้วิธีการที่นุ่มนวลในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง
4. ด้านตนเอง (Health)	พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในด้านความภูมิใจในตนเอง ด้วยการเข้าใจตนเอง สามารถบอกถึงข้อดีหรือข้อบกพร่องของตัวเองได้ เห็นคุณค่าของตนเอง มีความมั่นใจในการทำกิจกรรมและตอบคำถาม สามารถรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ควบคุม และแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม กับสถานการณ์	4.1 ความภูมิใจในตนเอง 4.1.1 การรับรู้ความสามารถของตนเอง 1) บอกข้อดีหรือสิ่งที่ตนเองทำได้ดี 2) บอกข้อบกพร่องหรือข้อจำกัดของตนเองได้ 4.1.2 การเห็นคุณค่าในตนเอง 1) แสดงท่าทางดีใจหรือภูมิใจเมื่อทำงานสำเร็จ 2)ชื่นชมผลงานของตนเอง 4.1.3 การมีความมั่นใจในตนเอง 1) มีส่วนร่วมในการตอบคำถาม 2) สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง
		4.2 การเข้าใจตนเอง 4.2.1 การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง 1) บอกความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ 2) บอกเหตุผลเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้ 4.2.2 การควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง 1) ไม่ตอบโต้อย่างรุนแรงเมื่อถูกทำให้โกรธหรือไม่พอใจ 2) เผชิญหน้ากับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง 4.2.3 การแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ 1) แสดงพฤติกรรมได้เหมาะสมกับสถานการณ์ 2) รับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองกระทำ โดยไม่กล่าวโทษผู้อื่น

4.2 สร้างแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล 2 ฉบับ ที่คู่ขนานกัน เพื่อใช้ทดสอบก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดโครงสร้างของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง โดยกำหนดจำนวนข้อและสัดส่วนของคะแนน ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 โครงสร้างของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล	จำนวนข้อ	ค่าน้ำหนักรวม	ค่าน้ำหนักรายข้อ
1. ด้านการคิด	(6)	(25)	
1.1 การจัดการ			
1.1.1 การกำหนดเป้าหมายในการทำงาน	1		4.167
1.1.2 การวางแผนการทำงาน	1		4.167
1.1.3 การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย	1		4.167
1.2 การตัดสินใจ			
1.2.1 การหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ	1		4.167
1.2.2 การเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง	1		4.167
1.2.3 การตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ	1		4.167
2. ด้านความสัมพันธ์	(6)	(25)	
2.1 การสื่อสาร			
2.1.1 การแสดงความคิดเห็นหรือถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างเข้าใจ	1		4.167
2.1.2 การเป็นผู้พูดที่ดี	1		4.167
2.1.3 การเป็นผู้ฟังที่ดี	1		4.167
2.2 การเห็นอกเห็นใจ			
2.2.1 การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น	1		4.167
2.2.2 การแบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือผู้อื่น	1		4.167
2.2.3 การดูแลเอาใจใส่ผู้อื่น	1		4.167
3. ด้านการทำงาน	(6)	(25)	
3.1 การทำงานเป็นกลุ่ม			
3.1.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานของกลุ่ม	1		4.167
3.1.2 การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย	1		4.167
3.1.3 การปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลง	1		4.167
3.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม			
3.2.1 การสร้างความร่วมมือในกลุ่ม	1		4.167
3.2.2 การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	1		4.167
3.2.3 การประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้ง	1		4.167

ตารางที่ 9 (ต่อ) โครงสร้างของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล	จำนวนข้อ	ค่าน้ำหนักรวม	ค่าน้ำหนักรายข้อ
4. ด้านตนเอง	(6)	(25)	
4.1 ความภูมิใจในตนเอง			
4.1.1 การรับรู้ความสามารถของตนเอง	1		4.167
4.1.2 การเห็นคุณค่าในตนเอง	1		4.167
4.1.3 การมีความมั่นใจในตนเอง	1		4.167
4.2 การเข้าใจตนเอง			
4.2.1 การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง	1		4.167
4.2.2 การควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง	1		4.167
4.2.3 การแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์	1		4.167

2) กำหนดรูปแบบของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง และเกณฑ์การให้คะแนน โดยแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล มีลักษณะเป็นแบบประเมินที่มีการกำหนดสถานการณ์ในลักษณะของการทำงานกลุ่ม เป็นการประเมินรายบุคคล ประกอบด้วยสถานการณ์ในการสังเกต และสัมภาษณ์ รวมทั้งสิ้น 5 สถานการณ์ ประกอบด้วย 1) การวางแผนการทำงาน 2) การตัดสินใจ 3) การลงมือปฏิบัติ 4) การนำเสนอผลงาน และ 5) การสัมภาษณ์ แบบประเมินแบ่งออกเป็น 24 ข้อย่อย รวมทั้งสิ้น 48 คะแนน สถานการณ์แต่ละข้อมีการกำหนดตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลที่ต้องการประเมิน มีการระบุพฤติกรรม และคำพูดที่ผู้ประเมินใช้ในการสังเกตพฤติกรรมเด็ก และใช้ในการกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมและสังเกตพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล มีการบันทึกภาพ และเสียงด้วยวิดีโอที่ขณะประเมิน โดยประเมินเด็กเป็นรายบุคคลขณะทำกิจกรรมกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน ใช้เวลาในการประเมินประมาณ 45 นาที จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาประเมินค่าด้วยการแจกแจงระดับการปฏิบัติ (Rubric) ซึ่งผู้วิจัยมีการวางแผนการให้คะแนน ดังนี้

0 คะแนน หมายถึง เด็กไม่แสดงคุณลักษณะภาวะผู้นำ

แม้จะได้รับการชี้แนะ

1 คะแนน หมายถึง เด็กแสดงคุณลักษณะภาวะผู้นำ เมื่อได้รับการชี้แนะ

2 คะแนน หมายถึง เด็กแสดงคุณลักษณะภาวะผู้นำได้ด้วยตนเอง

3) ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลภาคสนามจากสภาพบริบทจริงของโรงเรียนธีรานุรักษ์ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการสังเกตคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล และนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดช่วงเวลาในการสังเกต จากการสังเกตพบว่า

ช่วงเวลาที่เด็กแสดงออกถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำอยู่ในช่วงของกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเสรี

4.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยนำแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กก่อนนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง และหลังการทดลองที่สร้างขึ้น พร้อมกรอบแนวคิดคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กก่อนนุบาล ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นนักวิชาการด้านการศึกษาปฐมวัย และด้านการสอนเด็กก่อนนุบาล และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย เป็นผู้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของเกณฑ์การให้คะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กก่อนนุบาล และความตรงเชิงเนื้อหาของสถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกตคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กก่อนนุบาล โดยค่าความตรงที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป (เอมอร์ จังศิริพรปกรณ์, 2550) ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กก่อนนุบาลมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6-1 แสดงไว้ในภาคผนวก ง ตารางที่ 15 (หน้า 161)

2) ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน มาปรับปรุงและแก้ไขแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กก่อนนุบาล เพื่อให้ได้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่มีคุณภาพ โดยรายละเอียดในการปรับปรุงแก้ไขแสดงไว้ในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กก่อนนุบาล (ครั้งที่ 1)

คำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ	สิ่งที่ปรับแก้
1. ควรใช้เวลาในการทำกิจกรรมน้อยกว่า 60 นาที เนื่องจากการทำกิจกรรมนานเกินไปจะทำให้เด็กไม่มีสมาธิจดจ่อกับการทำกิจกรรม	1. ปรับลดเวลาในการทำกิจกรรมจาก 90 นาที เป็น 45 นาที
2. สถานการณ์ที่ใช้ในการประเมินก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ควรเป็นสถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงกัน และควรเป็นสถานการณ์ที่เด็กมีความรู้เดิมอยู่แล้ว	2. เปลี่ยนสถานการณ์ที่ใช้ในการประเมินก่อนการทดลอง จากการทำนาฬิกา เป็นการแต่งกายของคนแต่ละท้องถิ่น และอาศัยอยู่ในสภาพอากาศที่แตกต่างกัน
3. ประเด็นที่ใช้ในการประเมินมีจำนวนมากเกินไป อาจทำให้ไม่สามารถประเมินพฤติกรรมของเด็กได้ทั้งหมด	3. ปรับลดประเด็นที่ใช้ในการประเมิน จากพฤติกรรม 3 พฤติกรรม เหลือเพียง 2 พฤติกรรมในทุกประเด็น

3) การทดลองนำร่องแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ครั้งที่ 1

ผู้วิจัยนำแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง และหลังการทดลองที่ได้แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองนำร่องครั้งที่ 1 กับเด็กอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลธีรานุรักษ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน ในวันที่ 4 กันยายน 2558 วัตถุประสงค์ในการทดลองนำร่องแบบประเมินครั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของสถานการณ์ที่ใช้ในการประเมิน ภาษาที่ใช้ เกณฑ์ การให้คะแนน รูปแบบการบันทึกข้อมูล และเวลาที่ใช้ในการประเมิน

ผลจากการนำเครื่องมือไปทดลองนำร่องครั้งที่ 1 พบว่า เด็กแสดงพฤติกรรมตามสถานการณ์ที่ต้องการประเมินได้เป็นอย่างดี และสามารถทำกิจกรรมภายในเวลาที่กำหนดได้ โดยมีประเด็นที่ต้องทำการปรับปรุงแก้ไข คือ การประเมินด้านการทำงาน ในเรื่องของการปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลงที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการประเมินสถานการณ์ที่ 1 โดยผู้วิจัยได้ขยายเวลาในการสังเกต เนื่องจากเป็นพฤติกรรมการปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลงเป็นพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จึงไม่สามารถทำการประเมินเพียงแคในช่วงการประเมินสถานการณ์ที่ 1 ได้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการขยายการสังเกตจากสถานการณ์ที่ 1 เป็นสถานการณ์ที่ 3 เพื่อให้สามารถประเมินพฤติกรรมได้ตามความเป็นจริง

4) การทดลองนำร่องแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ครั้งที่ 2

ผู้วิจัยนำแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง และหลังการทดลองที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วจากการทดลองนำร่องครั้งที่ 1 ไปใช้ในการทดลองนำร่องครั้งที่ 2 กับเด็กอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลดาววิ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ระหว่างวันที่ 14 – 18 กันยายน 2558 รวมทั้งสิ้น 5 วัน มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบเกณฑ์การให้คะแนน และตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมิน โดยการทดสอบค่าความยาก (Difficulty) อำนาจจำแนก (Discrimination) ค่าความเที่ยงของเครื่องมือคู่ขนาน (Parallel-forms reliability) และทดสอบค่าความเที่ยงภายในผู้ประเมิน (Intra-rater reliability)

การทดสอบค่าความยาก โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค พบว่า ค่าความยากของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำทั้งฉบับก่อนการทดลอง และหลังการทดลองมีค่าความยากตั้งแต่ 0.39-0.80 โดยข้อสอบที่เหมาะสมและมีคุณภาพที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ควรมีค่าตั้งแต่ 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (บุญใจ ศรีสถิตยน์รากร,

2555) และค่าอำนาจจำแนกที่ได้จากการทดสอบมีค่าตั้งแต่ 0.70-1.10 หมายถึง แบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลทุกข้อมีค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนกที่อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้ ค่าความยากและอำนาจจำแนกรายข้อของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลฉบับก่อนการทดลอง แสดงไว้ในภาคผนวก ง ตารางที่ 16 (หน้า 164) และค่าความยากและอำนาจจำแนกรายข้อของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลฉบับหลังการทดลอง แสดงไว้ในภาคผนวก ง ตารางที่ 17 (หน้า 165)

การทดสอบค่าความเที่ยงของเครื่องมือคู่ขนาน (Parallel-forms reliability) หมายถึง ความเท่าเทียมกันของค่าที่วัดได้จากเครื่องมือ 2 ฉบับที่คู่ขนานซึ่งวัดตัวแปรเดียวกันหรือวัดคุณลักษณะเดียวกัน สามารถวิเคราะห์ที่ได้จากการนำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลฉบับก่อนการทดลอง และฉบับหลังการทดลอง ไปคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนจากแบบประเมินทั้ง 2 ฉบับมีค่าเท่ากับ 0.96 คือ คะแนนที่ได้จากแบบประเมินทั้ง 2 ฉบับมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า คะแนนที่ได้จากแบบประเมินทั้ง 2 ฉบับมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันระดับสูง หากคะแนนที่ได้จากเครื่องมือฉบับหนึ่งสูง คะแนนที่ได้จากเครื่องมืออีกฉบับก็มีแนวโน้มที่จะมีค่าสูงด้วย หรือหากคะแนนที่ได้จากเครื่องมือฉบับหนึ่งต่ำ คะแนนที่ได้จากเครื่องมืออีกฉบับก็มีแนวโน้มที่จะมีค่าต่ำไปด้วย (กมลวรรณ ตังธนากานนท์, 2558)

การทดสอบค่าความเที่ยงภายในผู้ประเมิน (Intra-rater reliability) หมายถึง การหาค่าความเที่ยงของการประเมินโดยผู้ประเมินคนเดิม ทำการประเมินเหตุการณ์เดิมและใช้เครื่องมือเดิม แต่ประเมินในเวลาที่แตกต่างกัน โดยนำข้อมูล 2 ชุด ที่รวบรวมจากการประเมินในเวลาที่แตกต่างกันมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยง ผู้วิจัยทำการบันทึกภาพและเสียงโดยใช้วีดิทัศน์ เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็กระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่มในขณะที่ใช้แบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากวีดิทัศน์มาทำการประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล และเว้นระยะเวลา 1 สัปดาห์จึงทำการประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลอีกครั้ง โดยประเมินเหตุการณ์เดิมและใช้เครื่องมือชุดเดิม และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในผู้ประเมินของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ทั้งก่อนการทดลอง และหลังการทดลองมีค่าเท่ากับ 1 นั่นคือ คะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้วิจัยทั้ง 2 ครั้งในช่วงเวลาที่ต่างกัน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสมบูรณ์ หมายความว่า ผู้ประเมินสามารถตีความคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลเป็นคะแนนได้ตรงตามเกณฑ์การให้คะแนนที่สร้างขึ้น (บุญใจ ศรีสถิตยน์รากร, 2555) จึงถือได้ว่าแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพ

จากผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล แสดงให้เห็นว่า สถานการณ์ที่ใช้ในการประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ทั้งฉบับก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และสามารถนำไปใช้ได้จริง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การทดลองใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ดำเนินการโดยนำการจัดประสบการณ์ไปทดลองใช้ในสภาพจริง มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยทำจดหมายขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากนั้นจึงนำจดหมายขอความร่วมมือในการทำวิจัยส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลปานตะวัน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และเข้าพบผู้อำนวยการ ครูหัวหน้าสายระดับอนุบาล และครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 3 เพื่อชี้แจงรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย

5.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยแบ่งขั้นตอนในการดำเนินการทดลองเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1) ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยนำแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง มาดำเนินการประเมินกับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เพื่อประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล โดยทดสอบเด็กเป็นกลุ่มย่อย ครั้งละ 4 คน กลุ่มละ 45 นาที ใช้เวลาในการดำเนินการทั้งสิ้น 1 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยได้บันทึกภาพและเสียงโดยใช้วีดิทัศน์ ในระหว่างการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และครอบคลุมคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลที่ต้องการประเมิน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติที (t-test)

2) ระยะการดำเนินการทดลอง

2.1) กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H จำนวน 10 หน่วย จัดประสบการณ์ทั้งสิ้น 40 ครั้ง สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 45 นาที ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ รวมเวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ ประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H จำนวน 40 แผน (คู่มืออย่างแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ในภาคผนวก ค)

ผู้วิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรม ด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลระหว่างดำเนินการทดลอง โดยแบ่งเด็กเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 9 คน แต่ละกลุ่มทำการสังเกตเป็นเวลา 4 วัน สังเกตใน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเสรี เพื่อนำข้อมูลมาใช้สำหรับเป็นแนวทางพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล และการวางแผนการถามคำถาม และจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ในวันต่อไป

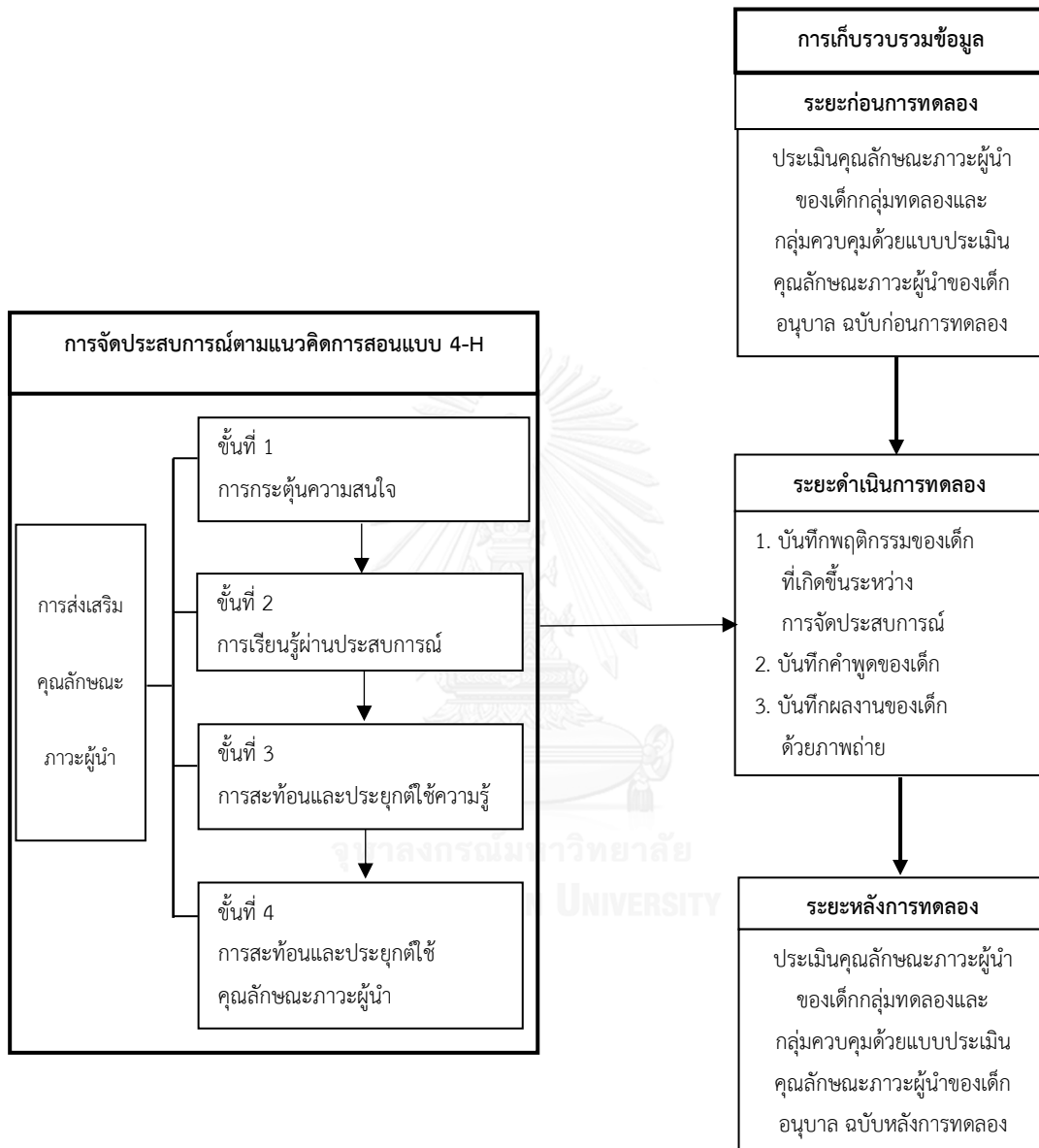
2.2) กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยดำเนินการโดยให้ครูประจำชั้นเป็นผู้ดำเนินการจัดประสบการณ์ จำนวน 10 หน่วย การจัดประสบการณ์ทั้งสิ้น 40 ครั้ง สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 45 นาที ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ รวมเวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ ประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ จำนวน 40 แผน (ดูตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ในภาคผนวก ค)

คุณสมบัติครูประจำชั้นที่ทำการจัดประสบการณ์กลุ่มควบคุมเป็นครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการสอนระดับอนุบาล 7 ปี

3) ระยะเวลาหลังการทดลอง

ผู้วิจัยนำแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับหลังการทดลอง มาดำเนินการประเมินกับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เพื่อประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล โดยทดสอบเด็กเป็นกลุ่มย่อย ครั้งละ 4 คน กลุ่มละ 45 นาที ใช้เวลาในการดำเนินการทั้งสิ้น 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้บันทึกภาพและเสียงโดยใช้วีดิทัศน์ ในระหว่างการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และครอบคลุมคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลที่ต้องการประเมิน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ (t-test)

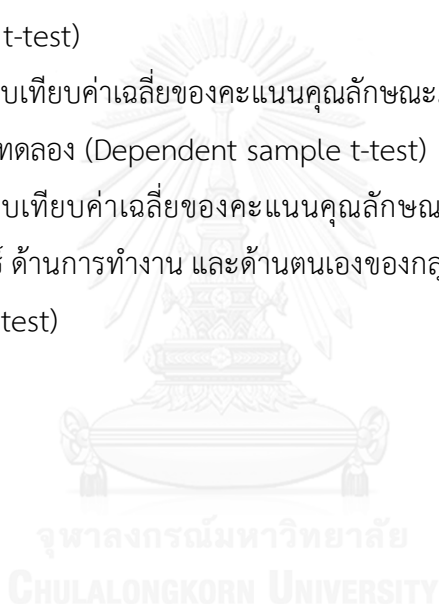
แผนภาพที่ 8 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical package for the social science for windows) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง (Independent sample t-test)
2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็ก ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง (Independent sample t-test)
3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง (Dependent sample t-test)
4. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง (Dependent sample t-test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง ผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวทางการสอนแบบ 4-H ที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็ก่อนการทดลอง และฉบับหลังการทดลอง และบันทึกคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็ก่อนการทดลองระหว่างทดลอง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผล ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็ก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง
2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็ก่อนการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง
3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง
4. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็ก่อนการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ ดังนี้

\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบ

1. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (Independent sample t-test) นำเสนอข้อมูลดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

	n	\bar{x}	S.D.	t	p
กลุ่มทดลอง	18	41.89	3.724	4.765	.00**
กลุ่มควบคุม	18	33.50	6.474		

**p < .01

จากตารางที่ 11 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง พบว่า หลังทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (Independent sample t-test) นำเสนอข้อมูลดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

คุณลักษณะภาวะผู้นำ ของเด็กอนุบาล	กลุ่มทดลอง (n=18)		กลุ่มควบคุม (n=18)		t	p
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
ด้านการคิด	11.50	.924	9.72	1.809	3.714	.00**
ด้านความสัมพันธ์	9.67	1.372	7.72	1.708	3.765	.00**
ด้านการทำงาน	9.72	2.191	8.11	1.641	2.497	.01**
ด้านตนเอง	11.11	.676	10.17	1.295	2.743	.01**

**p < .01

จากตารางที่ 12 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง พบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (Dependent sample t-test) นำเสนอข้อมูลดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

	n	\bar{x}	S.D.	t	p
ก่อนการทดลอง	18	30.89	5.830	-10.592	.00**
หลังการทดลอง	18	41.89	3.724		

**p < .01

จากตารางที่ 13 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง พบว่า หลังการทดลองค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล มีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (Dependent sample t-test) นำเสนอข้อมูลดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

คุณลักษณะภาวะผู้นำ ของเด็กอนุบาล	n	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	p
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
ด้านการคิด	18	9.06	1.589	11.50	.924	-7.750	.00**
ด้านความสัมพันธ์	18	5.89	2.324	9.67	1.372	-8.745	.00**
ด้านการทำงาน	18	5.89	1.997	9.72	2.191	-2.679	.00**
ด้านตนเอง	18	10.06	1.305	11.11	.676	-2.886	.01**

**p < .01

จากตารางที่ 14 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง พบว่า หลังการทดลองค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ และด้านการทำงานของเด็กอนุบาล มีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้วิจัยยังได้ทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลระหว่างดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยแบ่งเด็กเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 9 คน แต่ละกลุ่มใช้เวลาสังเกต 4 วัน สังเกตใน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเสรี พร้อมทั้งบันทึกเสียงและภาพด้วยวีดิทัศน์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และทำการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเอง โดยสรุปเป็นข้อมูลเชิงบรรยายได้ดังนี้

ช่วงสัปดาห์ที่ 1-2 ของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H พบว่า เด็กส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ ทำให้มีการตัดสินใจที่ผิดพลาด หรือทำกิจกรรมได้อย่างไม่ถูกต้อง และยังไม่ค่อยปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลง พุดแทรกขณะที่คนอื่นกำลังพูดอยู่ ไม่แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนใช้ ไม่ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนที่แตกต่างจากตนเอง และไม่ใช้การประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้ง มักใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา เช่น ตี หยิก ขว้างปาสิ่งของ เป็นต้น แม้จะได้รับการชี้แนะจากผู้วิจัย

ช่วงสัปดาห์ที่ 5-6 ของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H พบว่า เด็กส่วนใหญ่สามารถแสดงถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำทั้ง 4 ด้าน เช่น การหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจและทำกิจกรรม รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนที่แตกต่างจากตนเอง ตั้งใจฟังและไม่พูดแทรก ขณะที่คนอื่นกำลังพูดอยู่ แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนใช้ และปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลง เมื่อได้รับการชี้แนะจากผู้วิจัย

ช่วงสัปดาห์ที่ 9-10 ของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H พบว่า เด็กส่วนใหญ่สามารถแสดงถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำทั้ง 4 ด้าน เช่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ตั้งใจฟังและไม่พูดแทรกขณะที่คนอื่นกำลังพูดอยู่ รู้จักใช้ถ้อยคำที่สุภาพและมีความเหมาะสม แบ่งปันสิ่งและให้ความช่วยเหลือเพื่อน รู้จักประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้ง และแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ด้วยตนเอง รายละเอียดของตัวอย่างพฤติกรรมของเด็ก แสดงไว้ในภาคผนวก ฉ (หน้า 170)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการบันทึกคำตอบของเด็กจากการอภิปรายในขั้นที่ 3 การสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ รวมไปถึงภาพถ่ายจากการทำกิจกรรม และภาพถ่ายผลงาน เพื่อแสดงถึงการเรียนรู้ และความเข้าใจในเนื้อหาสาระของเด็ก พบว่า เด็กส่วนใหญ่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหาสาระในทุกหน่วยการเรียนรู้ และยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ผ่านการใช้คำถามเชิงประยุกต์ของผู้วิจัยได้ รายละเอียดของตัวอย่างคำถาม และคำตอบ แสดงไว้ในภาคผนวก ฉ (หน้า 179)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H และการจัดประสบการณ์แบบปกติที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเอง ซึ่งจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า หลังการทดลอง เด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเอง สูงกว่าเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 36 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนอนุบาลปานตะวัน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 18 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง และฉบับหลังการทดลอง เป็นแบบประเมินที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา 0.6–1 มีค่าความยาก 0.39–0.80 ค่าอำนาจจำแนก 0.70–1.10 ค่าความเที่ยงของเครื่องมือคู่ขนาน 0.96 และมีค่าความเที่ยงภายในผู้ประเมินเท่ากับ 1 แบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำทั้ง 2 ฉบับ มีเกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกประเด็นย่อย (Analytic rubrics) และประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเอง เป็นการประเมินรายบุคคล ประกอบด้วยสถานการณ์ในการสังเกต และสัมภาษณ์ รวมทั้งสิ้น 5 สถานการณ์ แบ่งออกเป็น 24 ข้อย่อย รวมทั้งสิ้น 48 คะแนน

แผนการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H สำหรับกลุ่มทดลอง สร้างขึ้นจากการนำแนวคิดการสอนแบบ 4-H บูรณาการกับสาระที่ควรเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 จำนวน 40 แผน และแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติสำหรับกลุ่มควบคุม จำนวน 40 แผน

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองด้วยแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง จากนั้นจึงดำเนินการทดลองใช้การจัดประสบการณ์ โดยกลุ่มทดลองใช้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การกระตุ้นความสนใจ ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ขั้นที่ 3 การสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ และขั้นที่ 4 การสะท้อนและประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ มีผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดประสบการณ์ ส่วนกลุ่มควบคุมใช้แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ มีครูประจำชั้นเป็นผู้ดำเนินการจัดประสบการณ์ การดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน และทำการประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลของเด็กกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลัง การทดลอง ด้วยแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง โดยใช้โปรแกรม SPSS ทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t-test) และเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการใช้การทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent sample t-test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการทดลองหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H พบว่า หลังการทดลอง เด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H มีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเอง สูงกว่าเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล แสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเอง ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ผู้วิจัยอภิปรายประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านการคิด (Head)

กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านการคิด หลังการทดลอง สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านการคิดก่อนการทดลอง 9.06 และหลังการทดลอง 11.50 เนื่องจากการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H เป็นการจัดประสบการณ์ที่ออกแบบมาเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ด้วยการลงมือปฏิบัติ ทำให้เด็กได้ฝึกกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงาน โดยเด็กได้ระบุถึงรายละเอียดของเป้าหมายหรืองานที่ตนเองจะทำ จากนั้นจึงทำวางแผนการทำงาน และกำหนดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำงานจากวัสดุที่ถูกกำหนดเอาไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กไม่มีโอกาสได้ฝึกฝนในการจัดประสบการณ์แบบปกติ อีกทั้งกิจกรรมยังเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกการหาข้อมูลเพื่อนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจ และนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบว่าข้อมูลใดที่ดีและไม่ดี รวมไปถึงการฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบในการทำงาน และฝึกแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน เพื่อให้สามารถดำเนินการตามแผนที่วางเอาไว้จนสำเร็จได้

นอกจากนี้ การสะท้อนและประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ ครูได้ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้คิด และสะท้อนการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ช่วยทำให้เด็กได้ทบทวนความรู้จนเกิดเป็นความเข้าใจที่ลึกซึ้ง นำไปสู่การเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่ และสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองในครั้งต่อไปได้ ซึ่งขั้นตอนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการ และการตัดสินใจอย่างเป็นประจำ ทำให้คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านการคิดของเด็กได้รับการพัฒนา สอดคล้องกับ อุบลรัตน์ เฟิงสถิตย์ (2545) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ คือ การนำสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่น่าสนใจมาใช้ในการจัดกิจกรรม จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้และแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และสอดคล้องกับ Iowa State University (n.d.) a. ที่กล่าวถึงการพัฒนาด้านการคิดว่า ควรพัฒนาผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กมีความรับผิดชอบ และตัดสินใจได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ University of Florida (2011) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำในด้านการตัดสินใจว่า เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้การตัดสินใจอย่างชาญฉลาดและเลือกที่จะทำพฤติกรรมในเชิงบวก และจำเป็นต้องเข้าใจกระบวนการแก้ปัญหา การตัดสินใจ และความเป็นเหตุเป็นผลต่าง ๆ เด็กต้องเข้าใจว่าการตัดสินใจนั้นส่งผลต่อตนเองและคนอื่นอย่างไรบ้าง และเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และทิศนา แคมมณี (2534) ที่กล่าวว่าการตัดสินใจเป็นกระบวนการคิดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นไม่ได้หากผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกฝนเพียงพอ แต่หากได้รับประสบการณ์และการฝึกฝนกระบวนการดังกล่าวบ่อย ๆ ความชำนาญหรือความคล่องในการคิดก็จะเกิดขึ้น รวมทั้งคุณภาพในการคิดก็จะมีมากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฝน วังสระ (2552) ที่ได้ศึกษาและพัฒนาโปรแกรม 4-H เพื่อพัฒนา

คุณลักษณะภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 52 คน พบว่า กิจกรรมในโปรแกรม 4-H สามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรม 4-H มีการหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และรู้จักการปรับตัวเข้าหาผู้อื่น เพิ่มมากขึ้น

2. คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านความสัมพันธ์ (Heart)

กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านความสัมพันธ์ หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านความสัมพันธ์ก่อนการทดลอง 5.89 และหลังการทดลอง 9.67 โดยมีคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำ หลังการทดลองเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดประสบการณ์ตามแนวการสอนแบบ 4-H เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมทุกขั้นตอนของกระบวนการทำให้เด็กได้พัฒนาการสื่อสารและการเห็นอกเห็นใจ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกระตุ้นความสนใจ ใช้กิจกรรมกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ และทบทวนความรู้เดิมของเด็ก ผ่านการใช้คำถาม รูปภาพ เกม หรือนิทาน ก่อนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกทักษะการสื่อสารของเด็กทั้งการฟังและการพูด สอดคล้องกับ ซิตาพร เอี่ยมสะอาด (2548) กล่าวถึง กิจกรรมในการส่งเสริมการพูดของเด็กว่า การเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่า เรื่องจากประสบการณ์ หรือเล่าเกี่ยวกับสิ่งของ โดยจัดให้มีกิจกรรมประมาณ 5-10 นาทีก่อนเริ่มสอน บทเรียน หรือเปิดโอกาสให้เด็กตอบคำถามง่าย ๆ ทายปริศนา จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางการพูด ให้กับเด็กได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Fredericks & others (1997) ที่กล่าวถึงการพัฒนาการฟังไว้ว่า ควรสร้างความกระตือรือร้นในการฟัง โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนฟังอย่างตั้งใจ

ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำกิจกรรม ที่มีลักษณะของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ภายใต้บรรยากาศการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเด็กจะได้ฝึก แบ่งปัน และการช่วยเหลือกัน ช่วยให้เด็กได้ฝึกการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น ผ่านการสังเกต สีหน้า ท่าทาง หรือน้ำเสียง และสามารถตอบสนองต่อความต้องการหรือความรู้สึก โดยไม่ทำร้าย ความรู้สึกของผู้อื่นทั้งด้านคำพูดและการกระทำ และยังฝึกให้เด็กสามารถแสดงอารมณ์และความรู้สึก ออกมาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ การให้เด็กมีโอกาสได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับคนอื่น ตลอดเวลาจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาการสื่อสาร และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นได้ สอดคล้องกับ University of Florida (2011) ที่เสนอว่า การเปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับคนอื่นจะช่วยให้เด็ก พัฒนาทางด้านอารมณ์และสังคม เด็กจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับคุณค่า ความเชื่อ และพฤติกรรมซึ่งเป็นที่ ยอมรับจากการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ทำให้เด็กเรียนรู้วิธีแสดงความรู้สึกออกมาได้อย่างเหมาะสม และ

ค้นพบพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคมได้ในที่สุด และสอดคล้องกับ Iowa State University (n.d.) a. ที่ระบุเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะด้านความสัมพันธ์ว่า ควรพัฒนาผ่านกิจกรรมที่ทำให้เด็กรู้สึกถึงความปลอดภัยทางกายภาพและทางอารมณ์ขณะทำงานกลุ่ม

ขั้นที่ 3 การสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ และขั้นที่ 4 การสะท้อนและประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สะท้อนการเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อเชื่อมโยงไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ผ่านการใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิด และแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือสิ่งที่ได้เรียนรู้ เป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก เปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นของเด็กโดยไม่มีการตัดสิน เปิดโอกาสให้เด็กทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี โดยมีครูคอยให้การสนับสนุนการทำงานของเด็ก ช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะในด้านความสัมพันธ์ และการเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกทักษะการสื่อสาร ฝึกการเป็นผู้พูดที่ดีโดยใช้การพูดด้วยถ้อยคำ และน้ำเสียงที่สุภาพอ่อนโยน และพูดด้วยระดับเสียงที่เหมาะสม มีความชัดเจน โดยไม่ใช้การตะโกน หรือใช้ถ้อยคำที่อาจทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่ดี ซึ่งจะทำให้เด็กได้ฝึกมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นอย่างเห็นอกเห็นใจ และได้ฝึกการสื่อสารที่ดี การเปิดโอกาสให้เด็กได้สะท้อนและประยุกต์อย่างสม่ำเสมอจึงช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะการสื่อสาร สอดคล้องกับ นิตยา ประพุดติกิจ (2539) ได้กล่าวว่า การพูด เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทดสอบความคิดของตนเอง แสดงความรู้สึก เพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ พัฒนาความสามารถด้านการฟัง และสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และสอดคล้องกับ สุภาวดี ศรีวรรณะ (2542) ที่กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนการพูดจะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนวิธีการใช้ภาษาที่สุภาพ และพัฒนาความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ไม่เพียงแต่แสดงความคิดเห็นของตนเองเท่านั้น แต่ยังสามารถเข้าใจสิ่งที่คนอื่นพูดได้ และสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2540) ที่ได้เสนอว่า การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ควรใช้วิธีที่หลากหลาย และควรใช้การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟัง รู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

3. คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านการทำงาน (Hand)

กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านการทำงาน หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านการทำงานก่อนการทดลอง 5.89 และหลังการทดลอง 9.72 โดยมีคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำหลังการทดลองเพิ่มขึ้นเป็นลำดับที่ 1 เนื่องจากการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H มีขั้นตอนที่ให้เด็กได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยปราศจากการแข่งขัน ลักษณะของกิจกรรมที่จัดเป็นกิจกรรมเดี่ยว และกิจกรรมกลุ่ม จะส่งผลให้เด็กมีความรู้สึกปลอดภัย เกิดความไว้วางใจ และเต็มใจที่จะทำสิ่งต่าง ๆ มีความกระตือรือร้น อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ทั้งหน้าที่ที่เด็กเป็นคนเลือกเอง และหน้าที่ที่เด็กได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นการช่วยให้เด็กได้ฝึกการเป็นผู้นำ

ผู้ตามที่ดี ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือตัดสินใจร่วมกับสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม ฝึกการรับฟัง และยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นที่มีความคิดเห็นแตกต่างจากตัวเอง รู้จักใช้การประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้ง มีการปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลงในระหว่างการทำกิจกรรม และกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้แบบร่วมมือ จึงช่วยให้เด็กสามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น และมีความเป็นผู้นำที่ดีได้ สอดคล้องกับ University of Florida (2011) ที่ระบุถึงหลักการและแนวทางในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่หลีกเลี่ยงการเรียนรู้ที่มีการแข่งขัน จะช่วยให้เด็กสามารถทำงานร่วมกันได้โดยไม่ขัดแย้งกับผู้อื่น และการเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมเป็นกลุ่มจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากคนอื่น ช่วยพัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแบ่งปัน และทักษะทางสังคมให้แก่เด็ก สอดคล้องกับ Cornell Cooperative Extension (2003) ที่ระบุว่า ครูมีบทบาทในการส่งเสริมให้เด็กได้พูดคุยและทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ เพราะเด็กมีความสามารถในการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ตนเองสามารถพัฒนาความเคารพและความเข้าใจผู้อื่นได้ และสอดคล้องกับ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ที่ระบุว่า การให้เด็กทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน นอกจากจะเป็นการเพิ่มพูนทักษะทางภาษาและการพูดแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมทางสังคม กระตุ้นให้เด็กแสดงออก เพราะเด็กต้องมีการปฏิสัมพันธ์กลุ่ม และต้องเสนอความคิดเห็นให้กลุ่มยอมรับการวิจารณ์เพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Montana State University (2010) ที่ระบุว่า การเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นช่วยให้เด็กได้รู้จักการแบ่งปัน และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้น และยังเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับการแสดง ความเอื้ออาทร การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นมากขึ้น

4. คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านตนเอง (Health)

กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านตนเอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านตนเอง ก่อนการทดลอง 10.06 และหลังการทดลอง 11.11 เนื่องจากบทบาทครูในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ครูมีการปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกกับเด็กในทุกวันของการทำกิจกรรม และให้การยอมรับเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้สึกปลอดภัย เกิดความรู้สึกมั่นใจในการคิดและทำสิ่งต่าง ๆ พัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง และเห็นคุณค่าในตนเองมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ครูยังมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาให้เด็กเกิดความเข้าใจในอารมณ์และความรู้สึกของตัวเองมากขึ้น ด้วยการใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กสะท้อนความคิด และความรู้สึกของตัวเอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถควบคุม และแสดงอารมณ์ออกมาได้อย่างเหมาะสม รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้เด็กได้พิจารณาถึงข้อดี และข้อด้อยของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถรับรู้ และประเมิน

ความสามารถของตัวเองได้ตามความเป็นจริง การที่ครูสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในเชิงบวก จึงช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาความภูมิใจในตนเอง และการเข้าใจตนเองได้ สอดคล้องกับ University of Florida (2011) ที่ได้ระบุถึงบทบาทของครูในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้เด็กพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น และช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในเชิงบวก และสอดคล้องกับ South Carolina State University (2005) ที่ระบุว่า การที่เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยตัวเอง จะช่วยให้เด็กพัฒนาความมั่นใจในตนเอง และนับถือตนเอง โดยครูควรให้การเสริมแรงด้วยการชื่นชม เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น และชื่นชมผลงานของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครู หรือผู้ที่มีความสนใจที่จะนำการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ไปใช้ ควรศึกษาทำความเข้าใจถึงหลักการ และกระบวนการในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H โดยละเอียด และสามารถนำเนื้อหาสาระในทุกสาระการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้กับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H เพื่อพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กก่อนอนุบาล และจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถเชื่อมโยงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.2 ครูผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลาย โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำงานร่วมกันทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย รวมไปถึงการทำงานรายบุคคล เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และเข้าใจผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำได้ครอบคลุมครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเอง

1.3 ครูผู้สอนควรยืดหยุ่นเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำในแต่ละด้าน โดยขยายการจัดประสบการณ์สำหรับคุณลักษณะภาวะผู้นำแต่ละด้านที่ต้องการพัฒนาเป็น 1 สัปดาห์ หรือขยายเวลาในแต่ละขั้นให้มากขึ้น โดยเฉพาะการสะท้อนการเรียนรู้ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กมีประสบการณ์ และได้สะท้อนการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำแต่ละด้านได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น สามารถเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในด้านอื่น ๆ ของเด็กอนุบาล

2.2 ควรมีการศึกษาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กในระดับชั้น หรือบริบทอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- กมลวรรณ ตังธนากานนท์. (2558). *ระเบียบวิธีสถิติทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมวิชาการ. (2540). *หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *สร้างภาวะผู้นำในเด็กและเยาวชนไทย*.
สืบค้นจาก: <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=2567&Key=hotnews>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2555). *เด็กในวันนี้คือ “ผู้นำ” ในวันหน้า*.
สืบค้นจาก: <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/opinion/>
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
- โควิชัย, สตีเฟน. อาร์. (2554). *ผู้นำในตัวฉัน*. แปลโดย อมรรัตน์ ศรีสุรินทร์. กรุงเทพมหานคร: อินสปายร์.
- ฉันทนา จันทร์บรรจง. (2542). *จิตวิทยาการบริหาร*. พิษณุโลก: ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชาญชัย อาจิมสมาจารย์. (2543). *ทักษะภาวะผู้นำ*. กรุงเทพมหานคร: มัลติมีเดียพอร์เมชั่นเทคโนโลยี.
- จิตาพร เอี่ยมสะอาด. (2548). *เด็กปฐมวัยกับทักษะทางภาษา*. สุราษฎร์ธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ทศนา แคมมณี. (2534). *คู่มือครูการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2539). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร. (2555). *การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย: คุณสมบัติการวัดเชิงจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประทุม อังกูโรหิต. (2550). *ปรัชญาปฏิบัตินิยม : รากฐานปรัชญาการศึกษาในสังคมประชาธิปไตย*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พิพัฒน์ นนทนาธรณ์. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติการ: Life model*. (พิมพ์ครั้งที่ 1).
กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผู้นำธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- แม็กซ์เวลล์, จอห์น ซี. (2555). *ภาวะผู้นำ 5 ระดับ*. แปลโดย วันดี อภิรักษ์ธนากร. (พิมพ์ครั้งที่ 1).
กรุงเทพมหานคร: เนชั่นบุ๊คส์.
- รุ่งทิพย์ เสแสวง. (2549). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ กับภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตประเวศ สังกัดกรุงเทพมหานคร*. (ปริญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลาวัลย์ ทองศรีสมบูรณ์. (2547). *ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีติงานและมีติการรักษามสัมพันธ์*. (ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลีลาวดี ชนขมาร. (2549). *กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำในเด็กปฐมวัย*. (ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต). สาขาปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วารสารเพื่อนวิทยากร. (2549). *4-H Life Skills (Targeting Life Skills : TLS Model) ทางเลือกใหม่สำหรับงานใหม่ป้องกันยาเสพติด*. สืบค้นจาก: <http://nctc.oncb.go.th>
- สยามรัฐ. (2556). *ครูเกือบ 100% เน้นสอนวิชา ส่งผลเด็กขาดทักษะความเป็นผู้นำ*. สืบค้นจาก: <http://www.siamrath.co.th/web/?q=ครูเกือบ-100-เน้นสอนวิชา-ส่งผลเด็กขาดทักษะความเป็นผู้นำ>
- สายฝน วังสระ. (2552). *การวิจัยและพัฒนาโปรแกรม 4-H เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. (ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี ศรีวรรณ. (2542). *พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยและวิธีการส่งเสริม*. นครสวรรค์: อินทนนท์การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539). *จากแผนพัฒนาคนสู่แผนพัฒนาครู*.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานโครงการพิเศษเพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครูฯ (สปค.).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 0-3 ปี : แนวแนะสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2536). *ภาวะผู้นำ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรพินท์ สุขยศ. (2538). *ผลของการละเล่นของเด็กไทยที่มีต่อลักษณะความเป็นผู้นำ ในด้านความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กก่อนวัยเรียน*. (ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต). สาขาครุศาสตร มหาวิทยลัยเกษตรศาสตร์.

- อรอุมา วิไลย์. (2557). *การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำในเด็กอนุบาล.* (ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุบลรัตน์ เฟิงสถิตย์. (2545). *จิตวิทยาการเรียนรู้.* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เอมอร จังศิริพรภรณ์. (2550). *การวัดและประเมินผลการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Anderson, J., Bruce, J., & Mouton, L. (2010). 4-H made me a leader: A college-level alumni perspective of leadership life skill development. *Journal of Leadership Education.* 9(2).
- Baker, D. Z. (2006). *4-H volunteer leaders' series: Life skills through 4-H.*
Retrieved from: www.uaex.edu/Other_Areas/publications/PDF/4HCC5.pdf
- Barber, M., Donnelly, K., & Rizvi, S. (2012). *Learning for the future: building the innovation generation. In Oceans of Innovation: The Atlantic, the Pacific, global leadership and the future of education.* London: The Institute for Public Policy Research.
- Boyd, B. L., Hreeing, D. R., & Briers, G. E. (1992). Developing life skills in youth. *Journal of Extension.* 30(4).
- Bybee, R. W. & others. (2006). *The BSCS 5E Instructional model: Origins and effectiveness.* colorado springs, CO: BSCS.
- Cantrell, J., Heinshon, A. L., & Doebler, M. K. (1989). *Is it worth the cost : Going beyond the local 4-H.* Retrieved from:
<http://www.joe.org/joe/1989/spring/a4.html>
- Colorado State University. (2005). *Impact study 4-H : continuing to make a difference.* Retrieved from: www.colorado4h.org
- Cornell Cooperative Extension. (2003). *New York State 4-H cloverbud leader handbook.* Retrieved from: <http://www.cceoneida.com/assets/Uploads/Family--Youth/Leader--Officer-Tools/NYS-4H-Cloverbud-leader-handbook.pdf>
- Ferrari, T. M., Hogue, C. A., & Scheer, S. D. (2004). Parents' perceptions of life skills development in the 4-H cloverbud program. *Extension Journal.* 42(3).
- Forsythe, K., Matysik, R., & Nelson, K. (2004). *Impact of the 4-H camp counselor*

- experience*. Retrieved from: <http://4h.uwex.edu/department/publications/index.cfm>
- Fredericks, A. D. & others. (1997). *Teaching the Intergrated Language Arts: Process and Practice*. New York: Addison – Westey Education Publishes.
- Greenaway, R. (2002). *Powerful learning experience*. Retrieved from: http://www.reviewing.co.uk/research/learning_cycles.htm
- Greenberg, J. & Baron, A. R. (2008). *Behavior in organization*. (9th ed.) Upper Saddle River, N.J.: Pearson/Prentice Hall.
- Hendricks, P. (1998). *Targeting life skills model*. Retrieved from: <http://www.extension.iastate.edu/4H/lifeskills/homepage.html>
- Iowa State University. (n.d.) a. *Meeting the needs of youth: Tips for 4-H leaders*. Retrieved from: <http://www.extension.iastate.edu/4hfiles/statefair/EEHandbook/EEHJPMMeetingNeedsOfYouth.pdf>
- Iowa State University. (n.d.) b. *Ricochet leadership skills survey*. Retrieved from: <http://www.extension.iastate.edu/4h/page/resources>
- Iowa State University. (2011). *Leadership*. Retrieved from: <http://www.extension.iastate.edu/4h/projects/leadership>
- Iowa State University. (2012). *Experiential learning model*. Retrieved from: <http://www.extension.iastate.edu/4h/sites/www.extension.iastate.edu/files/4h/Marketing/4H4008A.ExperientialLearning.Poster.8.5x11.pdf>
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Mctaggart, R. (1996). Issues for participatory action researchers. *New directions in action research*.
- Merrifield, C. W. (1967). *Leadership in voluntary enterprise*. New York: Oceania Publication.
- Miller, L. E. (2001). *The "Why" of experiential learning*. Retrieved from: <http://www.highbeam.com/doc/1P374256693.html>
- Montana State University. (2010). *4-H cloverbuds agent and volunteer leader guide*. MSU Extension.

- Moon, J. A. (2004). *A handbook of reflective and experiential learning : theory and practice*. London: Routledge Falmar.
- National 4-H council. (2003). *Step up to leadership : Mentor guide for K-5*. Maryland: National 4-H council.
- Nelson, A. E. (2009). *KidLead: Growing great leaders*. South Carolina: BookSurge.
- Peterson, N. M. (2009). *A mixed method study of positional leadership of North Dakota 4-H ambassador and state FFA officer alumni*. (Doctoral dissertation) Department of Education, University North Dakota State University.
- Pfeiffer, W. & Jones, J. E. (1977). *The 1977 handbook for group facilitation*. CA: University Associates.
- Posthuma, W. B. (1996). *Small Groups in Counseling and Therapy*. Massachusetts: A Simon and Schuster Company.
- Radhakrishna, R. & others. (2013). Effectiveness of the 4-H Program as Perceived by Parents of 4-H Participants. *Extension Journal*. 51(4).
- Seevers, B. S. & Dormody, T. J. (1995). Leadership life skills development: perceptions of senior 4-H youth. *Research in Brief*. 33(4).
- Shaunessy, E. & Karnes, F. A. (2004). Instruments for measuring leadership. Retrieved from: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ682654.pdf>
- South Carolina State University. (2005). *4-H youth development*. Retrieved from: <http://www.clemson.edu/extension/4h>
- South Dakota State University. (2012). *2012 South Dakota 4-H division handbook*. Retrieved from: <https://www.sdstate.edu/sdces/4h/upload/2012-SD-State-Fair-Handbook-final-draft.pdf>
- Stogdill, R. M. (1976). *Handbook of leadership: A Survey of the literature*. New York: Free Press.
- The Center for Information and Research on Civic Learning and Engagement. (2010). *Student Observation Checklist of Civic Skills and Behaviors*. Retrieved from: www.civicyouth.org/PopUps/Chi_checklist.doc
- The Ohio State University. (n.d.) *Ohio 4-H Cloverbud Evaluation*. Retrieved from: <http://www.ohio4h.org/ohio-4-h-cloverbud-connections/cloverbud-volunteer-resources/cloverbud-resources>

- The Ohio State University. (1999). *Ohio's 4-H cloverbud program : series I & II curriculum instructional materials*. The Ohio State University.
- University of Arkansas. (2006). *4-H youth development*. Retrieved from:
www.uaex.edu
- University of Florida. (2006). *History of 4-H*. Retrieved from:
http://pasco.ifas.ufl.edu/4h/4h_history.html
- University of Florida. (2009). *Unlock your leadership potential*.
Retrieved from: <http://www.4-HFlorida.com>
- University of Florida. (2011). *Florida 4-H Cloverbuds a guide for programming for staff and volunteers*. Retrieved from: edis.ifas.ufl.edu/pdf/4H/4H31700.pdf
- University of Minnesota. (2006). *10 minute leadership lessons*. Retrieved from:
<http://4h.missouri.edu/projects/curriculum/10minuteleadershiplessons.pdf>
- University of Minnesota. (2007). *Experience operation: Military kids*.
Retrieved from: <http://www.4-hmilitarypartnerships.org/p.aspx?tabid=129>
- University of New Hampshire. (2016). *4-H organizational leader volunteer service description*. Retrieved from:
https://extension.unh.edu/resources/files/Resource001069_Rep1364.pdf

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย ผู้อำนวยการแผนกอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยากร
2. อาจารย์ ดร.อรชยา ตูลานันท์ นักวิชาการผู้ชำนาญ สาขาการศึกษาปฐมวัย
3. อาจารย์ รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี ครูประจำชั้นระดับอนุบาล โรงเรียนอนุบาลสามเสน

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ประกอบด้วย

1. แบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง
2. แบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับหลังการทดลอง
3. แบบบันทึกการสังเกตคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล
4. แบบวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

คำชี้แจงการใช้แบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

1. สถานการณ์ที่กำหนดขึ้นเป็นการทำงานกลุ่มที่มีการกำหนดกิจกรรม พฤติกรรม คำพูดที่ผู้ประเมินใช้ในการสังเกต คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลขณะร่วมกิจกรรม ในด้าน 1) ด้านการคิด 2) ด้านความสัมพันธ์ 3) ด้านการทำงาน และ 4) ด้านตนเอง ใช้ประเมินเด็กเป็นรายบุคคลขณะทำกิจกรรมกลุ่ม โดยให้ทำกิจกรรมครั้งละ 4 คน ใช้เวลาในการทำกิจกรรมประมาณ 45 นาที

2. ประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ใน 5 สถานการณ์ ดังนี้

2.1 สถานการณ์ที่ 1 การวางแผนการทำงาน ใช้ประเมิน คุณลักษณะภาวะผู้นำ จำนวน 3 คุณลักษณะ

3 ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่

2.1.1 ด้านการคิด (Head) ได้แก่	1.1 การจัดการ เรื่อง การกำหนดเป้าหมายในการทำงาน
2.1.2 ด้านการทำงาน (Hand) ได้แก่	3.2 การเป็นสมาชิกกลุ่มที่ดี เรื่อง การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
2.1.3 ด้านตนเอง (Health) ได้แก่	4.1 ความภูมิใจในตนเอง เรื่อง การมีความมั่นใจในตนเอง

2.2 สถานการณ์ที่ 2 การตัดสินใจ ใช้ประเมิน คุณลักษณะภาวะผู้นำ จำนวน 1 คุณลักษณะ 3 ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่

2.2.1 ด้านการคิด (Head) ได้แก่	1.1 การจัดการ เรื่อง การวางแผนการทำงาน
	1.2 การตัดสินใจ เรื่อง การหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ และการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 สถานการณ์ที่ 3 การลงมือปฏิบัติ ใช้ประเมิน คุณลักษณะภาวะผู้นำ จำนวน 4 คุณลักษณะ 11 ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่

2.3.1 ด้านการคิด (Head) ได้แก่	1.1 การจัดการ เรื่อง การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย
	1.2 การตัดสินใจ เรื่อง การเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
2.3.2 ด้านความสัมพันธ์ (Heart) ได้แก่	2.2 การเห็นอกเห็นใจ เรื่อง การแบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือผู้อื่น และการดูแลเอาใจใส่ผู้อื่น
2.3.3 ด้านการทำงาน (Hand) ได้แก่	3.1 การทำงานเป็นกลุ่ม เรื่อง การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย การปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานของกลุ่ม
	3.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เรื่อง การสร้างความร่วมมือในกลุ่ม และการประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้ง
2.3.4 ด้านตนเอง (Health) ได้แก่	4.2 การเข้าใจตนเอง เรื่อง การควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง และการแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์

2.4 สถานการณ์ที่ 4 การนำเสนอผลงาน ใช้ประเมิน คุณลักษณะภาวะผู้นำ จำนวน 2 คุณลักษณะ

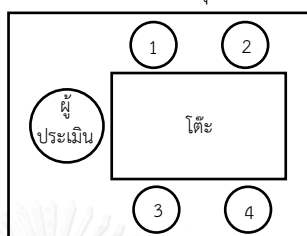
4 ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่

2.4.1 ด้านความสัมพันธ์ (Heart) ได้แก่	2.1 การสื่อสาร เรื่อง การแสดงความคิดเห็นหรือถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างเข้าใจ การเป็นผู้พูดที่ดี และการเป็นผู้ฟังที่ดี
2.4.2 ด้านตนเอง (Health) ได้แก่	4.1 ความภูมิใจในตนเอง เรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเอง

2.5 สถานการณ์ที่ 5 การสัมภาษณ์ ใช้ประเมิน คุณลักษณะภาวะผู้นำ จำนวน 2 คุณลักษณะ 3 ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่

2.5.1 ด้านความสัมพันธ์ (Heart) ได้แก่	2.2 การเห็นอกเห็นใจ เรื่อง การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น
2.5.2 ด้านตนเอง (Health) ได้แก่	4.2 การเข้าใจตนเอง เรื่อง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง

3. ก่อนการประเมินผู้ประเมินจัดสถานที่ภายในห้องเรียน โดยเตรียมเก้าอี้ 1 ตัวสำหรับผู้ประเมิน เก้าอี้ 4 ตัว และโต๊ะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า 1 ตัวสำหรับเด็ก และจัดให้มีพื้นที่สำหรับเด็กในการทำกิจกรรมกลุ่ม

4. ผู้ประเมินควรพูดคุยเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก ให้เด็กมีความรู้สึกผ่อนคลายและไว้วางใจก่อนเริ่มการประเมิน

5. ขณะประเมินผู้ประเมินสังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะร่วมกิจกรรม และบันทึกพฤติกรรมที่พบลงในแบบบันทึกการสังเกต คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล โดยมีการบันทึกภาพและเสียงจากวิดีโอที่บันทึกไปด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และครอบคลุม คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลที่ต้องการประเมิน กรณีที่เด็กไม่แสดงพฤติกรรมหรือไม่ตอบคำถาม ให้ผู้ประเมินให้ความช่วยเหลือ โดยการกระตุ้น หรือชี้แนะ ตามคำพูดหรือคำถามที่ระบุไว้ในแบบประเมิน หากเกิน 1 นาทีแล้วเด็กยังไม่แสดงพฤติกรรมหรือตอบคำถามให้ผู้ประเมินดำเนินกิจกรรมในสถานการณ์ต่อไป

6. หลังจากจบกิจกรรม ผู้ประเมินตรวจสอบพฤติกรรมที่ได้จากวิดีโอที่บันทึกไว้ให้ครบถ้วน จากนั้นนำข้อมูลจากการบันทึกพฤติกรรมมาวิเคราะห์ตามเกณฑ์การให้คะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำลงในแบบวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล โดยมีคะแนนรวมทั้งสิ้น 48 คะแนน

ระดับคะแนนของตัวบ่งชี้ที่ปรากฏแสดงถึงคุณภาพเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลในด้านนั้น ๆ โดยกำหนดคุณภาพไว้ 3 ระดับ ดังต่อไปนี้

- 0 คะแนน หมายถึง เด็กไม่แสดงคุณลักษณะภาวะผู้นำ แม้จะได้รับการชี้แนะ
- 1 คะแนน หมายถึง เด็กแสดงคุณลักษณะภาวะผู้นำ เมื่อได้รับการชี้แนะ
- 2 คะแนน หมายถึง เด็กแสดงคุณลักษณะภาวะผู้นำได้ด้วยตนเอง

แบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล
(ฉบับก่อนการทดลอง)

สถานการณ์ที่ 1 : การวางแผนการทำงาน

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประเมินได้ : 3 คุณลักษณะ 3 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

1. ด้านการคิด (Head) ได้แก่
 - 1.1 การจัดการ เรื่อง การกำหนดเป้าหมายในการทำงาน
2. ด้านการทำงาน (Hand) ได้แก่
 - 3.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เรื่อง การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
3. ด้านตนเอง (Health) ได้แก่
 - 4.1 ความภูมิใจในตนเอง เรื่อง การมีความมั่นใจในตนเอง

สื่อ : 1. ภาพสถานที่ที่มีหิมะ และสถานที่ที่มีต้นไม้ ดอกไม้ ใบใหญ่ และใบเล็ก

2. ตารางสรุปข้อมูล

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
	1.1 ให้เด็กทั้ง 4 คนนั่งประจำที่ที่เตรียมไว้ 1.2 นำชาร์ตข้อตกลงในการทำงานกลุ่มมาสนทนาร่วมกับเด็ก ดังนี้ 1) ถามความคิดเห็นของเพื่อนทุกครั้งก่อนทำกิจกรรม 2) รับฟังสิ่งที่เพื่อนพูด 3) แบ่งปันสิ่งของและให้ความช่วยเหลือเพื่อน 4) รับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง 5) ไม่ลุกออกจากเก้าอี้จนกว่าจะจบกิจกรรม 1.3 พูดกับเด็กว่า วันนี้เราจะมาเลือกเครื่องแต่งกายของคนที่อยู่ในที่ต่าง ๆ กัน 1.4 ให้เด็กแต่ละคนเลือกว่า จะแต่งกายให้คนที่อยู่ในสถานที่ที่มีหิมะ หรือสถานที่ที่มีดอกไม้ และติดภาพลงในตารางสรุปข้อมูลที่เตรียมไว้				

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
<p>ด้านตนเอง (Health)</p> <p>4.1 ความ ภูมิใจใน ตนเอง</p> <p>4.1.3 การมี ความมั่นใจใน ตนเอง</p>	<p><u>กรณีที่ได้กึ่งเฉย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูอยากแต่งกายให้คนที่อยู่ใน สถานที่ที่มีหิมะ หรือสถานที่ที่มีดอกไม้ มากกว่ากัน ลองเลือกภาพมาติดใน ตารางสี</p>	<p>ไม่มีส่วนร่วมใน การตอบคำถาม และไม่สามารถ ทำสิ่งต่าง ๆ ได้ ด้วยตนเอง แม้ จะได้รับการชี้แนะ</p>	<p>มีส่วนร่วมใน การตอบ คำถาม หรือ สามารถทำสิ่ง ต่าง ๆ ได้ด้วย ตนเอง เมื่อ ได้รับการชี้แนะ</p>	<p>มีส่วนร่วมใน การตอบ คำถาม และ สามารถทำสิ่ง ต่าง ๆ ได้ด้วย ตนเอง</p>	<p>ประเมิน ทันทีที่เด็ก แสดง พฤติกรรม</p>
<p>ด้านการ ทำงาน (Hand)</p> <p>3.2 การเป็น สมาชิกที่ดี ของกลุ่ม</p> <p>3.2.2 การ ยอมรับความ คิดเห็นของ ผู้อื่น</p>	<p>1.5 หลังจากที่ได้เด็กได้ติดภาพลงใน ตารางสรุปข้อมูลครบทุกคน ให้เด็กดู ตารางสรุปข้อมูล แล้วบอกเด็กว่านี่คือ ความคิดเห็นของเพื่อนแต่ละคนใน กลุ่ม ให้เด็ก ๆ พูดคุยกันว่ากลุ่มเราจะ เลือกแต่งกายให้คนที่อยู่ในสถานที่ที่มี หิมะ หรือสถานที่ที่มีดอกไม้ โดยใช้ คำถามว่า</p> <p>1.5.1 หนูคิดว่ากลุ่มของเราจะ เลือกเลือกแต่งกายให้คนที่อยู่ใน สถานที่ที่มีหิมะ หรือสถานที่ที่มีดอกไม้ ดี เพราะเหตุใด</p> <p><u>กรณีที่ได้กึ่งเฉย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูคิดว่ากลุ่มของเราจะเลือก เครื่องแต่งกายให้คนที่อยู่ในสถานที่ แบบไหน เพราะอะไร</p> <p>- หนูเห็นด้วยกับความคิดของ เพื่อนหรือไม่ เพราะอะไร</p>	<p>ไม่รับฟังความ คิดเห็นของ เพื่อน และไม่ ยอมรับความ คิดเห็นที่ แตกต่างจาก ตนเอง แม้จะได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>รับฟัง ความคิดเห็น ของเพื่อน หรือยอมรับ ความคิดเห็นที่ แตกต่างจาก ตนเอง เมื่อ ได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>รับฟัง ความคิดเห็น ของเพื่อน และยอมรับ ความคิดเห็นที่ แตกต่างจาก ตนเองได้ด้วย ตนเอง</p>	<p>เริ่มประเมิน พฤติกรรม จนกระทั่ง พบ พฤติกรรม</p>

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
<p>ด้านการคิด (Head)</p> <p>1.1 การจัดการ</p> <p>1.1.1 การกำหนดเป้าหมายในการทำงาน</p>	<p>1.6 ถ้ามเด็กทีละ 1 คนด้วยคำถามว่า</p> <p>1.6.1 เมื่อสักครูที่กลุ่มของเราได้พูดคุยตกลงกัน กลุ่มของเราเลือกแต่งกายให้คนที่อยู่ในสถานที่แบบไหน สถานที่นั้นเป็นอย่างไร</p> <p>1.6.2 เด็ก ๆ คิดว่าเครื่องแต่งกายที่ควรใส่เป็นแบบไหน เพราะอะไร</p> <p><u>กรณีนี้เด็กนิงเฉย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- กลุ่มของหนูเลือกแต่งกายให้คนที่อยู่ในสถานที่แบบไหน</p> <p>1.7 เก็บภาพสถานที่ที่เด็กไม่ได้เลือกออกจากโต๊ะ เหลือไว้เฉพาะสิ่งที่เด็กเลือก</p>	<p>ไม่สามารถบอกสิ่งที่ตนเอง หรือกลุ่มต้องทำ และไม่สามารถบอก</p> <p>รายละเอียดของเป้าหมายได้แม้ จะได้รับการชี้แนะ</p>	<p>บอกสิ่งที่ตนเอง หรือกลุ่มต้องทำ หรือบอก</p> <p>รายละเอียดของเป้าหมาย ได้ เมื่อได้รับการชี้แนะ</p>	<p>บอกสิ่งที่ตนเอง หรือกลุ่มต้องทำ และบอก</p> <p>รายละเอียดของเป้าหมาย ได้ด้วยตนเอง</p>	<p>ประเมินทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรม</p>

สถานการณ์ที่ 2 : การตัดสินใจ

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประเมินได้ : 1 คุณลักษณะ 3 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

1. ด้านการคิด (Head) ได้แก่
 - 1.1 การจัดการ เรื่อง การวางแผนการทำงาน
 - 1.2 การตัดสินใจ เรื่อง การหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ และการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

- สื่อ : 1. ตัวอย่างภาพการแต่งกายที่ทำสำเร็จแล้ว
2. ภาพสถานที่ที่เด็กเลือก
 3. ชาร์ตภาพเครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ที่ต้องใช้
 4. ใบงาน การวางแผนการทำงานกลุ่ม
 5. ดินสอ
 6. ผังความรู้ เรื่อง เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ที่ต้องใช้
 7. วัสดุที่ใช้ในการตกแต่งที่ใส่ถ้วยไว้ ได้แก่ กระดาษสี เลื่อม ลูกปัด กระจุก กากเพชร ลวดกำมะหยี่
 8. ตารางการเลือกภาพเครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ที่ต้องใช้

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
	2.1 สนทนากับเด็กว่า ตอนนีกลุ่มของเราได้ข้อตกลงในการเลือกแต่งกายให้คนที่อยู่ในสถานที่ที่มีหิมะ/ดอกไม้ 2.2 นำตัวอย่างภาพการแต่งกายที่ทำสำเร็จแล้วมาให้เด็กดู สนทนากับเด็กว่า ให้เด็ก ๆ ช่วยกันเลือกเครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ที่ต้องใช้ 2.3 นำชาร์ตภาพเครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ที่ต้องใช้มาให้เด็กดู บอกเด็กว่านี่คือภาพเครื่องแต่งกายที่เราจะนำมาติดในภาพของเรา				

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
ด้านการคิด (Head) 1.2 การตัดสินใจ 1.2.3 การตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ	2.4 สนทนากับเด็กว่า ในขั้นต่อไปจะให้เด็ก ๆ แต่ละคนเลือกภาพเครื่องแต่งกายที่จะนำมาติดคนละ 1 ภาพ และอุปกรณ์ที่จะใช้คนละ 1 ภาพ พร้อมบอกเหตุผลในการเลือก <u>กรณีของเด็กนั่งเอย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - หนูคิดว่าเสื้อผ้าแบบไหนที่ควรใส่ให้คนที่อยู่ในสถานที่ที่มีหิมะ/ดอกไม้ เพราะอะไร - หนูคิดว่าอุปกรณ์ชิ้นไหนที่ควรใช้ในสถานที่ที่มีหิมะ/ดอกไม้ เพราะอะไร 	ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือแสดง ความเห็นในเรื่องต่าง ๆ และไม่สามารถ วิเคราะห์ หรือเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย ของแต่ละทางเลือกได้ แม้จะได้รับการชี้แนะ	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือแสดง ความเห็นในเรื่องต่าง ๆ หรือวิเคราะห์ หรือ เปรียบเทียบ ข้อดี ข้อเสีย ของแต่ละทางเลือกได้ เมื่อได้รับการชี้แนะ	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือแสดง ความเห็นในเรื่องต่าง ๆ และวิเคราะห์ หรือ เปรียบเทียบ ข้อดี ข้อเสีย ของแต่ละทางเลือกได้ด้วยตนเอง	เริ่มประเมิน พฤติกรรม จนกระทั่ง พบ พฤติกรรม
ด้านการคิด (Head) 1.2 การตัดสินใจ 1.2.1 การหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ	2.5 พูดกับเด็กว่า ถ้าไม่แน่ใจ (หรือในกรณีที่เด็กตอบไม่ได้ หรือตอบไม่ถูกต้อง) แนะนำให้เด็กลองดูข้อมูลจากผังความรู้ที่เตรียมไว้ <u>กรณีของเด็กนั่งเอย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - หนูลองดูข้อมูลในชาร์ตที่เตรียมไว้เพื่อตรวจสอบว่าสิ่งที่หนูคิดถูกต้องหรือไม่ - หนูจะหาข้อมูลจากที่ไหนได้บ้าง 	ไม่สามารถค้นหาข้อมูลจาก แหล่งข้อมูล และไม่สามารถบอกได้ว่าข้อมูลที่ตนเองมี ตนเองมีนั้น ถูกต้องหรือไม่ ถูกต้อง ได้ แม้จะได้รับการชี้แนะ	สามารถค้นหา ข้อมูลจาก แหล่งข้อมูล หรือบอกได้ว่า ข้อมูลที่ตนเองมี นั้นถูกต้อง หรือไม่ถูกต้อง ได้ เมื่อได้รับการชี้แนะ	สามารถค้นหา ข้อมูลจาก แหล่งข้อมูล และบอกได้ว่า ข้อมูลที่ตนเองมี นั้นถูกต้อง หรือไม่ถูกต้อง ได้ด้วยตนเอง	เริ่มประเมิน พฤติกรรม จนกระทั่ง พบ พฤติกรรม
ด้านการคิด (Head) 1.1 การจัดการ 1.1.2 การวางแผนการทำงาน	2.6 แจกใบงาน การวางแผนการทำงานกลุ่ม และดินสอให้เด็ก และบอกให้เด็กแต่ละคนในกลุ่มช่วยกันวางแผนงาน โดยทำเครื่องหมายถูกในช่องสี่เหลี่ยมหน้าภาพวัสดุ เพื่อเลือกวัสดุที่จะใช้ในการตกแต่งคนละ 1 ชนิด ลงในใบงาน <u>กรณีของเด็กนั่งเอย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - หนูอยากใช้วัสดุอะไรตกแต่งภาพมากที่สุด 2.7 ให้เด็กแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ โดยแต่ละหน้าที่จะมีผู้รับผิดชอบจำนวน 2 คน ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1) ตกแต่งส่วนครึ่งตัวบน 2) ตกแต่งส่วนครึ่งตัวล่าง 	ไม่สามารถ กำหนดวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ และไม่สามารถ กำหนด ผู้รับผิดชอบในการทำงานได้ แม้จะได้รับการชี้แนะ	กำหนดวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ หรือกำหนด ผู้รับผิดชอบในการทำงานได้ เมื่อได้รับการชี้แนะ	กำหนดวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ และ กำหนด ผู้รับผิดชอบในการทำงาน ได้ด้วยตนเอง	ประเมิน ทักษะที่เด็ก แสดง พฤติกรรม

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
	<p><u>กรณีที่ได้กึ่งเฉย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูอยากทำหน้าที่อะไรมากที่สุด เพราะอะไร</p> <p>2.8 ให้เด็กช่วยกันเรียงลำดับงานว่าจะทำอะไรก่อน-หลัง</p> <p><u>กรณีที่ได้กึ่งเฉย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูคิดว่าเราควรทำอะไรเป็นอันดับแรก</p> <p>2.9 นำวัสดุตกแต่งในตะกร้าออกมาให้เด็กหยิบตามที่เลือกเอาไว้</p> <p><u>กรณีที่ได้กึ่งเฉย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูลองดูสิว่าวัสดุไหนบ้างที่กลุ่มของหนูเลือก</p>				

สถานการณ์ที่ 3 : การลงมือปฏิบัติ

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประเมินได้ : 4 คุณลักษณะ 11 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

1. ด้านการคิด (Head) ได้แก่
 - 1.1 การจัดการ เรื่อง การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย
 - 1.2 การตัดสินใจ เรื่อง การเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
2. ด้านความสัมพันธ์ (Heart) ได้แก่
 - 2.2 การเห็นอกเห็นใจ เรื่อง การแบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือผู้อื่น และการดูแลเอาใจใส่ผู้อื่น
3. ด้านการทำงาน (Hand) ได้แก่
 - 3.1 การทำงานเป็นกลุ่ม เรื่อง การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย การปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานของกลุ่ม
 - 3.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เรื่อง การสร้างความร่วมมือในกลุ่ม และการประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้ง
4. ด้านตนเอง (Health) ได้แก่
 - 4.2 การเข้าใจตนเอง เรื่อง การควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง และการแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์

สื่อ : 1. อุปกรณ์ที่ใช้ในการตกแต่งที่ใส่ตะกร้าที่เด็กเลือก

2. ภาพเครื่องแต่งกายที่เด็กเลือก

3. ภาพอุปกรณ์ที่จะใช้ที่เด็กเลือก

4. กาว

5. กรรไกร

6. สีไม้

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
ด้านการ ทำงาน (Hand) 3.1 การ ทำงานเป็น กลุ่ม 3.1.2 การมี ความ รับผิดชอบต่อ สิ่งที่ได้รับ มอบหมาย	3.1 สนทนากับเด็กว่า ก่อนลงมือติด เครื่องแต่งกายเราลองมาทบทวน หน้าที่ของแต่ละคนกันก่อน 3.2 ถามเด็กทีละ 1 คนว่า หนูทำ หน้าที่อะไรบ้าง <u>กรณีนี้เด็กนิ่งเฉย พุดกับเด็ก ดังนี้</u> - หนูลองบอกหน้าที่ที่หนู รับผิดชอบในการทำงานได้ไหม ว่าหนู ทำอะไรบ้าง	ไม่สามารถบอก หน้าที่ของตนเอง และไม่สามารถ ปฏิบัติงานจน สำเร็จได้ แม้จะ ได้รับการชี้แนะ	บอกหน้าที่ของ ตนเอง หรือ ปฏิบัติงานจน สำเร็จได้ เมื่อ ได้รับการชี้แนะ	บอกหน้าที่ ของตนเอง และ ปฏิบัติงาน จนสำเร็จได้ ด้วยตนเอง	เริ่มประเมิน พฤติกรรม จนกระทั่งพบ พฤติกรรม

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
<p>ด้านการ ทำงาน (Hand)</p> <p>3.1 การ ทำงานเป็น กลุ่ม</p> <p>3.1.3 การ ปฏิบัติตาม กติกาหรือ ข้อตกลง</p>	<p><u>กรณีที่ไม่ทำตามข้อตกลง</u> พูดกับ เด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูจำข้อตกลงของเราได้ไหมว่า มีอะไรบ้าง</p> <p>- หนูคิดว่าเพื่อนทำตามข้อตกลง ของเราไหม แล้วเราควรทำอะไร บ้าง</p>	<p>ไม่ปฏิบัติตาม กติกาหรือ ข้อตกลง และ ไม่สามารถดู ให้เพื่อน ปฏิบัติตาม กติกาหรือ ข้อตกลง แม้จะ ได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>ปฏิบัติตาม กติกาหรือ ข้อตกลง เพื่อน ปฏิบัติตาม กติกาหรือ ข้อตกลงได้ เมื่อ ได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>ปฏิบัติตาม กติกาหรือ ข้อตกลง ตั้งแต่ 3 ข้อ ขึ้นไป และ ดูให้เพื่อน ปฏิบัติตาม กติกาหรือ ข้อตกลงได้ ด้วยตนเอง</p>	<p>เริ่มสังเกต พฤติกรรม และประเมิน เมื่อปรากฏ พฤติกรรม</p>
<p>ด้านการคิด (Head)</p> <p>1.1 การ จัดการ</p> <p>1.1.3 การ ปฏิบัติงาน เพื่อให้ บรรลุผลตาม เป้าหมาย</p>	<p>3.3 สนทนากับเด็กว่า อย่าลืมดูแผนที่ กลุ่มของเราได้กำหนดไว้ ว่าต้องทำ อะไรบ้าง และทำอะไรก่อนหลัง</p> <p>3.4 ให้เด็กลงมือติดเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ที่จะใช้ และตกแต่งตามที่ได้ วางแผนไว้</p> <p><u>กรณีเด็กไม่ทำกิจกรรมตามที่ได้รับ มอบหมาย หรือทำกิจกรรมไม่สำเร็จ</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูลองทำตามแผนการทำงาน ของกลุ่มเราสิ ว่าหนูต้องทำอะไร บ้าง</p> <p><u>กรณีเด็กไม่ทำกิจกรรมตามแผนที่วาง ไว้</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูลองดูแผนการทำงานของ กลุ่มเราสิ ว่าหนูต้องทำอะไรก่อน</p> <p><u>กรณีเด็กไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้นระหว่างทำกิจกรรม</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูมีปัญหาอะไร และหนูคิดว่า จะแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างไรบ้าง</p>	<p>ไม่สามารถ ดำเนินการให้ บรรลุผลตาม แผนที่วางไว้ และไม่สามารถ หาวิธีแก้ไข ปัญหาหรือ อุปสรรคที่ เกิดขึ้นขณะ ดำเนินงานตาม แผนได้ แม้จะได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>ดำเนินการให้ บรรลุผลตาม แผนที่วางไว้ หรือ หาวิธีแก้ไข ปัญหาหรือ อุปสรรคที่ เกิดขึ้นขณะ ดำเนินงานตาม แผนได้ เมื่อ ได้รับการชี้แนะ</p>	<p>ดำเนินการ ให้บรรลุผล ตามแผนที่ วางไว้ และ หาวิธีแก้ไข ปัญหาหรือ อุปสรรคที่ เกิดขึ้นขณะ ดำเนินงาน ตามแผนได้ ด้วยตนเอง</p>	<p>เริ่มประเมิน พฤติกรรม จนกระทั่งพบ พฤติกรรม</p>

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
<p>ด้านการทำงาน (Hand)</p> <p>3.1 การทำงานเป็นกลุ่ม</p> <p>3.1.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานของกลุ่ม</p>	<p><u>กรณีเด็กไม่ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูจะช่วยเพื่อนทำอะไรได้บ้าง เพื่อให้งานของกลุ่มสำเร็จ</p> <p><u>กรณีเด็กไม่แสดงความคิดเห็นเมื่อกลุ่มต้องการความคิดเห็น</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูคิดว่า... เป็นอย่างไรบ้าง/ ควรทำ... ไหม เพราะอะไร</p>	<p>ไม่สามารถทำกิจกรรมหรืองานร่วมกับผู้อื่นได้ และไม่ช่วยทำกิจกรรมหรืองานของกลุ่มจนสำเร็จลุล่วงแม้จะได้รับการชี้แนะ</p>	<p>ทำกิจกรรมหรืองานร่วมกับผู้อื่นได้ หรือช่วยทำกิจกรรมหรืองานของกลุ่มจนสำเร็จลุล่วงได้ เมื่อได้รับการชี้แนะ</p>	<p>ทำกิจกรรมหรืองานร่วมกับผู้อื่นได้ และช่วยทำกิจกรรมหรืองานของกลุ่มจนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยตนเอง</p>	<p>เริ่มประเมินพฤติกรรมจนกระทั่งพบพฤติกรรม</p>
<p>ด้านการทำงาน (Hand)</p> <p>3.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม</p> <p>3.2.1 การสร้างความร่วมมือในกลุ่ม</p>	<p><u>กรณีเด็กไม่ร่วมมือในการทำกิจกรรมของกลุ่ม</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูลองทำงานของกลุ่มเราให้ออกมาสวยๆ ได้ไหม</p> <p><u>กรณีเด็กไม่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำหรือสมาชิกกลุ่มที่ดี</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูคิดว่าผู้นำ/สมาชิกกลุ่มที่ดีควรทำอย่างไรบ้างเพื่อให้งานของกลุ่มเราสำเร็จ</p> <p><u>กรณีเด็กไม่ชื่นชมหรือให้กำลังใจเพื่อน</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูคิดว่าเพื่อนทำ...สวยไหม</p>	<p>ไม่มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมและไม่สามารถปฏิบัติตนเป็นผู้นำหรือสมาชิกกลุ่มที่ดี แม้จะได้รับการชี้แนะ</p>	<p>กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมหรือปฏิบัติตนเป็นผู้นำหรือสมาชิกกลุ่มที่ดี เมื่อได้รับการชี้แนะ</p>	<p>กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมและปฏิบัติตนเป็นผู้นำหรือสมาชิกกลุ่มที่ดีได้ด้วยตนเอง</p>	<p>เริ่มประเมินพฤติกรรมจนกระทั่งพบพฤติกรรม</p>
<p>ด้านความสัมพันธ์ (Heart)</p> <p>2.2 การเห็นอกเห็นใจ</p> <p>2.2.2 การแบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือผู้อื่น</p>	<p><u>กรณีเด็กไม่แบ่งปันหรือช่วยเหลือเพื่อน</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูแบ่งของให้เพื่อนใช้ด้วยได้ไหม</p> <p>- หนูช่วยเพื่อนทำ...ได้ไหม</p> <p>- เพื่อนของหนูกำลังมีปัญหาหรือต้องการอะไรไหม แล้วหนูควรทำอย่างไร</p>	<p>ไม่แบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่น และไม่ช่วยเหลือผู้อื่น แม้จะได้รับการชี้แนะ</p>	<p>แบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่น หรือช่วยเหลือผู้อื่นได้ เมื่อได้รับการชี้แนะ</p>	<p>แบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่น และช่วยเหลือผู้อื่นได้ด้วยตนเอง</p>	<p>เริ่มประเมินพฤติกรรมจนกระทั่งพบพฤติกรรม</p>

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
<p>ด้าน ความสัมพันธ์ (Heart) 2.2 การเห็น อกเห็นใจ 2.2.3 การดูแล เอาใจใส่ผู้อื่น</p>	<p><u>กรณี</u>ที่เด็กไม่แสดงพฤติกรรมการดูแล <u>เอาใจใส่ผู้อื่น</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูลองดูเพื่อนในกลุ่มสิว่ามีใคร ต้องการอะไร/ไม่สบายใจบ้างไหม แล้วหนูควรทำอย่างไรบ้าง</p>	<p>ไม่จัดเตรียมหรือ หยิบสิ่งของให้ เพื่อน และไม่ ถามความ ต้องการหรือ ความรู้สึกของ เพื่อน แม้จะ ได้รับการชี้แนะ</p>	<p>จัดเตรียม หรือ หยิบสิ่งของให้ เพื่อน หรือถาม ความต้องการ หรือความรู้สึก ของเพื่อน ได้ เมื่อได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>จัดเตรียม หรือหยิบ สิ่งของให้ เพื่อน และ ถามความ ต้องการ หรือ ความรู้สึก ของเพื่อนได้ ด้วยตนเอง</p>	<p>เริ่มประเมิน พฤติกรรม จนกระทั่งพบ พฤติกรรม</p>
<p>ด้านการคิด (Head) 1.2 การ ตัดสินใจ 1.2.2 การ เลือกทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง</p>	<p><u>กรณี</u>เมื่อเกิดปัญหาแล้วเด็กนิ่งเฉย พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูลองช่วยเพื่อนคิดสิว่าจะ แก้ไขปัญหานี้อย่างไรบ้าง</p> <p>- หนูจะทำอย่างไรบ้างเพื่อให้งาน กลุ่มของเราสามารถทำต่อไปได้จน สำเร็จ</p> <p>- ถ้าหนู... หนูคิดว่าจะเกิดอะไร ขึ้นบ้าง</p>	<p>ไม่สามารถ เลือกใช้วิธี แก้ปัญหาที่ เหมาะสม และ ไม่สามารถบอก ผลที่จะเกิดจาก การตัดสินใจของ ตนเองได้ แม้จะ ได้รับการชี้แนะ</p>	<p>พยายามแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ โดยใช้วิธีที่ เหมาะสม หรือ บอกผลที่จะเกิด จากการตัดสินใจ ของตนเองได้ เมื่อได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>พยายาม แก้ไขปัญหา ต่าง ๆ โดย ใช้วิธีที่ เหมาะสม และบอกผล ที่จะเกิดจาก การตัดสินใจ ของตนเอง ได้ด้วย ตนเอง</p>	<p>ประเมิน จนกระทั่งพบ พฤติกรรม</p>
<p>ด้านการ ทำงาน (Hand) 3.2 การเป็น สมาชิกที่ดี ของกลุ่ม 3.2.3 การ ประนีประนอม เมื่อเกิดความ ขัดแย้ง</p>	<p><u>กรณี</u>ที่เด็กแสดงพฤติกรรมไม่พอใจ <u>หรือทะเลาะกัน</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูจะทำอย่างไรบ้างให้เพื่อน เลิกทะเลาะกัน/ไม่ทะเลาะกับเพื่อน</p>	<p>ไม่แสดง พฤติกรรมที่ช่วย ลดปัญหาที่ เกิดขึ้นภายใน กลุ่ม และไม่ใช้ วิธีการที่นุ่มนวล ในการแก้ไข ปัญหาความ ขัดแย้ง แม้จะ ได้รับการชี้แนะ</p>	<p>แสดงพฤติกรรม ที่ช่วยลดความ ขัดแย้งภายใน กลุ่ม หรือใช้ วิธีการที่นุ่มนวล ในการแก้ไข ปัญหาความ ขัดแย้งได้ เมื่อ ได้รับการชี้แนะ</p>	<p>แสดง พฤติกรรมที่ ช่วยลด ความขัดแย้ง ภายในกลุ่ม และใช้ วิธีการที่ นุ่มนวลใน การแก้ไข ปัญหาความ ขัดแย้ง ได้ด้วย ตนเอง</p>	<p>ประเมิน จนกระทั่งพบ พฤติกรรม</p>

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
<p>ด้านตนเอง (Health)</p> <p>4.2 การเข้าใจ ตนเอง</p> <p>4.2.2 การ ควบคุม อารมณ์และ ความรู้สึกของ ตนเอง</p>	<p><u>กรณีเด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือ ร้องไห้</u> พุดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- ตอนนี้หนูรู้สึกอย่างไรบ้าง เพราะอะไร</p> <p>- เมื่อหนูโกรธ หรือไม่พอใจ หนู คิดว่าหนูควรทำอะไร</p>	<p>ตอบได้อย่าง รุนแรงเมื่อถูกทำ ให้โกรธหรือไม่ พอใจ และไม่ สามารถ เผชิญหน้ากับ เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้แม้จะได้รับ การชี้แนะ</p>	<p>ไม่ตอบได้อย่าง รุนแรงเมื่อถูกทำ ให้โกรธหรือไม่ พอใจ หรือ เผชิญหน้ากับ เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ เมื่อได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>ไม่ตอบได้ อย่างรุนแรง เมื่อถูกทำให้ โกรธหรือไม่ พอใจ และ เผชิญหน้า กับ เหตุการณ์ ต่าง ๆ ได้ ด้วยตนเอง</p>	<p>ประเมิน จนกระทั่งพบ พฤติกรรม</p>
<p>ด้านตนเอง (Health)</p> <p>4.2 การเข้าใจ ตนเอง</p> <p>4.2.3 การ แสดงอารมณ์ ได้เหมาะสม กับ สถานการณ์</p>	<p><u>กรณีเด็กแสดงออกทางอารมณ์ไม่ เหมาะสมกับสถานการณ์</u> ใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>- ตอนนี้หนูรู้สึกอย่างไรบ้าง เพราะอะไร</p> <p>- หนูคิดว่าหนูควรทำอะไรบ้าง</p> <p><u>กรณีเด็กทำผิดพลาด</u> ใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>- เกิดอะไรขึ้น</p> <p>- หนูบอกได้ไหมว่าใครเป็นคนทำ</p>	<p>แสดงพฤติกรรม ไม่เหมาะสมกับ สถานการณ์ และไม่ รับผิดชอบต่อสิ่ง ที่ตนเองกระทำ โดยกล่าวโทษ ผู้อื่น แม้จะได้รับ การชี้แนะ</p>	<p>แสดงพฤติกรรม ได้เหมาะสมกับ สถานการณ์ และรับผิดชอบ ต่อสิ่งที่ตนเอง กระทำ โดยไม่ กล่าวโทษผู้อื่น เมื่อได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>แสดง พฤติกรรมได้ เหมาะสม กับ สถานการณ์ และ รับผิดชอบ ต่อสิ่งที่ ตนเอง กระทำ โดย ไม่กล่าวโทษ ผู้อื่น ได้ด้วย ตนเอง</p>	<p>ประเมิน จนกระทั่งพบ พฤติกรรม</p>

สถานการณ์ที่ 4 : การนำเสนอผลงาน

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประเมินได้ : 2 คุณลักษณะ 4 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ (Heart) ได้แก่
 - 2.1 การสื่อสาร เรื่อง การแสดงความคิดเห็นหรือถ่ายทอดเรื่องราว ได้อย่างเข้าใจ การเป็นผู้พูดที่ดี และการเป็นผู้ฟังที่ดี
2. ด้านตนเอง (Health) ได้แก่
 - 4.1 ความภูมิใจในตนเอง เรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเอง

สื่อ : 1. ภาพการแต่งกายที่เด็กทำสำเร็จแล้ว

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
ด้าน ความสัมพันธ์ (Heart) 2.1 การ สื่อสาร 2.1.1 การ แสดงความ คิดเห็นหรือ ถ่ายทอด เรื่องราวได้ อย่างเข้าใจ	4.1 ให้เด็กนำเสนอผลงาน โดยพูดกับ เด็กว่า ให้เด็ก ๆ แต่ละคนเล่า เกี่ยวกับการแต่งกายให้คนที่อยู่ใน สถานที่ที่มีหิมะ/ดอกไม้ที่เด็ก ๆ ทำ ว่าเป็นอย่างไรบ้าง <u>กรณีเด็กนิ่งเฉย</u> ให้นำผลงานมาให้ เด็กดู และพูดกับเด็ก ดังนี้ - หนูลองเล่าสิ่งทีหนูทำได้ใหม่ว่า ผลงานที่หนูทำคืออะไร และหนูทำ อะไรบ้าง	ไม่สามารถแสดง ความคิดเห็นได้ อย่างเข้าใจ และ ไม่สามารถเล่า เรื่องราวจาก ประสบการณ์ ของตนเองให้ ผู้อื่นฟังได้อย่าง เข้าใจ แม้จะได้รับการ ชี้แนะ	แสดงความ คิดเห็นได้อย่าง เข้าใจ หรือเล่า เรื่องราวจาก ประสบการณ์ ของตนเองให้ ผู้อื่นฟังได้อย่าง เข้าใจ เมื่อได้รับการ ชี้แนะ	แสดงความ คิดเห็นได้ อย่างเข้าใจ และเล่า เรื่องราวจาก ประสบการณ์ ของตนเองให้ ผู้อื่นฟังได้ อย่างเข้าใจ ด้วยตนเองได้	เริ่มประเมิน พฤติกรรม จนกระทั่ง พบ พฤติกรรม
ด้าน ความสัมพันธ์ (Heart) 2.1 การ สื่อสาร 2.1.2 การเป็น ผู้พูดที่ดี	<u>กรณีที่เด็กพูดไม่เหมาะสมขณะ นำเสนอหรือเล่าเรื่องราว</u> พูดกับเด็ก ดังนี้ - ถ้าอยากให้เพื่อนฟังสิ่งที่เราพูด หนูคิดว่าเราควรพูดแบบไหน	ไม่สามารถพูด ด้วยถ้อยคำ และ น้ำเสียงที่สุภาพ อ่อนโยน และไม่ สามารถพูดด้วย ระดับเสียงที่ เหมาะสม และ ชัดเจนได้ แม้จะ ได้รับการชี้แนะ	พูดด้วยถ้อยคำ และน้ำเสียงที่ สุภาพอ่อนโยน หรือพูดด้วย ระดับเสียงที่ เหมาะสม และ ชัดเจนได้ เมื่อ ได้รับการชี้แนะ	พูดด้วย ถ้อยคำ และ น้ำเสียงที่ สุภาพ อ่อนโยน และพูดด้วย ระดับเสียงที่ เหมาะสม และชัดเจน ได้ด้วยตนเอง	ประเมิน จนกระทั่ง พบ พฤติกรรม

คุณลักษณะ ภาวผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
<p>ด้าน ความสัมพันธ์ (Heart) 2.1 การ สื่อสาร 2.1.3 การเป็น ผู้ฟังที่ดี</p>	<p><u>กรณีเด็กแสดงพฤติกรรมการฟังที่</u> <u>ไม่เหมาะสมขณะที่เพื่อนนำเสนอ</u> <u>หรือเล่าเรื่องราว</u> พูดกับเด็ก ดังนี้ - หนูคิดว่าเวลาที่เพื่อนพูดเรา ควรทำอะไรบ้าง - ถ้าไม่อยากให้เพื่อนที่กำลังพูด อยู่รู้สึกเสียใจ หนูคิดว่าควรทำ อย่างไรบ้าง</p>	<p>ไม่ตั้งใจฟังขณะที่ ผู้อื่นพูด และพูด แทรกหรือทำ เสียงรบกวน ในขณะที่ผู้อื่น กำลังพูดอยู่ แม้ จะได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>ตั้งใจฟังผู้อื่นพูด หรือไม่พูดแทรก หรือทำเสียง รบกวนในขณะที่ ผู้อื่นกำลังพูดอยู่ ได้ เมื่อได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>ตั้งใจฟังผู้อื่น พูด และไม่ พูดแทรก หรือทำเสียง รบกวนใน ขณะที่ผู้อื่น กำลังพูดอยู่ ได้ด้วยตนเอง</p>	<p>ประเมิน จนกระทั่ง พบ พฤติกรรม</p>
<p>ด้านตนเอง (Health) 4.1 ความ ภูมิใจใน ตนเอง 4.1.2 การเห็น คุณค่าใน ตนเอง</p>	<p>4.2 ขณะเด็กนำเสนอผลงาน ใช้ คำถาม ดังนี้ 4.2.1 หนูชอบงานที่หนูทำ ตรงไหนบ้าง เพราะอะไร <u>กรณีเด็กนิ่งเฉย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้ - หนูคิดว่างานที่หนูทำวันนี้เป็น อย่างไรบ้าง - มีอะไรที่หนูคิดว่าตัวเองทำได้ สวย/ดีไหม</p>	<p>ไม่แสดงท่าทางดี ใจหรือภูมิใจเมื่อ ทำงานสำเร็จ และไม่ชื่นชม ผลงานของ ตนเอง แม้จะ ได้รับการชี้แนะ</p>	<p>แสดงท่าทางดีใจ หรือภูมิใจเมื่อ ทำงานสำเร็จ หรือชื่นชม ผลงานของ ตนเองได้ เมื่อ ได้รับการชี้แนะ</p>	<p>แสดงท่าทาง ดีใจหรือ ภูมิใจเมื่อ ทำงานสำเร็จ และชื่นชม ผลงานของ ตนเองได้ด้วย ตนเอง</p>	<p>ประเมิน จนกระทั่ง พบ พฤติกรรม</p>

สถานการณ์ที่ 5 : การสัมภาษณ์

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประเมินได้ : 2 คุณลักษณะ 3 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ (Heart) ได้แก่
 - 2.2 การเห็นอกเห็นใจ เรื่อง การรับรู้อารมณ์ และความรู้สึกของผู้อื่น
2. ด้านตนเอง (Health) ได้แก่
 - 4.2 การเข้าใจตนเอง เรื่อง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการรับรู้อารมณ์และรู้สึกของตนเอง

สื่อ : 1. แบบบันทึกคำตอบ

2. ปากกา

3. ภาพการแต่งกายที่เด็กทำสำเร็จแล้ว

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
ด้าน ความสัมพันธ์ (Heart) 2.2 การเห็น อกเห็นใจ 2.2.1 การรับรู้ อารมณ์และ ความรู้สึกของ ผู้อื่น	5.1 สัมภาษณ์เด็กเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำ 5.1.1 ตอนที่หนูแบ่งของให้ เพื่อน/แย่งของเพื่อน/อื่น ๆ หนูคิด ว่าเพื่อนรู้สึกอย่างไรบ้าง 5.1.2 หนูรู้ได้อย่างไรว่าเพื่อน รู้สึกอย่างนั้น <u>กรณีที่เด็กบึ้งเฉย</u> พุดกับเด็ก ดังนี้ - หนูได้ลองมองหน้าของเพื่อน ตอนนั้นไหม แล้วเขามีหน้าตาหรือ ทำทางเป็นอย่างไร	ไม่สามารถบอก ความรู้สึก หรือ ความต้องการของ ผู้อื่นจากสีหน้า ท่าทาง หรือ น้ำเสียง และไม่ สามารถบอกการ กระทำของตนที่มี ผลต่อผู้อื่นได้ แม้ จะได้รับการชี้แนะ	บอกความรู้สึก หรือความ ต้องการของผู้อื่น จากสีหน้า ท่าทาง หรือ น้ำเสียง หรือ บอกการกระทำ ของตนที่มีผลต่อ ผู้อื่นได้ เมื่อ ได้รับการชี้แนะ	บอก ความรู้สึก หรือความ ต้องการของ ผู้อื่นจากสี หน้า ท่าทาง หรือน้ำเสียง และบอก การกระทำ ของตนที่มี ผลต่อผู้อื่น ได้ด้วย ตนเอง	
ด้านตนเอง (Health) 4.1 ความ ภูมิใจใน ตนเอง 4.1.1 การรับรู้ ความสามารถ ของตนเอง	5.1.3 ในกิจกรรมวันนี้มีอะไรที่ หนูทำได้ดีใหม่ อะไรบ้าง ลองเล่าให้ ฟังได้ไหม <u>กรณีที่เด็กบึ้งเฉย</u> ให้นำผลงานมาให้ เด็กดู และพุดกับเด็ก ดังนี้ - มีอะไรที่หนูคิดว่าตัวเองทำ ได้แล้วบ้าง 5.1.4 แล้วมีอะไรที่หนูคิดว่า ยาก หรือต้องให้คนอื่นช่วยบ้างไหม อะไรบ้าง	ไม่สามารถบอก ข้อดีหรือสิ่งที่ ตนเองทำได้ดี และ ไม่สามารถบอก ข้อบกพร่องหรือ ข้อจำกัดของตนเอง ได้ แม้จะได้รับการ ชี้แนะ	บอกข้อดีหรือสิ่ง ที่ตนเองทำได้ดี หรือบอก ข้อบกพร่องหรือ ข้อจำกัดของ ตนเองได้ เมื่อได้รับการ ชี้แนะ	บอกข้อดี หรือสิ่งที่ ตนเองทำได้ ดี และบอก ข้อบกพร่อง หรือ ข้อจำกัด ของตนเอง ได้ ด้วยตนเอง	

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
	<p><u>กรณีที่เด็กนั่งเฉย</u> ให้นำผลงานมาให้เด็กดู และพูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- มีอะไรที่หนูคิดว่าตัวเองยังทำไม่ได้ไหม อะไรบ้าง</p>				
<p>ด้านตนเอง (Health)</p> <p>4.2 การเข้าใจตนเอง</p> <p>4.2.1 การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง</p>	<p>5.1.5 หนูชอบอะไรมากที่สุด ในกิจกรรมวันนี้ เพราะอะไร</p> <p><u>กรณีที่เด็กนั่งเฉย</u> ให้นำผลงานมาให้เด็กดู และใช้คำพูด</p> <p>- มีอะไรในภาพนี้บ้างที่หนูชอบ เพราะอะไร</p> <p>5.1.6 หนูไม่ชอบอะไรที่สุดในกิจกรรมวันนี้ เพราะอะไร</p> <p><u>กรณีที่เด็กนั่งเฉย</u> ให้นำผลงานมาให้เด็กดู และใช้คำพูด</p> <p>- มีอะไรในภาพนี้บ้างที่หนูไม่ชอบ เพราะอะไร</p>	<p>ไม่สามารถบอกความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสิ่งต่างๆ และไม่สามารถบอกเหตุผลเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้ แม้จะได้รับการชี้แนะ</p>	<p>สามารถบอกความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ หรือบอกเหตุผลเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้ เมื่อได้รับการชี้แนะ</p>	<p>สามารถบอกความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสิ่งต่างๆ และบอกเหตุผลเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้ด้วยตนเอง</p>	

แบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล
(ฉบับหลังการทดลอง)

สถานการณ์ที่ 1 : การวางแผนการทำงาน

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประเมินได้ : 3 คุณลักษณะ 3 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

1. ด้านการคิด (Head) ได้แก่
 - 1.1 การจัดการ เรื่อง การกำหนดเป้าหมายในการทำงาน
2. ด้านการทำงาน (Hand) ได้แก่
 - 3.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เรื่อง การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
3. ด้านตนเอง (Health) ได้แก่
 - 4.1 ความภูมิใจในตนเอง เรื่อง การมีความมั่นใจในตนเอง

สื่อ : 1. ภาพทะเล และภูเขา ใบใหญ่ และใบเล็ก

2. ตารางสรุปข้อมูล

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
	1.1 ให้เด็กทั้ง 4 คนนั่งประจำที่ที่เตรียมไว้ 1.2 นำชาร์ตข้อตกลงในการทำงานกลุ่มมาสนทนาร่วมกับเด็ก ดังนี้ 1) ถามความคิดเห็นของเพื่อนทุกครั้งก่อนทำกิจกรรม 2) รับฟังสิ่งที่เพื่อนพูด 3) แบ่งปันสิ่งของและให้ความช่วยเหลือเพื่อน 4) รับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง 5) ไม่ลุกออกจากเก้าอี้จนกว่าจะจบกิจกรรม 1.3 พูดกับเด็กว่า วันนี้เราจะมาเลือกเครื่องแต่งกายสำหรับการไปเที่ยวกัน 1.4 ให้เด็กแต่ละคนเลือกว่าอยากไปเที่ยวทะเล หรือภูเขา และติดภาพลงในตารางสรุปข้อมูลที่เตรียมไว้				

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
<p>ด้านตนเอง (Health)</p> <p>4.1 ความ ภูมิใจใน ตนเอง</p> <p>4.1.3 การมี ความมั่นใจใน ตนเอง</p>	<p><u>กรณีที่ได้กึ่งหนึ่ง</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูอยากไปเที่ยวทะเล หรือ ภูเขามากกว่ากัน ลองเลือกภาพมา ติดในตารางสิ</p>	<p>ไม่มีส่วนร่วมในการ ตอบคำถาม และไม่สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง แม้จะได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>มีส่วนร่วมในการ ตอบคำถาม หรือ สามารถทำสิ่ง ต่าง ๆ ได้ด้วย ตนเอง เมื่อได้รับ การชี้แนะ</p>	<p>มีส่วนร่วม ในการตอบ คำถาม และ สามารถทำ สิ่งต่าง ๆ ได้ ด้วยตนเอง</p>	<p>ประเมิน ทันทีที่เด็ก แสดง พฤติกรรม</p>
<p>ด้านการ ทำงาน (Hand)</p> <p>3.2 การเป็น สมาชิกที่ดี ของกลุ่ม</p> <p>3.2.2 การ ยอมรับความ คิดเห็นของ ผู้อื่น</p>	<p>1.5 หลังจากที่ได้เด็กได้ติดภาพลงใน ตารางสรุปข้อมูลครบทุกคน ให้เด็ก ดูตารางสรุปข้อมูล แล้วบอกเด็กว่า นี่คือความคิดเห็นของเพื่อนแต่ละ คนในกลุ่ม ให้เด็ก ๆ พูดคุยกันว่า กลุ่มเราจะเลือกสถานที่ท่องเที่ยว ทะเล หรือภูเขา โดยใช้คำถามว่า</p> <p>1.5.1 หนูคิดว่ากลุ่มของเราจะ เลือกทะเล หรือภูเขาดี เพราะเหตุ ใด</p> <p><u>กรณีที่ได้กึ่งหนึ่ง</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูคิดว่ากลุ่มของเราจะ เลือกที่ไหน เพราะอะไร</p> <p>- หนูเห็นด้วยกับความคิดของ เพื่อนหรือไม่ เพราะอะไร</p>	<p>ไม่รับฟังความ คิดเห็นของเพื่อน และไม่ยอมรับ ความคิดเห็นที่ แตกต่างจากตนเอง แม้จะได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>รับฟัง ความคิดเห็นของ เพื่อน หรือ ยอมรับ ความคิดเห็นที่ แตกต่างจาก ตนเอง เมื่อได้รับ การชี้แนะ</p>	<p>รับฟัง ความ คิดเห็นของ เพื่อน และ ยอมรับ ความ คิดเห็นที่ แตกต่างจาก ตนเองได้ ด้วยตนเอง</p>	<p>เริ่มประเมิน พฤติกรรม จนกระทั่ง พบ พฤติกรรม</p>
<p>ด้านการคิด (Head)</p> <p>1.1 การ จัดการ</p> <p>1.1.1 การ กำหนด เป้าหมายใน การทำงาน</p>	<p>1.6 ถามเด็กทีละ 1 คนด้วยคำถาม ว่า</p> <p>1.6.1 เมื่อสักครู่นี้กลุ่มของเรา ได้พูดคุยตกลงกัน สถานที่ท่องเที่ยว ที่กลุ่มของเราเลือกคือที่ไหน สถานที่นั้นเป็นอย่างไร</p> <p>1.6.2 เด็ก ๆ คิดว่าเครื่องแต่ง กายที่ควรใส่เป็นแบบไหน เพราะ อะไร</p> <p><u>กรณีที่ได้กึ่งหนึ่ง</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- กลุ่มของหนูเลือกไปเที่ยวที่ ไหนระหว่างทะเล กับภูเขา</p>	<p>ไม่สามารถบอกสิ่ง ที่ตนเอง หรือกลุ่ม ต้องทำ และไม่สามารถบอก รายละเอียดของ เป้าหมายได้แม้จะ ได้รับการชี้แนะ</p>	<p>บอกสิ่งที่ตนเอง หรือกลุ่มต้องทำ หรือบอก รายละเอียดของ เป้าหมายได้ เมื่อ ได้รับการชี้แนะ</p>	<p>บอกสิ่งที่ ตนเอง หรือ กลุ่มต้องทำ และบอก รายละเอียด ของ เป้าหมายได้ ด้วยตนเอง</p>	<p>ประเมิน ทันทีที่เด็ก แสดง พฤติกรรม</p>

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
	1.7 เก็บภาพสถานที่ท่องเที่ยวที่เด็ก ไม่ได้เลือกออกจากโต๊ะ เหลือไว้ เฉพาะสิ่งที่เด็กเลือก				

สถานการณ์ที่ 2 : การตัดสินใจ

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประเมินได้ : 1 คุณลักษณะ 3 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

1. ด้านการคิด (Head) ได้แก่
 - 1.1 การจัดการ เรื่อง การวางแผนการทำงาน
 - 1.2 การตัดสินใจ เรื่อง การหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ และการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

- สื่อ : 1. ตัวอย่างภาพการแต่งตัวไปท่องเที่ยวที่สำเร็จแล้ว
2. ภาพสถานที่ท่องเที่ยวที่เด็กเลือก
 3. ชาร์ตภาพเครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ที่จะนำไปท่องเที่ยว
 4. ใบงาน การวางแผนการทำงานกลุ่ม
 5. ดินสอ
 6. ผังความรู้ เรื่อง เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ที่จะนำไปท่องเที่ยว
 7. วัสดุที่ใช้ในการตกแต่งที่ใส่ถ้วยไว้ ได้แก่ กระดาษสี เลื่อม ลูกปัด กระจุก กากเพชร ลวดกำมะหยี่
 8. ตารางการเลือกภาพเครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ที่จะนำไปท่องเที่ยว

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
	2.1 สนทนากับเด็กว่า ตอนนีกลุ่ม ของเราได้ข้อตกลงในการเลือก สถานที่ท่องเที่ยวแล้วว่าจะไปที่ ทะเล/ภูเขา 2.2 นำตัวอย่างภาพการแต่งตัวไป ท่องเที่ยวที่สำเร็จแล้วมาให้เด็กดู สนทนากับเด็กว่า ให้เด็ก ๆ ช่วยกัน เลือกเครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ที่ จะนำไปท่องเที่ยวด้วย 2.3 นำชาร์ตภาพเครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ที่จะนำไปท่องเที่ยวมา ให้เด็กดู บอกเด็กว่านี่คือภาพเครื่อง แต่งกายที่เราจะนำมาติดในภาพ ของเรา				

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
<p>ด้านการคิด (Head)</p> <p>1.2 การตัดสินใจ</p> <p>1.2.3 การตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>2.4 สนทนากับเด็กว่า ในขั้นต่อไปจะให้เด็ก ๆ แต่ละคนเลือกภาพเครื่องแต่งกายที่จะนำมาติดคนละ 1 ภาพ และอุปกรณ์ที่จะนำไปทอ้งที่ยวคนละ 1 ภาพ พร้อมบอกเหตุผลในการเลือก</p> <p><u>กรณีที่ได้กึ่งเฉลย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนูคิดว่าเสื้อผ้าแบบไหนที่ควรใส่ไปทะเล/ภูเขา เพราะอะไร - หนูคิดว่าอุปกรณ์ชิ้นไหนที่ควรนำไปทะเล/ภูเขา เพราะอะไร 	<p>ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และไม่สามารถวิเคราะห์หรือเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของแต่ละทางเลือกได้ แม้จะได้รับการชี้แนะ</p>	<p>มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ หรือวิเคราะห์หรือเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของแต่ละทางเลือกได้ เมื่อได้รับการชี้แนะ</p>	<p>มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และวิเคราะห์หรือเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของแต่ละทางเลือกได้ด้วยตนเอง</p>	<p>เริ่มประเมินพฤติกรรมจนกระทั่งพบพฤติกรรม</p>
<p>ด้านการคิด (Head)</p> <p>1.2 การตัดสินใจ</p> <p>1.2.1 การหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ</p>	<p>2.5 พูดกับเด็กว่า ถ้าไม่แน่ใจ (หรือในกรณีที่เด็กตอบไม่ได้ หรือตอบไม่ถูกต้อง) แนะนำให้เด็กลองดูข้อมูลจากผังความรู้ที่เตรียมไว้</p> <p><u>กรณีที่ได้กึ่งเฉลย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนูลองดูข้อมูลในชาร์ตที่เตรียมไว้เพื่อตรวจสอบว่าสิ่งที่หนูคิดถูกต้องหรือไม่ - หนูจะหาข้อมูลจากที่ไหนได้บ้าง 	<p>ไม่สามารถค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูล และไม่สามารถบอกได้ว่าข้อมูลที่ตนเองมีนั้นถูกต้องหรือไม่</p> <p>ถูกต้อง แม้จะได้รับการชี้แนะ</p>	<p>สามารถค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูล หรือบอกได้ว่าข้อมูลที่ตนเองมีนั้นถูกต้องหรือไม่</p> <p>ถูกต้อง เมื่อได้รับการชี้แนะ</p>	<p>สามารถค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูล และบอกได้ว่าข้อมูลที่ตนเองมีนั้นถูกต้องหรือไม่</p> <p>ถูกต้องได้ด้วยตนเอง</p>	<p>เริ่มประเมินพฤติกรรมจนกระทั่งพบพฤติกรรม</p>
<p>ด้านการคิด (Head)</p> <p>1.1 การจัดการ</p> <p>1.1.2 การวางแผนการทำงาน</p>	<p>2.6 แจกใบงาน การวางแผนการทำงานกลุ่ม และดินสอให้เด็ก และบอกให้เด็กแต่ละคนในกลุ่มช่วยกันวางแผนงาน โดยทำเครื่องหมายถูกในช่องสี่เหลี่ยมหน้าภาพวัสดุ เพื่อเลือกวัสดุที่จะใช้ในการตกแต่งคนละ 1 ชนิด ลงในใบงาน</p> <p><u>กรณีที่ได้กึ่งเฉลย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนูอยากใช้วัสดุอะไรตกแต่งภาพมากที่สุด 	<p>ไม่สามารถกำหนดวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ และไม่สามารถกำหนดผู้รับผิดชอบในการทำงานได้ แม้จะได้รับการชี้แนะ</p>	<p>กำหนดวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ หรือกำหนดผู้รับผิดชอบในการทำงานได้ เมื่อได้รับการชี้แนะ</p>	<p>กำหนดวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ และกำหนดผู้รับผิดชอบในการทำงาน ได้ด้วยตนเอง</p>	<p>ประเมินทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรม</p>

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
	<p>2.7 ให้เด็กแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ โดยแต่ละหน้าที่จะมีผู้รับผิดชอบ จำนวน 2 คน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ตกแต่งส่วนครึ่งตัวบน 2) ตกแต่งส่วนครึ่งตัวล่าง <p><u>กรณีที่เด็กนั่งเฉย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนูอยากทำหน้าที่อะไรมากที่สุด เพราะอะไร <p>2.8 ให้เด็กช่วยกันเรียงลำดับงานว่าจะทำอะไรก่อน-หลัง</p> <p><u>กรณีที่เด็กนั่งเฉย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนูคิดว่าเราควรทำอะไรเป็นอันดับแรก <p>2.9 นำวัสดุตกแต่งในตะกร้าออกมา ให้เด็กหยิบตามทีเลือกเอาไว้</p> <p><u>กรณีที่เด็กนั่งเฉย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนูลองดูสิว่าวัสดุไหนบ้างที่กลุ่มของหนูเลือก 				

สถานการณ์ที่ 3 : การลงมือปฏิบัติ

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประเมินได้ : 4 คุณลักษณะ 11 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

1. ด้านการคิด (Head) ได้แก่
 - 1.1 การจัดการ เรื่อง การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย
 - 1.2 การตัดสินใจ เรื่อง การเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
2. ด้านความสัมพันธ์ (Heart) ได้แก่
 - 2.2 การเห็นอกเห็นใจ เรื่อง การแบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือผู้อื่น และการดูแลเอาใจใส่ผู้อื่น
3. ด้านการทำงาน (Hand) ได้แก่
 - 3.1 การทำงานเป็นกลุ่ม เรื่อง การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย การปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานของกลุ่ม
 - 3.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เรื่อง การสร้างความร่วมมือในกลุ่ม และการประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้ง
4. ด้านตนเอง (Health) ได้แก่
 - 4.2 การเข้าใจตนเอง เรื่อง การควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง และการแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์

สื่อ : 1. อุปกรณ์ที่ใช้ในการตกแต่งที่ใส่ตะกร้าที่เด็กเลือก

2. ภาพเครื่องแต่งกายที่เด็กเลือก

3. ภาพอุปกรณ์ที่จะนำไปท่องเที่ยวที่เด็กเลือก

4. กาว

5. กรรไกร

6. สีไม้

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
ด้านการ ทำงาน (Hand) 3.1 การ ทำงานเป็น กลุ่ม 3.1.2 การมี ความ รับผิดชอบต่อ สิ่งที่ได้รับ มอบหมาย	3.1 สนทนากับเด็กว่า ก่อนลงมือ ติดเครื่องแต่งกายเราลองมา ทบทวนหน้าที่ของแต่ละคนกันก่อน 3.2 ถามเด็กทีละ 1 คนว่า หนูทำ หน้าที่อะไรบ้าง <u>กรณีนี้เด็กนิ่งเฉย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้ - หนูลองบอกหน้าที่ที่หนู รับผิดชอบในการทำงานได้ไหม ว่า หนูทำอะไรบ้าง	ไม่สามารถบอก หน้าที่ของตนเอง และไม่สามารถ ปฏิบัติงานจน สำเร็จได้ แม้จะ ได้รับการชี้แนะ	บอกหน้าที่ของ ตนเอง หรือ ปฏิบัติงานจน สำเร็จได้ เมื่อ ได้รับการชี้แนะ	บอกหน้าที่ ของตนเอง และ ปฏิบัติงาน จนสำเร็จได้ ด้วยตนเอง	เริ่มประเมิน พฤติกรรม จนกระทั่งพบ พฤติกรรม

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
<p>ด้านการ ทำงาน (Hand)</p> <p>3.1 การ ทำงานเป็น กลุ่ม</p> <p>3.1.3 การ ปฏิบัติตาม กติกาหรือ ข้อตกลง</p>	<p><u>กรณีเด็กไม่ทำตามข้อตกลง</u> พูด กับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูจำข้อตกลงของเราได้ไหม ว่ามีอะไรบ้าง</p> <p>- หนูคิดว่าเพื่อนทำตาม ข้อตกลงของเราไหม แล้วเราควร ทำอะไรบ้าง</p>	<p>ไม่ปฏิบัติตามกติกา หรือข้อตกลง และ ไม่สามารถดูแลให้ เพื่อนปฏิบัติตาม กติกาหรือข้อตกลง แม้จะได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>ปฏิบัติตามกติกา หรือข้อตกลง หรือดูแลให้ เพื่อนปฏิบัติตาม กติกาหรือ ข้อตกลงได้ เมื่อ ได้รับการชี้แนะ</p>	<p>ปฏิบัติตาม กติกาหรือ ข้อตกลง ตั้งแต่ 3 ข้อ ขึ้นไป และ ดูแลให้เพื่อน ปฏิบัติตาม กติกาหรือ ข้อตกลงได้ ด้วยตนเอง</p>	<p>เริ่มสังเกต พฤติกรรม และประเมิน เมื่อปรากฏ พฤติกรรม</p>
<p>ด้านการคิด (Head)</p> <p>1.1 การ จัดการ</p> <p>1.1.3 การ ปฏิบัติงาน เพื่อให้ บรรลุผลตาม เป้าหมาย</p>	<p>3.3 สนทนากับเด็กว่า อย่าลืมดู แผนที่กลุ่มของเราได้กำหนดไว้ ว่า ต้องทำอะไรบ้าง และทำอะไร ก่อนหลัง</p> <p>3.4 ให้เด็กลงมือติดเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ที่จะนำไปท่องเที่ยว และ ตกแต่งตามที่ได้วางแผนไว้</p> <p><u>กรณีเด็กไม่ทำกิจกรรมตามที่ได้รับ มอบหมาย หรือทำกิจกรรมไม่ สำเร็จ</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูลองทำตามแผนการ ทำงานของกลุ่มเราสิ ว่าหนูต้องทำ อย่างไรบ้าง</p> <p><u>กรณีเด็กไม่ทำกิจกรรมตามแผนที่ วางไว้</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูลองดูแผนการทำงานของ กลุ่มเราสิ ว่าหนูต้องทำอะไรก่อน</p> <p><u>กรณีเด็กไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้นระหว่างทำกิจกรรม</u> พูดกับ เด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูมีปัญหาอะไร และหนูคิด ว่าจะแก้ไขปัญหาได้อย่างไรบ้าง</p>	<p>ไม่สามารถ ดำเนินการให้ บรรลุผลตามแผนที่ วางไว้ และไม่ สามารถ หาวิธีแก้ไขปัญหา หรืออุปสรรคที่ เกิดขึ้นขณะ ดำเนินงานตาม แผนได้ แม้จะได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>ดำเนินการให้ บรรลุผลตาม แผนที่วางไว้ หรือ หาวิธีแก้ไข ปัญหาหรือ อุปสรรคที่ เกิดขึ้นขณะ ดำเนินงานตาม แผนได้ เมื่อ ได้รับการชี้แนะ</p>	<p>ดำเนินการ ให้บรรลุผล ตามแผนที่ วางไว้ และ หาวิธีแก้ไข ปัญหาหรือ อุปสรรคที่ เกิดขึ้นขณะ ดำเนินงาน ตามแผนได้ ด้วยตนเอง</p>	<p>เริ่มประเมิน พฤติกรรม จนกระทั่งพบ พฤติกรรม</p>

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
<p>ด้านการทำงาน (Hand)</p> <p>3.1 การทำงานเป็นกลุ่ม</p> <p>3.1.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานของกลุ่ม</p>	<p><u>กรณีเด็กไม่ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูจะช่วยเพื่อนทำอะไรได้บ้างเพื่อให้งานของกลุ่มสำเร็จ</p> <p><u>กรณีเด็กไม่แสดงความคิดเห็นเมื่อกลุ่มต้องการความคิดเห็น</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูคิดว่า... เป็นอย่างไรบ้าง/ควรทำ... ไหม เพราะอะไร</p>	<p>ไม่สามารถทำกิจกรรมหรืองานร่วมกับผู้อื่นได้ และไม่ช่วยทำกิจกรรมหรืองานของกลุ่มจนสำเร็จ</p> <p>ลู่วางแม้จะได้รับการชี้แนะ</p>	<p>ทำกิจกรรมหรืองานร่วมกับผู้อื่นได้ หรือช่วยทำกิจกรรมหรืองานของกลุ่มจนสำเร็จ</p> <p>ลู่วาง</p> <p>ได้ เมื่อได้รับการชี้แนะ</p>	<p>ทำกิจกรรมหรืองานร่วมกับผู้อื่นได้ และช่วยทำกิจกรรมหรืองานของกลุ่มจนสำเร็จ</p> <p>ลู่วางได้ด้วยตนเอง</p>	<p>เริ่มประเมินพฤติกรรมจนกระทั่งพบพฤติกรรม</p>
<p>ด้านการทำงาน (Hand)</p> <p>3.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม</p> <p>3.2.1 การสร้างความร่วมมือในกลุ่ม</p>	<p><u>กรณีเด็กไม่ร่วมมือในการทำกิจกรรมของกลุ่ม</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูลองทำงานของกลุ่มเราให้ออกมาสวยๆ ได้ไหม</p> <p><u>กรณีเด็กไม่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำหรือสมาชิกกลุ่มที่ดี</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูคิดว่าผู้นำ/สมาชิกกลุ่มที่ดีควรทำอย่างไรบ้างเพื่อให้งานของกลุ่มเราสำเร็จ</p> <p><u>กรณีเด็กไม่ชื่นชมหรือให้กำลังใจเพื่อน</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูคิดว่าเพื่อนทำ...สวยไหม</p>	<p>ไม่มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมและไม่สามารถปฏิบัติตนเป็นผู้นำหรือสมาชิกกลุ่มที่ดี</p> <p>แม้จะได้รับการชี้แนะ</p>	<p>กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมหรือปฏิบัติตนเป็นผู้นำหรือสมาชิกกลุ่มที่ดี</p> <p>ได้ เมื่อได้รับการชี้แนะ</p>	<p>กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมและปฏิบัติตนเป็นผู้นำหรือสมาชิกกลุ่มที่ดีได้ด้วยตนเอง</p>	<p>เริ่มประเมินพฤติกรรมจนกระทั่งพบพฤติกรรม</p>
<p>ด้านความสัมพันธ์ (Heart)</p> <p>2.2 การเห็นอกเห็นใจ</p> <p>2.2.2 การแบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือผู้อื่น</p>	<p><u>กรณีเด็กไม่แบ่งปันหรือช่วยเหลือเพื่อน</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูแบ่งของให้เพื่อนใช้ด้วยได้ไหม</p> <p>- หนูช่วยเพื่อนทำ...ได้ไหม</p> <p>- เพื่อนของหนูกำลังมีปัญหาหรือต้องการอะไรไหม แล้วหนูควรทำอย่างไร</p>	<p>ไม่แบ่งปันสิ่งของให้แก่อื่น และไม่ช่วยเหลือผู้อื่น แม้จะได้รับการชี้แนะ</p>	<p>แบ่งปันสิ่งของแก่อื่น หรือช่วยเหลือผู้อื่นได้</p> <p>เมื่อได้รับการชี้แนะ</p>	<p>แบ่งปันสิ่งของแก่อื่น และช่วยเหลือผู้อื่นได้ด้วยตนเอง</p>	<p>เริ่มประเมินพฤติกรรมจนกระทั่งพบพฤติกรรม</p>
<p>ด้านความสัมพันธ์ (Heart)</p> <p>2.2 การเห็นอกเห็นใจ</p>	<p><u>กรณีเด็กไม่แสดงพฤติกรรมการดูแลเอาใจใส่ผู้อื่น</u> พูดกับเด็ก ดังนี้</p> <p>- หนูลองดูเพื่อนในกลุ่มสิว่ามีใครต้องการอะไร/ไม่สบายใจบ้างไหม แล้วหนูควรทำอย่างไรบ้าง</p>	<p>ไม่จัดเตรียมหรือหยิบสิ่งของให้เพื่อน และไม่ถามความต้องการหรือความรู้สึกของเพื่อน</p>	<p>จัดเตรียม หรือหยิบสิ่งของให้เพื่อน หรือถามความต้องการหรือความรู้สึกของเพื่อน</p>	<p>จัดเตรียมหรือหยิบสิ่งของให้เพื่อน และถามความต้องการ</p>	<p>เริ่มประเมินพฤติกรรมจนกระทั่งพบพฤติกรรม</p>

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
2.2.3 การดูแล เอาใจใส่ผู้อื่น		เพื่อน แม้จะได้รับการ ชี้แนะ	ได้ เมื่อได้รับการ ชี้แนะ	หรือ ความรู้สึก ของเพื่อนได้ ด้วยตนเอง	
ด้านการคิด (Head) 1.2 การ ตัดสินใจ 1.2.2 การ เลือกทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง	<u>กรณีเมื่อเกิดปัญหาแล้วเด็กนิ่งเฉย พูดกับเด็ก ดังนี้</u> - หนูลองช่วยเพื่อนคิดสิว่าจะ แก้ไขปัญหานี้อย่างไรบ้าง - หนูจะทำอะไรบ้างเพื่อให้ งานกลุ่มของเราสามารถทำต่อไปได้ จนสำเร็จ - ถ้าหนู... หนูคิดว่าจะเกิดอะไร ขึ้นบ้าง	ไม่สามารถเลือกใช้ วิธีแก้ปัญหาที่ เหมาะสม และไม่สามารถบอกผลที่ จะเกิดจากการ ตัดสินใจของตนเอง ได้ แม้จะได้รับการ ชี้แนะ	พยายามแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ โดยใช้วิธีที่ เหมาะสม หรือ บอกผลที่จะเกิด จากการตัดสินใจ ของตนเองได้ เมื่อได้รับการ ชี้แนะ	พยายาม แก้ไขปัญหา ต่าง ๆ โดย ใช้วิธีที่ เหมาะสม และบอกผล ที่จะเกิดจาก การตัดสินใจ ของตนเอง ได้ด้วย ตนเอง	ประเมิน จนกระทั่งพบ พฤติกรรม
ด้านการ ทำงาน (Hand) 3.2 การเป็น สมาชิกที่ดี ของกลุ่ม 3.2.3 การ ประนีประนอม เมื่อเกิดความ ขัดแย้ง	<u>กรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมไม่พอใจ หรือทะเลาะกัน พูดกับเด็ก ดังนี้</u> - หนูจะทำอะไรบ้างให้เพื่อน เลิกทะเลาะกัน/ไม่ทะเลาะกับเพื่อน	ไม่แสดงพฤติกรรม ที่ช่วยลดปัญหาที่ เกิดขึ้นภายในกลุ่ม และไม่ใช้วิธีการที่ นุ่มนวลในการ แก้ไขปัญหาคความ ขัดแย้ง แม้จะได้รับการ ชี้แนะ	แสดงพฤติกรรม ที่ช่วยลดความ ขัดแย้งภายใน กลุ่ม หรือใช้ วิธีการที่นุ่มนวล ในการแก้ไข ปัญหาคความ ขัดแย้งได้ เมื่อ ได้รับการชี้แนะ	แสดง พฤติกรรมที่ ช่วยลด ความขัดแย้ง ภายในกลุ่ม และใช้ วิธีการที่ นุ่มนวลใน การแก้ไข ปัญหาคความ ขัดแย้ง ได้ด้วย ตนเอง	ประเมิน จนกระทั่งพบ พฤติกรรม
ด้านตนเอง (Health) 4.2 การเข้าใจ ตนเอง 4.2.2 การ ควบคุม อารมณ์และ ความรู้สึกของ ตนเอง	<u>กรณีเด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว หรือร้องไห้ พูดกับเด็ก ดังนี้</u> - ตอนนี้อนุรู้สึกอย่างไรบ้าง เพราะอะไร - เมื่อหนูโกรธ หรือไม่พอใจ หนูคิดว่าหนูควรทำอย่างไร	ตอบได้อย่างรุนแรง เมื่อถูกทำให้โกรธ หรือไม่พอใจ และ ไม่สามารถ เผชิญหน้ากับ เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้แม้จะได้รับการ ชี้แนะ	ไม่ตอบได้อย่าง รุนแรงเมื่อถูกทำ ให้โกรธหรือไม่ พอใจ หรือ เผชิญหน้ากับ เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ เมื่อได้รับการ ชี้แนะ	ไม่ตอบได้ อย่างรุนแรง เมื่อถูกทำให้ โกรธหรือไม่ พอใจ และ เผชิญหน้า กับ เหตุการณ์ ต่าง ๆ ได้ ด้วยตนเอง	ประเมิน จนกระทั่งพบ พฤติกรรม

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
<p>ด้านตนเอง (Health) 4.2 การเข้าใจ ตนเอง 4.2.3 การ แสดงอารมณ์ ได้เหมาะสม กับ สถานการณ์</p>	<p><u>กรณีเด็กแสดงออกทางอารมณ์ไม่ เหมาะสมกับสถานการณ์</u> ใช้คำถาม ดังนี้ - ตอนนี้หนูรู้สึกอย่างไรบ้าง เพราะอะไร - หนูคิดว่าหนูควรทำอะไร บ้าง <u>กรณีเด็กทำผิดพลาด</u> ใช้คำถาม ดังนี้ - เกิดอะไรขึ้น - หนูบอกได้ไหมว่าใครเป็นคน ทำ</p>	<p>แสดงพฤติกรรมไม่ เหมาะสมกับ สถานการณ์ และ ไม่รับผิดชอบต่อสิ่ง ที่ตนเองกระทำ โดยกล่าวโทษผู้อื่น แม้จะได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>แสดงพฤติกรรม ได้เหมาะสมกับ สถานการณ์ และรับผิดชอบ ต่อสิ่งที่ตนเอง กระทำ โดยไม่ กล่าวโทษผู้อื่น เมื่อได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>แสดง พฤติกรรมได้ เหมาะสม กับ สถานการณ์ และ รับผิดชอบ ต่อสิ่งที่ ตนเอง กระทำ โดย ไม่กล่าวโทษ ผู้อื่น ได้ด้วย ตนเอง</p>	<p>ประเมิน จนกระทั่งพบ พฤติกรรม</p>

สถานการณ์ที่ 4 : การนำเสนอผลงาน

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประเมินได้ : 2 คุณลักษณะ 4 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ (Heart) ได้แก่
 - 2.1 การสื่อสาร เรื่อง การแสดงความคิดเห็นหรือถ่ายทอดเรื่องราว ได้อย่างเข้าใจ การเป็นผู้พูดที่ดี และการเป็นผู้ฟังที่ดี
2. ด้านตนเอง (Health) ได้แก่
 - 4.1 ความภูมิใจในตนเอง เรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเอง

สื่อ : 1. ภาพการแต่งตัวไปท่องเที่ยวที่เด็กทำสำเร็จแล้ว

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
ด้าน ความสัมพันธ์ (Heart) 2.1 การ สื่อสาร 2.1.1 การ แสดง ความเห็น หรือ ถ่ายทอด เรื่องราว ได้ อย่าง เข้าใจ	4.1 ให้เด็กนำเสนอผลงาน โดยพูด กับเด็กว่า ให้เด็ก ๆ แต่ละคนเล่า เกี่ยวกับการเตรียมตัวไปเที่ยวที่เด็ก ๆ ทำว่าเป็นอย่างไรบ้าง <u>กรณีเด็กนิ่งเฉย</u> ให้นำผลงานมาให้ เด็กดู และพูดกับเด็ก ดังนี้ - หนูลองเล่าสิ่งที่หนูทำได้ไหม ว่าผลงานที่หนูทำคืออะไร และหนู ทำอะไรบ้าง	ไม่สามารถแสดง ความคิดเห็นได้ อย่างเข้าใจ และไม่ สามารถเล่า เรื่องราวจาก ประสบการณ์ของ ตนเองให้ผู้ฟังได้ อย่างเข้าใจ แม้จะได้รับการ ชี้แนะ	แสดงความ คิดเห็นได้อย่าง เข้าใจ หรือเล่า เรื่องราวจาก ประสบการณ์ ของตนเองให้ ผู้ฟังฟังได้ อย่าง เข้าใจ เมื่อได้รับการ ชี้แนะ	แสดงความ คิดเห็นได้อย่าง เข้าใจ และเล่า เรื่องราวจาก ประสบการณ์ ของตนเองให้ ผู้ฟังฟังได้ อย่าง เข้าใจ ด้วยตนเองได้	เริ่ม ประเมิน พฤติกรรม จนกระทั่ง พบ พฤติกรรม
ด้าน ความสัมพันธ์ (Heart) 2.1 การ สื่อสาร 2.1.2 การเป็น ผู้พูดที่ดี	<u>กรณีที่เด็กพูดไม่เหมาะสม</u> <u>นำเสนอหรือเล่าเรื่องราว</u> พูดกับ เด็ก ดังนี้ - ถ้าอยากให้เพื่อนฟังสิ่งที่เรา พูด หนูคิดว่าเราควรพูดแบบไหน	ไม่สามารถพูดด้วย ถ้อยคำ และ น้ำเสียงที่สุภาพ อ่อนโยน และไม่ สามารถพูดด้วย ระดับเสียงที่ เหมาะสม และ ชัดเจนได้ แม้จะ ได้รับการชี้แนะ	พูดด้วยถ้อยคำ และน้ำเสียงที่ สุภาพอ่อนโยน หรือพูดด้วย ระดับเสียงที่ เหมาะสม และ ชัดเจนได้ เมื่อ ได้รับการชี้แนะ	พูดด้วยถ้อยคำ และน้ำเสียงที่ สุภาพอ่อนโยน และพูดด้วย ระดับเสียงที่ เหมาะสม และ ชัดเจนได้ด้วย ตนเอง	ประเมิน จนกระทั่ง พบ พฤติกรรม

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
<p>ด้าน ความสัมพันธ์ (Heart) 2.1 การ สื่อสาร 2.1.3 การเป็น ผู้ฟังที่ดี</p>	<p><u>กรณีของเด็กแสดงพฤติกรรมกรังที่</u> <u>ไม่เหมาะสมขณะที่เพื่อนนำเสนอ</u> <u>หรือเล่าเรื่องราว</u> พูดกับเด็ก ดังนี้ - หนูคิดว่าเวลาที่เพื่อนพูดเรา ควรทำอย่างไรบ้าง - ถ้าไม่อยากให้เพื่อนที่กำลังพูด อยู่รู้สึกเสียใจ หนูคิดว่าควรทำ อย่างไรบ้าง</p>	<p>ไม่ตั้งใจฟังขณะที่ ผู้อื่นพูด และพูด แทรกหรือทำเสียง รบกวน ในขณะที่ ผู้อื่นกำลังพูดอยู่ แม้จะได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>ตั้งใจฟังผู้อื่นพูด หรือไม่พูด แทรก หรือทำ เสียงรบกวนใน ขณะที่ผู้อื่น กำลังพูดอยู่ได้ เมื่อได้รับการ ชี้แนะ</p>	<p>ตั้งใจฟังผู้อื่นพูด และไม่พูด แทรก หรือทำ เสียงรบกวนใน ขณะที่ผู้อื่น กำลังพูดอยู่ ได้ด้วยตนเอง</p>	<p>ประเมิน จนกระทั่ง พบ พฤติกรรม</p>
<p>ด้านตนเอง (Health) 4.1 ความ ภูมิใจใน ตนเอง 4.1.2 การเห็น คุณค่าใน ตนเอง</p>	<p>4.2 ขณะเด็กนำเสนอผลงาน ใช้ คำถาม ดังนี้ 4.2.1 หนูชอบงานที่หนูทำ ตรงไหนบ้าง เพราะอะไร <u>กรณีของเด็กนั่งเฉย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้ - หนูคิดว่างานที่หนูทำวันนี้เป็น อย่างไรบ้าง - มีอะไรที่หนูคิดว่าตัวเองทำได้ สวย/ดีไหม</p>	<p>ไม่แสดงท่าทางดีใจ หรือภูมิใจเมื่อ ทำงานสำเร็จ และ ไม่ชื่นชมผลงาน ของตนเอง แม้จะ ได้รับการชี้แนะ</p>	<p>แสดงท่าทางดี ใจหรือภูมิใจ เมื่อทำงาน สำเร็จ หรือชื่น ชมผลงานของ ตนเองได้ เมื่อ ได้รับการชี้แนะ</p>	<p>แสดงท่าทางดี ใจหรือภูมิใจ เมื่อทำงาน สำเร็จ และชื่น ชมผลงานของ ตนเองได้ด้วย ตนเอง</p>	<p>ประเมิน จนกระทั่ง พบ พฤติกรรม</p>

สถานการณ์ที่ 5 : การสัมภาษณ์

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประเมินได้ : 2 คุณลักษณะ 3 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ (Heart) ได้แก่
 - 2.2 การเห็นอกเห็นใจ เรื่อง การรับรู้อารมณ์ และความรู้สึกของผู้อื่น
2. ด้านตนเอง (Health) ได้แก่
 - 4.2 การเข้าใจตนเอง เรื่อง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการรับรู้อารมณ์และรู้สึกของตนเอง

สื่อ : 1. แบบบันทึกคำตอบ

2. ปากกา

3. ภาพการแต่งตัวไปห้องเที่ยวที่เด็กทำสำเร็จแล้ว

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
ด้าน ความสัมพันธ์ (Heart) 2.2 การเห็น อกเห็นใจ 2.2.1 การรับรู้ อารมณ์และ ความรู้สึกของ ผู้อื่น	5.1 สัมภาษณ์เด็กเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำ 5.1.1 ตอนที่หนูแบ่งของให้ เพื่อน/แย่งของเพื่อน/อื่น ๆ หนูคิด ว่าเพื่อนรู้สึกอย่างไรบ้าง 5.1.2 หนูรู้ได้อย่างไรว่าเพื่อน รู้สึกอย่างนั้น <u>กรณีที่เด็กบึ้งเฉย</u> พูดกับเด็ก ดังนี้ - หนูได้ลองมองหน้าของเพื่อน ตอนนั้นไหม แล้วเขามิหน้าตาหรือ ทำทางเป็นอย่างไร	ไม่สามารถบอก ความรู้สึก หรือ ความต้องการ ของผู้อื่นจากสี หน้า ทำทาง หรือน้ำเสียง และไม่สามารถ บอกการกระทำ ของตนที่มีผลต่อ ผู้อื่นได้ แม้จะ ได้รับการชี้แนะ	บอกความรู้สึก หรือความ ต้องการของผู้อื่น จากสีหน้า ทำทาง หรือ น้ำเสียง หรือ บอกการกระทำ ของตนที่มีผลต่อ ผู้อื่นได้ เมื่อ ได้รับการชี้แนะ	บอกความรู้สึก หรือความ ต้องการของ ผู้อื่นจากสีหน้า ทำทาง หรือ น้ำเสียง และ บอกการ กระทำของตน ที่มีผลต่อผู้อื่น ได้ด้วยตนเอง	
ด้านตนเอง (Health) 4.1 ความ ภูมิใจใน ตนเอง 4.1.1 การรับรู้ ความสามารถ ของตนเอง	5.1.3 ในกิจกรรมวันนี้มีอะไรที่ หนูทำได้ดีใหม่ อะไรบ้าง ลองเล่าให้ ฟังได้ไหม <u>กรณีที่เด็กบึ้งเฉย</u> ให้นำผลงานมาให้ เด็กดู และพูดกับเด็ก ดังนี้ - มีอะไรที่หนูคิดว่าตัวเองทำได้ ดีแล้วบ้าง 5.1.4 แล้วมีอะไรที่หนูคิดว่า ยาก หรือต้องให้คนอื่นช่วยบ้างไหม อะไรบ้าง <u>กรณีที่เด็กบึ้งเฉย</u> ให้นำผลงานมาให้ เด็กดู และพูดกับเด็ก ดังนี้	ไม่สามารถบอก ข้อดีหรือสิ่งที่ ตนเองทำได้ดี และไม่สามารถ บอกข้อบกพร่อง หรือข้อจำกัดของ ตนเองได้ แม้จะได้รับการ ชี้แนะ	บอกข้อดีหรือสิ่ง ที่ตนเองทำได้ดี หรือบอก ข้อบกพร่องหรือ ข้อจำกัดของ ตนเองได้ เมื่อได้รับการ ชี้แนะ	บอกข้อดีหรือ สิ่งที่ตนเองทำ ได้ดี และบอก ข้อบกพร่อง หรือข้อจำกัด ของตนเองได้ ด้วยตนเอง	

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของ เด็กอนุบาล	บทบาทผู้ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			หมายเหตุ
		0	1	2	
	- มีอะไรที่หนูคิดว่าตัวเองยังทำ ไม่ได้ไหม อะไรบ้าง				
ด้านตนเอง (Health) 4.2 การ เข้าใจตนเอง 4.2.1 การรับรู้ อารมณ์และ ความรู้สึกของ ตนเอง	5.1.5 หนูชอบอะไรมากที่สุด ในกิจกรรมวันนี้ เพราะอะไร <u>กรณีที่เด็กนั่งเฉย</u> ให้นำผลงานมาให้ เด็กดู และใช้คำพูด - มีอะไรในภาพนี้บ้างที่หนูชอบ เพราะอะไร 5.1.6 หนูไม่ชอบอะไรมากที่สุด ในกิจกรรมวันนี้ เพราะอะไร <u>กรณีที่เด็กนั่งเฉย</u> ให้นำผลงานมาให้ เด็กดู และใช้คำพูด - มีอะไรในภาพนี้บ้างที่หนูไม่ ชอบ เพราะอะไร	ไม่สามารถบอก ความรู้สึกของ ตนเองที่มีต่อสิ่ง ต่าง ๆ และไม่ สามารถบอก เหตุผลเกี่ยวกับ อารมณ์และ ความรู้สึกของ ตนเองได้ แม้จะ ได้รับการชี้แนะ	สามารถบอก ความรู้สึกของ ตนเองที่มีต่อสิ่ง ต่าง ๆ หรือบอก เหตุผลเกี่ยวกับ อารมณ์และ ความรู้สึกของ ตนเองได้ เมื่อ ได้รับการชี้แนะ	สามารถบอก ความรู้สึกของ ตนเองที่มีต่อ สิ่งต่าง ๆ และ บอกเหตุผล เกี่ยวกับ อารมณ์และ ความรู้สึกของ ตนเองได้ด้วย ตนเอง	

แบบบันทึกการสังเกตคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

สถานการณ์ที่ 1 : การวางแผนการทำงาน

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประเมินได้ : 3 คุณลักษณะ 3 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

1. ด้านการคิด (Head) ได้แก่
 - 1.1 การจัดการ เรื่อง การกำหนดเป้าหมายในการทำงาน
2. ด้านการทำงาน (Hand) ได้แก่
 - 3.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เรื่อง การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
3. ด้านตนเอง (Health) ได้แก่
 - 4.1 ความภูมิใจในตนเอง เรื่อง การมีความมั่นใจในตนเอง

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำ ของเด็กอนุบาล	พฤติกรรมที่สังเกต	พฤติกรรมที่ปรากฏ			
		เด็กคนที่ 1	เด็กคนที่ 2	เด็กคนที่ 3	เด็กคนที่ 4
ด้านตนเอง (Health) 4.1 ความ ภูมิใจในตนเอง 4.1.3 การมี ความมั่นใจใน ตนเอง	1. การมีส่วนร่วมใน การตอบคำถาม				
	2. การสามารถทำ สิ่งต่าง ๆ ได้ด้วย ตนเอง				
ด้านการทำงาน (Hand) 3.2 การเป็น สมาชิกที่ดีของ กลุ่ม 3.2.2 การ ยอมรับความ คิดเห็นของผู้อื่น	1. การรับฟังความ คิดเห็นของเพื่อน				
	2. การยอมรับความ คิดเห็นที่แตกต่าง จากตนเอง				
ด้านการคิด (Head) 1.1 การจัดการ 1.1.1 การ กำหนด เป้าหมายใน การทำงาน	1. การบอกสิ่งที่ ตนเอง หรือกลุ่ม ต้องทำ				
	2. การบอก รายละเอียดของ เป้าหมายได้				

สถานการณ์ที่ 2 : การตัดสินใจ

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประเมินได้ : 1 คุณลักษณะ 3 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

1. ด้านการคิด (Head) ได้แก่

1.1 การจัดการ เรื่อง การวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

1.2 การตัดสินใจ เรื่อง การหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ

และการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำ ของเด็กอนุบาล	พฤติกรรมที่สังเกต	พฤติกรรมที่ปรากฏ			
		เด็กคนที่ 1	เด็กคนที่ 2	เด็กคนที่ 3	เด็กคนที่ 4
ด้านการคิด (Head) 1.2 การ ตัดสินใจ	1. การพยายาม แก้ไขปัญหาต่าง ๆ				
	2. การพยายาม แก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยใช้วิธีที่ เหมาะสม				
ด้านการคิด (Head) 1.2 การ ตัดสินใจ	1. การค้นหาข้อมูล จากแหล่งข้อมูล				
	2. การบอกได้ว่า ข้อมูลที่ตนเองมีนั้น ถูกต้องหรือไม่ ถูกต้อง				
ด้านการคิด (Head) 1.1 การจัดการ 1.1.2 การ วางแผนการ ทำงาน	1. การกำหนดวิสัย ทัศน์ในการ ทำงาน				
	2. การกำหนด ผู้รับผิดชอบในการ ทำงาน				

สถานการณ์ที่ 3 : การลงมือปฏิบัติ

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประเมินได้ : 4 คุณลักษณะ 11 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

1. ด้านการคิด (Head) ได้แก่
 - 1.1 การจัดการ เรื่อง การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย
 - 1.2 การตัดสินใจ เรื่อง การเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
2. ด้านความสัมพันธ์ (Heart) ได้แก่
 - 2.2 การเห็นอกเห็นใจ เรื่อง การแบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือผู้อื่น และการดูแลเอาใจใส่ผู้อื่น
3. ด้านการทำงาน (Hand) ได้แก่
 - 3.1 การทำงานเป็นกลุ่ม เรื่อง การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานของกลุ่ม
 - 3.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เรื่อง การสร้างความร่วมมือในกลุ่ม การปฏิบัติตามกติกา หรือข้อตกลง และการประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้ง
4. ด้านตนเอง (Health) ได้แก่
 - 4.2 การเข้าใจตนเอง เรื่อง การควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง และการแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำ ของเด็กอนุบาล	พฤติกรรมที่ สังเกต	พฤติกรรมที่ปรากฏ			
		เด็กคนที่ 1	เด็กคนที่ 2	เด็กคนที่ 3	เด็กคนที่ 4
ด้านการทำงาน (Hand) 3.1 การทำงาน เป็นกลุ่ม 3.1.2 การมีความ รับผิดชอบต่อสิ่งที่ ได้รับมอบหมาย	1. การบอกหน้าที่ ของตนเอง				
	2. การปฏิบัติงาน ตามที่ได้รับ มอบหมาย จนสำเร็จลุล่วง				
ด้านการทำงาน (Hand) 3.1 การทำงาน เป็นกลุ่ม 3.1.3 การปฏิบัติ ตามกติกาหรือ ข้อตกลง	1. การปฏิบัติตาม กติกาหรือข้อตกลง ตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป				
	2. การดูแลให้ เพื่อนปฏิบัติตาม กติกาหรือข้อตกลง				

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำ ของเด็กอนุบาล	พฤติกรรมที่สังเกต	พฤติกรรมที่ปรากฏ			
		เด็กคนที่ 1	เด็กคนที่ 2	เด็กคนที่ 3	เด็กคนที่ 4
ด้านการคิด (Head) 1.1 การจัดการ	1. การดำเนินการให้ บรรลุผลตามแผนที่ วางไว้				
1.1.3 การ ปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุผล ตามเป้าหมาย	2. การหาวิธีแก้ไข ปัญหาหรืออุปสรรคที่ เกิดขึ้นขณะ ดำเนินงานตามแผนได้				
ด้านการทำงาน (Hand) 3.1 การทำงาน เป็นกลุ่ม	1. การทำกิจกรรม หรืองานร่วมกับผู้อื่น ได้				
3.1.1 การมี ส่วนร่วมใน กิจกรรมหรือ งานของกลุ่ม	2. การช่วยทำ กิจกรรมหรืองานของ กลุ่มจนสำเร็จ ลุล่วง				
ทำงาน (Hand) 3.2 การเป็น สมาชิกที่ดีของ กลุ่ม	1. การกระตือรือร้นใน การทำกิจกรรม				
3.2.1 การสร้าง ความร่วมมือใน กลุ่ม	2. การปฏิบัติตนเป็น ผู้นำหรือสมาชิกกลุ่มที่ ดี				
ด้าน ความสัมพันธ์ (Heart) 2.2 การเห็นอก เห็นใจ	1. การแบ่งปันสิ่งของ แก่ผู้อื่น				
2.2.2 การ แบ่งปันสิ่งของ และช่วยเหลือ ผู้อื่น	2. การช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อได้รับการร้องขอ				

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำ ของเด็กอนุบาล	พฤติกรรมที่สังเกต	พฤติกรรมที่ปรากฏ			
		เด็กคนที่ 1	เด็กคนที่ 2	เด็กคนที่ 3	เด็กคนที่ 4
ด้าน ความสัมพันธ์ (Heart) 2.2 การเห็นอก เห็นใจ 2.2.3 การดูแล เอาใจใส่ผู้อื่น	1. การจัดเตรียม หรือ หยิบสิ่งของให้เพื่อน				
	2. การถามความ ต้องการหรือความรู้สึก ของเพื่อน				
ด้านการคิด (Head) 1.2 การตัดสินใจ 1.2.2 การเลือก ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วย ตนเอง	1. การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจหรือ แสดงความเห็น ในเรื่องต่าง ๆ				
	2. การวิเคราะห์ หรือ เปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของแต่ละ ทางเลือก				
ด้านการทำงาน (Hand) 3.2 การเป็น สมาชิกที่ดีของ กลุ่ม 3.2.3 การ ประนีประนอม เมื่อเกิดความ ขัดแย้ง	1. การแสดงพฤติกรรม ที่ช่วยลดความขัดแย้ง ภายในกลุ่ม				
	2. การใช้วิธีการที่ นุ่มนวลในการแก้ไข ปัญหาความ ขัดแย้ง				
ด้านตนเอง (Health) 4.2 การเข้าใจ ตนเอง 4.2.2 การ ควบคุมอารมณ์ และความรู้สึก ของตนเอง	1. การไม่ตอบโต้อย่าง รุนแรงเมื่อถูกทำให้โกรธ หรือไม่พอใจ				
	2. การเผชิญหน้ากับ เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วย ตนเอง				
ด้านตนเอง (Health) 4.2 การเข้าใจ ตนเอง 4.2.3 การแสดง อารมณ์ได้ เหมาะสมกับ สถานการณ์	1. การแสดงพฤติกรรม ได้เหมาะสมกับ สถานการณ์				
	2. การรับผิดชอบต่อสิ่ง ที่ตนเองกระทำ โดยไม่กล่าวโทษผู้อื่น				

สถานการณ์ที่ 4 : การนำเสนอผลงาน

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประเมินได้ : 2 คุณลักษณะ 4 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ (Heart) ได้แก่
 - 2.1 การสื่อสาร เรื่อง การแสดงความคิดเห็นหรือถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างเข้าใจ
การเป็นผู้พูดที่ดี และการเป็นผู้ฟังที่ดี
2. ด้านตนเอง (Health) ได้แก่
 - 4.1 ความภูมิใจในตนเอง เรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเอง

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำ ของเด็กอนุบาล	พฤติกรรมที่สังเกต	พฤติกรรมที่ปรากฏ			
		เด็กคนที่ 1	เด็กคนที่ 2	เด็กคนที่ 3	เด็กคนที่ 4
ด้าน ความสัมพันธ์ (Heart) 2.1 การสื่อสาร	1. การแสดงความคิดเห็นได้อย่าง เข้าใจ				
	2.1.1 การแสดง ความคิดเห็น หรือถ่ายทอด เรื่องราวได้ อย่างเข้าใจ				
ด้าน ความสัมพันธ์ (Heart) 2.1 การสื่อสาร 2.1.2 การเป็นผู้ พูดที่ดี	1. การพูดด้วย ถ้อยคำ และ น้ำเสียงที่สุภาพ อ่อนโยน				
	2. การพูดด้วย ระดับเสียงที่ เหมาะสม และ ชัดเจน				
ด้าน ความสัมพันธ์ (Heart) 2.1 การสื่อสาร	1. การตั้งใจฟังผู้อื่น พูด				
	2.1.3 การเป็น ผู้ฟังที่ดี 2. การไม่พูดแทรก หรือทำเสียงรบกวน ในขณะที่ผู้อื่น กำลังพูดอยู่				
ด้านตนเอง (Health) 4.1 ความ ภูมิใจในตนเอง 4.1.2 การเห็น คุณค่าในตนเอง	1. การแสดงท่าทาง ดีใจหรือภูมิใจเมื่อ ทำงานสำเร็จ				
	2. การชื่นชมผลงาน ของตนเอง				

สถานการณ์ที่ 5 : การสัมภาษณ์

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประเมินได้ : 2 คุณลักษณะ 3 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ (Heart) ได้แก่
 - 2.2 การเห็นอกเห็นใจ เรื่อง การรับรู้อารมณ์ และความรู้สึกของผู้อื่น
2. ด้านตนเอง (Health) ได้แก่
 - 4.2 การเข้าใจตนเอง เรื่อง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง

คุณลักษณะ ภาวะผู้นำ ของเด็กอนุบาล	พฤติกรรมที่สังเกต	พฤติกรรมที่ปรากฏ			
		เด็กคนที่ 1	เด็กคนที่ 2	เด็กคนที่ 3	เด็กคนที่ 4
ด้าน ความสัมพันธ์ (Heart) 2.2 การเห็นอก เห็นใจ 2.2.1 การรับรู้ อารมณ์และ ความรู้สึกของ ผู้อื่น	1. การบอก ความรู้สึก หรือ ความต้องการของ ผู้อื่น จากสีหน้า ท่าทาง หรือน้ำเสียง				
	2. การบอกการ กระทำของตนที่มี ผลต่อผู้อื่นได้				
ด้านตนเอง (Health) 4.1 ความ ภูมิใจในตนเอง 4.1.1 การรับรู้ ความสามารถ ของตนเอง	1. การบอกข้อดี หรือสิ่งที่ตนเองทำ ได้ดี				
	2. การบอก ข้อบกพร่องหรือ ข้อจำกัดของตนเอง ได้				
ด้านตนเอง (Health) 4.2 การเข้าใจ ตนเอง 4.2.1 การรับรู้ อารมณ์และ ความรู้สึกของ ตนเอง	1. การบอก ความรู้สึกของ ตนเองที่มีต่อสิ่ง ต่าง ๆ				
	2. การบอกเหตุผล เกี่ยวกับอารมณ์ และความรู้สึก ของตนเองได้				

แบบวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

ชื่อ – นามสกุล ผู้ถูกสังเกต ด.ช./ด.ญ.....

ชื่อ – นามสกุล ผู้สังเกต.....

กลุ่ม ทดลอง ควบคุม
 การสังเกตพฤติกรรม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง

คุณลักษณะภาวะผู้นำ	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	0	1	2	0	1	2
1. ด้านการคิด (Head)						
1.1 การจัดการ						
1.1.1 การกำหนดเป้าหมายในการทำงาน						
1.1.2 การวางแผนการทำงาน						
1.1.3 การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย						
1.2 การตัดสินใจ						
1.2.1 การหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ						
1.2.2 การเลือกทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง						
1.2.3 การตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ						
2. ด้านความสัมพันธ์ (Heart)						
2.1 การสื่อสาร						
2.1.1 การแสดงความคิดเห็นหรือถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างเข้าใจ						
2.1.2 การเป็นผู้พูดที่ดี						
2.1.3 การเป็นผู้ฟังที่ดี						
2.2 การเห็นอกเห็นใจ						
2.2.1 การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น						
2.2.2 การแบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือผู้อื่น						
2.2.3 การดูแลเอาใจใส่ผู้อื่น						
3. ด้านการทำงาน (Hand)						
3.1 การทำงานเป็นกลุ่ม						
3.1.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานของกลุ่ม						
3.1.2 การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย						
3.1.3 การปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลง						
3.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม						
3.2.1 การสร้างความร่วมมือในกลุ่ม						
3.2.2 การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น						
3.2.3 การประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้ง						
4. ด้านตนเอง (Health)						
4.1 ความภูมิใจในตนเอง						
4.1.1 การรับรู้ความสามารถของตนเอง						
4.1.2 การเห็นคุณค่าในตนเอง						
4.1.3 การมีความมั่นใจในตนเอง						
4.2 การเข้าใจตนเอง						
4.2.1 การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง						
4.2.2 การควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง						
4.2.3 การแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์						
รวม						

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์

ประกอบด้วย

1. ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H
2. ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ

1. ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H

แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ชั้นอนุบาลปีที่ 3

สัปดาห์ที่ 1 หน่วย ประสบการณ์

แผนที่ 1 เรื่อง การมองเห็น (ระยะเวลา 45 นาที)

1. แนวคิด ตา เป็นอวัยวะสำคัญที่ช่วยในการมองเห็น

2. เนื้อหา ตา ทำหน้าที่รับแสง ช่วยในการมองเห็น และช่วยให้เราสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ เราจึงต้องดูแลรักษาดวงตา

3. จุดประสงค์

3.1 ด้านเนื้อหาสาระ

3.1.1 บอกหน้าที่และความสำคัญของตา

3.1.2 สามารถใช้ตาในการรับรู้และจำแนกสิ่งต่าง ๆ ได้

3.2 ด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำ

3.2.1 การสื่อสาร ได้แก่ ใช้คำพูดและท่าทางเพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ และเป็นผู้ฟังที่ดีด้วยการตั้งใจฟังสิ่งที่ผู้อื่นพูด โดยไม่ส่งเสียงหรือแสดงท่าทางรบกวนขณะที่ผู้อื่นพูด

3.2.2 การเห็นอกเห็นใจ ได้แก่ บอกถึงความรู้สึกของผู้อื่นได้จากสีหน้าและท่าทาง คอยดูแลเอาใจใส่ ให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

4. สาระการเรียนรู้

4.1 สาระที่ควรเรียนรู้

4.1.1 หน้าที่และความสำคัญของตา

4.2 คุณลักษณะภาวะผู้นำ

4.2.1 การสื่อสาร ได้แก่ การใช้คำพูดและท่าทางเพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ และการเป็นผู้ฟังที่ดีด้วยการตั้งใจฟังสิ่งที่ผู้อื่นพูด โดยไม่ส่งเสียงหรือแสดงท่าทางรบกวนขณะที่ผู้อื่นพูด

4.2.2 การเห็นอกเห็นใจ ได้แก่ การบอกถึงความรู้สึกของผู้อื่นได้จากสีหน้าและท่าทาง การดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ และการแบ่งปันสิ่งของต่าง ๆ ให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

จุดประสงค์	ประสบการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
1. สามารถใช้ดา ในการรัฐและ จำแนกลิงของ ต่าง ๆ 2. สามารถบอก หน้าที่และ ความสำคัญของ ดา 3. สามารถ สื่อสารให้ผู้อื่น เข้าใจ 4. สามารถแสดง พฤติกรรม เป็นผู้ฟังและผู้ฟัง ที่ดี 5. สามารถแสดง ความเห็นอกเห็น ใจต่อผู้อื่น	1. การใช้ประสาท สัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ 2. การจำแนกลิง ต่าง ๆ ด้วย ประสาทสัมผัส 3. การแสดง ความคิดเห็น หรือ ความรู้สึกด้วย คำพูดอย่าง เหมาะสม 4. การตั้งใจฟัง โดยไม่แสดง พฤติกรรมรบกวน 5. การแบ่งปัน และให้ความ ช่วยเหลือผู้อื่น	ขั้นที่ 1 การกระตุ้นความสนใจ (5 นาที) 1. เด็กและครูร่วมกันสนทนา เกี่ยวกับสิ่งที่เด็กเห็นรอบตัวเอง โดยครูใช้คำถาม ดังนี้ 1.1 เด็ก ๆ เห็นอะไรรอบตัวตัวเองบ้าง (เก้าอี้ พัดลม หนังสือนิทาน กระดาษ สี) 1.2 สิ่งที่ได้ก ๆ เห็นมีลักษณะเป็นอย่างไร (กลม ๆ สี่เหลี่ยม ใหญ่ เล็ก) 1.3 เด็ก ๆ คิดว่าทำอะไรทำให้เรามองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ (ตา) ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (30 นาที) 1. ครูแบ่งเด็กเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน และกำหนดที่นั่งให้แต่ละกลุ่ม 2. ครูสนทนากับเด็ก ว่าวันนี้เราจะไปตามหาสมบัติกัน แต่การจะไปหาสมบัติจะต้องทำตามกติกา ดังนี้ 2.1 ให้เด็ก ๆ จับคู่ โดยให้คนหนึ่งเป็นคนหาสมบัติ ส่วนอีกคนหนึ่งเป็นคนนำทาง 2.2 คนหาสมบัติต้องถามก่อน จึงจะเริ่มหาสมบัติได้ 2.3 ในการหาสมบัติจะต้องมีคนนำทาง และคนนำทางจะไม่สามารถหยุดอะไรได้ 2.4 ให้คนนำทางเลือกรูปภาพมา 1 ภาพ และพาดคนหาสมบัติไปหาสมบัติตามรูปโดยไม่ขโมยสิ่งของ หรือคนอื่น ๆ 2.5 เมื่อพบสมบัติแล้วให้คนหาสมบัติใช้ข้อสำรวจสมบัติ และหยิบสมบัติกลับมา โดยมีผู้นำทางเป็นคนนำทางกลับมา ที่กลุ่ม 2.6 คนนำทางจะเตรียมกระดาษและสีให้เพื่อนและตัวเอง แล้ววาดภาพสมบัติให้เหมือนที่สุด เมื่อวาดเสร็จแล้วคนหา สมบัติจึงปิดที่ปิดตาออกไปได้ 2.7 เด็กเขียนชื่อของตัวเองด้านล่างรูปภาพ และนำสมบัติที่หาได้วางที่ภาพที่วาดไว้ 3. ครูแจกที่ปิดตาให้เด็กที่เป็นคนหาสมบัติ และให้เด็กทำตามกติกาที่กำหนดให้ 4. ครูแจกสีให้เด็กกลุ่มละ 1 ตะกร้า พร้อมกระดาษ 3 แผ่น บอกให้เด็กที่เป็นคนนำทางคอยดูแลเพื่อนที่ปิดตาด้วย เช่น หยิบสีให้เพื่อน หยิบของที่เพื่อนต้องการให้ เป็นต้น 5. ให้เด็กสลับบทบาท แล้วทำตามขั้นตอน 2.2-2.7 ซ้ำอีกครั้ง	1. ที่ปิดตา 2. ดีเซล 3. เก้าอี้ 4. ภาพสมบัติ 5. สิ่งของ ต่าง ๆ ที่ใช้แทน สมบัติ 6. สีไม้ 7. กระดาษ	1. สังเกตการตอบ คำถาม 2. สังเกตการมีส่วนร่วม ร่วมในกิจกรรม
1. สามารถใช้ดา ในการรัฐและ จำแนกลิงของ ต่าง ๆ 2. สามารถบอก หน้าที่และ ความสำคัญของ ดา 3. สามารถ สื่อสารให้ผู้อื่น เข้าใจ 4. สามารถแสดง พฤติกรรม เป็นผู้ฟังและผู้ฟัง ที่ดี 5. สามารถแสดง ความเห็นอกเห็น ใจต่อผู้อื่น	1. การใช้ประสาท สัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ 2. การจำแนกลิง ต่าง ๆ ด้วย ประสาทสัมผัส 3. การแสดง ความคิดเห็น หรือ ความรู้สึกด้วย คำพูดอย่าง เหมาะสม 4. การตั้งใจฟัง โดยไม่แสดง พฤติกรรมรบกวน 5. การแบ่งปัน และให้ความ ช่วยเหลือผู้อื่น	ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (30 นาที) 1. ครูแบ่งเด็กเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน และกำหนดที่นั่งให้แต่ละกลุ่ม 2. ครูสนทนากับเด็ก ว่าวันนี้เราจะไปตามหาสมบัติกัน แต่การจะไปหาสมบัติจะต้องทำตามกติกา ดังนี้ 2.1 ให้เด็ก ๆ จับคู่ โดยให้คนหนึ่งเป็นคนหาสมบัติ ส่วนอีกคนหนึ่งเป็นคนนำทาง 2.2 คนหาสมบัติต้องถามก่อน จึงจะเริ่มหาสมบัติได้ 2.3 ในการหาสมบัติจะต้องมีคนนำทาง และคนนำทางจะไม่สามารถหยุดอะไรได้ 2.4 ให้คนนำทางเลือกรูปภาพมา 1 ภาพ และพาดคนหาสมบัติไปหาสมบัติตามรูปโดยไม่ขโมยสิ่งของ หรือคนอื่น ๆ 2.5 เมื่อพบสมบัติแล้วให้คนหาสมบัติใช้ข้อสำรวจสมบัติ และหยิบสมบัติกลับมา โดยมีผู้นำทางเป็นคนนำทางกลับมา ที่กลุ่ม 2.6 คนนำทางจะเตรียมกระดาษและสีให้เพื่อนและตัวเอง แล้ววาดภาพสมบัติให้เหมือนที่สุด เมื่อวาดเสร็จแล้วคนหา สมบัติจึงปิดที่ปิดตาออกไปได้ 2.7 เด็กเขียนชื่อของตัวเองด้านล่างรูปภาพ และนำสมบัติที่หาได้วางที่ภาพที่วาดไว้ 3. ครูแจกที่ปิดตาให้เด็กที่เป็นคนหาสมบัติ และให้เด็กทำตามกติกาที่กำหนดให้ 4. ครูแจกสีให้เด็กกลุ่มละ 1 ตะกร้า พร้อมกระดาษ 3 แผ่น บอกให้เด็กที่เป็นคนนำทางคอยดูแลเพื่อนที่ปิดตาด้วย เช่น หยิบสีให้เพื่อน หยิบของที่เพื่อนต้องการให้ เป็นต้น 5. ให้เด็กสลับบทบาท แล้วทำตามขั้นตอน 2.2-2.7 ซ้ำอีกครั้ง	1. ที่ปิดตา 2. ดีเซล 3. เก้าอี้ 4. ภาพสมบัติ 5. สิ่งของ ต่าง ๆ ที่ใช้แทน สมบัติ 6. สีไม้ 7. กระดาษ	1. สังเกตการสื่อสาร กับผู้อื่น 2. สังเกตการแสดง ความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น 3. สังเกตการมีส่วนร่วม ร่วมในกิจกรรม 4. สังเกตการตอบ คำถาม 5. ผลงาน ภาพวาด สมบัติ

จุดประสงค์	ประสพการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
		<p>ขั้นที่ 3 การสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ (5 นาที)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กและครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์จากการมองเห็น และให้เด็กนำเสนอผลงาน โดยครูใช้คำถาม ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 เด็ก ๆ รู้ได้อย่างไรว่าของแต่ละอย่างมีลักษณะ หรือสีอันเป็นอย่างไร (ใช้ตาดู) 1.2 เด็ก ๆ รู้สึกอย่างไรบ้างตอนที่เรเปิดตาหามันดี และเดินไปหามันดี (มีดี ก้าว ไม่กล้าเดิน) 1.3 ตอนที่เด็ก ๆ เป็นคนนำทางเพื่อนไปหามันดี เด็ก ๆ รู้สึกอย่างไรบ้าง (สนุก เป็นห่วงเพื่อน) 1.4 เด็ก ๆ คิดว่าภาพนี่คือภาพอะไร (ไม่รู้ กล้องเดินสอ แปรงสีฟัน) 1.5 เด็ก ๆ คิดว่าภาพวาดของเราตอนที่เรเปิดตา กับเปิดตา เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง เพราะอะไร (ต่างกัน ตอนเปิดตา วาดภาพสวยกว่า) 1.6 ตอนที่เรเปิดตา วาดภาพ เด็ก ๆ รู้สึกแตกต่างจากตอนที่เรเปิดตา วาดภาพอย่างไรบ้าง (ตอนที่เรเปิดตา วาดง่ายกว่า วาดภาพสวยกว่า) 1.7 เด็ก ๆ คิดว่าทำไมความสำคัญ และมีประโยชน์กับเราอย่างไรบ้าง (ทำให้เรามองเห็น อ่านนิทาน ดูทีวี เล่นเกม) 1.8 เด็ก ๆ คิดว่าเราจะสามารถนำความรู้เกี่ยวกับมุมมองเห็นไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง (ระวังอันตรายที่จะเกิดกับเรา เช่น มองซ้ายมองขวาก่อนข้ามถนน รถจะเดินชน สิ่งกีดขวางต่าง ๆ รอบตัวเอง ซ้อผลไม้ ดูว่าผลไม้เน่าหรือยัง) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบบันทึกคำตอบ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บันทึกคำตอบ
<ol style="list-style-type: none"> (การสื่อสาร) (การเห็นอกเห็นใจ) (การสื่อสาร) (การสื่อสาร) (การเห็นอกเห็นใจ) (การเห็นอกเห็นใจ) 		<p>ขั้นที่ 4 การสะท้อนและประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ (5 นาที)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำในด้านความสัมพันธ์ ได้แก่ การสื่อสาร และการเห็นอกเห็นใจ โดยครูใช้คำถาม ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ตอนเราพูดเพื่อน ๆ ตั้งใจฟังเวลาเราพูดไหม (ตั้งใจฟัง ไม่ตั้งใจฟัง) 1.2 ตอนหามันดี และภาพวาด เด็ก ๆ ดูเลหรือช่วยเหลือเพื่อนอย่างไรบ้าง (พาเพื่อนไปหามันดี คอยดูไม่ให้เพื่อนเดินชนสิ่งของต่าง ๆ หยิบของให้เพื่อน) 1.3 ถ้าอยากให้เพื่อนฟังสิ่งที่เราพูด เด็ก ๆ จะพูดอย่างไร (พูดเสียงให้ดังพอเหมาะ ไม่เบาหรือดังเกินไป พูดให้ชัดเจน) 1.4 ถ้าเพื่อนกำลังพูดอยู่ เด็ก ๆ ควรทำอย่างไร (ตั้งใจฟังเพื่อน ไม่คุยหรือเล่น) 1.5 เด็ก ๆ คิดว่าเราจะรู้ได้อย่างไรว่าเพื่อนนี้เพื่อนรู้สึก หรือต้องการอะไร (ถามเพื่อน ดูหน้า และฟังเสียงของเพื่อน) 1.6 ถ้าเรารู้ว่าเพื่อนมีความรู้สึก หรือความต้องการอะไรแล้ว เด็ก ๆ ทำอย่างไรกับเพื่อนบ้าง (ช่วยเหลือ และดูแลเพื่อน) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบบันทึกคำตอบ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บันทึกคำตอบ

แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ชั้นอนุบาลปีที่ 3

สัปดาห์ที่ 1 หน่วย ประสาทสัมผัส

แผนที่ 2 เรื่อง การได้ยิน (ระยะเวลา 45 นาที)

1. แนวคิด หู เป็นอวัยวะสำคัญที่ทำให้เราได้ยินเสียงต่าง ๆ
2. เนื้อหา หู เป็นอวัยวะที่ทำให้เราได้ยินเสียงต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และช่วยให้เราปลอดภัยจากสิ่งต่าง ๆ ที่จะเข้ามาใกล้เรา เราจึงต้องดูแลรักษาหู
3. จุดประสงค์
 - 3.1 ด้านเนื้อหาสาระ
 - 3.1.1 บอกหน้าที่และความสำคัญของหู
 - 3.1.2 สามารถใช้หูในการรับรู้และจำแนกเสียงต่าง ๆ ได้
 - 3.2 ด้านคุณลักษณะภาวະผู้นำ
 - 3.2.1 ความภูมิใจในตนเอง ได้แก่ บอกถึงความสามารถของตนเอง และกล้าพูดหรือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
 - 3.2.2 การเข้าใจตนเอง ได้แก่ บอกถึงความรู้สึกและอารมณ์ของตนเอง สามารถควบคุมและจัดการกับอารมณ์ และแสดงออกได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์
4. สาระการเรียนรู้
 - 4.1 สาระที่ควรเรียนรู้
 - 4.1.1 หน้าที่และความสำคัญของหู
 - 4.2 คุณลักษณะภาวະผู้นำ
 - 4.2.1 ความภูมิใจในตนเอง ได้แก่ การรับรู้และบอกถึงความสามารถของตนเอง การรับรู้ว่าตนเองมีคุณค่า และการกล้าพูดหรือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
 - 4.2.2 การเข้าใจตนเอง ได้แก่ การรับรู้และบอกถึงความรู้สึกและอารมณ์ของตนเอง การสามารถควบคุมและจัดการกับอารมณ์ และการแสดงออกได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

จุดประสงค์	ประสบการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
<p>1. สามารถใช้ใช้ในการรับรู้และจำแนกเสียงต่าง ๆ</p> <p>2. สามารถบอกหน้าที่และความสำคัญของหู</p> <p>3. สามารถแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงความภาคภูมิใจในตนเอง</p> <p>4. สามารถควบคุมอารมณ์และแสดงออกได้อย่างเหมาะสม</p>	<p>1. การใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ</p> <p>2. การจำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัส</p> <p>3. การชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง</p> <p>4. การพูดหรือแสดงความคิดเห็นอย่างมั่นใจ</p> <p>5. การพยายามทำกิจกรรมให้สำเร็จด้วยตนเอง</p> <p>6. การบอกความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการของตนเอง</p> <p>7. การควบคุมอารมณ์และแสดงออกได้เหมาะสมกับสถานการณ์</p>	<p>ขั้นที่ 1 การกระตุ้นความสนใจ (5 นาที)</p> <p>1. ครูสนทนากับเด็ก ให้เด็ก ๆ หลับตา และตั้งใจฟังเสียงต่าง ๆ ที่ครูจะเปิดให้ฟัง</p> <p>2. ครูเปิดเสียงต่าง ๆ ให้เด็กฟัง</p> <p>3. เด็กและครูสนทนาร่วมกัน โดยครูใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>3.1 เด็ก ๆ ได้ยินเสียงอะไรบ้าง (เสียงฝนตก เสียงสุนัขเห่า เสียงนก)</p> <p>3.2 เด็ก ๆ คิดว่าอะไรจะอะไรที่ช่วยให้เราได้ยินเสียงต่าง ๆ (หู)</p> <p>ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (30 นาที)</p> <p>1. ครูสนทนากับเด็ก ว่าวันนี้เราจะเล่นเกมบิงโกเสียงกัน โดยเด็ก ๆ จะต้องตั้งใจฟังเสียงที่จะได้ยิน และครูอธิบายกติกาพร้อมสาธิตให้เด็กดู ดังนี้</p> <p>1.1 ครูแนะนำอุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่นเกมบิงโกเสียง ได้แก่ ตารางบิงโก และ ฝาขวด</p> <p>1.2 ครูสาธิตการเล่นบิงโก เมื่อเด็กได้ยินเสียงที่ครูเปิดตรงกับรูปภาพไหน ให้เด็กนำฝาขวดไปวางบนรูปภาพ โดยคำว่าฝาขวดลง และคนที่วางฝาขวดน้ำก่อนเป็นแล้ว 3 ฝา ตามแบบที่ครูนำมาให้ดู ให้ผู้มีชื่อขึ้นแล้วพูดคำว่า “บิงโก” และเล่นต่อไปเพื่อสะสมจำนวนบิงโก</p> <p>1.3 ครูแจกตารางบิงโก พร้อมรูปภาพ แล้วให้เด็กเลือกรูปภาพมาวางบนตารางบิงโกของตัวเองจนครบทุกช่อง</p> <p>1.4 ครูเปิดเสียงต่าง ๆ ให้เด็กฟังทีละเสียง จนเด็กทุกคนบิงโก</p> <p>2. เด็กและครูสนทนาร่วมกัน เกี่ยวกับเสียงที่ได้ยินจากการเล่นเกมบิงโกเสียง โดยครูใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>2.1 เด็ก ๆ ได้ยินเสียงอะไรบ้าง</p> <p>3. ครูสนทนากับเด็ก ให้เด็กกลับไปค้นหารูปภาพในตารางบิงโกของตัวเอง โดยห้ามวางภาพซ้ำที่เดิม แต่ครั้งนี้ให้เด็กใช้มือของตัวเองจับหูเอาไว้ และเล่นเกมอีกครั้ง</p> <p>4. เมื่อเด็กบิงโกทั้ง 2 ช้างหมดแล้ว ครูเพิ่มคำสั่งให้เด็กวางฝาขวดน้ำแบบหงาย แล้วเริ่มเปิดเสียงต่าง ๆ ให้เด็กฟังทีละเสียง โดยใช้มือปิดหูเอาไว้ขณะฟังเสียง จนครบทุกเสียง</p>	<p>1. CD เสียงต่าง ๆ รอบตัว</p> <p>2. เครื่องเล่น CD</p> <p>1. ตารางบิงโกขนาด 3 x 3 ช่อง</p> <p>2. ภาพสำหรับติดลงในช่องบิงโก</p> <p>3. CD เสียงต่าง ๆ จากธรรมชาติและสภาพแวดล้อม</p> <p>4. เครื่องเล่น CD</p> <p>5. ฝาขวด</p> <p>6. แบบตัวอย่างบิงโก</p>	<p>1. สังเกตการตอบคำถาม</p> <p>2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม</p> <p>1. สังเกตการแสดงออกทางอารมณ์</p> <p>2. สังเกตการแสดงความคิดเห็น</p> <p>3. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม</p> <p>4. สังเกตการตอบคำถาม</p> <p>5. การเล่นเกมเสียง</p>

จุดประสงค์	ประสบการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
		<p>ขั้นที่ 3 การสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ (5 นาที)</p> <p>1. เด็กและครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ที่มีสถานการณ์ โดยครูใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>1.1 เด็ก ๆ รู้ได้อย่างไรว่าเสียงที่เราได้ยินเป็นอย่างไร (ชี้หูฟัง)</p> <p>1.2 เด็ก ๆ รู้สึกอย่างไรบ้างตอนที่เรารับฟังเสียง (ไม่ชอบ ได้ยินเสียงไม่ชัด)</p> <p>1.3 เสียงที่เด็ก ๆ ได้ยินตอนปิดหู และไม่ได้รับหู เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง (ตอนปิดหูได้ยินเสียงไม่ชัดเหมือนตอนแรก)</p> <p>1.4 ตอนที่ปิดหูเล่นเกม มีใครได้ยินคำสั่งของครูก่อนเริ่มเกมบ้างไหม ครูพูดว่าอย่างไรบ้าง (ได้ยินแต่ไม่ชัด ไม่ได้ยิน)</p> <p>1.5 เด็ก ๆ คิดว่าหูมีความสำคัญ และมีประโยชน์กับเราอย่างไรบ้าง (ทำให้ได้ยินเสียง ทำให้เราเข้าใจสิ่งที่คนอื่นพูด ทำให้รู้ว่าจะรอบ ๆ ตัวมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง)</p> <p>1.6 เด็ก ๆ คิดว่าเราจะสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการฟังเสียงไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง (ระวังอันตรายที่จะเกิดกับเรา เช่น รถชน ฟังเสียงสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทำให้รู้ว่ามีอะไรอยู่ หรือเกิดอะไรขึ้นบ้าง)</p> <p>ขั้นที่ 4 การสะท้อนและประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ (5 นาที)</p> <p>1. เด็กและครูร่วมกันสนทนากันเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำในด้านตนเอง ได้แก่ ความภูมิใจในตนเอง และการเข้าใจตนเอง โดยครูใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>1.1 เด็ก ๆ ชอบอะไรมากที่สุดในกิจกรรมวันนี้ เพราะอะไร (ชอบตอนวิ่งโก เพราะสนุก)</p> <p>1.2 แล้วมีอะไรที่เด็ก ๆ ไม่ชอบบ้างไหม เพราะอะไร (ตอนปิดหูฟังเสียง เพราะไม่ได้ยิน)</p> <p>1.3 มีกิจกรรมไหนบ้างที่เด็ก ๆ คิดว่าง่าย และสามารถทำได้ด้วยตนเอง (ฟังเสียงแบบไม่ได้ปิดหู เพราะได้ยินชัดเจน)</p> <p>1.4 แล้วมีกิจกรรมไหนบ้างที่เด็ก ๆ รู้สึกดีใจ หรือเสียใจมาก ๆ เด็ก ๆ คิดว่าเราควรทำอย่างไรบ้าง โดยไม่ให้คนอื่นรู้สึกไม่ดี (ตอนดีใจ ยิ้ม ประทับใจ แต่ไม่เพราะเพื่อน ตอนเสียใจทำหน้าบึ้ง แต่ไม่ไปทำตัวของ)</p> <p>1.5 ตอนที่เด็ก ๆ รู้สึกดีใจ หรือเสียใจมาก ๆ เด็ก ๆ คิดว่าเราควรทำอย่างไรบ้าง โดยไม่ให้คนอื่นรู้สึกไม่ดี (ตอนดีใจ ยิ้ม ประทับใจ แต่ไม่เพราะเพื่อน ตอนเสียใจทำหน้าบึ้ง แต่ไม่ไปทำตัวของ)</p> <p>1.6 เด็ก ๆ ลองบอกสิ่งที่คิดว่าตัวเองทำได้ หรือเก่งได้ไหม ว่ามีอะไรบ้าง (ว่ายน้ำ วาดรูป)</p>	<p>1. แบบบันทึกคำตอบ</p>	<p>1. บันทึกคำตอบ</p>
	<p>(การเข้าใจตนเอง)</p> <p>(การเข้าใจตนเอง)</p> <p>(ความภูมิใจในตนเอง)</p> <p>(ความภูมิใจในตนเอง)</p> <p>(การเข้าใจตนเอง)</p> <p>(ความภูมิใจในตนเอง)</p>		<p>1. แบบบันทึกคำตอบ</p>	<p>1. บันทึกคำตอบ</p>

แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสนทนาแบบ 4-H ชั้นอนุบาลปีที่ 3

สัปดาห์ที่ 1 หน่วย ประสาทสัมผัส

แผนที่ 3 เรื่อง การได้กลิ่น (ระยะเวลา 45 นาที)

1. แนวคิด จมูก เป็นอวัยวะสำคัญที่ช่วยในการดมกลิ่นและหายใจ
2. เนื้อหา จมูก เป็นอวัยวะที่ช่วยในการดมกลิ่นและหายใจ ทำให้เราสามารถรับรู้และจำแนกกลิ่นต่าง ๆ และช่วยให้เราปลอดภัยจากสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
3. จุดประสงค์
 - 3.1 ด้านเนื้อหาสาระ
 - 3.1.1 บอกหน้าที่และความสำคัญของจมูก
 - 3.1.2 สามารถใช้จมูกในการรับรู้และจำแนกกลิ่นต่าง ๆ ได้
 - 3.2 ด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำ
 - 3.2.1 การทำงานเป็นกลุ่ม ได้แก่ ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างกระตือรือร้น ทำงานด้วยตัวเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และปฏิบัติตามกติกา หรือข้อตกลงได้
 - 3.2.2 ความเป็นผู้มีน้ำใจและดีใจตาม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และใช้คำพูดหรือท่าทางในการประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น
4. การการเรียนรู้
 - 4.1 สาขาคือการเรียนรู้
 - 4.1.1 หน้าที่และความสำคัญของจมูก
 - 4.2 คุณลักษณะภาวะผู้นำ
 - 4.2.1 การทำงานเป็นกลุ่ม ได้แก่ การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างกระตือรือร้น การทำงานด้วยตัวเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และการปฏิบัติตามกติกา หรือข้อตกลงได้
 - 4.2.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นทั้งสภาพของผู้นำและผู้ตาม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการใช้คำพูดหรือท่าทางในการประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น

จุดประสงค์	ประสบการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
1. สามารถใช้ จมูกในการรับรู้ และจำแนกกลิ่น ต่าง ๆ 2. สามารถบอก หน้าที่และ ความสำคัญของ จมูก 3. สามารถ ทำงานร่วมกับ ผู้อื่น 4. สามารถแสดง พฤติกรรมความ เป็นผู้นำ	ประสบการณ์สำคัญ 1. การใช้ประสาทสัมผัสรับรู้อะไรต่าง ๆ 2. การจำแนกกลิ่นต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัส 3. การทำงานร่วมกับผู้อื่น 4. การตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ 5. การปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน 6. การเป็นผู้นำและผู้ติดตามที่ดี 7. การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	ขั้นที่ 1 การกระตุ้นความสนใจ (5 นาที) 1. เด็กและครูร่วมกันสนทนา เกี่ยวกับกลิ่นต่าง ๆ รอบตัวเด็ก โดยครูใช้คำถาม ดังนี้ 1.1 เด็ก ๆ เคยได้กลิ่นอะไรบ้าง (กลิ่นดอกไม้ กลิ่นผลไม้) 1.2 เด็ก ๆ ชอบกลิ่นอะไรบ้าง (กลิ่นดอกมะลิ กลิ่นแกงจืด กลิ่นสบู่) 1.3 เพราะอะไร (เพราะหอม) 1.4 เด็ก ๆ ไม่ชอบกลิ่นอะไรบ้าง (กลิ่นกระเทียม กลิ่นต้นหอม กลิ่นทุเรียน) 1.5 เพราะอะไร (เพราะเหม็น) 1.6 เด็ก ๆ คิดว่าอะไรจะได้ทำให้เราได้กลิ่น (จมูก)	1. สังเกตการตอบคำถาม 2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม	1. สังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม 3. สังเกตการตอบคำถาม 4. ตารางบันทึกคำตอบ
1. สามารถใช้ จมูกในการรับรู้ และจำแนกกลิ่น ต่าง ๆ 2. สามารถบอก หน้าที่และ ความสำคัญของ จมูก 3. สามารถ ทำงานร่วมกับ ผู้อื่น 4. สามารถแสดง พฤติกรรมความ เป็นผู้นำ	ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (30 นาที) 1. ครูสนทนากับเด็ก ว่าเราจะเล่นเกมทายสิ่งของจากกลิ่นกัน 2. ครูแบ่งเด็กเป็น 5 กลุ่ม 3. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มจับฉลากหมายเลข 1-5 เพื่อสลับกันเป็นหัวหน้ากลุ่ม โดยเริ่มต้นจากสมาชิกที่จับได้หมายเลข 1 เป็นหัวหน้าในฐานที่ 1 4. ครูมอบตารางบันทึกคำตอบให้หัวหน้ากลุ่ม และให้หัวหน้ากลุ่มพหสมชิกเข้าปฏิบัติกิจกรรมในฐาน 5. หัวหน้ากลุ่มดูแลสมาชิกในกลุ่มขณะทำกิจกรรม โดยให้สมาชิกในกลุ่มเมล็ดกันตามกลิ่นในขวดพลาสติก และให้สมาชิกแต่ละคนวาดรูปกลิ่นที่ได้ดมในกระดาษแผ่นเล็ก และติดลงในตารางบันทึกคำตอบ 6. กรณีที่คำตอบของสมาชิกไม่เหมือนกัน ให้หัวหน้ากลุ่มเป็นผู้นำอภิปรายเพื่อให้กลุ่มได้คำตอบร่วมกัน แล้วหัวหน้ากลุ่มวาดภาพแล้ววาดภาพคำตอบของกลุ่มลงในตารางบันทึกคำตอบของสุดท้าย 7. ครูให้สัญญาณเปลี่ยนฐาน และให้หัวหน้ากลุ่มคนที่ 1 มอบตารางบันทึกคำตอบให้หัวหน้ากลุ่มคนที่ 2 และหัวหน้ากลุ่มคนที่ 2 พหสมชิกเข้าปฏิบัติกิจกรรมในฐานต่อไป 8. แต่ละกลุ่มทำตามขั้นตอนที่ 5 และ 6 และให้สมาชิกเมล็ดกันเป็นหัวหน้ากลุ่มคน	1. ขวดพลาสติกที่บีบที่เจาะรูที่บรรจุสิ่งของที่มีกลิ่น ได้แก่ ดอกมะลิ ส้ม มะนาว กล้วย หอมหัวใหญ่ ขวดละ 1 ชนิด 2. ตารางบันทึกคำตอบ 3. รูปภาพสิ่งต่างๆ ในขวด 4. สีส้ม 5. กาว 6. กระดาษแผ่นเล็ก	1. สังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม 3. สังเกตการตอบคำถาม 4. ตารางบันทึกคำตอบ	1. สังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม 3. สังเกตการตอบคำถาม 4. ตารางบันทึกคำตอบ

จุดประสงค์	ประสบการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
	8. การแสดงพฤติกรรมประับระนามเมื่อเกิดความขัดแย้ง		7. กระดาษแผ่นใหญ่ 8. ดินสอ	
		<p>ขั้นที่ 3 การสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ (5 นาที)</p> <p>1. เด็กและครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์การตกถลัน และให้เด็กนำเสนอผลงาน โดยครูใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>1.1 เด็ก ๆ รู้ได้อย่างไรว่าถลันที่ตกเป็นถลันของอะไร (เคยตกมาก่อน ใช้ชุดตก)</p> <p>1.2 ตอนตกถลันในแต่ละฐานต่าง ๆ เด็ก ๆ รู้สึกอย่างไรบ้าง (ชอบ ไม่ชอบ สนุก)</p> <p>1.3 ในฐานะนี้ เป็นถลันของอะไร (ตอกมะลิ ส้ม มะนาว กล้วย หอมหัวใหญ่)</p> <p>1.4 ทำไมเด็ก ๆ ถึงคิดว่าเป็นถลันนี้ (เพราะกลิ่นมันหอมเหมือนตอกมะลิ)</p> <p>1.5 เด็ก ๆ คิดว่าจุกมีความสำคัญ และมีประโยชน์กับเราอย่างไรบ้าง (ถ้าไม่มีเราทิ้งหอยไปไม่ได้ ตกถลัน ถ้าเราไม่มีจุกเราจะบอกไม่ได้ว่าถลันไหนเป็นถลันของเรา) บอกได้ว่าของและอย่างไรบ้าง (เลือกซื้อตอกไม้ ผลไม้ ตมดูว่าอาหารหอมอร่อยแล้วหรือยัง)</p> <p>1.6 เด็ก ๆ คิดว่าเราจะสามารถนำความรู้เกี่ยวกับกรรมถลันไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง (เลือกซื้อตอกไม้ ผลไม้ ตมดูว่าอาหารหอมอร่อยแล้วหรือยัง)</p> <p>1.7 เด็ก ๆ คิดว่าเราจะสามารถนำความรู้เกี่ยวกับกรรมถลันไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง (เลือกซื้อตอกไม้ ผลไม้ ตมดูว่าอาหารหอมอร่อยแล้วหรือยัง)</p>	1. แบบบันทึกคำตอบ	1. บันทึกคำตอบ
	(การทำงานเป็นกลุ่ม) (การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม) (การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม) (การทำงานเป็นกลุ่ม)	<p>ขั้นที่ 4 การสะท้อนและประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ (5 นาที)</p> <p>1. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะภาวะผู้นำในด้านการทำงาน ได้แก่ การทำงาน และความเป็นผู้นำ โดยครูใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>1.1 มีเพื่อนคนไหนที่ไม่ทำตามข้อตกลงบ้างไหม แล้วเด็ก ๆ ทำอย่างไรบ้าง (มี บอกให้เพื่อนทำตามข้อตกลง)</p> <p>1.2 มีเพื่อนในกลุ่มที่มีความคิดเห็นแตกต่างหรือคิดไม่เหมือนเราไหม แล้วเด็ก ๆ ทำอย่างไรบ้าง (มี บอกเพื่อนว่าเพื่อนตอบผิด ถามเพื่อนว่าทำไมถึงตอบอันนี้)</p> <p>1.3 วันนี้อย่างไรบ้างที่เพื่อนในกลุ่ม มีกลุ่มไหนบ้างที่ทะเลาะ หรือไม่พอกันบ้างไหม แล้วเด็ก ๆ ทำอย่างไรบ้าง (กลุ่มหนู บอกให้เพื่อนคุยกันดี ๆ กลุ่มหนู เอาของจากเพื่อนคืนมา)</p> <p>1.4 เด็ก ๆ ได้ทำหน้าที่อะไรในกลุ่มบ้าง และทำอะไร (ดีครูสรุปคำตอบ ได้ตกถลันแล้วตอบคำถาม)</p>	1. แบบบันทึกคำตอบ	1. บันทึกคำตอบ

จุดประสงค์	ประสบการณ์สำคัญ (การทำงานเป็นกลุ่ม)	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
	<p>(การทำงานเป็นกลุ่ม)</p> <p>(การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม)</p>	<p>1.5 เด็ก ๆ คิดว่าถ้าอยากทำให้งานกลุ่มสำเร็จ ทุกคนในกลุ่มต้องทำอะไรบ้าง (ช่วยกันทำงาน ตั้งใจทำงานตามที่ตนเองได้รับมอบหมาย ทำตามข้อตกลง)</p> <p>1.6 เด็ก ๆ คิดว่าการทำงานกลุ่ม หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกกลุ่มที่ดีควรเป็นอย่างไรบ้าง (หัวหน้ากลุ่มต้องดูแลเพื่อนในกลุ่มให้ตั้งใจทำงาน ไม่ให้เพื่อนเล่น พูดตมเมื่อเพื่อนทำงานได้ดี สมาชิกในกลุ่มต้องตั้งใจทำงาน และช่วยเหลือกัน เชื้อฟุ้งหัวหน้ากลุ่ม และปฏิบัติตามคำสั่ง)</p>		

แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ชั้นอนุบาลปีที่ 3

สัปดาห์ที่ 1 หน่วย ประสบการณ์ดี

แผนที่ 4 เรื่อง การสัมผัส (ระยะเวลา 45 นาที)

- แนวคิด** ผิวหนัง เป็นอวัยวะสำคัญที่ห่อหุ้มร่างกาย ช่วยในการรับความรู้สึก และป้องกันอันตรายที่จะเกิดกับร่างกายของเรา
- เนื้อหา** ผิวหนัง เป็นอวัยวะที่ห่อหุ้มร่างกาย ช่วยในการรับรู้ และจำแนกลักษณะของสิ่งที่เราสัมผัส เช่น ชูชชะ เรียบ แข็ง นุ่ม และรับรู้ความรู้สึก เช่น ร้อน เย็น เป็นต้น นอกจากนี้ผิวหนังยังทำหน้าที่รักษาอุณหภูมิของร่างกายให้คงที่ ช่วยป้องกันเชื้อโรค และช่วยขับของเสียออกจากร่างกาย

3. จุดประสงค์

3.1 ด้านเนื้อหาสาระ

- 3.1.1 บอกหน้าที่และความสำคัญของผิวหนัง
- 3.1.2 สามารถใช้ผิวหนังในการรับรู้และจำแนกพื้นผิวของสิ่งต่าง ๆ ได้

3.2 ด้านคุณลักษณะภาวผู้นำ

- 3.2.1 การจัดการ ได้แก่ กำหนดเป้าหมายในการทำงาน กำหนดการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน และปฏิบัติงานเพื่อบรรลุผลตามเป้าหมาย
- 3.2.2 การตัดสินใจ ได้แก่ หาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความมั่นใจในการตัดสินใจของตนเอง

4. สาระการเรียนรู้

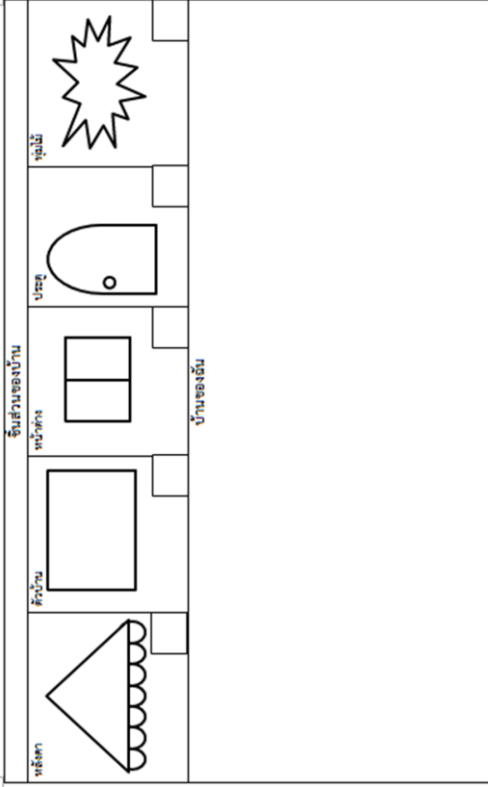
4.1 สาระที่ควรเรียนรู้

- 4.1.1 หน้าที่และความสำคัญของผิวหนัง

4.2 คุณลักษณะภาวผู้นำ

- 4.2.1 การจัดการ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายในการทำงาน การวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน และการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุผลตามเป้าหมาย
- 4.2.2 การตัดสินใจ ได้แก่ การหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ และการมีความมั่นใจในการตัดสินใจของตนเอง

จุดประสงค์	ประสพการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
1. สามารถใช้ ผิวหนังในการ รับรู้และจำแนก พื้นผิวของสิ่ง ต่าง ๆ	1. การใช้ประสาท สัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ 2. การจำแนกสิ่ง ต่าง ๆ ด้วยประสาท สัมผัส	ขั้นที่ 1 การกระตุ้นความสนใจ (5 นาที) 1. ครูให้เด็กลองใช้มือสัมผัสและดูรูปปั้น แล้วสนทนากับเด็ก โดยครูใช้คำถาม ดังนี้ 1.1 เมื่อสัมผัสพื้นแล้ว เด็ก ๆ รู้สึกอย่างไรบ้าง (แข็ง เย็น เรียบ ลื่น) 2. ครูให้เด็กลองใช้มือเคาะพื้น แล้วใช้คำถาม ดังนี้ 2.1 เด็ก ๆ รู้สึกอย่างไรบ้าง (เจ็บ) 2.2 เด็ก ๆ คิดว่าทำไมเรารู้ว่าพื้นร้อนหรือเย็น เรียบหรือขรุขระ (ใช้มือสัมผัส) 2.3 เด็ก ๆ คิดว่าอะไรจะอะไรที่ทำให้เรารู้สึกร้อนหรือเย็น เรียบหรือขรุขระ (ผิวหนัง) ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (30 นาที) 1. ครูสนทนากับเด็ก ว่าเราจะสร้างบ้านกัน และครูอธิบายขั้นตอนให้เด็กฟัง ดังนี้ 1.1 ครูแนะนำชิ้นส่วนของบ้าน ได้แก่ หลังคาบ้าน ตัวบ้าน หน้าต่าง ประตู และพุ่มไม้ และสาธิตวิธีการประกอบบ้าน 1.2 ครูบอกข้อตกลงให้เด็ก ๆ ใช้วัสดุที่แตกต่างกันในการตกแต่งชิ้นส่วนของบ้านแต่ละชิ้น โดยครูกำหนดวัสดุที่ใช้ตกแต่ง ชิ้นส่วนไว้ ดังนี้ 1) หลังคาบ้าน ใช้วัสดุพื้นผิวขรุขระ 2) ตัวบ้าน ใช้วัสดุพื้นผิวเรียบ 3) หน้าต่าง ใช้วัสดุพื้นผิวแข็ง 4) พุ่มไม้ ใช้วัสดุพื้นผิวนุ่ม 5) ประตู เลือกใช้วัสดุได้ตามต้องการ แต่ต้องใช้วัสดุที่แตกต่างจากส่วนอื่น ๆ ของบ้าน 1.3 ครูแนะนำสิ่งของที่มีพื้นผิวแตกต่างกัน ได้แก่ แข็ง (กระดาษ ลูกปัด เมล็ดพืช) เรียบ (กระดาษแข็ง พลาสติก) ขรุขระ (กระดาษทราย) และนุ่ม (ผ้าขนหนู ผ้าดิบ ผ้าสักหลาด สาลี) 1.4 ครูแจ้งกำหนดเวลาในการประกอบบ้านสำเร็จ ภายในเวลา 15 นาที 2. ครูนำแบบบ้านที่ตกแต่งและประกอบเสร็จแล้วมาให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง 3. ครูสนทนากับเด็ก ว่าครูจะให้เด็ก ๆ ลองกำหนดลักษณะบ้านที่ตัวเองจะทำก่อนเล่นมือทำ แล้วเดี๋ยวครูจะถามเด็ก ๆ หลังจากทำงานเสร็จแล้ว 4. ครูแจกใบงาน บ้านของฉัน และให้เด็กวางแผนการเลือกวัสดุในการตกแต่งชิ้นส่วนของบ้าน และกำหนดลำดับการ ประกอบบ้านว่าจะเลือกติดชิ้นส่วนไหนก่อน โดยเขียนหมายเลขลำดับที่จะติดเอาไว้นในช่องสี่เหลี่ยมใต้ภาพชิ้นส่วนของบ้าน 5. เด็กลงมือประกอบบ้าน	1. พื้นผิว ต่าง ๆ ได้แก่ กระดาษ ทราย กระดาษ ลูกปัด กระดาษแข็ง พลาสติก ผ้าขนหนู ผ้าดิบ ผ้า สักหลาด เมล็ดพืช สาลี 2. ใบงาน บ้านของเด็ก 3. กาว 4. กรรไกร 5. ดินสอ	1. สังเกต พฤติกรรมการวาง แผนการทำงาน 2. สังเกตการ ตัดสินใจ 3. สังเกตการมี ส่วนร่วมใน กิจกรรม 4. สังเกตการตอบ คำถาม 5. ผลงาน บ้าน ของเด็ก

จุดประสงค์	ประสพการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
		<p style="text-align: center;">กิจกรรม</p> <p>ขั้นที่ 3 การสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ (5 นาที)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กและครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ทางการสัมผัส และให้เด็กนำเสนอผลงาน โดยครูใช้คำถาม ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 เด็ก ๆ รู้ได้อย่างไรว่าของแต่ละชิ้นมีพื้นผิวอย่างไร (ใช้มือสัมผัส) 1.2 กำหนดลำดับในการตกแต่งชิ้นส่วนของบ้านอย่างไรบ้าง (ติดตัวบ้าน หลังคาบ้าน ประตู หน้าต่าง พุ่มไม้) 1.3 เพราะอะไรเด็ก ๆ ถึงติดชิ้นนี้ก่อน (เพราะถ้าติดพุ่มไม้ก่อนตัวบ้านจะบังพุ่มไม้) 1.4 บ้านของใครบ้าง ๆ ใช้ชิ้นส่วนอะไรบ้าง (หลังคาใช้กระดาษแข็ง ประตูใช้กระดาษ) 1.5 ชิ้นส่วนของบ้านชิ้นนี้มีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง (นุ่ม ๆ สีน ๆ) 1.6 เด็ก ๆ ชอบวัสดุอะไรมากที่สุด และชิ้นส่วนนั้นมีลักษณะอย่างไร (พลาสติก เส้น ๆ) 1.7 เด็ก ๆ ไม่ชอบวัสดุอะไรมากที่สุด และชิ้นส่วนนั้นมีลักษณะอย่างไร (กระดาษทราย ขรุขระ) 1.8 เด็ก ๆ คิดว่าผิวมันมีความสำคัญ และมีประโยชน์กับเราอย่างไรบ้าง (ทำให้เรารู้สึกของแต่ละชิ้นมีลักษณะยังไม่ รับความรู้สึก) 1.9 เด็ก ๆ คิดว่าเราจะสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการสัมผัสไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง (เลือกซื้อสิ่งของต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า หมอน ผ้าม่าน) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบบันทึกรับคำตอบ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บันทึกรับคำตอบ

จุดประสงค์	ประสพการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
	(การจัดการ)	<p>ขั้นที่ 4 การสะท้อนและประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ (5 นาที)</p> <p>1. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำในด้านการคิด ได้แก่ การจัดการ และการตัดสินใจ โดยครูใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>1.1 ลักษณะบ้านที่เด็ก ๆ คิดเอาไว้ตอนแรกเป็นอย่างไร แล้วบ้านที่เด็ก ๆ ทำออกมาได้ลักษณะเหมือนที่คิดเอาไว้หรือไม่ เพราะอะไร (ลักษณะบ้านที่คิดเอาไว้ คือ ฟู่มั้จะใช้ฟ้าชงหนู แต่เปลี่ยนเป็นสั้ลิแทน เพราะชอบมากกว่า)</p> <p>1.2 เด็ก ๆ ได้ทำงานตามที่ได้วางแผนไว้หรือไม่ อย่างไรบ้าง (ทำตามที่วางแผน คิดตามหมายเลขที่เขียนเอาไว้)</p> <p>1.3 ตอนทำงาน เด็ก ๆ พบปัญหาอะไรบ้าง แล้วเด็ก ๆ มีวิธีแก้ไขอย่างไร (ไม่รู้จะติดอันไหนก่อนดี ถามเพื่อน)</p> <p>1.4 ตอนทำงาน เด็ก ๆ ได้วิธีได้บ้างในการหาข้อมูลเพิ่มเติม (ดูตัวอย่าง ถามครู ถามเพื่อน)</p> <p>1.5 เด็ก ๆ คิดว่าเราจะรู้ได้อย่างไรว่าข้อมูลไหนเป็นข้อมูลที่ดีและถูกต้องควรเลือกใช้มากที่สุด (ต้องเป็นข้อมูลที่มาจกหนังสือ หรืออินเทอร์เน็ตที่น่าเชื่อถือ)</p> <p>1.6 ถ้าเราต้องการงานให้เสร็จตามเป้าหมายที่เรากำหนดไว้ เด็ก ๆ คิดว่าเราจะต้องทำอะไรบ้าง (กำหนดเป้าหมายวางแผน และทำงานตามที่วางแผนเอาไว้)</p>	1. แบบบันทึกคำตอบ	1. บันทึกคำตอบ

2. ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ ชั้นอนุบาลปีที่ 3

สัปดาห์ที่ 1 หน่วย ประสบการณ์

แผนที่ 1 เรื่อง การมองเห็น (ระยะเวลา 45 นาที)

1. **แนวคิด** ตา เป็นอวัยวะสำคัญที่ช่วยในการมองเห็น
2. **เนื้อหา** ตา ทำหน้าที่รับแสง ช่วยในการมองเห็น และช่วยให้เราสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ เราจึงต้องดูแลสุขภาพตา

3. จุดประสงค์

- 3.1. บอกหน้าที่และความสำคัญของตา
- 3.2 สามารถใช้ตาในการรับรู้และจำแนกสิ่งต่าง ๆ ได้

4. การเรียนรู้

4.1 หน้าที่และความสำคัญของตา

จุดประสงค์	ประสบการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
1. สามารถใช้ตาในการรับรู้และจำแนกสิ่งต่าง ๆ	1. การใช้ประสาทสัมผัสรับรู้อะไรต่าง ๆ	<p>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ (5 นาที)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กและครูร่วมกันสนทนา เกี่ยวกับสิ่งที่เด็กเห็นรอบตัวเอง โดยครูใช้คำถาม ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 เด็ก ๆ เห็นอะไรรอบตัวอะไรบ้าง (เก้าอี้ พัดลม หม้อสีน้ำตาล กระจกบาน สีส) 1.2 สิ่งที่ได้เห็นมีลักษณะเป็นอย่างไร (กลม ๆ สีเหลี่ยม ใหญ่ เล็ก) 1.3 เด็ก ๆ คิดว่าอวัยวะอะไรที่ทำให้เรามองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ (ตา) <p>ขั้นที่ 2 ขั้นสอน (30 นาที)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูสนทนากับเด็ก ว่าวันนี้เราจะไปชมหาสมบัติกัน แต่การจะไปหาสมบัติจะต้องทำตามกติกา ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ให้เด็กจับคู่ โดยให้คนหนึ่งเป็นคนหาสมบัติ และสวมนที่ปิดตา ส่วนอีกคนหนึ่งเป็นคนนำทาง จะไม่สามารถพูดอะไรได้ 1.2 ให้คนนำทางเลือกรูปภาพมา 1 ภาพ และพาคนหาสมบัติไปหาสมบัติตามรูป 1.3 เมื่อพบสมบัติแล้วให้คนหาสมบัติใช้มือสำรวจสมบัติ และหยิบสมบัติกลับมา โดยมีผู้นำทางเป็นคนนำทางกลับมาที่กลุ่ม 1.4 คนนำทางจะเตรียมกระดาษและสีให้เพื่อนและตัวเอง แล้ววาดภาพสมบัติให้เหมือนที่สุด เมื่อวาดเสร็จแล้วคนหาสมบัติจึงเปิดที่ปิดตาออกได้ 1.5 เด็กเขียนชื่อของตัวของตัวเองลงในรูปภาพ และนำสมบัติที่หามาได้วางทับภาพที่วาดไว้ 2. ครูแจกที่ปิดตาให้เด็กที่เป็นคนหาสมบัติ และให้เด็กทำตามกติกาที่กำหนดให้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ที่ปิดตา 2. ไม้ 3. เก้าอี้ 4. ภาพสมบัติ 5. สิ่งของ ต่าง ๆ ที่ใช้แทนสมบัติ 6. สีไม้ 7. กระดาษ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สังเกตการตอบคำถาม 2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
2. สามารถบอกหน้าที่และความสำคัญของตา	1. การจับภาพสิ่งต่าง ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูสนทนากับเด็ก ว่าวันนี้เราจะไปชมหาสมบัติกัน แต่การจะไปหาสมบัติจะต้องทำตามกติกา ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ให้เด็กจับคู่ โดยให้คนหนึ่งเป็นคนหาสมบัติ และสวมนที่ปิดตา ส่วนอีกคนหนึ่งเป็นคนนำทาง จะไม่สามารถพูดอะไรได้ 1.2 ให้คนนำทางเลือกรูปภาพมา 1 ภาพ และพาคนหาสมบัติไปหาสมบัติตามรูป 1.3 เมื่อพบสมบัติแล้วให้คนหาสมบัติใช้มือสำรวจสมบัติ และหยิบสมบัติกลับมา โดยมีผู้นำทางเป็นคนนำทางกลับมาที่กลุ่ม 1.4 คนนำทางจะเตรียมกระดาษและสีให้เพื่อนและตัวเอง แล้ววาดภาพสมบัติให้เหมือนที่สุด เมื่อวาดเสร็จแล้วคนหาสมบัติจึงเปิดที่ปิดตาออกได้ 1.5 เด็กเขียนชื่อของตัวของตัวเองลงในรูปภาพ และนำสมบัติที่หามาได้วางทับภาพที่วาดไว้ 2. ครูแจกที่ปิดตาให้เด็กที่เป็นคนหาสมบัติ และให้เด็กทำตามกติกาที่กำหนดให้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สังเกตการตอบคำถาม 2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม 3. ผลงาน ภาพวาดสมบัติ 	

จุดประสงค์	ประสพการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
		<p>3. ครูแจกสื่ให้เด็กกลุ่มละ 1 ตะกร้า พร้อมกระดาษ 3 แผ่น</p> <p>4. ให้เด็กสลับบทบาท แล้วทำตามขั้นตอน 2.2-2.7 ซ้ำอีกครั้ง</p> <p>ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป (10 นาที)</p> <p>1. เด็กและครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้เห็น และให้นำเสนอผลงาน โดยครูใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>1.1 เด็ก ๆ รู้ได้อย่างไรของแต่ละอย่างมีลักษณะ หรือสีสีนเป็นอย่างไร (ใช้ตาดู)</p> <p>1.2 เด็ก ๆ คิดว่าภาพนี้คือภาพอะไร (ไม่รู้ กล้องดินสอ แปรงสีฟัน)</p> <p>1.3 เด็ก ๆ คิดว่าภาพวาดของเราตอนที่เรานำเปิดตา กับเปิดตา เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง เพราะอะไร (ต่างกัน ตอนเปิดตาภาพสวยงามกว่า)</p> <p>1.4 เด็ก ๆ คิดว่ามีความสำคัญ และมีประโยชน์กับเราอย่างไรบ้าง (ทำให้เรามองเห็น เอาไว้ดูรก่อนข้ามถนน รกจะได้ไม่ชน)</p>		<p>1. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม</p> <p>2. สังเกตการตอบคำถาม</p>

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ ชั้นอนุบาลปีที่ 3
สัปดาห์ที่ 1 หน่วย ประสบการณ์

แผนที่ 2 เรื่อง การได้ยิน (ระยะเวลา 45 นาที)

1. แนวคิด หู เป็นอวัยวะสำคัญที่ทำให้เราได้ยินเสียงต่าง ๆ
2. เนื้อหา หู เป็นอวัยวะที่ทำให้เราได้ยินเสียงต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และช่วยให้เราปลอดภัยจากสิ่งต่าง ๆ ที่จะเข้ามาใกล้เรา เราจึงต้องดูแลรักษาหู
3. จุดประสงค์
 - 3.1 บอกหน้าที่และความสำคัญของหู
 - 3.2 สามารถใช้หูในการรับรู้และจำแนกเสียงต่าง ๆ ได้
4. สาระการเรียนรู้
 - 4.1 หน้าที่และความสำคัญของหู

จุดประสงค์	ประสบการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
		ขั้นที่ 1 ขั้นนำ (5 นาที) 1. ครูสนทนากับเด็ก ให้เด็ก ๆ กลับตา และตั้งใจฟังเสียงต่าง ๆ ที่ครูจะเปิดให้ฟัง 2. ครูเปิดเสียงต่าง ๆ ให้เด็กฟัง 3. เด็กและครูสนทนาร่วมกัน โดยครูใช้คำถาม ดังนี้ 3.1 เด็ก ๆ ได้ยินเสียงอะไรบ้าง (เสียงฝนตก เสียงสุนัขเห่า เสียงนก) 3.2 เด็ก ๆ คิดว่าอวัยวะอะไรที่ช่วยให้เราได้ยินเสียงต่าง ๆ (หู)	1. CD เสียงต่าง ๆ เช่น เสียงฝนตก เสียงสุนัขเห่า เสียงทวอ เสียงนกร้อง 2. เครื่องเล่น CD	1. สังเกตการตอบคำถาม 2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

จุดประสงค์	ประสบการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
<p>1. สามารถใช้รู้และจำแนกเสียงต่าง ๆ</p> <p>2. สามารถบอกหน้าที่และความสำคัญของหู</p> <p>3. สามารถแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงความภาคภูมิใจในตนเอง</p> <p>4. สามารถควบคุมอารมณ์และแสดงออกได้อย่างเหมาะสม</p>	<p>1. การใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ</p> <p>2. การจำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัส</p> <p>3. การชื่นชมความสามารรถและผลงานของตนเอง</p> <p>4. การพูด หรือแสดงความคิดเห็นอย่างมั่นใจ</p> <p>5. การพยายามทำกิจกรรมให้สำเร็จด้วยตนเอง</p> <p>6. การบอกความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการของตนเอง</p> <p>7. การควบคุมอารมณ์ และแสดงออกได้เหมาะสมกับสถานการณ์</p>	<p>ขั้นที่ 2 ขั้นสอน (30 นาที)</p> <p>1. ครูสนทนากับเด็ก ว่าวันนี้เราจะเล่นเกมบิงโกเสียงกัน โดยเด็ก ๆ จะต้องตั้งใจฟังเสียงที่จะได้ยิน และครูอธิบายกติกาพร้อมสาธิตให้เด็กดู ดังนี้</p> <p>1.1 ครูแนะนำอุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่นบิงโกเสียง ได้แก่ ตารางบิงโก และ ผาขวด</p> <p>1.2 ครูสาธิตการเล่นบิงโก เมื่อเด็กได้ยินเสียงที่ครูเปิดตรงกับรูปภาพไหน ให้เด็กนำผาขวดไปวางบนรูปภาพ โดยคว่านำผาขวดลง และคนทั่ววงผาขวดนำต่อกันเป็นแถว 3 ผา ตามแบบที่ครูนำมาให้ดู ให้ผู้มีข้อขึ้นแล้วพูดคำว่า “บิงโก”</p> <p>1.3 ครูแจกตารางบิงโก พร้อมรูปภาพ แล้วให้เด็กเลือกรูปภาพวางบนตารางบิงโกของตัวเองจนครบทุกช่อง</p> <p>1.4 ครูเปิดเสียงต่าง ๆ ให้เด็กฟังทีละเสียง จนเด็กทุกคนบิงโก</p> <p>2. เด็กและครูสนทนาร่วมกัน เกี่ยวกับเสียงที่ได้ยินจากการเล่นเกมบิงโกเสียง โดยครูใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>2.1 เด็ก ๆ ได้ยินเสียงอะไรบ้าง</p> <p>3. ครูสนทนากับเด็ก ให้เด็กกลับไปค้นหาภาพในตารางบิงโกของตัวเอง โดยห้ามวางภาพซ้ำที่เดิม แต่ครั้งนี้ให้เด็กใช้มือของตัวเองหยิบเอาไว้ และเล่นเกมอีกครั้ง</p> <p>4. เมื่อเด็กบิงโกทั้ง 2 ข้างหมดแล้ว ครูเพิ่มคำถามให้เด็กวงผาขวดนำแบบหงายแล้วเริ่มเปิดเสียงต่าง ๆ ให้เด็กฟังทีละเสียง โดยใช้มือหยิบเอาไว้ขณะฟังเสียง จนครบทุกเสียง</p> <p>ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป (10 นาที)</p> <p>1. เด็กและครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ที่สนุกสนานได้เรียน และให้เด็กนำเสนอผลงาน โดยครูใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>1.1 เด็ก ๆ รู้ได้อย่างไรว่าเสียงที่เราได้ยินเป็นอย่างไร (ใช้หูฟัง)</p> <p>1.2 เสียงที่เด็ก ๆ ได้ยินตอนบิงโก และไม่ได้อินหู เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง (ตอบบิงโกได้ยินเสียงไม่ชัดเหมือนตอนแรก)</p> <p>1.3 ตอนที่ยังไม่ได้เล่นเกม มีใครได้ยินคำสั่งของครูก่อนเริ่มเกมบ้างไหม ครูพูดอย่างไรบ้าง (ได้ยินแต่ไม่ชัด ไม่ได้ยิน)</p> <p>1.4 เด็ก ๆ คิดว่าหูมีความสำคัญ และมีประโยชน์กับเราอย่างไรบ้าง (ทำให้ได้ยินเสียง ทำให้เราเข้าใจสิ่งที่คนอื่นพูด ทำให้รู้ว่ารอบ ๆ ตัวมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง)</p>	<p>1. ตารางบิงโก ขนาด 3 x 3 ช่อง</p> <p>2. ภาพสำหรับติดลงในช่องบิงโก</p> <p>3. CD เสียงต่าง ๆ จากธรรมชาติและสภาพแวดล้อม</p> <p>4. เครื่องเล่น CD</p> <p>5. ผาขวด</p> <p>6. แบบตัวอย่างบิงโก</p>	<p>1. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม</p> <p>2. สังเกตการตอบคำถาม</p> <p>3. การเล่นเกมเสียง</p>
				<p>1. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม</p> <p>2. สังเกตการตอบคำถาม</p>

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ ชั้นอนุบาลปีที่ 3
สัปดาห์ที่ 1 หน่วย ประสบการณ์ผัส
แผนที่ 3 เรื่อง การได้กลิ่น (ระยะเวลา 45 นาที)

1. **แนวคิด** จมูก เป็นอวัยวะสำคัญที่ช่วยในการดมกลิ่นและหายใจ
2. **เนื้อหา** จมูก เป็นอวัยวะที่ช่วยในการดมกลิ่นและหายใจ ทำให้เราสามารถรับรู้และจำแนกกลิ่นต่าง ๆ และช่วยให้เราปลอดภัยจากสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
3. **จุดประสงค์**
 - 3.1 บอกหน้าที่และความสำคัญของจมูก
 - 3.2 สามารถใช้จมูกในการรับรู้และจำแนกกลิ่นต่าง ๆ ได้
4. **สาระการเรียนรู้**
 - 4.1 หน้าที่และความสำคัญของจมูก

จุดประสงค์	ประสบการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
1. สามารถใช้จมูกในการรับรู้และจำแนกกลิ่นต่าง ๆ 2. สามารถบอกหน้าที่และความสำคัญของจมูก	ประสบการณ์สำคัญ 1. การใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ 2. การจำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัส	ขั้นที่ 1 ขั้นนำ (5 นาที) 1. เด็กและครูร่วมกันสนทนา เกี่ยวกับกลิ่นต่าง ๆ รอบตัวเด็ก โดยครูใช้คำถาม ดังนี้ 1.1 เด็ก ๆ เคยได้กลิ่นอะไรบ้าง (กลิ่นดอกไม้ กลิ่นผลไม้) 1.2 เด็ก ๆ ชอบกลิ่นอะไรบ้าง (กลิ่นดอกมะลิ กลิ่นแกงจืด กลิ่นสบู่) 1.3 เพราะอะไร (เพราะหอม) 1.4 เด็ก ๆ ไม่ชอบกลิ่นอะไรบ้าง (กลิ่นกระเทียม กลิ่นต้นหอม กลิ่นทุเรียน) 1.5 เพราะอะไร (เพราะเหม็น) 1.6 เด็ก ๆ คิดว่าอวัยวะใดที่ทำให้เราได้กลิ่น (จมูก) ขั้นที่ 2 ขั้นสอน (30 นาที) 1. ครูสนทนากับเด็ก ว่าเราจะเล่นเกมทายสิ่งของจากกลิ่นกัน โดยจะให้เด็กแต่ละกลุ่มทายกลิ่นจากสิ่งของในแต่ละฐาน และเมื่อได้ยินสัญญาณจากครูให้เด็ก ๆ เปลี่ยนฐานดมกลิ่น 2. ครูแบ่งเด็กเป็น 5 กลุ่ม 3. ครูให้เด็กเข้าปฏิบัติกิจกรรมในฐาน 4. ครูให้เด็กวาดภาพกลิ่นที่ได้ดมลงในกระดาษของแต่ละกลุ่มตัวเอง	1. ขวดพลาสติกที่ที่เจาะรูที่บรรจุสิ่งของที่มีกลิ่น ได้แก่ ดอกมะลิ ส้ม มะนาว กล้วยหอมหัวใหญ่ 2. ภาพวาดกลิ่นต่าง ๆ	1. สังเกตการตอบคำถาม 2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม 3. ภาพวาดกลิ่นต่าง ๆ

จุดประสงค์	ประสพการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
		<p>ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป (10 นาที)</p> <p>1. เด็กและครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสาทสัมผัสทางการดมกลิ่น และให้เด็กนำเสนอผลงาน โดยครูใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>1.1 เด็ก ๆ ู้ได้อย่างไรว่ากลิ่นที่ดมเป็นกลิ่นของอะไร (เคยดมมาก่อน ใช้จมูกดม)</p> <p>1.2 ในฐานนี้ เป็นกลิ่นของอะไร (ดอกมะลิ ส้ม มะนาว กัลฉ่าย หอมหัวใหญ่)</p> <p>1.3 ทำไมเด็ก ๆ ถึงคิดว่าเป็นกลิ่นนี้ (เพราะกลิ่นมันหอมเหมือนดอกมะลิ)</p> <p>1.4 เด็ก ๆ คิดว่าจมูกมีความสำคัญ และมีประโยชน์กับเราอย่างไรบ้าง (ถ้าไม่มีเราก็จะหายใจไม่ได้ คมกลิ่น ถ้าเราไม่มีจมูกเราจะบอกไม่ได้ว่ากลิ่นไหนเป็นกลิ่นของอะไร บอกได้ว่าของแต่ละอย่างมีกลิ่นหรือไม่มี)</p>	<p>ขวดละ 1 ชนิด</p> <p>2. ดินสอ</p> <p>3. สีไม้</p> <p>4. กระดาษ</p>	<p>1. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม</p> <p>2. สังเกตการตอบคำถาม</p>

แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ ชั้นอนุบาลปีที่ 3

สัปดาห์ที่ 1 หน่วย ประสบการณ์สัมผัส

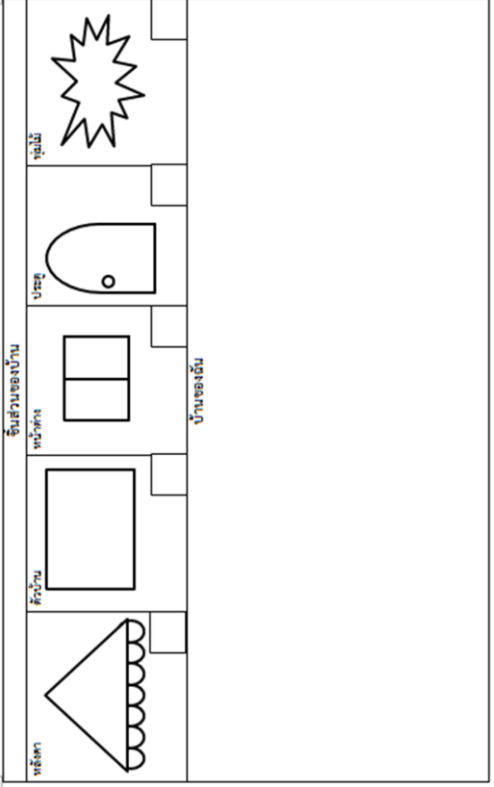
แผนที่ 4 เรื่อง การสัมผัส (ระยะเวลา 45 นาที)

- แนวคิด** ผิวหนัง เป็นอวัยวะสำคัญที่ห่อหุ้มร่างกาย ช่วยในการรับความรู้สึก และป้องกันอันตรายที่จะเกิดกับร่างกายของเรา
- เนื้อหา** ผิวหนัง เป็นอวัยวะที่ห่อหุ้มร่างกาย ช่วยในการรับรู้ และจำแนกลักษณะของสิ่งที่เราสัมผัส เช่น ขรุขระ เรียบ แข็ง นุ่ม และรับรู้ความรู้สึก เช่น ร้อน เย็น เจ็บ เป็นต้น นอกจากนี้ ผิวหนังยังทำหน้าที่รักษาอุณหภูมิของร่างกายให้คงที่ ช่วยป้องกันเชื้อโรค และช่วยขับของเสียออกจากร่างกาย
- จุดประสงค์**
 1. บอกหน้าที่และความสำคัญของผิวหนัง
 2. สามารถใช้ผิวหนังในการรับรู้และจำแนกพื้นผิวของสิ่งต่าง ๆ ได้

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 หน้าที่และความสำคัญของผิวหนัง

จุดประสงค์	ประสบการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
1. สามารถใช้ผิวหนังในการรับรู้และจำแนกพื้นผิวของสิ่งต่าง ๆ 2. สามารถบอกหน้าที่และความสำคัญของผิวหนัง	1. การใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ 2. การจำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัส	<p>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ (5 นาที)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูให้เด็กลองใช้มือสัมผัสและดูบันทึก แล้วสนทนากับเด็ก โดยครูใช้คำถาม ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 เมื่อสัมผัสพื้นแล้ว เด็ก ๆ รู้สึกอย่างไรบ้าง (แข็ง เย็น เรียบ ลื่น) 2. ครูให้เด็กลองใช้มือเคาะพื้น แล้วใช้คำถาม ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 เด็ก ๆ รู้สึกอย่างไรบ้าง (เจ็บ) 2.2 เด็ก ๆ คิดว่าทำไมเรารู้ว่าพื้นร้อนหรือเย็น เรียบหรือขรุขระ (ใช้มือสัมผัส) 2.3 เด็ก ๆ คิดว่าอวัยวะอะไรที่ทำให้เรารู้สึกร้อนหรือเย็น เรียบหรือขรุขระ (ผิวหนัง) <p>ขั้นที่ 2 ขั้นสอน (30 นาที)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูสนทนากับเด็ก ว่าเราจะสร้างบ้านกัน และครูอธิบายขั้นตอนให้เด็กฟัง ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ครูแนะนำชิ้นส่วนของบ้าน ได้แก่ หลังคาบ้าน ด้วบ้าน หน้าต่าง ประตู และพุ่มไม้ และสาธิตวิธีการประกอบบ้าน 1.2 ครูบอกข้อตกลงให้เด็ก ๆ ใช้วัสดุที่แตกต่างกันในการตกแต่งชิ้นส่วนของบ้านแต่ละชิ้น 1.3 ครูแนะนำสิ่งของที่มีพื้นผิวแตกต่างกัน ได้แก่ แข็ง นุ่ม (กระดาษ ลูกปัด) เรียบ (กระดาษแข็ง พลาสติก) ขรุขระ (กระดาษทราย) และนิ่ม (ผ้าขนหนู ผ้าดิบ ผ้าสักหลาด) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พื้นผิวต่าง ๆ ได้แก่ กระดาษทราย กระดาษ ลูกปัด กระดาษแข็ง พลาสติก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สังเกตการตอบคำถาม 2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

จุดประสงค์	ประสบการณ์สำคัญ	กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
	<p>ประสบการณ์สำคัญ</p>	<p>2. ครูนำแบบบ้านที่ตกแต่งและประกอบเสร็จแล้วมาให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง</p> <p>3. ครูแจกใบงาน บ้านของฉัน ให้เด็กเลือกวัสดุในการตกแต่งชิ้นส่วนของบ้าน และกำหนดลำดับการประกอบบ้านว่าจะเลือกติดชิ้นส่วนไหนก่อน โดยเขียนหมายเลขลำดับที่จะติดเอาไว้ในช่องสี่เหลี่ยมใต้ภาพชิ้นส่วนของบ้าน</p> <p>4. เด็กลงมือประกอบบ้าน</p> 	<p>ผ้าขนหนู</p> <p>ผ้าดิบ ผ้า</p> <p>สีกพลาสติก</p> <p>2. ใบงาน บ้านของฉัน</p> <p>3. กาว</p> <p>4. กรรไกร</p> <p>5. ดินสอ</p>	<p>1. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม</p> <p>2. สังเกตการตอบคำถาม</p>
	<p>ชั้นที่ 3 ขั้นสรุป (10 นาที)</p> <p>1. เด็กและครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ส่งทางการสัมผัส และให้เด็กนำเสนอผลงาน โดยครูใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>1.1 เด็ก ๆ รู้ได้อย่างไรว่าของแต่ละชิ้นมีพื้นผิวอย่างไร (ใช้มือสัมผัส)</p> <p>1.2 บ้านของใครบ้าง ใช้ชิ้นส่วนอะไรบ้าง (หลังคาใช้กระดาษแข็ง ประตูใช้กระดาษ)</p> <p>1.3 ชิ้นส่วนของบ้านชิ้นนี้มีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง (นุ่ม ๆ สนิบ ๆ)</p> <p>1.4 เด็ก ๆ คิดว่าผิวหนังมีความสำคัญ และมีประโยชน์กับเราอย่างไรบ้าง (ทำให้เรารู้ว่าของแต่ละชิ้นมีลักษณะอย่างไร รับความรู้สึก)</p>			<p>1. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม</p> <p>2. สังเกตการตอบคำถาม</p>

ภาคผนวก ง
การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย

1. ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง
2. ค่าระดับความยากและค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนเรียน
3. ค่าระดับความยากและค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบประเมินคุณลักษณะของภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับหลังเรียน

ตารางที่ 15 ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล
ฉบับก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

สถานการณ์ที่ 1 : การวางแผนการทำงาน

คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล	ค่าความตรง		ความหมาย
	ฉบับก่อน การทดลอง	ฉบับหลัง การทดลอง	
ด้านตนเอง (Health)			
4.1 ความภูมิใจในตนเอง	1	1	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
4.1.3 การมีความมั่นใจในตนเอง			
ด้านการทำงาน (Hand)			
3.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม	0.66	0.66	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
3.2.2 การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น			
ด้านการคิด (Head)			
1.1 การจัดการ	0.66	0.66	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
1.1.1 การกำหนดเป้าหมายในการทำงาน			

สถานการณ์ที่ 2 : การตัดสินใจ

คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล	ค่าความตรง		ความหมาย
	ฉบับก่อน การทดลอง	ฉบับหลัง การทดลอง	
ด้านการคิด (Head)			
1.2 การตัดสินใจ	0.66	1	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
1.2.3 การตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ			
ด้านการคิด (Head)			
1.2 การตัดสินใจ	1	0.66	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
1.2.1 การหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ			
ด้านการคิด (Head)			
1.1 การจัดการ	1	1	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
1.1.2 การวางแผนการทำงาน			

สถานการณ์ที่ 3 : การลงมือปฏิบัติ

คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล	ค่าความตรง		ความหมาย
	ฉบับก่อน การทดลอง	ฉบับหลัง การทดลอง	
ด้านการทำงาน (Hand)			
3.1 การทำงานเป็นกลุ่ม	1	0.66	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
3.1.2 การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ ได้รับมอบหมาย			

ตารางที่ 15 (ต่อ) ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำ

ของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

สถานการณ์ที่ 3 : การลงมือปฏิบัติ (ต่อ)

คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล	ค่าความตรง		ความหมาย
	ฉบับก่อนการทดลอง	ฉบับหลังการทดลอง	
ด้านการทำงาน (Hand)			
3.1 การทำงานเป็นกลุ่ม	1	0.66	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
3.1.3 การปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลง			
ด้านกรคิด (Head)			
1.1 การจัดการ	1	1	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
1.1.3 การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย			
ด้านการทำงาน (Hand)			
3.1 การทำงานเป็นกลุ่ม	1	1	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
3.1.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานของกลุ่ม			
ด้านการทำงาน (Hand)			
3.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม	1	0.66	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
3.2.1 การสร้างความร่วมมือในกลุ่ม			
ด้านความสัมพันธ์ (Heart)			
2.2 การเห็นอกเห็นใจ	1	1	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
2.2.2 การแบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือผู้อื่น			
ด้านความสัมพันธ์ (Heart)			
2.2 การเห็นอกเห็นใจ	1	0.66	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
2.2.3 การดูแลเอาใจใส่ผู้อื่น			
ด้านกรคิด (Head)			
1.2 การตัดสินใจ	0.66	0.66	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
1.2.2 การเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง			
ด้านการทำงาน (Hand)			
3.2 การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม	1	1	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
3.2.3 การประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้ง			
ด้านตนเอง (Health)			
4.2 การเข้าใจตนเอง	1	1	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
4.2.2 การควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง			
ด้านตนเอง (Health)			
4.2 การเข้าใจตนเอง	1	1	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
4.2.3 การแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์			

ตารางที่ 15 (ต่อ) ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำ
ของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

สถานการณ์ที่ 4 : การนำเสนอผลงาน

คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล	ค่าความตรง		ความหมาย
	ฉบับก่อน การทดลอง	ฉบับหลัง การทดลอง	
ด้านความสัมพันธ์ (Heart)			
2.1 การสื่อสาร	1	1	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
2.1.1 การแสดงความคิดเห็นหรือ ถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างเข้าใจ			
ด้านความสัมพันธ์ (Heart)			
2.1 การสื่อสาร	1	0.66	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
2.1.2 การเป็นผู้พูดที่ดี			
ด้านความสัมพันธ์ (Heart)			
2.1 การสื่อสาร	1	1	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
2.1.3 การเป็นผู้ฟังที่ดี			
ด้านตนเอง (Health)			
4.1 ความภูมิใจในตนเอง	1	1	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
4.1.2 การเห็นคุณค่าในตนเอง			

สถานการณ์ที่ 5 : การสัมภาษณ์

คุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล	ค่าความตรง		ความหมาย
	ฉบับก่อน การทดลอง	ฉบับหลัง การทดลอง	
ด้านความสัมพันธ์ (Heart)			
2.2 การเห็นอกเห็นใจ	1	1	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
2.2.1 การรับรู้อารมณ์และความรู้สึก ของผู้อื่น			
ด้านตนเอง (Health)			
4.1 ความภูมิใจในตนเอง	1	1	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
4.1.1 การรับรู้ความสามารถของตนเอง			
ด้านตนเอง (Health)			
4.2 การเข้าใจตนเอง	1	1	สถานการณ์มีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องประเมิน
4.2.1 การรับรู้อารมณ์และความรู้สึก ของตนเอง			

ตารางที่ 16 ค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบประเมินคุณลักษณะ
ภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับก่อนการทดลอง

ข้อ	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก	ความหมาย
1.1	0.59	0.70	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ดี
1.2	0.72	1.00	ค่อนข้างง่าย และจำแนกได้ดีมาก
1.3	0.68	0.40	ค่อนข้างง่าย และจำแนกได้พอใช้
2.1	0.79	0.40	ค่อนข้างง่าย และจำแนกได้พอใช้
2.2	0.50	0.60	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ปานกลาง
2.3	0.55	0.50	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ปานกลาง
3.1	0.49	0.30	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้พอใช้
3.2	0.44	0.50	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ปานกลาง
3.3	0.41	0.40	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้พอใช้
3.4	0.51	0.30	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้พอใช้
3.5	0.55	0.70	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ดี
3.6	0.64	0.40	ค่อนข้างง่าย และจำแนกได้พอใช้
3.7	0.55	0.30	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้พอใช้
3.8	0.65	0.80	ค่อนข้างง่าย และจำแนกได้ดี
3.9	0.68	0.80	ค่อนข้างง่าย และจำแนกได้ดี
3.10	0.47	0.60	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ปานกลาง
3.11	0.76	1.10	ค่อนข้างง่าย และจำแนกได้ดีมาก
4.1	0.49	0.70	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ดี
4.2	0.80	1.00	ง่ายมาก และจำแนกได้ดีมาก
4.3	0.79	0.90	ง่ายมาก และจำแนกได้ดีมาก
4.4	0.66	0.80	ค่อนข้างง่าย และจำแนกได้ดี
5.1	0.39	0.30	ค่อนข้างยาก และจำแนกได้พอใช้
5.2	0.64	0.60	ค่อนข้างง่าย และจำแนกได้ปานกลาง
5.3	0.74	0.70	ค่อนข้างง่าย และจำแนกได้ดี

ตารางที่ 17 ค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล ฉบับหลังการทดลอง

ชื่อ	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก	ความหมาย
1.1	0.60	0.60	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ปานกลาง
1.2	0.76	0.60	ง่ายมาก และจำแนกได้ปานกลาง
1.3	0.50	0.60	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ปานกลาง
2.1	0.60	0.50	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ปานกลาง
2.2	0.47	0.60	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ปานกลาง
2.3	0.50	0.60	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ปานกลาง
3.1	0.51	0.30	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้พอใช้
3.2	0.76	0.80	ง่ายมาก และจำแนกได้ดี
3.3	0.60	1.00	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ดีมาก
3.4	0.59	0.70	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ดี
3.5	0.60	0.30	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้พอใช้
3.6	0.69	0.90	ค่อนข้างง่าย และจำแนกได้ดีมาก
3.7	0.49	0.50	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ปานกลาง
3.8	0.70	0.40	ค่อนข้างง่าย และจำแนกได้พอใช้
3.9	0.73	0.40	ง่ายมาก และจำแนกได้พอใช้
3.10	0.60	0.40	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้พอใช้
3.11	0.69	0.90	ค่อนข้างง่าย และจำแนกได้ดีมาก
4.1	0.49	0.30	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้พอใช้
4.2	0.79	1.00	ง่ายมาก และจำแนกได้ดีมาก
4.3	0.74	1.10	ค่อนข้างง่าย และจำแนกได้ดีมาก
4.4	0.79	1.10	ค่อนข้างง่าย และจำแนกได้ดีมาก
5.1	0.44	0.40	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้พอใช้
5.2	0.49	0.70	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ดี
5.3	0.51	0.50	มีความยากปานกลาง และจำแนกได้ปานกลาง

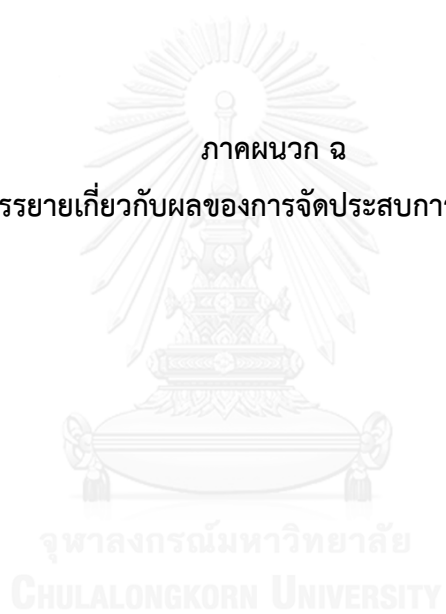
ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

คุณลักษณะภาวะผู้นำ ของเด็กอนุบาล	n	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	p
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
ด้านการคิด	18	9.06	1.589	11.50	.924	-7.750	.00**
การจัดการ	18	4.89	.900	5.72	.461	-6.259	.00**
การตัดสินใจ	18	4.17	.985	5.78	.548		
ด้านความสัมพันธ์	18	5.89	2.324	9.67	1.372	-8.745	.00**
การสื่อสาร	18	2.94	1.434	4.83	.786	-5.861	.00**
การเห็นอกเห็นใจ	18	2.94	1.211	4.83	.857		
ด้านการทำงาน	18	5.89	1.997	9.72	2.191	-2.679	.00**
การทำงาน	18	3.33	1.138	4.78	1.060	-8.152	.00**
ความเป็นผู้นำ	18	2.56	1.464	4.94	1.259		
ด้านตนเอง	18	10.06	1.305	11.11	.676	-2.886	.01**
ความภูมิใจในตนเอง	18	5.56	.705	6.00	.000	-1.638	.120
การเข้าใจตนเอง	18	4.50	1.150	5.00	.767		

ตารางที่ 19 คะแนนคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กก่อนอนุบาลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของ
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	คะแนนของเด็กกลุ่มทดลอง		คะแนนของเด็กกลุ่มควบคุม	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
1	19	38	11	22
2	17	35	19	23
3	32	38	29	34
4	26	42	29	31
5	29	40	40	42
6	34	36	27	33
7	28	39	29	33
8	38	46	20	26
9	30	42	35	39
10	32	46	38	43
11	34	43	25	31
12	38	45	27	31
13	33	48	32	36
14	29	43	40	42
15	33	42	39	40
16	39	47	32	36
17	32	43	28	32
18	33	41	26	33

ภาคผนวก ฉ
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่มีผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล

ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรม และคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล พร้อมทั้งบันทึกเสียงและภาพด้วยวีดิทัศน์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ระหว่างดำเนินการทดลอง โดยสังเกตใน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเสรี เพื่อใช้สำหรับเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล และใช้ในการวางแผนการถามคำถาม และจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ให้มีความเหมาะสมสำหรับเด็กยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยแบ่งเด็กเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 9 คน แต่ละกลุ่มทำการสังเกตเป็นเวลา 4 วัน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิด ด้านความสัมพันธ์ ด้านการทำงาน และด้านตนเอง ระหว่างการทดลองจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H สามารถสรุปได้ดังนี้

1) คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านการคิด

1.1) การจัดการ คือ พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กแสดงออกถึงการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน ด้วยการบอกรายละเอียดหรือสิ่งที่จะต้องทำ สามารถวางแผนการทำงานด้วยการกำหนดวัสดุอุปกรณ์และผู้รับผิดชอบในการทำงานได้ ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะดำเนินงานได้ โดยตัวอย่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กปรากฏขณะที่เด็กกำลังทำกิจกรรม ดังนี้

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 9 หน่วย วิทยาศาสตร์น้ำรู้เรื่อง น้ำ ขณะทำกิจกรรมวางแผนการทำไอศกรีม พบว่า เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมหรือคำพูดในด้านการจัดการ โดยการบอกเป้าหมายที่ตัวเองจะทำ วางแผนการทำงานด้วยการเลือกวัสดุที่จะใช้สามารถปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำงานจนบรรลุตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ได้ด้วยตนเอง ดังแสดงในตัวอย่างที่ 1

ตัวอย่างที่ 1

น้องหนึ่ง :	เลือกสี่ผสมอาหารสีแดง และกลืนสตรอเบอร์รี่ (กำหนดวัตถุประสงค์อุปกรณ์ในการทำงานได้ด้วยตนเอง)
ผู้วิจัย :	“หนูทำหน้าที่อะไรคะ”
น้องหนึ่ง :	“ใส่สี่ผสมอาหาร สีแดง” (บอกสิ่งที่ตนเองต้องทำได้ด้วยตนเอง)
น้องหนึ่ง :	เขย่าถุงพลาสติก น้ำแข็งหกออกมาจากปากถุงที่ปิดไม่สนิท
น้องหนึ่ง :	“น้ำแข็งมันออกมาจากถุง”
น้องหนึ่ง :	หยิบน้ำแข็งไปทิ้งที่ถังขยะ เดินไปหยิบผ้าที่อยู่นอกห้องมาเช็ดพื้นจนแห้ง และช่วยเพื่อน เขย่านมจนกลายเป็นไอศกรีม (หาวิธีแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นขณะดำเนินการตามแผนได้ด้วยตนเอง)

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 10 หน่วย สี เรื่อง ประโยชน์ของสีในชีวิตประจำวัน ขณะทำกิจกรรมวางแผนระบายสีห้อง พบว่า เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมหรือคำพูดในด้านการจัดการ โดยการบอกเป้าหมายที่ตัวเองจะทำ วางแผนการทำงานด้วยการเลือกหน้าที่ที่จะทำ สามารถปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำงานจนบรรลุตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ได้ด้วยตนเอง ดังแสดงในตัวอย่างที่ 2

ตัวอย่างที่ 2

น้องเจ็ด :	เลือกระบายสีผนังห้องนอน (กำหนดผู้รับผิดชอบในการทำงานได้ด้วยตนเอง)
ผู้วิจัย :	“หนูทำหน้าที่อะไรคะ”
น้องเจ็ด :	“ระบายสีผนังห้องนอน” (บอกสิ่งที่ตนเองต้องทำได้ด้วยตนเอง)
	...
น้องเจ็ด :	“ห้องนอนเป็นสีแดงเธอ ไปดูหน้าต่างกันก่อน เดี่ยวมันมืด”
น้องเจ็ด :	เดินไปดูข้อมูลที่ชาร์ตข้อมูลบริเวณหน้าต่าง (หาวิธีแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นขณะดำเนินการตามแผนได้ด้วยตนเอง)

1.2) การตัดสินใจ คือ พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กแสดงออกถึงการหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ และสามารถบอกได้ข้อมูลนั้นถูกต้องหรือไม่ สามารถตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยร่วมแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจ สามารถหาทางและเลือกใช้วิธีแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยตัวอย่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กปรากฏขณะที่เด็กกำลังทำกิจกรรม ดังนี้

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 9 หน่วย วิทยาศาสตร์นำรู้เรื่อง น้ำ ขณะทำกิจกรรมวางแผนการทำไอศกรีม พบว่า เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง โดยการมีส่วนร่วมในการเลือกภาพสถานการณ์ที่กลุ่มตัวเองจะต้องทำ สามารถค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลและผู้วิจัยเตรียมไว้ และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรมได้ ดังแสดงในตัวอย่างที่ 3

ตัวอย่างที่ 3

น้องสอง :	“เราจะใส่กลิ่นกล้วย” (มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือแสดงความเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง)
น้องสอง :	เดินไปดูข้อมูลที่ชาร์ตข้อมูลบริเวณหน้าห้อง (ค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลได้ด้วยตนเอง)
น้องสอง :	เดินกลับมาเรียงลำดับการใส่ส่วนผสมที่โต๊ะ
น้องสอง :	หยิบผ้ามาเช็ดนมที่หกบนพื้น (พยายามแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิธีที่เหมาะสม)

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 10 หน่วย สี เรื่อง ประโยชน์ของสีในชีวิตประจำวัน ขณะทำกิจกรรมวางแผนระบายสีห้อง พบว่า เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง โดยการมีส่วนร่วมในการเลือกภาพสถานการณ์ที่กลุ่มตัวเองจะต้องทำ สามารถค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลและผู้วิจัยเตรียมไว้ และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรมได้ ดังแสดงในตัวอย่างที่ 4

ตัวอย่างที่ 4

น้องสอง :	“เลือกภาพห้องนั่งเล่นกันใหม่ มันมีทีวีด้วยนะ” (มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือแสดงความเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง)
น้องสอง :	เดินไปดูข้อมูลที่ชาร์ตข้อมูลบริเวณหน้าห้อง (ค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลได้ด้วยตนเอง)
น้องสอง :	เดินกลับมานั่งที่โต๊ะ และเห็นว่าเพื่อนในกลุ่มกำลังจะระบายสีแดงบนผนังห้อง
น้องสอง :	“เดินไปดูตรงกระดานก่อน ว่าสีนี้ถูกหรือเปล่า” (พยายามแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิธีที่เหมาะสม)

2) คุณลักษณะด้านความสัมพันธ์

2.1) การสื่อสาร คือ พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กแสดงออกถึงการแสดงความคิดเห็นหรือถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างเข้าใจ สามารถเป็นผู้พูดที่ดีด้วยการใช้ถ้อยคำ และน้ำเสียงที่อ่อนโยน พูดด้วยระดับเสียงที่เหมาะสม และชัดเจน และเป็นผู้ฟังที่ดีขณะผู้อื่นพูด โดยไม่พูดแทรก หรือทำเสียงรบกวน โดยตัวอย่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กปรากฏขณะที่เด็กกำลังทำกิจกรรม ดังนี้

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 9 หน่วย วิทยาศาสตร์นำรู้ เรื่อง เสียง ขณะทำกิจกรรมไก่อกระตักจากถ้วยกระดาษ พบว่า เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการสื่อสารในด้านต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ด้วยการแสดงความคิดเห็น ตั้งใจฟังและไม่พูดแทรกขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดอยู่ และพูดด้วยถ้อยคำ และน้ำเสียงที่สุภาพอ่อนโยนได้ด้วยตนเอง ดังแสดงในตัวอย่างที่ 5

ตัวอย่างที่ 5

น้องลิบสอง :	“หยิบสีส้มให้เราหน่อยได้ไหม” (พูดด้วยถ้อยคำ และน้ำเสียงที่สุภาพอ่อนโยนได้ด้วยตนเอง)
ผู้วิจัย :	ถามคำถามในชั้นสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ และเด็กคนอื่นกำลังตอบคำถาม
น้องลิบสอง :	ไม่พูดแทรก (ตั้งใจฟัง และไม่พูดแทรกขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดอยู่ได้ด้วยตนเอง)
...	
ผู้วิจัย :	“ไก่อของเด็ก ๆ หน้าตาเป็นอย่างไรบ้าง”
น้องลิบสอง :	“ตัวสีฟ้า มีปากสีเหลือง มีหงอนสีแดง และมีปีกสีขาวอยู่ข้างหลัง” (แสดงความคิดเห็น และเล่าเรื่องราวจากประสบการณ์ของตนเองให้ผู้อื่นฟังได้อย่างเข้าใจได้ด้วยตนเอง)

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 10 หน่วย สี เรื่อง สีที่มนุษย์สร้างขึ้น ขณะทำกิจกรรมผสมสี พบว่า เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการสื่อสารในด้านต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ด้วยการแสดงความคิดเห็น ตั้งใจฟังและไม่พูดแทรกขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดอยู่ และพูดด้วยถ้อยคำ และน้ำเสียงที่สุภาพอ่อนโยนได้ด้วยตนเอง ดังแสดงในตัวอย่างที่ 6

ตัวอย่างที่ 6

น้องเจ็ด :	เดินชนกับน้องสี่
น้องสาม :	“ขอโทษเพื่อนด้วยสิ” (พูดด้วยถ้อยคำ และน้ำเสียงที่สุภาพอ่อนโยนได้ด้วยตนเอง)
ผู้วิจัย :	ถามคำถามในชั้นสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ และเด็กคนอื่นกำลังตอบคำถาม
น้องสาม :	ไม่พูดแทรก ยกมือขึ้นเพื่อขออนุญาตในการพูด รอจนได้รับอนุญาตจึงพูด (ตั้งใจฟัง และไม่พูดแทรกขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดอยู่ได้ด้วยตนเอง)
ผู้วิจัย :	“เด็ก ๆ ผสมสีได้สีอะไรบ้าง และสีนั้นเกิดขึ้นจากการผสมสีอะไรกับอะไร ในจำนวนเท่าไร”
น้องสาม :	“สีนวมชมพู สีสีแดง 2 หยด สีขาว 5 หยด” (แสดงความคิดเห็น และเล่าเรื่องราวจากประสบการณ์ของตนเองให้ผู้อื่นฟังได้อย่างเข้าใจได้ด้วยตนเอง)

2.2) การเห็นอกเห็นใจ คือ พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กแสดงออกถึงการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นจากการสังเกตสีหน้า ท่าทาง หรือน้ำเสียง และสามารถบอกได้ว่าการกระทำของตัวเองส่งผลต่อผู้อื่นอย่างไร ดูแลเอาใจใส่ แบ่งปันสิ่งของต่าง ๆ ให้ และคอยให้ความช่วยเหลือผู้อื่น โดยตัวอย่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กปรากฏขณะที่เด็กกำลังทำกิจกรรม ดังนี้

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 9 หน่วย วิทยาศาสตร์นำรู้เรื่อง เสียง ขณะทำกิจกรรมไถ่กระดาษจากถ้วยกระดาษ พบว่า เด็กสามารถบอกความต้องการของผู้อื่นจากสีหน้าและท่าทาง แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนใช้ และหยิบสิ่งของให้เพื่อนได้ด้วยตนเอง ดังแสดงในตัวอย่างที่ 7

ตัวอย่างที่ 7

น้องลิบ :	“สีแบ่งสีให้แปดใช้ด้วยสิ แปดก็อยากระบายสีนะ” (บอกความรู้สึก หรือความต้องการของผู้อื่นจากสีหน้า ท่าทางได้ด้วยตนเอง)
น้องลิบ :	หยิบปากกาทิ้งให้เพื่อน (หยิบสิ่งของให้ผู้อื่นได้ด้วยตนเอง)
น้องลิบ :	ช่วยเพื่อนร้อยด้ายเข้ารูตรงกันแก้ว (ช่วยเหลือผู้อื่นได้ด้วยตนเอง)
ในช่วงกิจกรรมเสรี	
น้องลิบ :	แบ่งสีจากกระดาษบนโต๊ะให้เพื่อนใช้ (แบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่นได้ด้วยตนเอง)

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 10 หน่วย สี เรื่อง สีที่มนุษย์สร้างขึ้น ขณะทำกิจกรรมผสมสี พบว่า เด็กแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนใช้ หยิบสิ่งของให้เพื่อน นอกจากนี้ยังถามความต้องการ และบอกความต้องการของผู้อื่นจากท่าทางได้ด้วยตนเอง ดังแสดงในตัวอย่างที่ 8

ตัวอย่างที่ 8

น้องสี :	“เราอยากผสมให้เป็นสีส้ม ผสมเป็นสีส้มใหม่”
น้องสี :	หันไปถามเพื่อนที่อยู่ด้านข้าง
น้องสี :	“อยากใช้สีใหม่ อยากได้สีอะไร” (ถามความต้องการ และบอกความต้องการของผู้อื่นจากท่าทางได้ด้วยตนเอง)
น้องสี :	หยิบสีให้เพื่อน (หยิบสิ่งของให้ผู้อื่นได้ด้วยตนเอง)
น้องสี :	ใช้ผ้าช่วยเพื่อนเช็ดสีที่หกบนพื้น (ช่วยเหลือผู้อื่นได้ด้วยตนเอง)
ในช่วงกิจกรรมเสรี	
น้องสี :	หยิบขวดยาที่อยู่ในตะกร้า และแบ่งถุงยาให้เพื่อนใช้ (แบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่นได้ด้วยตนเอง)

3) คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านการทำงาน

3.1) การทำงานเป็นกลุ่ม คือ พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กแสดงออกถึงการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมหรืองานของกลุ่มจนงานสำเร็จลุล่วง มีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย สามารถบอกหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลงได้ โดยตัวอย่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กปรากฏขณะที่เด็กกำลังทำกิจกรรม ดังนี้

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 9 หน่วย วิทยาศาสตร์นำรู้ เรื่อง แสงและเงา ขณะทำกิจกรรมทำหุ่นเงา พบว่า เด็กรู้จักการรอคอย และสามารถปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลงที่มีร่วมกันในการทำกิจกรรม สามารถบอกหน้าที่ของตนเอง และช่วยเพื่อนทำกิจกรรมหรืองานของกลุ่มจนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยตนเอง ดังแสดงในตัวอย่างที่ 9

ตัวอย่างที่ 9

น้องห้า :	ระบายสีและตกแต่งหุ่นเงารูปหนูของตัวเองจนเสร็จ (ทำกิจกรรมหรืองานร่วมกับผู้อื่น และปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยตนเอง)
ผู้วิจัย :	“หนูทำหน้าที่อะไรในกลุ่มคะ”
น้องห้า :	“ทำหุ่นเงารูปหนู”
น้องห้า :	เดินมานั่งรอหน้าฉากที่จะใช้เล่นหุ่นเงา รอจนได้รับอนุญาตจึงทดลองเล่นหุ่นเงาของตนเอง (ปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลงได้ด้วยตนเอง)

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 10 หน่วย สี เรื่อง สีที่พบในธรรมชาติ ขณะทำกิจกรรมตามหาสีส้นในธรรมชาติตามบัตรสีที่ได้รับ พบว่า เด็กสามารถปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลงที่มีร่วมกันในการทำกิจกรรม สามารถบอกหน้าที่ของตนเอง และช่วยเพื่อนทำกิจกรรมหรืองานของกลุ่มจนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยตนเอง ดังแสดงในตัวอย่างที่ 10

ตัวอย่างที่ 10

น้องสิบเจ็ด :	ตามหาสีของในธรรมชาติตามบัตรสีจนครบ แล้วกลับมานั่งรอตรงที่ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ (ทำกิจกรรมหรืองานร่วมกับผู้อื่น และปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยตนเอง) (ปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลงได้ด้วยตนเอง)
ผู้วิจัย :	“หนูทำหน้าที่อะไรในกลุ่มคะ”
น้องสิบเจ็ด :	“หาของสีแดง และช่วยเพื่อนหาของ”

3.2) ความเป็นผู้นำ คือ พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กแสดงออกถึงการสร้างความร่วมมือในกลุ่มด้วยการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกกลุ่มที่ดี กระตือรือร้นในการทำกิจกรรม รับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และใช้การประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น โดยตัวอย่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กปรากฏขณะที่เด็กกำลังทำกิจกรรม ดังนี้

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 9 หน่วย วิทยาศาสตร์นำรู้เรื่อง แสงและเงา ขณะทำกิจกรรมทำหุ่นเงา พบว่า เด็กแสดงพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้วยการกระตือรือร้น และมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมจนสำเร็จได้ด้วยตนเอง สามารถเลือกใช้วิธีการที่นุ่มนวลในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนที่มีความคิดเห็นแตกต่างจากตัวเองได้ด้วยตัวเอง และรักษากติกาขณะทำกิจกรรมได้ ดังแสดงในตัวอย่างที่ 11

ตัวอย่างที่ 11

น้องแปด :	“ทำเรื่องนี้กันเถอะ มันมีผีเสื้อสวย ๆ ด้วย”
น้องสาม :	“ทำเรื่องนี้ก็ได้” (รับฟังและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง และแสดงพฤติกรรมที่ช่วยลดความขัดแย้งภายในกลุ่มได้ด้วยตนเอง)
น้องสาม :	ทำหุ่นเงาของตนเองจนสำเร็จ และเล่นหุ่นเงาของตัวเองเมื่อได้รับอนุญาต (กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง)

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 10 หน่วย สี เรื่อง สีที่พบในธรรมชาติ ขณะทำกิจกรรมตามหาสีในธรรมชาติตามบัตรสีที่ได้รับ พบว่า เด็กแสดงพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้วยการกระตือรือร้น และมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมจนสำเร็จได้ด้วยตนเอง สามารถเลือกใช้วิธีการที่นุ่มนวลในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนที่มีความคิดเห็นแตกต่างจากตัวเองได้ด้วยตัวเอง และรักษากติกาขณะทำกิจกรรมได้ ดังแสดงในตัวอย่างที่ 12

ตัวอย่างที่ 12

น้องหก :	ตามหาสีของจากบัตรสี ช่วยเพื่อนคนที่ยังหาไม่เจอ (กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง)
น้องหก :	เรียกเพื่อนที่เดินออกไปไกลให้เดินกลับเข้ามาในกลุ่มตามกติกาที่ตกลงกันไว้ (ปฏิบัติตนเป็นผู้นำหรือสมาชิกกลุ่มที่ดีได้ด้วยตนเอง)
น้องห้า :	“ไปหาทางนี้กัน”
น้องหก :	“เดินไปทางนี้ก่อน แล้วเดี๋ยวไปทางนั้นด้วยกันนะ” (รับฟังและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง และแสดงพฤติกรรมที่ช่วยลดความขัดแย้งภายในกลุ่มได้ด้วยตนเอง)

4) คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านตนเอง

4.1) ความภูมิใจในตนเอง คือ พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กแสดงออกถึงการรับรู้ความสามารถของตนเองด้วยการบอกถึงข้อดีหรือข้อบกพร่องของตัวเอง เห็นคุณค่าในตนเอง โดยแสดงการชื่นชมและแสดงท่าทางดีใจเมื่อทำงานสำเร็จ และการมีความมั่นใจในตนเอง มีส่วนร่วมในการตอบคำถามและทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง โดยตัวอย่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กปรากฏขณะที่เด็กกำลังทำกิจกรรม ดังนี้

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 9 หน่วย วิทยาศาสตร์นำรู้เรื่อง ลม ขณะทำกิจกรรมทำกังหันลม พบว่า เด็กแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงความภูมิใจในตนเอง ด้วยการมีส่วนร่วมในการตอบคำถามเมื่อผู้วิจัยถาม และสามารถบอกสิ่งที่ตนเองทำได้ดีได้ด้วยตนเอง และแสดงท่าทางดีใจเมื่อทำงานของตัวเองสำเร็จด้วยการยิ้มและนำผลงานมาให้ผู้วิจัยดู ดังแสดงในตัวอย่างที่ 13

ตัวอย่างที่ 13

น้องหนึ่ง :	หยิบกั๊กันลมที่น้องเจ็ดกำลังระบาย
น้องเจ็ด :	“เราไม่ชอบ อย่าทำแบบนี้ ทำของตัวเองไปสิ” (สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง)
น้องเจ็ด :	ทำกังหันของตนเองจนเสร็จ ยิ้ม และเอากังหันลมไปให้เพื่อนดู (แสดงท่าทางดีใจหรือภูมิใจเมื่อทำงานสำเร็จ และชื่นชมผลงานของตนเองได้ด้วยตนเอง)
ผู้วิจัย :	ถามคำถามในขั้นที่ 4 การสะท้อนและประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ
น้องเจ็ด :	ยกมือเพื่อตอบคำถาม
ผู้วิจัย :	“เด็ก ๆ ชอบอะไรมากที่สุดในกิจกรรมวันนี้ เพราะอะไร”
น้องเจ็ด :	“ทำกังหัน และเป่าลมใส่กังหัน เพราะมันสนุก” (มีส่วนร่วมในการตอบคำถามได้ด้วยตนเอง)
ผู้วิจัย :	“มีกิจกรรมไหนบ้างที่เด็ก ๆ คิดว่าง่าย และสามารถทำได้ด้วยตนเอง”
น้องเจ็ด :	“ตอนระบายสีกังหัน มันสวย และง่าย” (บอกข้อดีหรือสิ่งที่ตนเองทำได้ดีได้ด้วยตนเอง)

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 10 หน่วย สี เรื่อง สีที่มนุษย์สร้างขึ้น ขณะทำกิจกรรมพิมพ์ภาพจากวัสดุเหลือใช้ พบว่า เด็กแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงความภูมิใจในตนเอง ด้วยการแสดงความกระตือรือร้นในการตอบคำถามเมื่อผู้วิจัยถาม และสามารถบอกสิ่งที่ตนเองทำได้ดีได้ด้วยตนเอง และแสดงท่าทางดีใจเมื่อทำงานของตัวเองสำเร็จด้วยการยิ้มและนำผลงานไปให้เพื่อนดู ดังแสดงในตัวอย่างที่ 14

ตัวอย่างที่ 14

น้องลิบห่า :	พิมพ์ภาพของตนเองจนเสร็จ ยิ้มให้ผู้วิจัย และนำภาพมาให้ผู้วิจัยดู (แสดงท่าทางดีใจหรือภูมิใจเมื่อทำงานสำเร็จ และชื่นชมผลงานของตนเองได้ด้วยตนเอง)
ผู้วิจัย :	ถามคำถามในขั้นที่ 4 การสะท้อนและประยุกต์ใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำ
น้องลิบห่า :	ยกมือเพื่อตอบคำถาม
ผู้วิจัย :	“เด็ก ๆ ชอบอะไรมากที่สุดในกิจกรรมวันนี้ เพราะอะไร”
น้องลิบห่า :	“พิมพ์ภาพ มันสวยและสนุก” (มีส่วนร่วมในการตอบคำถามได้ด้วยตนเอง)
ผู้วิจัย :	“มีกิจกรรมไหนบ้างที่เด็ก ๆ คิดว่าง่าย และสามารถทำได้ด้วยตนเอง”
น้องลิบห่า :	“พิมพ์ภาพ มันออกมาเป็นดอกไม้ สวยมาก” (บอกข้อดีหรือสิ่งที่ตนเองทำได้ดีได้ด้วยตนเอง)

4.2 การเข้าใจตนเอง คือ พฤติกรรมหรือคำพูดที่เด็กแสดงออกถึงการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองด้วยการบอกความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ สามารถควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเองเมื่อต้องเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่ไม่ชอบหรือไม่พอใจ สามารถแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และไม่กล่าวโทษผู้อื่น โดยตัวอย่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กปรากฏขณะที่เด็กกำลังทำกิจกรรม ดังนี้

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 9 หน่วย วิทยาศาสตร์นำรู้เรื่อง ลม ขณะทำกิจกรรมทำกังหันลม พบว่า เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการเข้าใจตนเอง โดยสามารถบอกความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ แสดงพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และไม่ตอบโต้อย่างรุนแรงเมื่อถูกทำให้โกรธหรือไม่พอใจได้ด้วยตนเอง ดังแสดงในตัวอย่างที่ 15

ตัวอย่างที่ 15

น้องลิบแปด :	ดึงส้อมมาจากมือน้องสาม
น้องสาม :	“เราใช้ส้อมอยู่นะ รอให้เราใช้เสร็จก่อนสิ ให้เราใช้ก่อนได้ไหม” (ไม่ตอบโต้อย่างรุนแรงเมื่อถูกทำให้โกรธหรือไม่พอใจ และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ด้วยตนเอง)
...	
น้องสาม :	นำกังหันลมมาให้ผู้วิจัยดู
น้องสาม :	“สามชอบสีฟ้า กังหันลมสีฟ้ามันสวย เวลามันหมุนก็สวยมาก” (บอกความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง)

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 10 หน่วย สี เรื่อง สีที่มนุษย์สร้างขึ้น ขณะทำกิจกรรมพิมพ์ภาพจากวัสดุเหลือใช้ พบว่า เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการเข้าใจตนเอง โดยสามารถบอกความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง สามารถแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และไม่ตอบโต้อย่างรุนแรงเมื่อถูกทำให้โกรธหรือไม่พอใจ นอกจากนี้ยังรู้จักการรอคอยโดยไม่แสดงท่าทางหงุดหงิดหรือไม่พอใจได้ด้วยตนเอง ดังแสดงในตัวอย่างที่ 16

ตัวอย่างที่ 16

น้องแปด :	แบ่งวัสดุที่ใช้ในการพิมพ์ภาพให้เพื่อนใช้ และรอให้เพื่อนใช้เสร็จก่อน ตัวเองจึงใช้ต่อ
น้องแปด :	เด็กกลุ่มอื่นเข้ามาหาน้องแปด
น้องแปด :	“อย่ามายุ่งกับเรา เราไม่เล่นนะ” (ไม่ตอบโต้อย่างรุนแรงเมื่อถูกทำให้โกรธหรือไม่พอใจ และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ด้วยตนเอง)
น้องแปด :	หันมาหาผู้วิจัย
น้องแปด :	“ถ้าแปดโกรธ แปดจะเดินหนี แปดจะไม่ตีเพื่อน”
น้องแปด :	พิมพ์ภาพของตนเองจนสำเร็จ ยิ้ม และเอากาพมาให้ผู้วิจัยดู
น้องแปด :	ตรงนี้เป็นพระอาทิตย์ แปดชอบพระอาทิตย์มันสวย (บอกความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่มีผลต่อการเรียนรู้เนื้อหาสาระของเด็กอนุบาล

ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกคำตอบของเด็กจากการอภิปรายในชั้นที่ 3 การสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ รวมไปถึงภาพถ่ายจากการทำกิจกรรม และภาพถ่ายผลงาน เพื่อแสดงถึงการเรียนรู้ และความเข้าใจในเนื้อหาสาระของเด็ก โดยผู้วิจัยได้นำเสนอตัวอย่างคำถาม และคำตอบของเด็กระหว่างการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ตามสาระที่ควรเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ไว้ดังนี้

1) สาระการเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก

การจัดประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 1 หน่วย ประสาทสัมผัส เรื่อง การมองเห็น มีจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้ 1) บอกหน้าที่และความสำคัญของตา และ 2) สามารถใช้ตาในการรับรู้และจำแนกสิ่งต่าง ๆ ได้ เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมจับคู่ แล้วปิดตาหาสิ่งของตามภาพที่ได้รับ ปิดตาวาดรูปสิ่งของที่ตนเองหามาได้ เด็กบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อที่ 2 สามารถใช้ตาในการรับรู้และจำแนกสิ่งต่าง ๆ

ได้ ในขั้นที่ 2 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ และบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อที่ 1 บอกหน้าที่และความสำคัญของตา ในขั้นที่ 4 การสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้เนื้อหาสาระ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

ภาพที่ 2 การจัดประสบการณ์จากกิจกรรมปิดตาหาสมบัติ หน่วยประสาทสัมผัส

การจัดประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 2 หน่วย อาหารดีมีประโยชน์ เรื่อง การหลีกเลี่ยงอาหารที่มีประโยชน์น้อย มีจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้ 1) บอกโทษจากการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์น้อย และ 2) สามารถยกตัวอย่างอาหารที่มีประโยชน์น้อย เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมทดสอบปริมาณไขมันในอาหารแต่ละประเภทด้วยการนำกระดาษสีน้ำตาลมาห่ออาหารเอาไว้ แล้วนำมาเปรียบเทียบกัน เด็กบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 2 ข้อ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

ผู้วิจัย :	“เด็ก ๆ คิดว่าอาหารแบบไหนบ้างที่มีประโยชน์น้อย เพราะอะไร”
น้องสี่ :	“อาหารที่มีไขมันเยอะ ๆ เพราะถ้ากินเยอะ ๆ แล้วจะอ้วน และป่วยง่าย”
(จุดประสงค์ ข้อที่ 1 บอกโทษจากการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์น้อย)
ผู้วิจัย :	“เด็ก ๆ ลองยกตัวอย่างอาหารที่มีปริมาณไขมันจำนวนมากที่เด็ก ๆ เคยรับประทานได้ไหม”
น้องแปด :	“เฟรนช์ฟรายส์ ไก่ทอด” (จุดประสงค์ ข้อที่ 2 สามารถยกตัวอย่างอาหารที่มีประโยชน์น้อย)
ผู้วิจัย :	“เด็ก ๆ คิดว่าเราจะสามารถนำความรู้เกี่ยวกับอาหารที่มีประโยชน์น้อยไปใช้
ในการรับประทานอาหารในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง เพราะอะไร”
น้องหก :	“กินอาหารที่มีไขมันเยอะให้น้อย ๆ แต่กินอาหารที่มีประโยชน์เยอะ ๆ แทน ต้องกินผักและผลไม้ ร่างกายจะได้แข็งแรง” (นำความรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน)

ชื่ออาหาร	มีไขมัน	มีโปรตีน	มีคาร์โบไฮเดรต	มีวิตามิน	มีแร่ธาตุ
ไข่ทอด	×	×	×	×	×
ไข่ต้ม	✓	✓	✓	✓	✓

ภาพที่ 3 การจัดประสบการณ์จากกิจกรรมทดสอบปริมาณไขมันในอาหาร หน่วยอาหารดีมีประโยชน์

การจัดประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 3 หน่วย ความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน เรื่อง ความปลอดภัยจากสัตว์มีพิษ มีจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้ สามารถยกตัวอย่างพฤติกรรมการดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากสัตว์มีพิษ เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมช่วยกันหาภาพสัตว์มีพิษจากภาพบ้านและสวนที่รก และทำสัตว์มีพิษของตนเอง เด็กบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

- ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่าสัตว์มีพิษเข้ามาอยู่ในบ้านหรือสวนของเราได้อย่างไร”
- น้องแปด : “เพราะมันรก เล่นของเล่นแล้วไม่เก็บเข้าที่ และสกปรก”
- ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่าจะป้องกันตัวเองไม่ให้สัตว์มีพิษเหล่านี้กัดหรือทำร้ายเราได้อย่างไรบ้าง”
- น้องสิบสอง : “ไม่เข้าไปเล่นในที่รก ๆ ทำความสะอาดบ้านให้สะอาด ใช้อุปกรณ์แล้วเก็บเข้าที่”
(สามารถยกตัวอย่างพฤติกรรมการดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากสัตว์มีพิษ)
- ผู้วิจัย : “ถ้าเด็ก ๆ ต้องทำความสะอาดสวน หรือบ้านที่รกและอาจมีสัตว์มีพิษอาศัยอยู่ เด็ก ๆ จะทำอย่างไรบ้าง”
- น้องเก้า : “ไม่เข้าไปตรงที่รก ๆ บอกให้ผู้ใหญ่ช่วยทำความสะอาด”
(นำความรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน)

ภาพที่ 4 ผลงานสัตว์มีพิษ ในหน่วยความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน

2) สารระการเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก

การจัดประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 4 หน่วย ฉันทคือคนไทย เรื่อง เมืองไทย 4 ภาค มีจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้ บอกตำแหน่งของแต่ละภาคบนแผนที่ประเทศไทย เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่อจิ๊กซอว์ให้เป็นรูปภาคต่าง ๆ ระบุว่าจิ๊กซอว์ที่กลุ่มของตัวเองนั้นเป็นภาคใด และมีลักษณะเป็นอย่างไร เด็กบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

- ผู้วิจัย : “จากแผนที่ที่เด็ก ๆ ทำ แต่ละภาคอยู่ตรงไหนของประเทศไทยบ้าง”
- น้องสิบลี : “ภาคเหนืออยู่ข้างบน” (บอกตำแหน่งของแต่ละภาคบนแผนที่ประเทศไทย)
- น้องแปด : “ภาคกลางอยู่ตรงกลาง”
- น้องสอง : “ภาคใต้อยู่ข้างล่าง”
- น้องสิบลอง : “ภาคอีสานอยู่ข้างขวา”
- ผู้วิจัย : “แต่ละภาคมีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง”
- น้องห้า : “ภาคใต้มีทะเล ภาคกลางมีแม่น้ำเยอะ”
- น้องหก : “ภาคเหนือมีภูเขา ภาคอีสานมีที่ราบสูง”
- ผู้วิจัย : “มีญาติของเด็ก ๆ ที่ไม่ได้อยู่ภาคเดียวกับเด็ก ๆ ไหม เขาอยู่ภาคอะไร และภาคนั้นอยู่ส่วนไหนของแผนที่”
- น้องเก้า : “ภาคใต้ อยู่ข้างล่าง” (นำความรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน)

การจัดประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 4 หน่วย ฉันทคือคนไทย เรื่อง ประเพณีไทย (ก่อนพระเจดีย์ทราย) มีจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้ 1) บอกการปฏิบัติตนในวันสงกรานต์ และ 2) บอกวิธีการก่อพระเจดีย์ทราย เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมร่วมกันวางแผนและออกแบบการก่อพระเจดีย์ทรายของกลุ่มตนเอง และก่อพระเจดีย์ทรายตามแผนที่วางเอาไว้ เด็กบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 2 ข้อ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

- ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่าเราควรทำอะไรในวันสงกรานต์อะไรอีกบ้าง”
- น้องเก้า : “ทำบุญ ตักบาตร สาดน้ำ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่”
(จุดประสงค์ ข้อที่ 1 บอกการปฏิบัติตนในวันสงกรานต์)
- ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ ลองบอกวิธีการก่อพระเจดีย์ทรายได้ไหมว่าทำอย่างไรบ้าง”
- น้องสี่ : “ขนทรายมากองไว้ ก่อกองทรายให้เป็นรูปเจดีย์ ตกแต่งด้วยดอกไม้ และธง”
(จุดประสงค์ ข้อที่ 2 บอกวิธีการก่อพระเจดีย์ทราย)
- ผู้วิจัย : “การก่อพระเจดีย์ทรายมีความสำคัญอย่างไรบ้าง”
- น้องสาม : “เอาทรายที่ตักรองเท้ามาคืนวัด แล้วเอามาก่อเป็นพระเจดีย์ทราย”
(นำความรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน)

ภาพที่ 5 การต่อจิ๊กซอว์ และก่อพระเจดีย์ทราย ในหน่วยฉันคือคนไทย

การจัดประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 5 หน่วย ชุมชนของเรา เรื่อง อาชีพในชุมชน มีจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้ 1) บอกชื่ออาชีพต่าง ๆ ในชุมชน และ 2) บอกหน้าที่ของอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมเลือกอาชีพที่ตนเองอยากทำ และทำตุ๊กตาอาชีพในฝันจากแกนกระดาษทิชชู เด็กบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 2 ข้อ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

- ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ เลือกทำตุ๊กตาอาชีพอะไร เพราะอะไร”
 น้องสิบลี : “ตำรวจ เพราะตำรวจจับผู้ร้าย และคนที่ทำไม่ดี”
 (จุดประสงค์ ข้อที่ 1 บอกชื่ออาชีพ ต่าง ๆ ในชุมชน)
 ผู้วิจัย : “แม่ค้าทำหน้าที่อะไรบ้าง”
 น้องแปด : “ขายของ (จุดประสงค์ ข้อที่ 2 บอกหน้าที่ของอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน)
 ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่าเราควรปฏิบัติตนต่ออาชีพต่าง ๆ อย่างไรบ้าง”
 น้องสิบลี : “เป็นเด็กดี พุดจาเพราะ ๆ เวลาไปหาหมอ เราต้องพุดกับหมอเพราะ ๆ และเชื่อฟังหมอ”
 (นำความรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน)

ภาพที่ 6 ผลงานอาชีพในฝัน ในหน่วยชุมชนของเรา

3) สารการเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว

การจัดประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 6 หน่วย พืช เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืช มีจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้ บอกปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืช เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมสังเกตต้นไม้ที่อยู่ในโรงเรียน และวาดรูปต้นไม้ที่พบ เด็กบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

- ผู้วิจัย : “ต้นไม้ที่เด็ก ๆ พบมีลักษณะเป็นอย่างไร แล้วเด็ก ๆ คิดว่าทำไมถึงเป็นเช่นนั้น”
 น้องลิบสอง : “ต้นไม้เขียว มีสีน้ำตาล เพราะไม่มีใครรดน้ำมัน”
 ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของต้นไม้”
 น้องเจ็ด : “น้ำ แสงแดด และแร่ธาตุในดิน”
 (บอกปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืช)
 ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่าถ้าต้นไม้ได้รับน้ำมากเกินไปจะเป็นอย่างไรบ้าง เพราะอะไร”
 น้องสี่ : “ต้นไม้เน่า เพราะน้ำท่วมต้นไม้” (นำความรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน)

ภาพที่ 7 ใบงาน ต้นไม้ของฉัน ในหน่วย พืช

การจัดประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 7 หน่วย สัตว์เลี้ยงแสนรัก เรื่อง ลักษณะและธรรมชาติของปลา มีจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้ 1) บอกลักษณะและธรรมชาติของปลา และ 2) บอกประโยชน์ของปลา เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมหาข้อมูลเกี่ยวกับปลา และช่วยกันทำปลาของกลุ่มตนเอง เด็กบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 2 ข้อ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

- ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่าอาหารที่ปลาควรกินมีอะไรบ้าง”
 น้องต้า : “อาหารปลาที่เป็นเม็ด ๆ ลูกน้ำ” (บอกลักษณะและธรรมชาติของปลา)
 ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่าที่อยู่ของปลาควรเป็นอย่างไร”
 น้องสาม : “ตู้ปลา หรือบ่อปลา” (บอกลักษณะและธรรมชาติของปลา)
 ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่าเราจะสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดูแลปลาไปใช้ได้อย่างไรบ้าง”
 น้องสิบเจ็ด : “เอาไปเลี้ยงปลาที่บ้าน ดูแลให้มันแข็งแรง ถ้ามันป่วย มันจะว่ายน้ำแปลก ๆ ว่ายน้ำกลับหัว ต้องพามันไปหาหมอ” (นำความรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน)

ภาพที่ 8 ผลงานปลา ในหน่วยสัตว์เลี้ยงแสนรัก

การจัดประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 8 หน่วย มลพิษ เรื่อง มลพิษทางน้ำ มีจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้ 1) บอกสาเหตุที่ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ 2) บอกผลกระทบที่เกิดขึ้นจากมลพิษทางน้ำ และ 3) บอกวิธีการป้องกันและแก้ไขการเกิดมลพิษทางน้ำ เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมทดลองและสังเกตสาเหตุที่ทำให้น้ำสกปรก และทำที่กรองน้ำเพื่อช่วยกรองน้ำให้น้ำสะอาด เด็กบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 3 ข้อ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

- ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่ามลพิษทางน้ำเกิดขึ้นจากอะไรบ้าง”
 น้องสิบ : “คนทิ้งขยะลงในน้ำ ปล่อยน้ำเสียลงในน้ำ”
 (จุดประสงค์ ข้อที่ 1 บอกสาเหตุที่ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ)
 ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจากมลพิษทางน้ำมีอะไรบ้าง”
 น้องแปด : “น้ำเน่า มีกลิ่นเหม็น ปลาตาย”
 (จุดประสงค์ ข้อที่ 2 บอกผลกระทบที่เกิดขึ้นจากมลพิษทางน้ำ)
 ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่าเราจะสามารถป้องกันและแก้ไขการเกิดมลพิษทางน้ำได้อย่างไรบ้าง”
 น้องสิบแปด : “เก็บขยะในน้ำ ไม่ทิ้งขยะลงในน้ำ”
 (จุดประสงค์ ข้อที่ 3 บอกวิธีการป้องกันและแก้ไขการเกิดมลพิษทางน้ำ)
 ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่าจะสามารถนำความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางน้ำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง”
 น้องเก้า : “ไม่ทิ้งขยะลงในน้ำ ดูแลน้ำให้สะอาด (นำความรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน)

ภาพที่ 9 ผลงานที่กรองน้ำ ในหน่วย มลพิษ

4) สารการเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก

การจัดประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 9 หน่วย วิทยาศาสตร์น้ำรู้ เรื่อง เสียง มีจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้ บอกการเกิดเสียง เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมหลับตาทึ่งเสียง และสังเกตการสั่นของส้อมเสียง การสั่นของลำคอตนเองเวลาพูด และทำไม้กระต๋ากที่จะส่งเสียงเมื่อเกิดการสั่นของเชือกที่ถูกดึง เด็กบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

- ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่าเสียงเกิดขึ้นได้อย่างไร”
 น้องลิบเอ็ด : “เกิดจากการสั่นสะเทือน แล้วเสียงก็ลอยมาเข้าหูเรา” (บอกการเกิดเสียง)
 ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ รู้จักเครื่องดนตรีที่ใช้การสั่นสะเทือนทำให้เกิดเสียงบ้างไหม มีอะไรบ้าง”
 น้องสาม : “กลอง เวลาตีแล้วกลองมันสั่น กีตาร์ เวลาตีตรงสายมัน สายกีตาร์มันสั่น”
 (นำความรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

การจัดประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 9 หน่วย วิทยาศาสตร์น้ำรู้ เรื่อง ลม มีจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้ บอกประโยชน์ของลม เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมทำกังหันลม และทดลองหาวิธีที่ทำให้กังหันลมหมุนเร็วที่สุด เด็กบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

- ผู้วิจัย : “วิธีไหนที่ทำให้กังหันของเด็ก ๆ เคลื่อนที่ได้เร็วที่สุด เพราะอะไร”
 น้องแก้ว : “ใช้พัดลมเป่ากังหัน กังหันจะหมุนเร็ว เพราะลมแรงที่สุด”
 ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่าลมมีประโยชน์อะไรบ้าง”
 น้องแปด : “ทำให้เราเย็น ทำให้กังหันหมุนได้ ทำให้ลูกโป่งพอง” (บอกประโยชน์ของลม)
 ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่าถ้าเราสามารถนำลมไปใช้ทำประโยชน์อะไรได้อีกบ้าง”
 น้องลิบ : “เล่นว่าว แล่นเรือใบ” (นำความรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน)

ภาพที่ 10 ผลงานไม้กระต๊าก และกังหันลม ในหน่วยวิทยาศาสตร์นำรู้

การจัดประสบการณ์ในสัปดาห์ที่ 10 หน่วย สี เรื่อง ประโยชน์ของสีในชีวิตประจำวัน มีจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้ บอกรายชื่อของสีในชีวิตประจำวัน เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมหาข้อมูลการใช้สีของห้องแต่ละแบบที่มีวัตถุประสงค์การใช้ห้องที่แตกต่างกัน และระบายสีภาพห้องที่กลุ่มของตนเองได้รับ เด็กบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

ผู้วิจัย : “สีที่กลุ่มของเด็ก ๆ เลือกระบายคือสีอะไร เพราะอะไร”

น้องลิบหก : “ระบายสีห้องนอน ใช้สีฟ้าอ่อน เพราะจะได้สบายตา น่านอน”

(บอกรายชื่อของสีในชีวิตประจำวัน)

ผู้วิจัย : “เด็ก ๆ คิดว่าเราสามารถนำสีมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ด้วยวิธีไหนอีกบ้าง”

น้องหก : “ทาสีบ้านให้น่าอยู่ เอาไปย้อมผ้าย้อมกระดาษ ไล่นม”

(นำความรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน)

ภาพที่ 11 กิจกรรมระบายสีห้อง ในหน่วยสี

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวศตพร ศรีทิพย์ เกิดเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2532 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (เกียรตินิยมอันดับ 2) สาขาวิชาจิตวิทยา จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อปีการศึกษา 2554 และเข้าศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2555 และสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2558

